

24 SĂPTĂMĂNI
BESTSELLER
ÎN TOP 10 DIVERTIA

Ma numesc Salma

FADIA FAQIR

love & life
L E D A

FADIA FAQIR

MĂ NUMESC SALMA

Titlul original: *My Name is Salma*, 2007
Traducere și note de Ilinca-Smărăndița Șchiopu.

Fadia Faqir s-a născut în 1956 la Amman, în Iordania, într-o familie musulmană. A făcut studiile universitare și postuniversitare în Marea Britanie, unde locuiește și în prezent, la Durham, alături de soțul și de copiii ei. Și-a dedicat viața și cariera susținerii drepturilor femeii musulmane și încercării de a găsi o cale de reconciliere între cele două lumi. Romanul ei de debut, *Nisanit*, a fost publicat în 1990, fiind tradus și în limba arabă.

În 1995, i s-a acordat premiul New Venture Award, pentru contribuția însemnată pe care a avut-o la redactarea volumului colectiv: *In the House of Silence: Autobiographical Essays by Arab Women Writers Series*. Cel de-al doilea roman al său, *Pillars of Salt*, a fost tradus în mai multe limbi, versiunea daneză fiind nominalizată la ALOA Literary Award, în 2001. A scris, de asemenea, nuvele (*The Separation Wall* și *Purple Heart*, ambele publicate în 2004) și piese de teatru (*Turn Your Head Not*, 2004).

Mă numesc Salma, cel de-al treilea roman al scriitoarei britanico-iordaniene, a fost publicat în 2007 în Marea Britanie și urmează să apară în paisprezece țări, tradus în unsprezece limbi.

Ca jurnalist, Fadia Faqir colaborează și în prezent la editarea ziarului feminist *Al-Raida*, publicat de Universitatea Americano-Libaneză din Beirut.

„Scriu ca să depun mărturie și să fac dreptate. Scriu ca să exorcizez temerile oamenilor. Scriu în încercarea zadarnică de a-mi insufla mie însămi curaj. Drumul a fost și mai este încă lung, cu multe opreliști, dar fără opriri, însă, totodată, plin de recompense și de surprize plăcute” (*Fadia Faquir*).

Unde râul se întâlnește cu marea

Oile albe împânzeau verzile coline, iar luminile morii solitare pluteau pe oglinda liniștită a râului Exe. Era începutul unei noi zile, dar verdele dealurilor înrourate, albul oilor, cenușiul cerului, toate mă purtau spre trecutul meu îndepărtat, într-un sat mic și noroios, pe nume Hima, ascuns printre colinele sărăcicioase, spre crângurile de măslini de un verde-argintiu, licărind în razele dimineții. Eram o păstoriță care își mâna oile, cântând din fluier, sub soarele curat, spre rarele petice de iarbă. Soarele englez era timid, se ascundea într-una în spatele norilor care nu se opreau niciodată din plâns. În această perioadă a anului, cătunul se umplea de cămile, cai, vaci, câini, pisici, fluturi și albine. Caii alergau și copitele lor stârneau nori de praf în poiana satului. Era primăvară și începuse deja anotimpul logodnelor. Nunțile se țineau imediat după strânsul recoltei. Iar eu eram deja coaptă și gata să fiu culeasă. „Mamă, am văzut luna în noapte”, așa cântam pentru caprele mele negre și maronii. „Acolo sus pe cer. Iartă-mă, Allah, căci am păcătuit. Am căzut pradă focului pasiunii.”

*

Am atașat o căptușeală la pantaloni, i-am tras peste picioarele mele rase și unse cu ulei și mi-am dat seama că, în sfârșit, eram liberă. Se terminase cu zilele în care alergam după găini în nădragi sau în rochii lungi, înflorate, în culorile strălucitoare ale satului: roșu ca să fiu observată, negrul mâniei, verdele primăverii și portocaliu-deschis, ca soarele fierbinte.

Dacă această sticlură ar fi plină cu veninul unui șarpe, aș bea-o dintr-o înghițitură. Mi-am dat cu parfum după urechi și pe încheietura mâinii, am tras aer în piept, mi-am scuturat părul de-acum despletit și neacoperit, mi-am supt burta, mi-am îndreptat spatele și am ieșit de la Swan Cottage. Acesta era numele pe care Liz îl alesese pentru casa ei cu perete comun. Am tras în piept aerul curat al dimineții, mi-am umflat pieptul până când mușchii spatelui mi s-au încordat complet. Vedeam petice de cer alb printre norii străvezii care se întindeau în diferite forme, o coamă de cal, o talpă mică, o mână ridată, ca o frunză de viță-de-vie proaspătă, care tocmai a îmbobocit.

Din depărtare, catedrala părea mică și întunecată. Soarele englezesc, palid, încerca din greu să topească norii. Am trecut de căminele studenților, de casele mari și albe, cu grădini îngrijite și câini care latră, am trecut de închisoarea Maiestății Sale. M-am uitat la zidurile înalte, la sârma ghimpată încolăcită, la ferestrele mici, cu gratii, și mi-am dat seama că, de data aceasta, mă aflu de partea greșită a ușii negre din fier, în ciuda faptelor mele grele și a trecutului meu rușinos. Eram liberă, mergeam pe trotuar ca oamenii nevinovați. Fața mea era neagră, ca și cum ar fi fost acoperită de funingine, mâinile mele erau negre și mânjiseam cu smoală frunțile celor din neamul meu. Un lichid vâscos, negru,

lipicios se prelingea pe balustrada de fier de care mă sprijinisem până la alee. Am scuturat din cap, încercând să alung mirosul putred, și am privit spre Exe. Câțiva pescăruși fluturau din aripi, își înconjurau prada și apoi se scufundau în apă, pentru lovitura finală. Numărul meu se terminase de mult, dar îmi scăpa motivul pentru care trăiam, parcă, într-un timp împrumutat.

Nasul meu urma parfumul florilor înmugurite, dar coborând dealul, mirosul de caprifoi era dintr-odată acoperit de izul pătrunzător de grăsime, care era primul indiciu că Peter's Plaice, pescăria din colțul Turnului cu Ceas, nu era departe. Am adu-mecat aerul. Un grup de studenți tineri stăteau acolo și strigau:

— Sa dus timpul educației.

— S-a dus timpul, am repetat eu.

În urmă cu câțiva ani, am gustat prima mea porție de pește cu cartofi prăjiți, dar stomacul meu arab, de munte, nu a putut digera grăsimea, care a plutit timp de mai multe zile în pântecul meu. Salma a rezistat, dar Sally trebuie să se adapteze. Tot căutam în Dicționarul Oxford cuvântul „a se adapta”: „A se potrivi, a se ajusta, a se schimba.” Se pare că în Anglia poliția te oprea în mod regulat pe stradă și îți controla actele și sentimentul apartenenței. Un ofițer care se ocupă de imigranți ar putea decide să se folosească de asta spre a-mi testa loialitatea față de regină. Am mestecat părțile care erau încă înghețate și i-am spus, cu lacrimi în ochi, tânărului care le cumpărase pentru mine:

— Iami, delicios.

— Iami! a spus el, în chip de reproș.

În Hima, mama îmi reproșa mereu câte ceva. Salma, ai hrănit vacile? Ai curățat hambarul? De ce n-ai muls caprele? Ba le-am muls. În fiecare dimineață dată de Dumnezeu, îmi băgăm marginea rochiei mele înflorate în nădragii portocalii și fugeam pe câmp. Țineam tulpinile aurii de grâu într-o mână și, cu secera în cealaltă, loveam cât de tare puteam. Măinile mi se înăspriseră din pricina porumbului și grâului uscat, și mi se înnegriseră unghiile. Aveam mâini bătucite, murdare. Asta înainte să fug spre libertate. Acum clătinam din cap și frecam piatra mare și falsă a inelului cu mâinile mele fine, care erau mereu unse cu cremă din unt de cocos, și oftam. Duse erau zilele acelea în care nu eram decât o păstoriță, o fată de la țară. Acum sunt cusătoreasă, asistentă de croitor, într-un magazin din Exeter, care a fost votat în urmă cu câțiva ani cel mai frumos oraș din Marea Britanie. Acum Salma, irisul negru din Hima, trebuie să încerce să devină o Sally, un trandafir englezesc, alb, încrezător, cu un elegant accent britanic și cu un ponei.

Liz, Elizabeth, regina Elisabeta I, Maiestatea Sa, proprietărea mea, dormea încă. Mirosul de vin ieftin se impregnase în toate: în canapea, în fotolii, în masa și în scaunele de bucătărie, în perdele și în covoarele mucegăite. Când am întâlnit-o pentru prima oară pe Liz, părea înaltă în bluza ei de marinar, în cămașa albastră,

în pantalonii de călărie scurți, încălțată cu ghetete negre și joase, din piele. Părul ei lung, drept și cenușiu era bine strâns într-o coadă de cal, iar pungile de sub ochi erau acoperite cu pudră. Stătea dreaptă. Ca și cum și-ar fi examinat gărzile. Eu căutam o cameră de închiriat. După ce am tot mers până la Cowley, am reușit să găsesc Edward Street. Am bătut încetișor în ușă, la Swan Cottage. Când mi-a deschis, eu eram udă toată și tremuram în cămașa mea subțire și în haina de lână. Era prima mea încercare de a ieși în lume. Am încercat să spun bună dimineța, dar nu-mi puteam opri tremurul bărbiei. Stăteam acolo, subțire și oacheșă, mutându-mi greutatea de pe un picior pe altul, holbându-mă la vârfurile pantofilor până când, într-un final, am reușit să spun „soarele strălucește”, deși afară ploua cu găleata. M-a invitat înăuntru.

Liz sforăia, așa că m-am strecurat în baie, am închis ușa și am încuiat-o. Sunetul unei uși care se închide, zgomot de pași pe pavajul rece, căutând-o neîncetat.

Cada era plină, așa că am pus niște picături de ulei de baie în apa fierbinte. Mirosul de salvie s-a răspândit în baia cea mică, amintindu-mi de după-amiezile lungi din Hima, când beam ceai de salvie și torceam și împleteam. În loc să merg prin munți în căutarea tufișurilor de salvie, să culeg frunzele moi și verzi, să le spăl și să le usuc, ele erau chiar aici: gata tăiate, stoarse și adunate în sticlute de un albastru-închis, la dispoziția stăpânei mele. Cu un aparat de ras lubrifiat, mi-am ras, cu atenție, picioarele și subsuorii. Obiceiul era ca, înainte de noaptea nunții, să ți se întindă între picioare o pastă de zahăr fiert și lămâie și să ți se smulgă părul. Bunica mea Shahla spunea: „Când au terminat cu mine, eram plină de vânătași, dar fină și fără de păr ca o fetiță de nouă ani. Bunicului tău îi plăcea curat. Îmi zicea că sunt atât de pură și de inocentă.” Pasta aceea dureroasă și lipicioasă aparținea trecutului, laolaltă cu măritișul, cu rochia mea neagră *madraqa*^[1], de beduină și pălăriile cu bani de argint, toate erau suspendate acolo, la capătul orizontului, dincolo de mări. Spumă pe picioare, apoi razi și – puf! — niciun fir de păr. Frumos și ușor și se duce imediat, ca și dragostea în țara asta nouă, ca și dragostea în țara cea veche.

Am ieșit din baie, am spălat cada cu apă fierbinte și m-am asigurat că fiecare fir de păr negru s-a scurs în canal. Lui Liz nu-i plăcea să vadă păr negru prin casă, iar părul meu cădea peste tot: în chiuvetă, în cadă, în bazinul de apă, pe covor, printre cearșafuri, pe spătarul scaunului pe care stăteam când Liz nu era acasă. „Te-ai așezat pe scaunul meu. Uite!

Părul tău negru e peste tot.” Din oglinda spartă, mă privea o reflecție fracturată, subțire, cu pielea de culoarea măslinii, cu ochi mari, căprui, cu un nas coroiat și cu părul lung, negru, gros și creț. Dacă nu m-aș fi cunoscut, aș fi spus că sunt chiar Salma, teafără și nevătămată. „Ți-am dat numele de Salma pentru că ești sănătoasă, pură și curată. Numele tău înseamnă femeia cu mâinile și picioarele fine, așa că fie ca tu să trăiești în lux pentru tot restul vieții tale.

Salma, puiul meu, sufletul meu, fie ca Domnul să te ocrotească, să te țină teafără oriunde ai merge, draga mea!” Dacă nu m-aș fi cunoscut, aș fi spus că sunt Salma, dar spatele-mi era încovoiat și capul plecat. Mi-am învelit corpul tremurător în prosopul calduț și am adulmecat aerul.

*

— Sâniile tăi sunt ca niște pepeni, acoperă-i! mi-a spus tatăl meu, hagiul Ibrahim.

— Ciucurele tău de lână e roșu, a spus mama, ești impulsivă.

Am început să stau cocoșată, ca să-mi ascund sâniile, care au fost primul lucru pe care l-a observat Hamdan la mine. Când l-am văzut prima dată, mă plimbam singură pe malul râului, căutând miruțe, pe care mama le fierbea și le bea pentru a-și calma durerile de spate. Am atins apa limpede cu degetele și apoi l-am zărit pe Hamdan: o reflecție a unui chip întunecat, dinți albi și păr creț, negru, acoperit de o tichie în carouri roșii și albe. M-am îndrăgostit pe loc, de cum i-am văzut umerii în oglinda apei. Când am început să ud straturile de legume de trei ori pe zi și să dezmiard caii, mama a strigat la mine:

— Salma, copilă proastă, te-oi fi îndrăgostit?!

Mi-am aranjat eșarfa albă pe cap, mi-am tras nădragii și am dat din cap.

Vedeta de cinema, în fusta ei scurtă și strâmtă, cu cizmele înalte, de piele neagră, care îi ajungeau până la coapse, încă își mai îmbrățișa prințul, în afișul din stația de autobuz de lângă White Hare, unde se cânta tot timpul hard rock pentru capetele rase. În țara asta, dragostea venea împachetată în cutii cu bomboane de ciocolată, în sticle de șampanie, în băuturi gratuite. Venea în baruri și puburi, în autobuze și discoteci și chiar și pe Căile Ferate Britanice, purtată pe aripile eternului său vultur roșu. Dragostea sălbatică, ca cea pe care i-am purtat-o eu lui Hamdan, era acum întemnițată în ecranele argintii. Se întâmpla rar în viața reală. O vedeai în filme vechi, alb-negru, difuzate în după-amiezile de duminică și o auzai în vocile tremurătoare: „O, nu pleca! Te rog, nu mă părăsi.” Ecranul pâlpâitor, suspinele, batista albă, hohotele de plâns: „Iubirea mea e cât e marea de mare, cât e cerul de mare, iubirea mea e cât muntele Sheikh de grea și cât deșertul Sahara de întinsă.”

Rochia mea *madrāqa* neagră, de beduină, brodată cu fire atât de colorate că îți făceau ochii să lăcrimeze, era acum împăturită, ca și trecutul meu, în valiza de deasupra șifonierului. La magazinul indian din colțul străzii, se vindeau haine, stoffe, bijuterii și covorașe cu motive etnice. Elefantul roșu de deasupra intrării principale purta un coviltir pe spate. Prin vitrină se vedeau două zeități hinduse sculptate în lemn, cu mai multe brațe, care se uitau tot timpul spre trecători.

Mătasea brodată era atât de colorată, de luminoasă, de veselă, încât te ducea cu gândul direct la Taj Mahal. Magazinul era plin de englezoaice cu rochii

înfiorate și sandale de misionari, care pipăiau materialele indiene vălurite precum cascadele.

— În India, ele stăteau sub umbrele de soare cu volănașe, își priveau bărbații îmbrăcați în alb jucând crichet pe pajiște, în timp ce servitorii indieni alergau de colo-colo ca să servească șerbet rece, spuse prietena mea pakistaneză Parvin, suflându-și bretonul de pe față, după care adăugă: N-a mai rămas nimic din Imperiu, în afară de acele insulițe de nostalgie.

Într-o după-amiază, când încă mai eram la hanul Backpackers, întinsă într-un fost pat de companie, am auzit în ușă ciocănitul puternic al portarului. Am privit în jurul meu, draperiile erau trase, pantofii, pantalonii, cămașa și lenjeria mea erau împrăștiate pe podeaua murdară. Eram un arici care se ascundea în tuneluri întunecate, inspirând și expirând aerul stătut.

Portarul deschise ușa cu cheia proprie și pofti înăuntru o tânără scundă, slabă și negricioasă. Mi-am acoperit corpul și jumătate de față cu cearșafurile cenușii.

Când s-a uitat la mine, mi-a putut vedea doar ochii și vâlul alb care acoperea restul feței, așa că s-a întors spre el și l-a întrebat:

— De unde vine?

— De undeva din Orientul Mijlociu. Arăboica dracu'! A venit pe o cămilă tocmai din Arabia până în dărăpănătura asta din Exeter, spuse el râzând.

— Nu vreau să împart camera cu o arăboaică, se răsti ea.

M-am prefăcut că dorm și că nu aud niciun cuvânt.

— Este singurul han decent din Exeter. Și singurul pat liber pe care îl avem, domnișoară P-a-r-a-f-i-n, spuse el cu atenție.

— Parvin, zbieră ea.

— Da, domnișoară, spuse el.

— E plină de iritații. Poate fi ceva contagios!

— Nu-i nimic grav. E singurul pat pe care îl avem, domnișoară.

— Bine! Bine!

Își puse rucsacul pe podea, se așeză pe el, privi în jur și spuse:

— Ce dărăpănătură!

Era un smarald, un turcoaz încrustat în argint, mătase indiană curgând în valuri, ca o cascadă, boabe de cafea proaspăt măcinate într-un mojar din lemn de santal, frumos împodobit, pâine proaspăt coaptă, cu miere și condimente, o perlă în scoica sa, o buclă de păr negru, fin și moale, degete mici și cutate, ca frunzele crude de viță, rodie, parfum pur, sigilat în sticlute albastre, diamante neșlefuite, o câmpie înrouată în valea întinsă și verde, o lișiță albastră pe margini ca marea și azurie la mijloc, monedele otomane de aur ale bunicii mele, înșirate pe un șnur negru, pălăria de nuntă, cu bani de argint, a mamei mele, o lună plină, ascunsă în spatele norilor translucizi, coamele cailor albi pursânge, albul limpede al pupilei mele, brațul meu drept și sângele pulsând din inima mea frântă.

Seara am făcut un duș, mi-am uns iritațiile cu cremă, mi-am spălat hainele murdare și am făcut curat în cameră, în timp ce Parvin mă privea întinsă în pat. Am încercat să înveslesc camera, dar era imposibil, din pricina celor două paturi de campanie, a dulapului cu sertare, a șifonierului vechi și a covorului gri și murdar. Când am deschis fereastra, Parvin s-a întors pe partea cealaltă și a adormit. Am aprins lampa de lângă pat și am început să caut printre anunțurile de angajare din ziarele locale. „Se caută vânzătoare. Presentabilă, bună cunoscătoare de limba engleză...” Am căutat în dicționar „presentabilă” și „cunoscătoare”. Nu eram nici presentabilă și nici nu știam să vorbesc bine englezește. Nu exista nimic care să se potrivească unei femei ca mine, neatrăgătoare, fără educație, fără experiență și fără scrisori de recomandare. Eram și bolnavă, foarte bolnavă. Mi-am scos fluierul de trestie și am început să suflu în el, până când sunetul tandru și răgușit a umplut camera, orașul și a străbătut marea, ajungând până la urechile mamei mele. Parvin a deschis ochii și-apoi s-a culcat la loc.

M-am trezit în fața magazinului cu haine pentru copii, ceea ce nu aveam voie să fac sub nicio formă. „Trebuie să-ți tai legăturile cu trecutul, acum ești aici, așa că încearcă să te descurci.” Am făcut un pas înapoi, după care încă unul și am început să mă îndepărtez, dar nu înainte de a zări o rochiță albă de satin cu șifon. Un șirag de perle era cusut cu atenție deasupra fiecărui volănaș. Arăta ca un norișor alb și luminos, ca zorile, iar perlele luceau aidoma unor lacrimi de bucurie. Era promisiunea unei reuniuni, o reîntoarcere. Rochia aceea albă era acasă.

Liz era confuză când m-am mutat la ea. Eram un chiriaș, un confident sau un servitor? Starea ei de spirit se schimba în funcție de cantitatea de alcool consumată. Mi-a restricționat accesul în bucătărie la o jumătate de oră dimineața și o oră seara, și se supăra dacă spălam tacâmurile de lemn sau vasele de lut.

— Le-am acoperit cu ulei de măsline și vreau ca lemnul să fie protejat, mulțumesc foarte mult. Uite ce-ai făcut!

Ceea ce nu știa ea era că, de îndată ce am ajuns în casa ei, am vrut să fierb niște apă, s-o pun într-o găleată, să adaug niște soluție de spălat și să curăț fiecare pahar, fiecare bucată de porțelan, fiecare unealtă. Voiam să spăl podeaua, pereții, tavanul și mai ales capacul toaletei, care avea excremente uscate lipite de lemn. Eram o musulmană, fir-ar să fie, trebuia să fiu pură și curată. Fundul meu nu trebuia să aibă niciun contact cu urina, care era *najas*: impură, așa că fie ridicam capacul toaletei și mă așezam pe vine, asigurându-mă că nu atingeam toaleta, ceea ce era un adevărat exercițiu de echilibristică, fie îmi spălam părțile intime în cadă, cu apă înghețată, deoarece apă caldă aveam doar de luni până vineri dimineața, între șapte și opt. Așa că, de cele mai multe ori, mergeam dimineața la lucru, înghețată, căutând aburul cald al suflării umane.

Sadiq, proprietarul de la Omar Khayyam, magazinul de băuturi alcoolice de peste drum, era negricios, slab și înalt, cu degete suple. Înainte să înceapă să vorbească, bărbia îi tresărea în părți, ca și cum și-ar fi căutat cuvintele și apoi spunea:

— De asemenea excelent.

Se ruga de cinci ori pe zi. De fiecare dată când treceam pe lângă magazinul lui, covorul său era întins pe podea și el stătea cu mâinile pe burtă, cu ochii închiși, murmurând versuri din Coran. Tatăl meu, hagiul Ibrahim, nu se ruga regulat. Scotea covorul de fiecare dată când se fura o capră sau când făcea lungi descântece pentru secetă. Într-o seară, în timp ce stăteam în poala lui și îi mângâiam barba, mi-a spus că iarna trecută nu plouase deloc, nici măcar o picătură, așa că toți bărbații satului au fost rugați să se adune pe câmp, pentru a rosti Rugăciunea Ploii. Au îngenunchat cu toții la unison în fața Creatorului lor și L-au invocat pentru a trimite ploaia. Înainte ca ei să termine, cerurile s-au deschis și ploaia a început să cadă. În acea după-amiază rece și udă, ei au mers prin sat repetând: „Nu există alt Dumnezeu în afară de Allah și nu există alt profet în afară de Mohamed.”

Când a terminat de vorbit, m-a privit cu ochii lui negri, și-a trecut mâna aspră peste capul meu și m-a sărutat pe frunte.

„Ești norocoasă că te-ai născut musulmană”, mi-a zis, „căci căminul tău de pe urmă este raiul. Vei pluti acolo pe nor de parfum și vei bea lapte cu miere.”

Mirosea a *Musk Gazelle*²¹, pe care îl ținea într-un săculeț din piele păroasă.

„Bindecuvântat fie Allah!”, am spus și m-am așezat în poala lui ca să-i absorb căldura și să-i simt coastele care i se mișcau în sus și în jos.

Un nor de parfum. Chimistii au promis că vopseaua lor va acoperi permanent părul încărunțit, că loțiunile de corp vor transforma pielea în mătase catifelată, iar cremele de față vor netezi orice rid. Englezoaicelor li s-a promis că vor arăta „mai tinere cu zece ani”. Mă duceam mereu la cel mai scump raion și încercam farduri de pleoape, creioane de ochi, creme și parfumuri, pe față și pe mâini.

— Aveți o mostră din acest parfum? am întrebat, arătând spre un parfum scump care se numea *Beautiful*.

Vânzătoarea fardată din belșug flutură din genele îngropate în rimei și mă privi suspicios. Își dădu seama pe loc. Nu eram genul de femeie care să cumpere noua colecție de vară exclusivistă.

— Nu, nu avem mostre pentru acest parfum, îmi spuse și-mi întoarse spatele.

Mostrele străluceau precum cristalele pe rafturile de sticlă. M-am uitat la pantofii mei tociți și mi-am mușcat limba. Dacă aș fi fost în locul ei, și eu m-aș fi dat afară din magazin, o femeie ca mine, un gunoi. Tribul meu năvălise în țara ei, căutând femei ușoare și ieftine. M-aș fi arestat, dacă aș fi fost în locul ei.

Noura ținea în mână o sticluță neagră, plină cu un lichid verde care arăta ca o otravă în lumina rece a lunii. Îi scoase dopul, agită ușor sticla și presără o

picătură peste palma mea. Lichidul rece, verzui și lipicios se întindea pe mâna mea și îmi intra în piele. Mirosea puternic, de parcă aș fi fost într-o fermă mare unde înfloreau în același timp portocalii, lămâii, migdalii, merii și rodii. Mi-am adulmecat mâna. Ea își împletea părul lung, negru și lucios într-o coadă, își fixa ochii de un căprui luminos pe gratiile ferestrei mici, aflate la înălțime.

— Bătrânul care ține bordelul ni l-a dat pe gratis, ca să-i masăm pe clienți cu el. Clienții satisfăcuți numeau grajdul ăla „Casa Parfumului”; cei nesatisfăcuți îl numeau „Casa Otrăvii”.

Își mușcă buza plină, își frecă nasul ascuțit, își trecu degetele arătătoare peste sprâncenele perfect arcuite și spuse:

— Îmi plăcea densitatea lui, îmi plăcea că te putea sufoca sau ucide în orice moment.

Mă apucă de mână, adulmecă parfumul și spuse:

— Tot ce îmi doresc acum este să pot ierta.

Draga mea prietenă Noura,

Iartă-mă că îți scriu toate scrisorile astea. Probabil că plângi când vezi încă o scrisoare de la mine. Dar le primești? Adresa e completă? Sunt singură în țara asta nouă și mă întreb care e destinația finală a păsărilor migratoare. Mă întreb ce se întâmplă cu noi, de ce suntem aici și despre ce e vorba în toate astea. Ce este, Noura? O inimă cu puțin mai mare decât pieptul sau prea mică pentru a înfrunța viața? O mamă care ți-a dat voie să înoți primăvara? Un ciucure vopsit stacojiu, nu verde, în culoarea satului? De ce sunt încă în viață și ce m-a adus aici?

Cu dragoste și recunoștință,

Salma

Am luat mostra de parfum și m-am parfumat din belșug sub ochii fardați și dezaprobatori ai vânzătoarei. Am plecat, într-un nor de parfum, spre St. Paul, locul de adunare al lepădăturilor, și m-am așezat pe unul din scaunele albe ale cafenelei de pe trotuar. Chelnerul algerian, care se dădea drept francez, veni alergând și mă întrebă:

— Ce-ați dori să beți, doamnă?

— Apă *y'ayshak*?

Zâmbi, prefăcându-se că nu înțelege arabă și dispăru. În fond, el era Pierre, al cărui bunic luptase în armata franceză. Parvin îmi spusese că nord-africanii erau recunoscuți ca falsificatori de acte de armată, ca să reușească să pătrundă în fortăreața numită Europa.

— Ce adresă ai? mă întrebuse ofițerul de la departamentul de imigrări.

Nu-l înțelegeam, așa că trăgeam în continuare de un capăt al eșarfei.

— Unde o să locuiești?

— Hanglia, cred, am răspuns eu.

— Unde în Anglia? întrebă răbdător.

— Unde râul să întâlnească marea.

Căci așa îmi descriesese domnișoara Asher Southamptonul.

— Of, pentru numele lui Dumnezeu!

— Da, pentru numele lui Dumnezeu.

Exeterul era renumit pentru ceaiul lui cu frișcă. Atunci când vezi un ceainic, niște biscuiți, niște gem și frișcă, pe o masă, e clar că persoana care le consumă e de-a locului. Turiștii și străinii nu puteau suporta bogăția de frișcă, prin urmare își comandau espresso sau cappuccino. Stomacul meu nu digera ceai cu frișcă, iar eu nu-l meritam. Traversezi mări și țări căutând răspunsuri, căutând o fiică sau pe Dumnezeu, și ajungi să bei cafea amară dintr-o ceșcuță. Mi-am amintit că era ziua mea de cumpărături. Era cea mai plăcută zi a săptămânii, când mă imaginam fardată ca la Paris, cu coafuri scumpe, îmbrăcată într-o rochie strălucitoare, bând apă minerală și citind *Marie Claire* într-o cafenea la malul mării. Îmi lua o grămadă de timp să-mi stâlesc limba și să pronunț *Marie Claire* cu un vag accent franțuzesc. Araba mea de beduin trebuia ascunsă acolo, la capătul orizontului. Lui Hamdan îi spuneam: „Dragostea ta îmi lovește inima, ca un catâr în captivitate.” El mă îmbrățișa și îmi spunea: „Iubește-mă!”, care înseamnă: „Strânge-mă mai tare, trage-mă mai aproape.”

Stăteam cu spatele drept și burta suptă și îmi beam cafeaua fără zahăr până la capăt. Aici lucrurile stăteau altfel. Totul se măsură cu lingurița. Dacă plăceai pe cineva, nu spuneai nimic despre măgari; doar șopteai: „Vrei o cafea?”

Ofeream cafea tuturor: ofițerilor de la Imigrări, polițiștilor, lăptarului, poștașului, vânzătoarelor. Cortul meu era mereu deschis și toată ziua nu făceam decât să prepar cafea cu cardamom, iar aroma ei îi chema pe prieteni și pe vecini.

Într-o dimineață, am deschis ușa poștașului, care aducea un pachet pentru Liz. În locul lui Jack, stătea în fața mea un tânăr cu părul scurt și negru, cu ochi mari, albaștri, și cu urechi clăpăuge. Era rece în dimineața aceea, așa că, după ce mi-am iscălit numele, Sally Asher de data asta, l-am întrebat dacă nu vrea o ceașcă de cafea caldă.

— Ești sigură? a întrebat.

— Da, trebuie să fie frig afară.

A zis că se întoarce după cafea la ora șase seara. Am făcut curat pe măsuța de cafea și am cumpărat niște biscuiți de ceai englezești pe care i-am pus pe o farfurie. A venit la șase fix, dar nu l-am recunoscut. Părul lui negru era dat pe spate cu gel, cămașa lui era albă și curată, zâmbea larg și mi-a strâns mâna mai mult decât ar fi trebuit. I-am spus să intre și l-am condus în sufragerie, unde am adus cafeaua și biscuiții pe o tavă. A sorbit din cafea și apoi a spus:

— De ce stai acolo? Vino lângă mine pe canapea!

— Stau bine aici, am spus și am zâmbit.

Era primul meu musafir.

S-a ridicat, s-a așezat în fața mea, m-a atins sub bărbie și mi-a îndreptat fața spre el.

— Nu, am spus și am sărit în sus.

— Cum adică nu? Tu m-ai chemat.

— Nu, îmi pare rău, i-am zis, încolăcindu-mi brațele în jurul trupului.

— Cum adică îți pare rău?

Îmi tremurau buzele când l-am întrebat:

— Mai vrei biscuiți?

Și-a aranjat cămașa, și-a dat părul pe spate, și-a frecat nasul și a ieșit din cameră. A deschis ușa din față, urlând ceva care semăna cu „cola ceai om” și a plecat, trântind ușa în urma lui. Poate că ar fi trebuit să-l servesc cu cola. Liz urma să ajungă acasă în curând, așa că m-am ridicat și, cu degetele tremurânde, am început să strâng firimituri de biscuiți și fire de păr drept și negru.

Hamdan și cu mine ne jucam de-a v-ați ascunselea de câteva săptămâni deja. Mama lui i se plânse mamei mele, la cafeaua de dimineață, că fiul ei se învârtea în cerc, precum un catâr. Mama își sorbi cafeaua și spuse:

— Fierbe-i niște mușețel.

Eu stăteam lungită în iarbă, sub smochin, părul îmi era împrăștiat ca un nimb în jurul capului, și cântam la fluierul de trestie despre dorințele inimii mele, când Hamdan răsări înaintea mea. M-am oprit și m-am uitat la expresia rugătoare de pe fața lui. Razele soarelui scânteiau printre frunze, mirosul de iasomie umplea aerul serii și se auzea în depărtare lătratul câinilor ciobănești care se întorceau acasă. Am închis ochii, mi-am mușcat buza de jos și mi-am ținut respirația. Și-a trecut degetele prin părul meu, a strâns pumnul și a plecat pentru a se întoarce mai târziu ca să ia ceea ce deja îi aparținea, eliberându-mă și înrobindu-mă deopotrivă, pentru tot restul vieții mele.

„MAMĂ AMERICANĂ PLĂTEȘTE UN UCIGAȘ PENTRU A-I RĂPI FIICA.” Am lăsat ziarul jos și l-am privit din nou pe italianul cu tenul închis la culoare, care stătea singur, sorbindu-și espressoul. Era Hamdan întreg, numai că, în loc de roba albă și lungă, purta un tricou alb cu model complicat și niște blugi. Mi-a zâmbit și i-am zâmbit și eu. În timp ce încercam să descifrez ultimul sondaj de opinie din ziar, mă gândeam că Italia trebuie să fie o țară frumoasă. Conservatorii în urmă. Laburiștii conduceau cu cinci procente. Încercam să înțeleg politica acestei țări.

— Nu poți să continui să fii o beduină ignorantă, îmi spusese Parvin, trebuie să înveți regulile jocului, ce dracu’.

Dar am rămas cu capul plecat, mi-am păstrat speranțele și i-am susținut pe cei victorioși: asta mă sfătuia ghidul de la A la Z al imigrantului. Cunoștințele mele despre politică britanică începeau și se sfârșeau cu *Spitting Image*^[3], din care nu reușeam însă niciodată să-nțeleg pe cine reprezentau tăntălăii ăia în realitate. Era una dintre rarele ocazii în care mă uitam la televizor cu Liz.

— Ala era prim-secretarul din opoziție? am întrebat-o pe Liz.

— Nu, era prim-ministrul. Prim-secretarul nu apare, îmi răspunse ea, fără să-și

ia ochii de la ecranul televizorului, nedorind să fie întreruptă.

— Cine sunt marionetele astea? am întrebat.

— Străini. Străini ca și tine, zise ea zâmbind.

— Ca și mine?

— Da, imigranți ilegal.

— Eu nu ilegal, am spus, pierzându-mi dintr-odată cunoștințele de limbă engleză.

— Ba da, ești. Trebuie să fii, răspuse ea.

— Vrei o ceșcuță? am spus, imitând-o pe prietena mea Gwen, încercând să schimb subiectul.

— Nu, mulțumesc, îmi răspuse ea, părând și mai enervată acum.

N-o plăcea pe Gwen și nu-i plăcea nici influența galică pe care o avea asupra mea.

— O ceșcuță? Fii serioasă! zise, clătinând din cap.

Liz avea dreptate, eram o lepădătură.

De fiecare dată când urcam cu caprele mele pe Rim, cel mai înalt munte din Hima, Hamdan mă urmărea discret, sărind prin spatele pietrelor și arbuștilor. Alerga, încercând să mă ajungă din urmă, cu umerii lui lași, cu mantia maronie fluturând în vânt, cu tichia în pătrățele, alb cu roșu, care îi ascundea din părul gros, negru și cârlionțat. Într-o zi era atât de cald încât peste valea noastră se lăsase un abur de căldură. Îmi mânam caprele spre Fântâna Adâncă, tot cântând din fluier. Am umplut albia cu apă rece și caprele mele au început să bea imediat. Era atâta liniște! Am coborât din nou găleata de cauciuc în fântână și am auzit-o când a lovit apa rece, spintecând-o și apoi cufundându-se adânc. Am țipat de emoție, știind că ochii lui Hamdan mă urmăresc, că urechile lui îmi ascultă fiecare strigăt. Hamdan rămase tăcut în spatele tufișurilor când am vărsat conținutul găleții pe mine. În timp ce mă spălam, cântam unul din cântecele vechi ale bunicii mele, Shahla: „*Hala hala biik, za walla, hey ya halili ya wala*, fii bine-venit, fii bine-venit, băiete! Dragostea mea! O, băiete! Fii binevenit, al meu suflet-pereche! Fii bine-venit, viitorul meu soț!” Când soțul ei și-a luat o a doua nevastă, bunicii mele i s-a frânt inima și a murit. Câteva luni mai târziu, a murit și bunicul meu.

*

Se întuneca și cafeneaua de pe trotuar se pregătea de închidere. Nu mai primeau clienți după ora cinci. La ora cinci, în mod normal, englezii se grăbesc spre casă, la pisicile și la câinii lor. Și la castelele goale. Îi vedeam în bucătăriile lor mici, îndesând în cuptoare bucățele de pui înghețat și prăjind cartofi congelați. Seara devreme, orașul era al nostru, al celor fără cămin, al drogaților, al bețivilor și al imigranților, al aceluia care fie erau singuri, fie încercau să-și șteargă trecutul din amintire. În acest interval dintre cinci și șapte ne risipeam și ne

răspândeam, ca mușchiul care crește în crăpături. Am sorbit zațul și am pus ceașca mică de espresso pe farfurie.

— Știi, Salma, noi suntem precum boala aceea, zona zoster, invizibilă, care se strecoară ca un șarpe. Alunecă în jurul corpului tău și dintr-odată erupe și te ustură, te ustură, zise Parvin, râzând.

Stăteam întinsă pe pământ, când Hamdan se furișă prin vița-de-vie și rămase pe loc, în fața mea. Nu mi-era foame, dar am cules totuși niște struguri și am început să-i mănânc. Când am ridicat privirea, silueta lui se apleca peste mine. Îmi acopeream sânii cu ambele mâini. Am tras aer în piept și imediat apoi, m-a sărutat apăsător pe buze. Vântul tăios al amurgului îmi fluiera prin pantaloni, amintindu-mi parcă de codul onoarei din satul nostru. Nu. „Ai înnebunit? Nu fi impulsivă”, o auzeam pe mama urlându-mi în urechi. Nu. „Te vor împușca între ochi.” Da. Nu. Nu. Nu. L-am împins înapoi.

— O să regreti amarnic mai târziu, frumoaso, zise el, trăgându-și un fir de păr din mustață, și plecă.

Când spatele lui dispăru prin vița-de-vie, am început să tremur. Soarele apusese și se făcea frig. M-am învelit cu șalul mamei mele și am plecat spre casă.

Acoperișurile și ferestrele de sticlă ale clădirilor de cărămidă roșie captau strălucirea apusului și o reflectau apoi palidă și aurie. Am mers până la catedrala din apropiere, unde, printre porumbei și imnuri, bărbatul cu părul negru s-ar putea simți în largul lui, ca să mă abordeze. Ar putea fi arab. O congregație de preoți a traversat pajiștea, intrând în catedrală. Arătau bizar în robele lor lungi, negre, de satin și cu cordoane și pălării purpurii. Auzeam cum se închid ușile dormitoarelor din internat. Colierul turcoaz-argintiu pe care mi-l dăruise sora Françoise era în cutia chinezească de satin.

— Bună, spuse bărbatul cu părul negru, arătând spre mine.

Am zâmbit.

Măicuțele zăvorau porțile grele ale mănăstirii, iar zgomotul acela răsună în spațiul gol dinăuntru. Aș alerga în picioarele goale pe pavajul rece, căutând-o.

— Eu sunt David. Spune-mi Dave.

— Eu sunt Sally, am răspuns, dându-mi numele englezesc.

— Vrei să bei o cafea cu mine? m-a întrebat într-un puternic accent de Devon.

— Cu plăcere, am răspuns, împăturindu-mi ziarul și odată cu el și speranțele de a întâlni aici un arab care să mă denunțe la poliție sau să măucidă pe loc.

Am mers spre un magazin unde se vindeau artefacte etnice și care se continua cu o cafenea. Un bărbat cu o pancartă pe care scria „Nu pot să plătesc. Nu plătesc” îi înjura pe trecători. David mă proteja cu brațul drept și mă conduse spre uși. Insistă să plătească el, așa că mi-am comandat un suc proaspăt de portocale și o sticlă de apă minerală. David își comandă un ceai cu frișcă într-o cafenea care încerca din răspuț să treacă drept un club de jazz la modă.

— Locuiești în Exeter? mă întrebă el.

— Da, i-am răspuns, în timp ce îl priveam pe ospătarul tânăr și frumos.

— Eu lucrez într-un club de sănătate.

— O, ce interesant, am spus, încercând să imit accentul reginei. Liz, proprietărea mea, ar fi fost mândră de mine.

— De unde ești? întrebă el.

Dacă i-aș fi spus că sunt o arăboaică beduină islamică din deșert, o fugară, și-ar fi scuipat ceaiul.

— Din Spania, am mințit.

— Am vizitat Spania de multe ori. De unde din Spania?

— Granada.

La școală ne-au învățat multe despre isprăvile Spaniei musulmane și despre maurii din Granada.

Privind pe fereastra franțuzească, vedeam cum se așternea întunericul, strat peste strat, și m-am simțit dintr-odată foarte obosită. Nu puteam să merg mai departe. Probabil că din cauza privirii lui David, plină de speranță și fascinație. Salma mâncase strugurii, îi înfuriase pe membrii tribului și plătise un preț mare. Eram prea fragilă pentru apropiere, pielea mea era prea fină încă și plină de vânătăi. Dacă aș fi fost în locul lui, nu m-aș fi privit a doua oară. Plantele neștiutoare creșteau tot mai mult, transformând cafeneaua într-o seră. Auzeam zăngănitul tacâmurilor de la subsol și bufniturile scaunelor care erau strânse și așezate pe mese. Chelnerițele își pierdeau răbdarea. Nu puteam să merg mai departe. Nu eram nepoata bunicii mele Shahla, care era făcută din cu totul alt aluat, care nu cunoștea rușinea și frica.

Shahla, bunica mea, își împletea părul alb, lung și subțire în două cozi și spunea: „Urmează-ți întotdeauna inima, fiica mea.” S-a măritat din dragoste. Făcea parte din ferocele trib Udayy, iar el din tribul Fursan, aflate mereu în război. A văzut-o la izvor într-o dimineață, umplându-și borcanul de lut cu apă și a simțit cum îl trece un fior pe șina spinării.

— Bună dimineața, tânără gazelă, a strigat el de la distanță, fiindu-i frică să traverseze pe teritoriul tribului ei.

Din felul în care își aranjase baticul, atârnând spre dreapta și acoperindu-i ochiul drept, ea și-a dat seama că el aparținea tribului Fursan. El începu s-o aștepte dimineața devreme, când straturile de grâu străluceau, pline de rouă, în razele soarelui de dimineață. Shahla se uită la umerii lui lați, la mustața lui neagră și groasă, la părul lui lung, des, negru, împletit în două cozi și hotărî că trebuia să meargă la fântână în fiecare dimineață, ca să se asigure că nu se vor înseta caii și cămilele lor. Era într-o dimineață foarte devreme, când îi zări silueta în depărtare și îl auzi strigând:

— Diseară vin să te răpesc. Pregătește-te!

Ea își feri ochii și îl privi de la distanță. Stătea în dreptul soarelui, înalt, întunecat și înfricoșător.

Căminul lor – *beit al-shaṭar* – era format din patru corturi, țesute din păr fin de capră, așa că ea se hotărâse să doarmă în cortul pentru oaspeți, ca să n-o deranjeze pe mama sa când el avea să vină. Salteaua mamei sale era așezată de-a curmezișul intrării în cort, de parcă ar fi fost un paznic, așa că se prefăcu a curăța un vas de mangal din cortul pentru oaspeți până când o auzi pe mama sa sforăind. Îl aștepta gata îmbrăcată și când era prea obosită ca să-și mai țină ochii deschiși, auzi copitele în galop și șuieratul calului său și ieși să-l întâmpine. Omul acela mascat, cu o pușcă atârându-i de umăr, întinse mâna spre ea, iar ea o prinse și se trezi rotită prin aer, apoi așezată ferm pe șa, în fața lui. Ea privi înapoi la casa ei, cu prelatele strânse în jurul corturilor, caii priponiți de stâlp, cămilele cu picioarele din față legate între ele, caprele adormite în spatele locuinței. Shahla își supse ultimul dinte și spuse:

— Atunci mi-am văzut pentru ultima dată locuința și tribul.

Ce ar fi făcut Shahla în locuința asta? Ar fi luat cina cu David și l-ar fi lăsat s-o „călărească până când i s-ar fi încurcat între ele brățările de alamă de la mâini și glezne”? Ar fi întins ea mâna unui străin și ar fi fugit cu el în noapte? Credința ar fi întrecut îndoiala? Și cum rămânea cu trecutul, umbra aceea întunecată care te urmărea?

Ținând strâns în mână pungile de cumpărături, m-am îndreptat spre ușa principală. M-a urmat și m-a întrebat:

— Vrei să iei cina cu mine?

— Mulțumesc foarte mult, dar nu cred, am spus eu.

— De ce nu?

— Sunt ocupată. Trebuie să plec, Dave.

Mi-am plecat capul și am mers prin magazin, pe sub palmierii uscați. Printre păunii indieni, cuverturile și papagalii mexicani și mesele chinezești, se născu un sunet nou în capul meu, un „NU”, pe care ghidul imigrantului mă sfătuisese încontinuu să nu-l folosesc. Îmi sări în ochi un unicorn de alamă care sărea în aer încercând să atingă cerul. O fi indian? Un animal al creativității? Ea cum arată oare?

I-am spus rapid lui David:

— Nu, îmi pare rău.

Și înainte ca el să poată răspunde, m-am repezit afară pe ușa africană, în strada rece, adulmecând aerul, încercând să regăsesc aroma de acasă. Mirosul mă invita și m-am supus ca și cum aș fi fost în transă. Toată lumea are o regină, a mea era aceea a mâncării grase care se prăjește.

Am respirat adânc aerul familiarității, al libertății, al căminului și am ascultat.

— Balak: e din MI5⁴⁴? zise bătrânul.

— Ce-i cu tine? Agenții nu umblă îmbrăcați ca vagabonzii arabi. Poartă pălării mari ca Philsy. Albi, blonzi, cu o țigară în gură, spuse tânărul.

— Vrei să spui Philby⁴⁵, idiotule. În ziua de azi, agenții arată în orice fel, chiar și ca Iisus Hristos. De unde să știu eu? spuse bătrânul, cu un accent nord-

african.

— Ești paranoic de-a dreptul. Noaptea, când frunzele se leagănă, tu crezi că te fotografiază un satelit american, zise tânărul.

— Oricine ar fi, nu-mi place că se plimbă pe-aici așa, conchise bătrânul, aruncând câteva chifteluțe de *falafel* proaspăt în uleiul prăjit.

Aerul rece purta aroma mâncării prăjite drept în inima mea. Sfârâitul prăjelii, lingura care căuta bucățile, *falafel-ul* strivit în lipia caldă și mirosul iute de năut, pătrunjel și coriandru mă țintuiau în loc. Învelită în șalul meu negru, de beduin, primit de la mama mea, în mijlocul Exterului, zburam peste râuri, mări și țări, spre munții arizi și pustii, cu o mână de capre și câteva măslina coapte atârând pe crengile argintii. Pluteam deasupra patriei mele.

— E inofensivă, tată. Stă liniștită și respiră aerul rece, spuse tânărul.

Nu vedeam fața furgonetei de *falafel*, dar am auzit mișcare, o ușă deschizându-se și apoi zgomot de pași. Înainte să-mi dau seama, bătrânul stătea chiar acolo, în fața mea, unde ceața albă a amurgului se întâlnește cu cerul albastru. Era înalt, fusiform, cu ochi mari, albiți de vârstă, cu părul alb, tuns scurt, rărit, cu o șapcă tricotată pe cap, cu pantaloni negri brodați, strânși în jurul gleznelor, papuci de piele maro, ascuțiți în vârf, iar pe tricoul negru era inscripționat „Bon Jovi Nu Riști Nu Câștigi”, cu litere mari și roșii.

Mă aflu față în față cu trecutul și prezentul.

— Îmi caut alinarea în Allah, a spus el.

Mi-am strâns șalul negru al mamei în jurul capului și nu am zis nimic.

— Vii ca să ascuți ce vorbim. Ce faci, ne spionezi? zise el.

În vechiul tărâm al Levantului, m-aș fi ridicat în picioare, i-aș fi strâns mâna dreaptă, i-aș fi sărutat-o, i-aș fi spus *jiddu* și m-aș fi prezentat: „Fii bine-venit! Fii bine-venit! Sunt Salma Ibrahim El-Musa.” Dar acum sunt în țara cea nouă, o fugară cu cazier, așa că am rămas pe banca de lemn, prefăcându-mă că nu înțeleg.

A ezitat și apoi a spus:

— Nu vreau să mai adulmeci pe-aici. Pleacă, pleacă.

Aș fi vrut să-i sărut venele verzui, protuberante, de pe spatele mâinii solzoase, îmbătrânite, să-i sărut fruntea și barba sură și țepoasă, în schimb m-am ridicat și am dispărut prin ceața înserării, o iarbă-rea fără rădăcini, purtată de vânt.

Viță-de-vie și smochini

În puterea nopții sau în zori, țineți petalele și picioarele strânse! Dar eu l-am primit pe Hamdan ca o floare nechibzuită care se deschide în fața soarelui.

— Salma, ești femeie acum... ești a mea, sclava mea.

— Da, da, da, spuneam eu.

Nu exista niciun fel de țesătură sau îngrășămintă, exista doar mirosul fertil al pământului proaspăt arat. Îmi spălam pantalonii la râu și mă întorceam acasă năucită. De-atunci încolo, am stat majoritatea nopților sub smochin, așteptându-l.

— Târfa mea e tot aici! spunea și mă lua repede.

— Mai mult, îi șopteam.

Când Hamdan a încetat să mai dea târcoale și eu am încetat să mai sărut caii, caprele și copacii, mamele noastre au devenit suspicioase.

— Ce ai făcut, târfă?

Mama mă trase de păr.

— Mamă, te rog.

— Ne-ai târât numele în noroi. Fratele tău o să-ți tragă un glonț între ochi.

— Mamă!

Petalele mi-au fost smulse una câte una. M-a trântit, m-a mușcat, m-a bătut cu cureaua, până când m-am învinețit și am căzut fericită în necunoștință.

Mergând singură pe sub stâlpii electrici, a căror umbră se tot prelungea, am strâns tare la piept sacoșa de cumpărături. Nu, nu era ușor să trăiești în Anglia ca un „străin”, așa cum mă numise ofițerul de la Imigrări. Am scris cândva pe pereții unei toalete publice: „Un obiect străin închis la culoare a traversat cerul din Exeter.” în fiecare dimineață, mi se aducea aminte că sunt o străină. În fiecare dimineață, pe când încă ne mai învăluia ceața, Jack, poștașul, îmi făcea un semn cu mâna și îmi spunea: „Bună, fato!” Mă supăram. Voiam să fiu și eu o „puicuță”, ca Bev de alături. Cu toate că l-am corectat de câteva ori, „Salma, Jack. Te rog, Salma”, el uita a doua zi și îmi spunea tot „fato”. Dar Jack nu își putea aminti de asta, pentru că eu nu primeam niciodată scrisori cu numele meu arab, Salma Ibrahim El-Musa, scris pe ele. „Salma cea cu picioare și mâini fine. Salma cea parfumată ca florile albe de iasomie și pură ca mierea din borcane.” Uneori îmi doream ca Jack să mă înjure, așa cum făceau capetele rase de la White Hare. „Străino! Ciudato! De ce nu te întorci în junglă? Du-te și cocoată-te într-un cocotier! Du-te dracu! Cară-te!” Nu meritam să fiu aici, nu meritam să fiu în viață.

Am mers înainte pe South Street, pe unde umblau agenții imobiliari care de-abia așteptau să-și vâre mâinile în buzunarele tale. Cât mai aveam până să devin un cumpărător de primă mână? Două mii de mile? Treizeci de ani? O viață întreagă? O! Ce n-aș da să am o casă în Branscombe, unde trăia pastorele

Mahoney, quakerul irlandez, salvatorul meu. O căbănuță cu încălzire centrală cu gaz, cu trei dormitoare, o grădină, un pudel, un cuptor cu microunde, câteva oi și câteva capre și o vacă pe care s-o mulg în fiecare dimineață. E iarbă din belșug acolo, așa că se înțelege că ai avea unde să duci oile la păscut. Mi-aș petrece timpul gospodărint, crescând ovinele și cântând din fluier. Un doctor bun, un gentleman englez, m-ar vindeca de toate durerile. Aș trăi fericită și sănătoasă cu copiii mei. Soțul meu ar munci peste hotare ca să ne întrețină. Ne-am spune povești unii altora și am râde: mama bătrână și copiii ei frumoși.

Soarele strălucea deasupra casei pastorului Mahoney, din Branscombe. Rafturi înșesate de cărți, o canapea uzată, un radio vechi în colțul camerei și ochelarii lui de citit peste Biblia cu coperte de piele. Domnișoara Asher îl rugase să aibă grijă de mine:

— Eu trebuie să mă întorc în Levant să încerc să mai salvez câteva vieți nevinovate.

— Salma este bine-venită pentru câteva luni, a spus el rar, pentru ca eu să înțeleg, o să mă întorc totuși în Orientul Mijlociu anul viitor.

Când terminam de spălat vasele după micul dejun, pastorul Mahoney mă ruga să mă așez în sufragerie ca să începem „educația mea informală”, două ore de engleză, matematică și științe. După aceea, el pregătea prânzul, iar eu făceam curat. Făcea plimbări lungi după-masa, iar eu îmi petreceam timpul cercetând vitrinele răposatei sale mame, biblioteca lui sau fotografiile de pe etajeră. Inspectam fotografiile, căutând figura tânărului pastor Mahoney. Ștergeam praful de pe serviciile de masă pictate manual și cu margini aurite ale mamei lui, repetând: „Farfurie plată, farfurie de desert, farfurie de supă, bol pentru desert, farfurie pentru prăjituri, set de frișcă și zahăr, ceainic, ceașcă de ceai, cană de cafea, lingură”, așa cum mă învățase el.

— Ținea mult la acest serviciu de Haviland, a spus el, de îndată ce a intrat pe ușa sufrageriei.

Nu-l așteptam să se întoarcă atât de devreme și m-am așezat, brusc dezorientată.

— Mama își iubesc pălăria cu monede, am spus.

— Serios? zise el, apoi își scoase haina și își îndesă cămașa în pantaloni.

M-am uitat la brațele lui subțiri și albe, la spatele lat, la picioarele lui fusiforme și am spus:

— Eu nu demnă de iubire.

— Bineînțeles că ești, spuse el și se așeză în fața mea.

— Am făcut lucruri rușinoase.

— Toți facem lucruri pe care le regretăm, ține de natura umană.

— Am lăsat-o în urma mea. Merit mor, nu trăiesc, eu, am spus și am izbucnit în lacrimi. Eu de asemenea bătrână, nu casă, nu bani, nu slujbă.

Și-a frecat ochii albaștri, obosiți, și a spus:

— Nimic nu rămâne la fel, copil, respect, dragoste, durere, boală, nimic nu

rămâne neschimbat. Vin și apoi pleacă. Poți să recâștigi respectul. Cât despre familia ta, într-o zi poate o să te hotărăști să te întorci, lucrurile se pot schimba.

— Lucrurile se pot schimba? Să mă întorc? am întrebat, în timp ce îmi îndesam șuvițele de păr care îmi ieșiseră din vălul alb.

— Da, ar trebui, într-o zi, spuse el.

— Lucrurile se pot schimba, am repetat eu și am început să tremur.

El a ezitat, și-a plimbat degetele prin părul cărunt, apoi mi-a îmbrățișat trupul tremurând și m-a legănat tandru, repetând, „sss, *yakfiy*, gata, șșș”, până când m-am oprit din plâns.

Am traversat strada și am luat-o pe o alee lateralnică, pentru a nu fi observată de către șeful meu care ar putea lucra sâmbăta asta.

— Fac mai mult când nu ești aici, vorbind și chicotind.

Se uita mereu urât la cei care treceau prin fața vitrinei lui, prin fereastra acoperită de nicotină.

— Uite! Uită-te la părul ei! Trebuie să fi avut o explozie controlată în bucătărie, spunea și râdea.

Râdea atât de amenințător, încât îmi coboram privirea și treceam de două ori cu mașina de cusut peste tiv.

— Cum spunei că te cheamă, Salamaa? O, Doamne! O, Doamne!

Parvin spunea că se zvonește despre Max cum că ar fi fost de partea Partidului Naționalist, care voia să-i omoare pe evrei, pe arabi și pe musulmani. De fiecare dată când mă privea cu ochii lui pătrunzători, mă trecea un fior. L-am auzit odată spunându-i unui client:

— Sally are una din stările alea. Arabii sunt obsedați de tristețe.

Cineva mi-a spus că pubul din colț e chiar drăguț, cu muzică *live* și tot tacâmul. Îmi plăcea mai mult la White Hare unde aproape că am fost bătută de unul din capetele rase. Voia să danseze cu mine și nu am putut să refuz. Părea înalt și subțire în geaca lui de piele neagră și în pantalonii lui, și arăta ca un cocoș, cu creasta vopsită în roșu aprins.

— Sunt șeful bandei, repeta tânărul, iar banda ridică mâna dreaptă în semn de salut.

Când m-a strâns de mână, i-am simțit respirația mirosind a bere ieftină. M-a tras înspre el până când am simțit țepii de metal și țințele, apoi m-a împins și, când am fost suficient de departe, m-a învărtit. Eram atât de moale, ca păpușa de cârpă a lui Liz. Melodia devenea din ce în ce mai frenetică și mirosul de bere și de respirație puturoasă umplea aerul. Când mi-a dat drumul în sfârșit, eram atât de tristă că mai sunt încă în viață. Meritam să fiu batjocorită, bătută și chiar ucisă.

Am strâns și mai tare sacoșa de cumpărături la piept și am mers mai departe. Studenții ieșeau de la colegiu. Cum era oare să fii student? Ce îi învățau aici în Anglia? Era oare posibil să-mi las în urmă trupul, trecutul, numele? Era oare posibil să întorc pagina, s-o iau de la capăt alături de acei ciudați tineri gotici? Să

pot sta și eu alături de ei, într-o bancă, și să ascult ce are de spus profesorul strălucit, iar în pauză să-mi mănânc sandviciul cu unt și zahăr și să beau ceai negru amar? Aș fi scuipat în sandvici ca să nu mi-l fure colegii și să-mi mănânce prânzul. Când aveam cincisprezece ani, în loc să merg la închisoare, aș fi mers la Centrul de Arte să văd un film francezesc, ținându-mă de mână cu un băiat drăguț și timid. Mă vedeam într-o fustă neagră transparentă, cu un tricou negru pe care scrie „MOARTE”, cu litere roșii, purtând un machiaj negru și ghete negre. Și poate că mi-aș vopsi părul în roșu.

*

Era foarte frig când m-am dus prima dată la școală. Anotimpul recoltei se terminase și cerul era împânzit de nori groși, amenințători și aducători de ploaie. Simțeam izul de bușteni care ard în mangaluri și mirosul de grâu afumat. Mama m-a pieptănat și mi-a împletit părul în două cozi, apoi mi-am tras pe mine rochia neagră, brodată, care fusese a mamei, mi-am pus sandviciul cu unt condimentat și zahăr în geanta de pânză, împreună cu caietul și creionul și am fugit la școală. Mergeam desculță pe lângă crângurile de măslini, apoi în sus și în jos pe dealurile aride, până când am zărit cele două săli de clasă din chirpici, construite de către bărbații și femeile din sat. Pereții nu erau drepecți, ferestrele nu erau nici triunghiulare, nici dreptunghiulare, iar ușile fuseseră lucrate de mână. Domnișoara Nailah, „femeia cu buzele pecetluite”, ne aștepta la ușă.

— *Yala!* Mișcă-te! Ai întârziat! îmi spunea ea de fiecare dată.

Am intrat înăuntru, cu caietul și creionul în brațe. Stăteam pe un scaun rupt și încercam să mă concentrez la tablă.

Domnișoara Nailah zise:

— C. Cap. S?

— Salma, am șoptit eu.

— Ce? a spus, rotindu-și bățul prin aer.

Mi-am dres vocea și am repetat:

— Salma, domnișoară.

Iar ea a zis, cu vocea ei ascuțită:

— Bine. Știi să-ți scrii numele?

— Nu, domnișoară.

— La tablă!

Stăteam lângă tablă tremurând, cu vezica plină și cu pantalonii gata să-mi cadă de pe mine.

Ea luă creta în mână și scrise: „S-A-L-M-A”

Am luat creta, conștientă de cele zece perechi de ochi ațintite asupra mea și am început să desenez literele acelea, „Salma”.

— Câți ani ai?

— Șase ani, domnișoară.

Iar domnișoara Nailah a spus:

— Bravo!

Am alergat acasă și i-am arătat tatălui meu ce scrisesem: „Salma”, „cap”, „măgar” și „bărbat”. A fost atât de încântat, încât a rugat-o pe mama să facă un ceai extradulce pentru „fata asta deșteaptă”.

Oriunde mă duceam, vedeam în depărtare biserici, casele vechi, dărăpănate și întunecate ale Domnului. De fiecare dată când intram într-o catedrală sau într-o biserică, mi-era frig, de parcă aveau propriul sistem de răcire a aerului care ventila mirosul de mucegai agățat de pietrele vechi. Erau locuri veșnic întunecate, tihnite și singuratic. De ce s-ar fi dus oamenii la biserică dacă nu erau forțați să o facă? Probabil că exista un imam sau un preot puternic care își agita bățul, invocând numele Domnului și promițând amărăciune „după sufletul fiecăruia”, dacă nu îl venerai pe Dumnezeu. Catedrala era pustie, în afară de preoții care se plimbau de colo-colo în robele lor negre, cu brâiele și pălăriile lor de satin roșu, de câteva femei bătrâne cu părul cărunt și de doi bărbați care stăteau lângă cutia din sticlă pentru donații. Îi mai găseai acolo pe alcoolicii ciudați sau pe cei fără de adăpost dormind pe pernele de rugăciune, întinși pe stranele lungi de lemn. Religia era la fel de slabă ca și ceaiul în țara asta. Ce mai rămăsese din ea era: „Asta e numele tău de botez sau numele de fată?”, ceea ce mă întrebasese ofițerul de la departamentul de imigrații și eu n-am știut să răspund.

— Musulmanii nu creștini, nu botez.

— Nume? *Nome*? *Izmak*? a zis el.

— *Ismi*? *Ismi*? *Saally Ashiir*.

— Hristoase!

Domul și minaretul moscheii, de unde imamul chema la rugăciune, se zăreau în vârful dealului arid, albastre amândouă. Chemările la venerarea și ascultarea Cuvântului Domnului veneau de cinci ori pe zi. „*Alahu akbar!* Allah este cel mai mare! Ridicați-vă și vă rugați!” Bătrânii se trezeau la răsăritul soarelui, își făceau abluțiunile și mergeau la moschee, împreună cu tinerii fără tragere de inimă și pe jumătate adormiți. Imamul stătea pe platforma lui, îndemnându-i să intre și să se roage lui Allah pentru iertare.

— Nu putem vinde măslinile, înainte de a primi o *fatwa*⁽⁶⁾ de la imam, spunea tatăl meu.

Mă uitam la tatăl meu, cu ochii mei de zece ani, și observam că e mai slab decât imamul. Trupul lui subțire, înalt, negricios era mărturia anilor de călărie, de arat și de cules recolte. Ochii lui rătăcitori erau mărturia zilelor în care privise cerul, așteptând ca norii să dea năvală, așteptând să vină ploaia și să-i salveze recoltele. De ce era omul ăsta înalt și puternic mai slab decât imamul? De ce trebuia să-l consulte, înainte de a vinde cutiile de măslinile care se stricau în cămară?

Un curcubeu plutea deasupra râului Exe, făgăduind, parcă, ploaia. Tatăl meu, hagiul Ibrahim, ar fi fost încântat să-l vadă, cu dungile lui care promiteau saci de grâu în cămară, o călătorie la oraș pentru a vinde recolte, un cojoc nou din lână de miel. Unii oameni din Hima ar fi văzut în el o promisiune că vor avea suficienți bani încât să-și ia o a doua soție. „Te slăvesc și îți mulțumesc Ție, Allah”, ar fi spus ei. Aflat chiar lângă groapa de gunoi de lângă calea ferată, arăta exact așa cum era de fapt: o reflecție dezamăgitoare a luminii în oglinda apei. Mi-am șters broboanele de transpirație de pe frunte și mi-am prins părul cu un elastic. Ar trebui să mă uit la un film. *Nuns on the run* era despre un film despre doi gangsteri care se ascundeau într-o mănăstire și pretindeau a fi niște călugărițe foarte credincioase. Eram și eu o păcătoasă care se prefăcea că e musulmană, dar era, de fapt, o păgână căreia nu i s-ar fi permis niciodată să intre într-o moschee. Apoi mi-am amintit că Liz îmi interzisese să folosesc aparatul video din sufragerie, pentru că îi dereglam ora și pentru că părul meu negru cădea peste tot.

Proprietăreasa mea sorbea din vinul ei ieftin și mă aștepta să vin acasă, pentru a-mi da sfaturi în orice privință. Bineînțeles că mirosul acru de vin ajungea până la nasul meu. Iar era băută.

— Bună, am fredonat eu.

— Tu ești, Salma? întrebă ea.

— Cine altcineva, Liz?

Apoi știam ce urmează, o întrebare despre vreme:

— Și azi a fost vreme uscată?

— A plouat puțin, dar acum e uscat.

M-am uitat la părul ei drept, cenușiu, la ochii ei încețoșați, la rețeaua fină de vene de pe obraji și nasul ei, la cum stătea întinsă pe canapea, ușor amețită, și am spus ca s-o înveselesc:

— Un curcubeu uriaș se arcuiește peste câmpii, peste dealuri și se oglindește în apă.

Încă o înghițitură din paharul murdar a fost urmată de un ezitant:

— Să mă duc să mă uit?

— Da, da. Vrei să-ți țin gombanie?

— Companie, spuse ea, într-o engleză britanică imaculată.

— Companie, am repetat după ea, încordându-mi mușchii fălcilor.

— Mamă, am țipat, scuișând lămâia acră din gură.

Moașa băga fiare ascuțite în mine. Șuvoiul de lacrimi nu a stins focul.

— Te rog, am strigat.

— Te rog, a strigat și ea.

— Eu... eu...

Și înainte să-mi termin propoziția, chipul tumefiat al mamei dispăru în

întuneric.

— Degeaba. Se agață în continuare de pântecul tău, ca un adevărat bastard, îmi spuse mama când m-am trezit.

Madraqa mea era îmbibată de sânge, părul murdar mi se lipise de cap și lacrimile îmi ardeau obrazii. Am început să mă lovesc în cap cu mâinile și să plâng.

— Ce mă fac?

— Dacă află fratele sau tatăl tău, te omoară.

Mi-am înnodat vâlul alb în jurul capului, m-am ridicat și am fugit în sus pe dealul arid, în jos pe dealul arid, până la școală. Domnișoara Nailah dormea într-una din camere. Am bătut la ușa de fier strigând:

— Domnișoara Nailah! Domnișoara Nailah!

— În numele lui Allah, cine e?

— Or să mă omoare, or să mă împuște între ochi.

— Cine? Ce? De ce? a întrebat, în timp ce deschidea ușa.

M-am repezit înăuntru și am rămas în picioare în mijlocul camerei. Plângeam, bătându-mă în piept cu mâna dreaptă.

— Mă las în grija lui Allah și a dumitale, domnișoară Nailah.

— Ce e?

— Sunt însărcinată.

Păli și strigă:

— Biata de tine, nefericita de tine.

Și-a strâns părul lung, și-a pus vâlul, l-a înnodat sub bărbie, a înghițit cu greu, apoi s-a așezat pe marginea patului.

Stăteam acolo tremurând, în mijlocul încăperii aproape goale.

Într-un final, de-abia reuși să articuleze:

— Mai întâi de toate, trebuie să-ți ții gura. Nu spune nimănui.

— Vrei să-ți țin companie, Liz? am întrebat din nou.

— Nu. Mai bine termin ăsta mai întâi.

Și-a ridicat paharul cu vin, plin de pete.

Am aplecat cu grijă sticla cu lichid de spălat vase, pe care o țineam ascunsă în spatele cutiei cu cereale din dulapul pe care mi-l alocase Liz, până când o picătură mică, verde a căzut pe buretele galben. Trebuie să fiu atentă când îmi spălam cana. Dacă Liz simțea cel mai vag iz de lămâie, ne-am fi certat. Mi-aș fi înghițit limba și aș fi tăcut, iar ea ar fi turuit încontinuu: „Tacâmurile și vasele sunt vechi. Nu trebuie să le speli cu chimicale. Ce se întâmplă cu voi, oameni buni? Spălat și curățat tot timpul. Nu-i de mirare că sunteți plini de bube.” Vorbea cu mine de parcă eram vreo servitoare de-a ei din India, unde locuise ea, nu chiriașa ei care îi plătea patruzeci de lire pe săptămână, plus facturile.

Ibricul fierbea, așa că l-am oprit, am turnat niște apă fierbinte în cană, am

aruncat un pliculeț de ceai înăuntru și am amestecat. Imediat, niște dâre maronii au început să se învârtă prin apă. Eram convinsă că ceea ce făceam nu era ceai, pentru că nu vedeam frunzele și pentru că apa se colora instantaneu. Când eram în Hima, în fiecare după-amiază puneam câteva frunze de ceai în ibricul de metal, apoi îl umpleam cu apă, adăugam niște salvie uscată sau cardamom și șapte linguri de zahăr, apoi îl puneam pe focul aprins pe care îl țineam sub smochin, până fierbea. Îl ridicam, apoi îl puneam din nou ca să mai fiarbă o dată, până când aromele de ceai și cardamom ajungeau la nasul mamei mele. Am pescuit pliculețul rotund și umed din cană și l-am aruncat la gunoi, apoi am încercat să deschid cutia de lapte. Am tras și am împins de margini, dar refuza să se deschidă. Nu puteam nici măcar să deschid o amărâtă de cutie de carton! Eram furioasă pe mine pentru că eram atât de străină, așa că am înjunghiat cutia cu un cuțit și am vărsat tot laptele pe blat. În Hima, când aveai nevoie de lapte, luai un castron și îl puneai sub o vacă, apoi o trăgeai de uger până când ți se stropeau mâinile de laptele proaspăt și cald. Am șters laptele cu cârpa multifuncțională pe care Liz o folosea ca să șteargă toate suprafețele, inclusiv podeaua. Cârpa nu era curată, așa că m-am spălat pe mâini cu apă și săpun, am luat o înghițitură din ceaiul care se răcise acum și m-am repezit pe scări spre camera mea.

Nu aveam voie să-mi pun cana pe cele două dulapuri cu rafturi antice care păreau să stea îngenuncheate în colț, ca niște câini ciobănești. Așa că o puneam pe masa ieftină de lângă patul meu, care scârțâia de fiecare dată când mă așezam sau dormeam în el. Așezasem televizorul, pe care îl luasem de la un magazin de vechituri cu douăzeci de lire, pe măsuța antică pe care o adusese Liz. Privind pe fereastră, prin perdelele făcute la comandă, zăream calea ferată și strălucirea soarelui la apus. Perdelele crem cu albastru erau singura promisiune a unui viitor mai bun, din acea cameră, un viitor în care să am o casă pe care s-o mobilez cu piese noi, făcute la comandă.

Pe raftul DIY⁷ stăteau câteva cărți și multe reviste *glossy*. Mi-am golit sacoșa de cumpărături pe pat. De data asta, chiar că mă lăsasem dusă de val. Mi-am cumpărat colorant de păr, instant, gel de spălat pe față, apă de gură, șampon, cremă E45, lichid de curățat toaleta Big Dum, care era în capul listei de obiecte interzise a lui Liz, și un borcan de nescafe. Zornăitul boabelor de cafea o îndemnă pe doamnă să acționeze, să se ducă să împrumute niște zahăr de la vecinul frumos și cu pielea închisă la culoare, care tocmai se mutase alături.

Dacă nu îl așteptam prin vii, Hamdan scotea un sunet ascuțit, ca și cum și-ar fi chemat câinii înapoi la grajd. De fiecare dată când îi auzeam fluieratul, mă strecuram printre barele de fier, apoi săream jos ca să-l întâlnesc. Mergeam pe lângă zid, mă furișam printre copaci, prin spatele pietrelor, de teamă să nu stârnesc câinele. Când ajungeam în vie, mă așezam pe jos în liniște, privind stelele îndepărtate și așteptând să aud zgomotul pașilor lui. Îi recunoșteam, fiindcă erau ușori, ca labele unei hiene care ating pământul, apoi se avântă iarăși

într-un nou salt. Mă prindea de gleznă și își înăbușea chicotitul. Ne îmbrățișam sub cerul indigo și printre umbrele întunecate ale copacilor. Mă trăgea de păr și îmi spunea:

— Ești curtezana mea, sclava mea.

— Da, stăpâne, îi răspundeam eu.

El împingea și împingea, iar eu stăteam nemișcată, mușcându-mi buzele ca să nu-mi scape vreun țipăt. Gâfâind, îmi odihneam capul pe pieptul lui, iar el își trecea degetele prin părul meu și îmi cânta cântece de dragoste:

— Dragostea ta m-a prins pe dinăuntru, sufletul meu.

— Dragostea mea pentru tine lovește și împinge ca un măgar, îi spuneam, iar el râdea și mă îmbrățișa.

Pentru de câteva clipe, am simțit că Hamdan mă iubește, mă prețuiește. Nu aveam să mai simt asta niciodată.

*

— Vino-ți în fire! Aranjează-te! Vinde-te! mi-a spus Parvin. Acum ești într-o societate capitalistă care nu îți aparține.

Avea dreptate. Majoritatea vopselelor pentru păr erau pentru blonde și o femeie brunetă ca mine, care albise prematur, găsea cu greu produse cu care să-și armonizeze culoarea naturală a părului. Ieri, la radio, un bărbat vorbea despre „rasism instituționalizat”. Probabil că se referea la „îmblonzirea” generală. O blondă sănătoasă făcea reclame la pastă de dinți, uscător de păr și iaurt degresat. De fiecare dată când mă uitam în oglinda frumos împodobită, pe care Liz o adusese tocmai din India, zăream un chip umed care se prelingea ca ceara de albine, un chip care nu mai era tânăr. Părul îmi era negru, mâinile îmi erau negre și puteam să fac fapte negre, mă gândeam, în timp ce mă uitam la vagonul bine luminat, de la clasa întâi, al trenului de Londra. Acolo, pe scaunele albastre, stătea viitorul meu soț în costumul lui gri, cu cravată roz, citind *Financial Times*. Un englez sensibil, generos, bogat, alb, care ardea de nerăbdare să cunoască o femeie exotică, așa ca mine, cu ochii întunecați, cu pielea întunecată, cu părul întunecat, cu trecut întunecat. Mi-aș fi frecat pielea măslinie de el și puf, ca prin minune, aș fi devenit albă. Pur și simplu, fără să fie nevoie să folosesc ani de zile o cremă de albit pielea, aș fi devenit mai albă și mai curată. Pur și simplu, aș fi dispărut.

— Trebuie să pleci imediat de-aici, îmi spuse învățătoarea mea, domnișoara Nailah.

— De ce? m-am panicat.

— Dacă nu pleci, o să fii ucisă.

Și-a trecut limba peste buzele uscate.

Mi-am apăsat fața udă cu mâinile.

— Și unde să mă duc? Ce se va întâmpla cu caprele mele?

— Lasă caprele. Acum încercăm să-ți salvăm ție gâtul.

Domnișoara Nailah suflă în lampa ei cu kerosen, o puse pe podea, apoi mă prinse de mână.

— Cel mai bine ar fi să te predai poliției și să te rogi că te vor închide pe viață.

În timp ce puneam obiectele pe care le cumpărasem pe pervazul ferestrei de la baie, am văzut în râu reflecțiile colorate ale luminilor de la moara cea veche. Razele sfâșiate pluteau pe oglinda apei, în toate părțile. Recunoșteam briza aceea. Ea era acolo, căuta un loc de odihnă, un punct de plecare, o salvare. Era acolo, obosită și tânguindu-se. Mă chema. Mi-am acoperit urechile cu mâinile. M-a trecut un fior rece, și sfârcurile mele, negre și urâte, lungi de un centimetru și jumătate, cât degetul meu mic, de la capăt până la prima încheietură, s-au întărit. Nu trebuie să stau în casă în seara asta. Ar trebui să merg în puburi călduroase și restaurante bine luminate, pline de reflecții strălucitoare de la lumânările care se oglindesc în paharele de vin, unde m-ar fi întâmpinat răsuflarea umană caldă, murmurele și râsetele și promisiunea de a găsi un tratament degradant.

Stăteam în pat, la Swann Cottage, urmărind cum se decojește tencuiala și cum cade pe podea. Încăperea era la fel de umedă ca și celula de la închisoare, unde stătusem cinci luni.

— Detenție în regim celular, am repetat după gardian.

Polițistul îmi spusese că urma să stau într-o celulă tocmai pentru a fi protejată. Tribul meu decisese să mă ucidă, îmi vărsaseră sângele printre ei și bărbații tineri adulmecau pământul.

— Încercăm să-ți salvăm viața, îmi spusese îngrijitoarea.

Numele ei era Naima. Număram zgârieturile de pe perete, adăugam câte una în fiecare zi. Aveam totuși un motiv de bucurie că eram însărcinată. Ce-aș fi făcut la menstruație? Aș fi stat șase zile pe găleata de tinichea?

Când m-am dus la pubul Turks Head, mi-am prins în păr o floare roșie, ca fata din reclama la excursia în insulele Seychelles. Avea părul lung, negru și mătăsos, chiar și pielea măslinie, ochi negri, înguști, și sâni mari cu sfârcuri invizibile. Stătea pe plajă, cu o nucă-de-cocos în mână, învârtindu-și fusta de paie, pe acordurile muzicii tribale: „Recolta noastră bogată, *ya, ya, ya*. Culege-o și pune-o-n găleată, *ya, ya, ya*.” Cântecele de vară vesteau intrarea în anotimpul logodnei, când toate fetele din Hima începeau să se foiască în paturile lor, urmărind prin gratiile de fier de la ferestre semnele ivirii zorilor. Mama viitorului ginere venea în ziua următoare ca s-o ceară, aducând cu ea coliere de aur, de smaralde, de rubine, brocart de mătase, lână de damasc, sticlă de Hebron și parfum pur de Attar, în sticlute frumos ornate. Și ea va sta, în sfârșit, în umbra protectoare a unui bărbat.

Dragă Noura,

Sunt fericită, atât de fericită. M-am căsătorit cu un gentleman englez de familie bună și așteptăm o fetiță. Am văzut fotografia scanată. Este și bogat. Casa lui e mare și veche. Este înțesată de cărți frumoase, cărți colorate din toată lumea. Vesticii citesc foarte mult, nu ca noi. Sunt și drăguți și serviabili, nu ca noi. Imaginează-ți că polițistul oprește circulația ca să lase să traverseze un cârd de rațe! Noi ne purtăm oribil cu animalele noastre, în afară de caprele mele, pe care le-am răsfățat enorm. Ce mai face mama mea? Sper că se îngrijește. Încă îmi amintesc de mâinile ei aspre care îmi mângâiau fața și mă binecuvântau. Îmi amintesc și de pâinea proaspăt coaptă, de sandviciurile cu miere și unt condimentat. Era pe jumătate oarbă de durere când am plecat, așa că i-am cumpărat niște ochelari de vedere. Sunt scumpi, știi, dar soțul meu gentleman mi-a dat banii și m-a sfătuit să-i cumpăr pe cei bifocali. Mi-e dor de tine,

Cu drag,

Salma

Ea plângea după mine. Cu inima strânsă, am deschis frigiderul și am scos niște crochete de pește, am pus cinci dintre ele la grătar, împreună cu două felii de pâine. Crochetele erau aproape arse când le-am scos, dar le-am mâncat oricum. Am băut din cola mea dietetică trezită și am început să mestec din codul care rămăsese nefăcut în mijloc. M-am aplecat peste pervazul ferestrei și am zărit umbra unei lumini rotunde, perlate, ascunzându-se în spatele norilor translucizi. Am deschis fereastra și am întins brațele acoperite de răni spre cerul îndepărtat. Briza cea rece îi purta strigătele stinse până pe insula asta uitată de Dumnezeu.

Dacă mi-aș pune vată în urechi, poate că n-aș mai auzi nimic, nici foșnetul frunzelor, nici schimbarea macazului, nici pe Elizabeth umblând beată prin cameră, nici șoaptele lui Hamdan, nici tânguirile și nici bătăile inimii mele.

*

Stăteam în vârful unei căpițe de fân și înfulecam din sandviciul meu cu unt, când Hamdan se ivi brusc dintr-un nor de praf și se așeză lângă mine. Mergea spre mine în roba lui albă, ca o panteră, fără să facă prea mare efort. Ochii lui erau ațintiți asupra gleznelor mele subțiri și negricioase, de care trăgea aproape în fiecare noapte, printre vii.

— Ce mai face rândunica mea? spuse el și își aranjă tichia în carouri roșu cu alb.

Am înghițit în sec și am spus:

— Bine.

— Pari obosită. Te extenuiez cu nevoile mele? șopti el.

Am aruncat sandviciul la păsări și i-am spus:

— Sunt însărcinată.

Pe podeaua mizeră a celulei, o grămadă de carne își făcu loc afară. Am strigat, am țipat, am implorat, apoi am adus pe lume o grămadă umflată de carne, roșie ca o sfeclă. Alcoolicele, prostituatele și cele care-și omorâseră soții priveau, în timp ce eu, păcătoasa, nășteam pe podeaua închisorii Islah. Doamna Lamaa și-a aranjat baticul roz, și-a șters fața cu ambele mâini, a îmbrățișat-o pe Noura, căreia lacrimile îi șiroiau pe obraji, în timp ce spunea ceva ce nu am putut să înțeleg:

— Într-o zi... într-o zi vei...

Ceai de salvie

M-am dezbrăcat de lenjeria roșie pe care mi-am cumpărat-o de la reduceri și stăteam goală pe covorul murdar.

— Arăți mai bine în ultimul timp, am spus, adresându-mă reflecției din oglindă, și apoi am intrat în apă.

Pentru mine, era de-ajuns să stau în apa fierbinte, inhalând toate aromele săpunurilor și uleiurilor de baie. Învăluită într-un nor de abur și parfum, îmi era cald și mă simțeam în siguranță preț de câteva minute, promisiunile încălcate, trădarea, rușinea și moartea devenind niște noțiuni îndepărtate. M-am ridicat, m-am învelit cu prosopul și am început să-mi frec fața. Îmi atingeam încet cu degetele nasul coroiat, fruntea îngustă, gura mare și pomeții înalți. Frecam și frecam ca să ajung la porii închiși și să-i deschid. Dintr-odată, aroma cafelei proaspăt prăjite, a măslinelor coapte și parfumul florilor albe de portocal au umplut camera. Stăteam sub smochin cu mama și beam ceai de mentă. Mama își puse jos paharul și își trecu mâinile aspre peste chipul meu, murmurând incantații. În fiecare vineri după-masă, întregul sat se aduna în jurul singurului radio, în afară de cel din casa șeicului, ca s-o asculte pe diva Faiza Ahmad cântând.

Nu spune că am fost și a fost

Îmi doresc ca toate acestea să nu se fi întâmplat

Îmi doresc să nu te fi cunoscut, să nu te fi știut.

M-am stropit cu apă rece pe față. Oglinda era aburită, de parcă ar fi plutit în marea cea sărată.

Mi-am rujat buzele cu un creion roșu, încercând să le fac să pară mai mici și mai pline. M-am dat cu deodorant. Aroma răcoroasă mi s-a împrăștiat de sus în jos, pe tot trupul. Am ales fusta cea mai strâmtă și cea mai scurtă din șifonier, mi-am lăsat picioarele să alunece în niște colanți negri, perfect transparenti, și apoi mi-am pus pantofii negri, strălucitori, cu toc înalt. Mi-am pus sutienul cu sârme și am tras în sus de bretele, pentru ca sânii mei să capete o formă mai tinerească, mai plină. Bluza neagră croșetată era suficient de strâmtă încât să-mi cuprindă pieptul, fără să arate însă abdomenul care îmbătrânea. Stăteam dreaptă în fața oglinzii și îmi sugeam burta. Acelea erau clipele scurte și prețioase ale serii, în care dădeam uitării trecutul. Acele clipe în care mă uitam la reflecția mea ca la un străin erau cele mai bune.

Mintea mea era ocupată cu inventarea unui nou nume și a unei istorii pentru mine însămi. „În seara asta, o să fiu o stea de cinema!”

Dacă aș fi continuat să cos și să asamblez, dacă aș fi continuat să tac, m-aș fi strecurat afară din corpul meu ca un șarpe care își leapădă pielea cea veche. Aș putea să nu mai fiu Salma și să devin altcineva, care nu a mușcat niciodată din fructul interzis. Timpul ar trece repede, iar eu aș ajunge din închisoare direct în

mormânt. Fără durere, fără rezistență sau chiar plictiseală. Am cusut scrisoarea de la mama, împreună cu o șuviță de păr, într-un buzunar de piele și le-am transformat într-o amuletă pe care o purtam la gât ca pe un lanț. Scrisul palid al domnișoarei Nailah care scrisese scrisoarea în locul mamei mele îmi era gravat în minte. „Asta a vrut Allah pentru tine. Ți-am dat numele de Salma pentru că aveam speranțe mari pentru tine. Voiam să poți descifra scrisul, să te căsătorești cu unul dintre fii șeicului tribului, să mănânci migdale și miere toată viața. Voiam să ai o viața mai bună decât a mea. Dar ciucurele tău de lână era întotdeauna diferit de cel al celorlalte fete din trib. L-ai vopsit stacojiu. Își plăcea să ți se acorde atenție. Mi s-a spus că ai încetat să mai mănânci și să mai bei în închisoare. Nu te pot vizita, pentru că tatăl tău hagiul Ibrahim și fratele tău Mahmoud mi-au interzis să vin. Au spus că mă împușcă și pe mine. Când mă uit la caprele tale negre, atât de pierdute fără tine și slăbind pe zi ce trece, îmi spun, fie ca Allah să aducă un final îndurător.”

Mi-am pus șalul negru al mamei în jurul umerilor și am ieșit pe vârfuri din casă. Liz stătea la taclale cu Sadiq, „puștiul pakistanez de la magazinul de băuturi”, furnizorul ei de vin ieftin.

— Doamnă, acesta este excelent, vechi și foarte bun. Încercați-l numai. De asemenea excelent.

Făcea câteva glume și râdea până i se umpleau ochii de lacrimi. Asta era cea mai bună față a ei, când era puțin amețită și binedispusă.

— Sadiq, ar trebui să-ți fie rușine, să flirtezi cu o englezoaică bătrână ca mine, îi spunea ea, cu mâna sprijinită pe cotul lui.

Iar el clătina din bărbie, ca și cum și-ar fi căutat cuvintele, apoi spunea:

— Doamnă, de asemenea nu sunteți bătrână.

Atunci râsul ei răsuna atât de zgomotos și de afectat, undeva între o chicoteală și un hohot. Apoi o dădea pe altă limbă.

— *Kaise ho tum?*^[8]

— Asta nu e urdu^[9], doamnă, asta hindi, spunea el indignat.

— *Theek hai!*^[10], spunea ea, ridicând din umeri.

Stăteam în spatele vechii mașini de cusut Singer, apăsam pe pedală și treceam acul peste poliester, bumbac, satin. Coseam orice îmi dădeau îngrijitoarele din închisoare: mâneci, pantaloni, gulere, tivul de la fusta îngrijitoarei Naima, buzunarul de la jacheta uniformei, care fusese rupt de una dintre deținute. Mi-am strâns eșarfa albă în jurul capului și am început să-l cos de jachetă. Încăperea era neaerisită și mirosea a ulei de mașină și a urină. Nu vedeai decât capete plecate și acoperite și nu auzai decât zgomotele ritmice de la mașinile de cusut vechi. „Mișcă-ți degetele încontinuu”, îmi spuneam, „și o să fie bine.” Voiam să-mi repar viața. Aranjam cu grijă gulerele, le coseam de mână și apoi la mașină. Ce-ți era scris în frunte, ce-ți era merit trebuia scos la iveală. „Nu-i așa că e o croitoreasă bună”, spuneau prizonierile, uitându-se la confecțiile făcute cu grijă.

Nu știau că se uită la viața mea irosită. „Încă de la început am știut că nu ești albă ca iasomia sau pură ca mierea din borcanele de sticlă. Ești o târfă!”

Mergând pe drum, auzeam zgomotul trenurilor, sunetul de metal peste metal.

— Era puțin cam răcoare, m-am auzit rostind într-o engleză „elisabetană”.

Eram obsedată de proprietărea mea. Mă transformam pe nesimțite într-o Elizabeth, într-un trandafir englezesc, o Albă-ca-Zăpada, fără prinț. Primul lucru pe care l-am văzut în gară a fost un panou uriaș, puternic luminat. Au dat jos reclama la ceaiul Tetley cu Frumoasa Adormită și cei șapte pitici și l-au înlocuit cu o imagine lucioasă a unui Chevrolet roșu, decapotabil. O companie nouă, Fax Home, preluase clădirea dărăpănată de lângă calea ferată. Au netezit pereții exteriori și au pus geamuri termopan, au adus fotocopiatoare și faxuri, oferindu-și serviciile la un preț rezonabil. Vedeam mașina în biroul slab luminat, trimitând faxuri unor persoane dispărute. Doamna Smith de la poștă îmi zâmbea de fiecare dată când mă repezeam pe ușă, dar era un zâmbet foarte obosit. Se gândea probabil: „Iar vine femeia asta negricioasă!” Când îi dădeam câte un teanc de scrisori, își punea ochelarii de citit și inspecta adresele.

„Către oricine este interesat” sau „Lui Noura, închisoarea Islah, Levant”, spunea ea, apoi își cobora puțin ochelarii și mă privea cu ochii ei cenușii, pătrunzători.

— Nu pare în regulă.

Dar, mai târziu, a încetat să mai verifice adresele. Se mulțumea să ridice din umeri și să spună:

— O, trebuie că ai atâția prieteni acolo!

— O, da! îi răspundeam pe un ton vesel.

Aveam prieteni: pe învățătoarea mea, domnișoara Nailah, pe draga mea prietenă Noura, pe doamna Lamaa, pe ofițerul Salim, pe sora Khairiyya, pe sora Françoise, pe pastorul Mahoney, pe Gwen și pe Parvin.

— Cine a făcut rochia asta albă? Vreau s-o cunosc, a strigat o femeie cu accent libanez la ofițerul Salim, guvernatorul închisorii. Numele meu este Khairiyya și vreau s-o cunosc.

Ea a fost primul meu vizitator. M-am ridicat, mi-am îndreptat rochia înflorată și mi-am pus papucii de plastic. Gardianul închisorii m-a condus prin labirintul de coridoare până la biroul guvernatorului. O rază de soare lumina biroul gri. Am clipit și am încercat să-i deslușesc pe cei din cameră. O femeie micuță și negricioasă într-o rochie cenușie cu guler înalt ținea în mână rochia pe care o făcusem cu ani în urmă.

— Ia loc, Salma, îmi spuse ofițerul Salim.

Am înghițit în sec și m-am așezat pe un scaun, lângă femeia aceea.

Ofițerul era înalt, cu un început de chelie, iar chipul său avea o expresie blândă.

— Tu ai făcut rochia asta albă?

Am stat ore în șir să croiesc rochița aceea de fetiță. Ore întregi am încercat să-mi imaginez cum ar arăta un nufăr plutind pe apă într-o noapte veselă și luminoasă: Layla. Am încercat să fac ca forma rochiei să semene cu cea a unui nufăr. Îmi doream ca viața celei care o va purta să fie mai bună decât a mea. Tivul în zigzag, gulerul înflorat, buzunarele mici în formă de trandafir, mânecutele pufoase, cureaua de satin și perlele scânteietoare, cusute în jurul gulerului.

Am dat din cap că da...

Hangarul mare de oțel unde se sorta poșta era puternic luminat. Sortau și distribuiau mii de scrisori, dar ale mele nu veneau niciodată. Ce trebuia să fac ca să primesc scrisori de la ei, sau mai bine, ca să le aud vocile? Dacă m-aș așeza în mijlocul străzii ca un polițist adormit și dacă m-ar călca o camionetă mare și roșie a Poștei Regale Britanice, atunci m-ar observa oare? De fiecare dată când simțeam că se apropie o criză, mă uitam la fereastra cu gratii și reciteam scrisoarea mamei mele de câteva ori, până când inima îmi bătea mai rar și broboanele de sudoare de pe frunte mi se uscau. Citeam printre rânduri că mama mă sfătuia să încep să mănânc din nou, dar nu o putea spune clar, de frica bărbaților din familie.

— De ce nu încerci să porți sutienul meu? îmi spuse Noura. Poate că n-o să te mai doară așa.

Am clătinat din cap. Îmi apăsam sfârcurile inflamate ca să eliberez laptele nefolosit, apoi schimbam tampoanele de vată și o luam de la capăt. Simțeam laptele uscat ca pe pietre înăuntrul sânilor mei sensibili. Sfârcurile-mi deveneau mai lungi și mai negre, tot trăgând de ele și apăsându-le fără niciun folos, cu toată durerea aia.

Noaptea era rece și uscată, dar râul Exe se arunca violent peste pietrele care încercau să-i stăvilească drumul spre mare. Suna ca un bocet urmat de un țipăt puternic. Parcarea de la Turks Head era plină de mașini cu parbrizele aburite: mașini elegante, mașini scumpe, genul de mașini în care mi-ar plăcea să fiu plimbată. De-a lungul timpului, cele două etaje ale pubului s-au împărțit pe vârste. Cei mai vârstnici urcau pe scara spiralată la etaj, iar tinerii rămâneau jos, la subsol. Prin ferestrele aburite, am zărit luminile colorate de discotecă și am auzit vocea răgușită a cântărețului. Zeci de tinere și tineri englezi dădeau din cap și își mișcau șoldurile în ritmul muzicii. Unii beau, alții stăteau nas în nas sau se sărutau, iar alții dansau singuri. Semnul de pe ușă anunța: „Petrecere aniversară privată.”

— Vreau să te ajut să ieși din țară, spuse Khairiyya și se închină.

— Salma, tu ești în custodie, asta înseamnă că nu te afli aici pentru că ai făcut ceva, ci pentru a fi protejată. Dacă te eliberez și rămâi în țara asta, te vor împușca în fața porților închisorii. Dacă pleci din țară, vei fi în afara pericolului,

spuse ofițerul Salim și își sprijini degetele pe biroul strălucitor.

— Mă vor împușca.

Erau primele mele cuvinte după săptămâni de tăcere. Nu mai știam să vorbesc și amușisem zile întregi. Colegele îmi spuneau „fluierul mut”.

— Uite, am să mă asigur că asta nu se va întâmpla. Vom fi foarte atenți și te vom elibera noaptea. Eliberându-te, eu nu încalc legea. În fața statului, tu ești nevinovată.

Khairiyya își trecu degetele peste guler și zise:

— Te iau eu la miezul nopții și te duc în Liban.

— Și... și familia mea?

— Copila mea, spuse ofițerul Salim, învățătoarea ta a dus scrisoarea acum trei ani și de atunci n-am primit nicio veste de la familia ta.

*

Se făcea că eram în închisoare: în ziua următoare la ora două, când începu să sune clopoțelul care anunța vizitele – îl opriseră deoarece nimeni nu le vizitează pe prizonierele de la Islah – gardianul strigă prin portavoce: „Vizită pentru Salma Ibrahim El-Musa.” Îmi aranjam hainele curate pe care le spălasem pentru această ocazie, îmi puneam pantofii de plastic și pășeam mândră spre gardul de sârmă ghimpată. Și acolo erau ei: tatăl meu, hagiul Ibrahim, fratele meu, Mahmoud, și mama mea, Amina, plângând și strângând în brațe un sac maro de portocale. Ne înțepam mâinile în sârmă și împingeam, împingeam până când mâinile ni se atingeau. Mâinile mamei mele erau la fel de aspre și, riscând să-mi rănesc buzele, i le sărutam prin sârma ghimpată.

Am pășit prin ușile largi într-o insulă de căldură, fum și zgomot. Vocea groasă a cântărețului reverbera prin podeaua de lemn. Mi-am dat seama dintr-o privire cine dintre cei care stăteau pe scaunele roșii ieșise la vânătoare. Am ales un scaun în partea cea mai îndepărtată a barului, pentru a evita atenția nedorită. Proprietarul, care stătea pe un scaun confortabil în colțul îndepărtat, se uita cu atenție la chelnerițele numeroase. Fata care lucra în spatele barului părea simpatică, în fusta ei largă și bluza lungă și avea o față luminoasă, deschisă, nemachiată, care inspira onestitate.

— Bună seara.

— Bună.

— Cu ce vă servesc?

— Un suc de mere.

Sucul de mere semăna la culoare cu berea, așa că oricine s-ar fi apropiat de mine ar fi crezut că sunt destupată la minte, nu o încuiată de imigrantă musulmană.

În spatele meu era un grup de bărbați la vreo treizeci de ani care discutau despre ceva. Am băut niște „bere” și apoi m-am întors. Unul dintre ei avea părul

lung prins într-o coadă de cal, cu o față care îmbătrânea plăcut și o cămașă largă, de un albastru-cenușiu. Generația anilor șaizeci. A arătat spre mine și l-a întrebat ceva pe bărbatul care stătea lângă el. Cele două capete s-au apropiat să se consulte. M-am întors la băutura mea. El era pe cale să-mi zâmbească. Pubul era plin de bărbați care se adunau în grupuri, vorbeau unii cu alții, dar dorind să se facă remarcați. Aproape toți erau în căutarea unei opțiuni mai bune, a unei alegeri mai bune decât cea care le atârna de umăr, râzând prostește. Privindu-mi băutura de culoarea mierii m-am gândit că totul era prostesc, inclusiv să-ți cumperi suc de mere și să pretinzi că e alcool.

Khairiyya a stabilit o dată pentru eliberarea mea. Salim a zâmbit și a dat din mâini în semn de confirmare. Am cerut niște apă. În timp ce eram escortată în celula mea de către un gardian, mă gândeam la marșea viitoare, când la miezul nopții ar trebui să am lucrurile împachetate și să fiu gata de plecare. „Unde să plec?” întrebam pereții pătați. „Unde?”

Deși nu aveam multe de împachetat, am repetat împachetatul de zeci de ori în mintea mea. Cel mai important avut era deja împachetat și atârna de gâtul meu ca o amuletă: scrisoarea de la mama și șuvița ei de păr. Am oftat și am fost readusă în prezent de un suc de tomate care era turnat într-un pahar și a cărui roșeață m-a uimit.

— Ce e? spuse fostul hipiot care stătea acum lângă mine, sprijinindu-se de bar.

Am clătinat din cap și am spus:

— Nimic.

Am încercat să mă învesesc gândindu-mă la o reclamă de la televizor. Reclama la ciocolată mi-a amintit de Hamdan. Era mai bună reclama la cafea, în care tocmai se forma un cuplu. Am respirat adânc și am zâmbit, dezvelindu-mi dinții, de parcă aș fi făcut reclamă la pastă de dinți.

— Pot să-ți ofer ceva de băut? mă întrebă el, făcând cu ochiul către prietenii lui.

Se vedea că avusese și zile în care arătase mai bine, iar părul negru îi încărunțea la tâmples, dar părea curat și mirosea a pudră. Îmi plăceau degetele lui lungi și unghiile lui ovale. Aranjându-mi o șuviță rebelă de păr în spatele urechii, i-am răspuns:

— Suc de roșii, te rog.

— Simplu?

— Da, te rog.

A zâmbit și a comandat băuturile cu o voce nesigură, cu un pronunțat accent sud-vestic.

— De unde vii?

Prevedeam cu groază următoarele câteva minute. De câte ori nu fusesem întrebată acest lucru de când venisem în Anglia? După ani de zile de când lucram în magazinul lui, Max, șeful meu, încă mă mai întreba: „De unde ai spus? Shaaam? Hiiima?”

— Ghicești?

Lista, ca de obicei, includea fiecare țară de pe pământ în afară de a mea.

— Nicaragua? Franța? Portugalia? Grecia? Doar n-o fi Rusia?

— Nu. E o plească mare chiar în mijloc.

— Turcia?

— Nu, Levant.

Se juca cu paharul; nu știa unde să-l pună, conștient că prietenii lui îl priveau.

— Și de ce ai plecat din țara ta? mă întrebă, rămânând fidel scenariului.

Lucrurile mele, pe care le împachetam frenetic, erau: un fluier de trestie, scutece de cârpă pentru menstruație, un pieptene maro cu câțiva dinți lipsă, un Coran, o *madraqa* neagră, șalul mamei mele, o lingură, o periută de dinți pe care învățasem s-o folosesc în închisoare, o cană de plastic, un prosop gri, rujul pe care mi-l dăduse doamna Lamaa, pieptenele de sidef pe care mi-l dăruise Noura și o sticlută de parfum primită de la Noura. Am pus amuleta, scrisoarea de la mama și șuvița strălucitoare de păr deasupra grămezii și am strâns bine nodul.

— De ce am plecat? Presupun că am vrut să explorez.

Mai luă o gură de bere, neștiind ce să facă, dacă să pună capăt seriei sau să continue flecăreala cu străina aceea.

— Ești de mult aici?

— Da, i-am răspuns, în timp ce-mi trăgeam fusta în jos.

— Ți place aici?

— Da, e bine.

— Ai o familie acasă?

— Da, am.

O mamă, un tată, un frate și... câțiva prieteni.

— Ți-e dor de ei?

— Da.

Încearca din răspuțeri să mă antreneze într-o conversație. Nu mușcam niciodată momeala. O savuram îndelung, o mestecam și apoi o scuipam, înainte ca limba să-mi fie sfâșiată de cârlig. Am luat o înghițitură din sângele rece și acru din paharul meu și am întrebat:

— Dar tu?

— Locuiesc în Exeter. Am un magazin de produse naturiste.

— De unde ești de fel?

— M-am născut în Lincoln, dar familia mea trăiește în Lime Regis de ani de zile.

Tatăl meu a fost pescar.

Cineva deschise ușa ca să plece și o pală de aer rece mă izbi. Cunoșteam aerul acela. Stăteam pe scaun tremurând și încercând să-mi controlez mâna ca să nu-mi mai tot trag fusta în jos. Mi-am pus ambele mâini sub mine și m-am sprijinit cu putere, în timp ce ascultam sunetul slab al apei care curgea, zăngănitul paharelor și lătratul îndepărtat al câinilor.

Un ciocănit ezitant la ușa închisorii mă anunțase că se făcuse ora douăsprezece: era timpul să plec. Colegele mele dormeau. M-am uitat la fețele lor, la podeaua rece, la peretele pătat, la paturile de cazarmă, care fuseseră aduse cu câteva luni în urmă ca să înlocuiască saltelele de cauciuc, apoi m-am întors, gata de plecare. Dacă Noura ar mai fi fost acolo, mi-ar fi fost greu să-mi iau rămas-bun. Ținând în mână legătura în care se găsea toată averea mea, am mers încetșor prin spatele Naimei. Ochii mei urmăreau podeaua coridorului pe care trebuie să o fi spălat de sute de ori. Pereții erau acoperiți cu semne care numărau zilele. În această seară, adăugasem la labirintul meu de zgârieturi încă una, finală, cu un punct dedesubt.

— Ce e asta?

— E un semn de exclamație, repetasem după domnișoara Nailah.

Spre surprinderea mea, Naima mă îmbrățișă, iar chipul ei furios de obicei era acum scăldat de lacrimi.

Mi-am revenit și mi-am luat rămas bun:

— Mulțumesc, la revedere.

Ofițerul Salim mă grăbi pe poartă, spunându-mi:

— Fie ca Domnul să te aibă în paza lui.

Am șoptit un „Mulțumesc” și am sărit în mașina care mă aștepta, lângă Khairiyya. Am plecat imediat. Clădirea închisorii dispăru în câteva secunde. Am putut să mai deslușesc doar siluetele lui Salim și a Naimei care îmi făceau cu mâna.

Khairiyya era concentrată la condus.

— Nu vrem să fii împușcată de fratele tău.

— Nu, am șoptit eu, privind drumul întunecat și șerpuitor și stelele îndepărtate, pe care nu le văzusem de cinci ani de zile.

— Spune-mi Jim, zise englezul cu coadă de cal.

— Jim, vrei să bei ceva?

— Fac eu cinste.

— Nu, fac eu.

— Bine, un scotch dublu, te rog.

De-abia ora zece și el deja își lua un scotch dublu, m-am gândit, în timp ce căutam de zor prin geantă.

— Stăm lângă foc?

— Da.

Ne-am croit drum spre șemineu, de unde se auzea zgomotul gazului care trecea prin țevi. Vedeam buștenii strălucind în foc, flăcările scânteietoare și jucăușe și îmi dădeam seama că, la fel ca și curcubeul pe care îl văzusem de dimineață, era un fals, o iluzie optică. M-am așezat pe canapeaua de piele și am oftat. Era mult mai bine pentru spatele meu obosit. Uitându-mă în ochii cenușii ai lui Jim, mă întrebam cu câte femei s-o fi culcat. Cuplul din reclama la Nescafe,

după zile întregi în care își împrumutaseră cafea și își zâmbiseră pe deasupra meselor, încă nu se sărutaseră.

— Cu ce te ocupi? întrebă el, întinzându-și picioarele și lăsând la vedere pantofii confortabili.

— Sunt asistentă de croitor, am spus.

— O!

Precis se gândește cât de plictisitor trebuie să fie.

— Și mai fac și un curs de engleză la OU^[1].

Asta îi mai încălzi privirea.

— Fac și curs opțional în sociologie și trebuie scris lucrare despre oamenii fără adăpost. Nu știu iau referințe despre asta. În catedrala aproape cei fără adăpost caută mâncare. Mai zece zile ca s-o scriu.

— Te-ar putea ajuta coordonatorul tău.

Profesorul Robson, coordonatorul meu, era distant și mereu ocupat; privirile lui erau îndreptate întotdeauna spre altceva decât spre fața mea.

— Vorbește cu cei fără adăpost.

— Despre cum e să nu ai adăpost? am întrebat. Imaginează tu: eu, o imigrantă cu pielea închis la culoare, care trăiește dintr-un salariu minim pe economie, întrebându-i pe vagabonzi: „De ce voi dormiți prost?”

— Da.

Jim zâmbi și sorbi ultima picătură de whisky.

Fără să-mi dau seama, mi-am tras fusta și apoi am roșit din cauza direcției greșite a mâinilor mele.

În noaptea în care am ieșit din țara mea era foarte frig, un frig care îți ajungea până-n măduvă și îți îngheța răsuflarea. Eram îmbrăcată cu rochia mea înflorată, cu pantaloni și în pantofi de plastic. Când am început să-mi frec mâinile una de cealaltă, Khairiyya, care se concentra la drum, a spus:

— Acoperă-te cu șalul!

Mi-am acoperit umerii cu șalul negru al mamei mele și am privit pe fereastră la luminile îndepărtate. Treceam pe lângă zeci de sate în care se vedeau de la distanță doar câteva lumini. Ținutul meu era o fâșie de zeci de lumini urmate de întuneric. Mirosul de lemn care ardea în mangal umplea aerul. Mama torcea sub lampa de kerosen în casa ei de chirpici, tata se uita la cer anticipând ploaia, iar ea... iar...? Eram dusă afară din țară. Îmi țineam strâns traista din cârpă. Orice aș fi făcut de-atunci încolo, oriunde m-aș fi dus, nu trebuia să mă mai gândesc la ei.

Începeam să mă deschid în fața acestui bărbat cu ochi cenușii, care îmbătrânea și el. Ne sugeam amândoi burțile, agățându-ne de tinerețea noastră.

— De ce vii singură în pub? întrebă el, în timp ce își trecea degetele pe buza paharului.

— Nu am prieteni, am răspuns.

Mințeam. Le aveam pe Gwen și pe Parvin.

— Trăiești aici de ani de zile. Cum să nu ai prieteni?

— Majoritatea timpului magazin, muncă, am spus și mi-am dat părul după urechi.

El zâmbi.

Am zâmbit și eu.

Prin reflexiile paharului de whisky de pe masă, am văzut umbra ei, întorcându-se pe chei, zâmbind locotenentului, sfidând parcă tot satul. În flăcările false, Jim părea amabil și primitiv, ca un han cu toate dotările: un han plin de lucrurile altor oameni și de respirație călduroasă. Un acoperiș deasupra capului, umbra rece a unui bărbat.

Își puse paharul pe șervețel și spuse:

— Ai mașină?

— Nu.

— Pot să te conduc?

Ezitam. Prin flăcările șemineului, o vedeam zâmbindu-mi, apoi mama își întinse brațele spre mine, domnișoara Asher mă pălmui, pastorele Mahoney mă binecuvântă, Elizabeth țipă la mine, apoi negura se strecură înăuntru, prin rama rece a ferestrei.

— Da.

Mi-am acoperit umerii cu șalul negru al mamei mele și am trecut printr-un grup de prieteni de-ai lui, care ovaționau. El zâmbi și-mi spuse să-i ignor.

Khairiyya părea ireală în rochia ei cenușie cu guler alb; ochelarii ei argintii, legați cu un lănțișor de piele, îi atârnav de gât ca un colier. Conducea de parcă un spirit ar fi tras mașina cu forța lui atotputernică. Mergeam fără oprire și fără să scoatem un cuvânt. Întunericul începea să se ridice, în straturi. Noura se afla, fără îndoială, în „Casa Parfumului”, distrându-i pe clienți, celelalte colege se uitau spre fereastra cu gratii, visând să vadă cerul, iar ea plângea, plângea după mine. La capătul orizontului, distingeam colinele maro-verzui, niște oi care pășteau și o câmpie vastă acoperită de rouă. Aerul era încărcat de miros de iarbă tăiată și focuri de armă. Era primul răsărit de soare pe care îl vedeam în cinci ani. Zorii aprindeau lumina peste munți și câmpii. Mă întrebam ce fac caprele mele negre acum. Am întors capul spre geamul lateral și am zărit câmpia bogată, verde, strălucitoare, care se întindea cât vedeai cu ochii.

— Valea Beqaa, spuse Khairiyya.

Roua strălucea în razele dimineții. Eram liberă. Mi-am șters obrazii umezi cu capătul vălului.

— Îmi place sunetul apei care curge, am spus, în timp ce mă urcam în mașina lui Jim.

Iar Jim zâmbi și îmi răspunse:

— Deci totuși ceva îți place și ție.

— Da, sunetul apei, ceaiul cu aromă de salvie și prăjiturile cu cremă de ciocolată.

— Ce amestecătură, spuse el, râzând.

Am remarcat luciul ca de ceară al pielii lui, buzele subțiri, urechile mici.

— Ceai de salvie? Da. Se bea mult ceai de plante în țara ta?

— Da, de mușețel, de salvie, de mentă și de lămâiță.

— Și tu crești ierburile astea? spuse și mă luă de mână.

Caprele mele urcau pe munte, iar eu adunam ierburi pentru mama. Îmi certam caprele dacă mâncau din tufișurile cu ierburi.

— Da, noi. Mușețelul, salvia și lămâița cresc peste tot.

— Eu le import din Grecia, uscate și împachetate frumos, ca să le vând la mine la magazin.

Pantalonii lui aveau o croială generoasă, confortabilă și pantofii lui erau practici. Parcă mașina în fața magazinului lui Sadiq și se uită apoi la mine, pregătit să-mi spună noapte bună.

I-am mulțumit cu glas șovăielnic și tocmai mă pregăteam să deschid ușa.

— Ai un păr superb, îmi spuse și mi-l mângâie.

Căldura degetelor lui îmi coborî prin păr și ajunse spre obraji. Am strâns cu putere mânerul portierei. Strada părea rece și ireală în lumina slabă, portocalie a felinarelor. Inima îmi bătea cu putere, aveam mâinile transpirate și bărbia îmi tremura, când, într-un sfârșit, l-am întrebat:

— Vrei un ceai de salvie?

Își trecu mâinile prin păr și peste coada de cal, ezită un moment, apoi stinse farurile de la mașină.

— Da.

Nu trebuia să se întâmple, dar s-a întâmplat. Am moștenit toate scrisorile și jurnalul lui Elizabeth. Am uitat să i le dau nepoatei sale, așa că am devenit deținătoarea secretelor ei indiene.

Bunicul și părinții mei fuseseră invitați la căsătoria familiei Begam. Era vremea siestei, iar în camera de lectură era întuneric și o răcoare plăcută. În afară de bâzâitul unei muște, ne învăluia o tăcere tainică. M-am urcat pe scara de lemn și am ales una din cărțile interzise ale bunicului meu, care erau de obicei așezate pe raftul cel mai de sus. Am pus cartea pe bancă și am deschis-o la această pagină:

„Într-o bună zi, pe când Shahrar era la vânătoare, Shahzaman rămase la palat, deprimat din pricina morții soției sale. Privi spre grădină și o văzu pe soția fratelui său intrând pe poartă cu douăzeci de sclavi, zece albi și zece negri. Aceștia s-au dezbrăcat și atunci s-au dovedit a fi zece bărbați și zece femei care au început să facă sex, în timp ce un alt sclav, Mas'ud, a sărit dintr-un copac, când regina a strigat: «Vino, stăpânul meu.» A împins-o spre copac, a sufocat-o cu îmbrățișări și sărutări, apoi s-a suit peste ea. Negrii și sclavele le-au urmat exemplul, distrându-se astfel până spre lăsarea întunericului. Apoi s-au îmbrăcat cu toții în sclave, cu excepția lui Mas'ud care a sărit peste zid și s-a făcut nevăzut. ”

Dintr-odată mi s-a făcut sete și am mers ca vrăjită spre bucătărie căutându-l pe Hita.

Jim și cu mine am mers pe vârfuri prin hol și am urcat în liniște scările. Am pus ceainicul pe foc și l-am rugat să se așeze. Luă loc pe unul dintre scaunele de la fereastră. Lumina portocalie de la calea ferată, care intra prin perdeaua de plasă, îl făcea să pară un extraterestru. Mi-am scos pantofii, șalul și m-am așezat pe podea, sprijinindu-mă de radiatorul rece, cuprinzându-mi genunchii cu brațele.

— Ți-e frig? mă întrebă și se așeză în fața mea.

Am văzut chipul tatălui meu, apoi pe cel al mamei, apoi pe Hamdan, pe Shahla, și mănăstirea Ailiyya din Liban, și casa pastorului Mahoney. Bărbații tribului meu mi-au împrăștiat sângele. Mama m-a bătut. Pereții închisorii erau murdari și miroseau a urină și lacrimi. Cunoșteam acel aer. Ea era acolo și plângea după mine.

— O, Doamne! Hai să-ți încălzesc mâinile, spuse el și începu să-mi frece degetele.

Apa fierbea, umplând camera de abur, apoi ibricul se opri singur. El își lipi buzele reci de ale mele. Nu aveam unde să fug. Țara asta era singurul cămin pe care îl aveam. Am închis ochii, mi-am șters din minte imaginea lui Hamdan făcând dragoste cu mine grăbit și am primit sărutul. Era tandru, mă mângâia cu degetele lui subțiri, de parcă aș fi fost o bijuterie fragilă. Hamdan știa că eram puternică și că puteam să îndur și era aspru cu mine, apoi se urca deasupra mea, iar mâna lui îmi apăsa cu putere buzele.

— Să fac ceai?

— Da, spuse el și se retrase pe scaun.

Am pus cele două cești aburinde pe masă. Frunzele de salvie, care pluteau la suprafață, s-au udat și s-au dus chiar la fund.

El adulmecă ceaiul, apoi luă o înghițitură.

— Are o aromă sălbatică, stranie.

O auzeam pe Liz sforăind jos.

— Proprietăreasa, i-am spus.

El puse cana pe masă, mă ridică, îmi ținu capul strâns între mâinile lui și mă sărută.

Verdele aprins al văii Beqaa; lumina, deschiderea, splendoarea ei m-au făcut să plâng. În mintea mea sărutam totul: întinsul cerului albastru, câmpiile verzi, chiar și măgarii și celelalte mașini. Eram liberă. Khairiyya opri mașina vizavi de un magazin.

— Stai în mașină, spuse ea și se repezi înăuntru.

Se întoarse cu două ouă fierte, două lipii subțiri și o ceașcă de ceai dulce. Am început să mănânc de îndată ce mi le-a întins. Khairiyya zâmbi și spuse:

— În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, Amin.

Și apoi începu și ea să mănânce. În închisoare aveam mereu numai linte și crutoane de pâine uscată. Celelalte prizoniere mă rugau să cânt la fluier și cântau și ele cu mine:

Dimineață sau seară: linte.

Vară sau iarnă: linte.

Fierbinte sau rece: LINTE.

A doua zi dimineață, l-am servit pe Jim cu o ceașcă de cafea și un bol de müsli.

— Mic dejun la pat, servicii complete, i-am spus și am zâmbit.

Jim era un gentleman; avea prezervativele pregătite; mă îmbrățișa între partide și mă privea în ochi când mă întreba: „De unde vine atâta tristețe?” în timp ce mestecam müsli în pat, printre șervețele murdare, cearșafuri mototolite și haine împrăștiate, ne-am luat la revedere. M-a sărutat grăbit pe frunte și a ieșit. L-am auzit coborând repede scările, trântind ușa în urma lui, pornindu-și mașina și părăsind strada. Mi-am continuat micul dejun. Fără să-ți smulgi părul din cap, fără plânsete sau sfâșieri de haine. La revedere se spune cu buzele strânse. Trebuie să-ți păstrezi calmul dacă vrei să-l vezi din nou. Nu întrebi niciodată: „Îmi dai numărul de telefon?” sau „A fost bine?” sau „Oare am să te mai văd?” Stai în pat lângă el toată noaptea și te prefaci că ești mulțumită, că dormi, și tot ce vrei este să sari din pat și să-ți speli tot corpul cu săpun și apă, chiar și pe dinăuntru, să-ți faci abluțiunile și să te rogi pentru iertare. În loc de asta, îți mănânci micul dejun rece, rămâi cu buzele încleștate, uitându-te la dârele de lumină dintre perdele și fereastră. Și zâmbești pentru că se presupune că este dimineața de după frumoasa seară de dinainte.

Liliac sau iasomie

Françoise, tânăra călugăriță franțuzoaică, puse tava cu micul dejun pe masa laterală și spuse într-o libaneză stricată:

— Bună dimineața.

Am deschis ochii și mi-am dat seama că nu mai sunt la închisoare. Vitraliile mănăstirii reflectau pe pat un curcubeu de lumină. Era prima oară când dormeam într-un pat confortabil. În satul meu dormeam pe saltele întinse pe jos. În închisoare am dormit mai întâi pe saltea, apoi pe un pat tare de metal.

— Bună dimineața, i-am răspuns zâmbind.

Ajunsesem târziu noaptea trecută. Khairiyya era palidă când apucă de inelul de alamă și bătu în poartă. O bătrână cu părul zburlit deschise poarta și ne pofti înăuntru. Ținându-mi pachetul strâns la piept, le-am urmat supusă prin coridoarele luminate de lumânări. Când bătrâna călugăriță deschise ușa și spuse, „dormitorul tău”, bărbia începu să-mi tremure. Dormitorul meu era o cameră spațioasă și bine luminată, cu un pat uriaș în mijloc, acoperit cu cearșafuri albe, curate, cu perne și pături.

— Nu te prosti! se răsti Khairiyya.

Mi-am reținut lacrimile și am mulțumit.

Am deschis fereastra și am văzut luna în mijlocul cerului, deasupra văii adânci. Un mănunchi de luminițe pâlăia în întuneric. Marea era o pânză argintie, întinsă la picioarele stâncii ascuțite. Am deschis ușa și am alergat, în picioarele goale, înainte și înapoi pe coridorul pavat, dar nu se zărea nici țipenie de om. Lumânările fuseseră stinse, iar holul era rece și întunecat. M-am întors în camera mea și m-am uitat din nou pe fereastră, la mare, unde valurile se loveau unele de altele, lăsând în urma lor dăre de spumă. Unde eram? Cât de departe de mama mea? Cât de departe de ea?

Am coborât pe vârfuri în bucătărie, ca să nu mă zărească Liz. Nu mă simțeam în stare să fac față unui interogatoriu în dimineața asta. Scările cu covoare erau reci sub picioarele mele goale. M-am îmbrățișat. Întotdeauna mă dădeam jos din pat cât mai repede, în tricou, și apoi îmi aminteam cât e de frig. Mi-am făcut o cană de cafea. În casă era liniște. M-am dus în sufragerie, sperând să găsesc gol fotoliul confortabil al lui Liz, dar ea era acolo, în puloverul ei albastru-închis, cu pantalonii indieni largi, stând pe scaunul ei, bându-și ceaiul și uitându-se la Tom și Jerry la televizor.

— Bună dimineața.

— Bună dimineața, Sal.

Nu-mi plăcea să mi se spună Sal, care suna a nume bărbătesc în limba mea maternă. M-am așezat pe unul dintre scaunele de rafie, bându-mi repede cafeaua.

— Te-ai distrat ieri?

Tom îl fugărea pe Jerry prin casă.

— Da, mulțumesc.

— Cine era?

Jerry încerca să-i lege coada lui Tom de un fier de călcat electric.

— Un tip care are un magazin de produse naturiste.

— Are și un nume? a întrebat ea, trecându-și degetele peste butoanele de la telecomandă.

Spre rușinea mea, nu-mi aminteam numele de familie.

— Da.

Liz schimbă canalul, chiar înainte ca Jerry să fie electrocutat.

„O zi rece în sud, cu câteva averse, pe alocuri, după-amiaza.”

Țineam cana caldă aproape de piept, incapabilă să mă regăsesc, să revin cu picioarele pe pământ.

— Am târât numele familiei mele în noroi, i-am spus lui Françoise, călugărița de la mănăstirea Ailyya.

Ea împacheta cu grijă prosoape și cârpe.

— Ba nu, fata mea, cu toții greșim, spuse și își frecă ochiul stâng.

Era tânără, cu o față frumoasă, curată. Credeam că toate femeile străine erau blonde, dar Françoise era brunetă și avea ochii negri.

— Françoise, am spus și am zâmbit, știind că limba mea nu putea să-i pronunțe corect numele.

Zâmbi și ea.

— Unde suntem? Cât de departe suntem de țara mea?

Araba se pierdea cumva pe buzele ei, suna străin, dar ea începu să vorbească repede, pierzându-și aproape suflul.

— Suntem în nordul Beirutului, pe coasta Mediteranei. Țara ta e mai la sud, aproape în sud-est. La câteva ore de mers cu mașina.

— Deci nu suntem foarte departe.

— Nu foarte, dar destul de departe.

M-am șters la gură, am pus tava cu micul dejun pe pervazul lat de piatră și am spus:

— O să mă întorc într-o zi.

S-a uitat pe fereastră și a spus:

— Uite, soarele strălucește. O să te iau la o plimbare în jurul fermei să-ți arăt via noastră. Ți-am adus niște pantofi zdraveni și niște haine. Du-te și fă o baie.

Era un smarald, un turcoaz încrustat în argint, mătase indiană căzând în valuri, ca o cascadă, boabe de cafea proaspăt prăjite, măcinate într-un mojar din lemn de santal, frumos împodobit, pâine proaspăt coaptă, cu miere și condimente, Françoise, o perlă albă strălucind în costumul ei maro și alb. Un balsam care-ți alina rănille.

M-am dus la baia mănăstirii și am fost surprinsă să găsesc o toaletă înaltă și o

cadă. În închisoare aveam voie să facem un duș o dată la două săptămâni, cu excepția decesurilor și a nașterilor. Foloseam o toaletă joasă, o simplă gaură în pământ, apoi ne spălam cu apă dintr-un ulcior de plastic. Să folosești dușul era mai ușor decât să scoți apă rece dintr-o fântână, apoi să-ți torni cu găleata în cap. Mirosul de ulei de măsline umplea baia cea veche. Mi-am scos hainele și pentru prima dată m-am uitat la reflecția corpului meu în oglinda lungă, fixată în perete. Un cal cu un corn lung și o coadă groasă era gravat în colțul oglinzii. Eram subțire și negricioasă și aveam părul lung, stufos. Fața mea era prea mare, aveam ochii negri, nasul coroiat și gura mare. Am intrat în apa fierbinte și apoi m-am așezat în cadă, asigurându-mă că tot trupul îmi era acoperit de apă și săpun. Auzeam rândunicile ciripindu-și salutul către dimineață.

Am șters cu mâneca aburul de pe fereastra sufrageriei.

— Da, e o zi luminoasă.

Liz continua să întrebe despre „flăcăul ăsta” pe care îl adusesem cu mine azi-noapte.

Voiam să fiu drăguță cu Liz, dar nu puteam. Nu-i puteam spune cu ce partid a votat Jim.

— Nu-i întrebi pe oameni despre politică imediat cum i-ai cunoscut. E ceva personal.

— Of, fată proastă! Bineînțeles că îi întrebi. Doar nu vrei să umbli cu un marxist, se răsti ea.

Nu știam despre ce vorbește, așa că am schimbat subiectul.

— Liz, e o vreme splendidă azi. De ce nu ieși la o plimbare?

Știam că lui Liz îi plăcea cuvântul „splendid”.

Își trecu degetele prin părul ei cărunt și spuse:

— Ar trebui, nu-i așa?

Florile de pe policioară se ofiliseră de câteva zile. Ar trebui să-i iau lui Liz niște narcise. Camerei i-ar mai trebui niște lumină. M-am dus sus în camera mea, am înhățat prosopul și m-am repezit spre baie.

Mi-am frecat părul cu pătratul acela tare de săpun, până când s-a făcut multă spumă. Îl făceau chiar surorile de la mănăstire. Mi-am umplut ulciorul cu apă și am clătit murdăria. Apa maronie se scurgea. Mi-am frecat trupul cu un burete de *loofah*^[12] gros, până când pielea mi s-a înroșit, mi-am turnat apă curată în cap, până s-a dus toată mizeria din închisoare. Mi-am șters părul și corpul cu un prosop alb. Moliciunea și căldura lui miau amintit de mâinile aspre ale mamei. Îmi ținea corpul strâns între picioarele ei, îmi masa capul cu ulei de măsline, îmi pieptăna părul, îl împletea în două cozi, apoi mă bătea pe umăr și spunea: „Pune-ți *madraqa* și fugi la școală! Nu vreau să fii analfabetă ca mine.” Domnișoara Nailah m-a învățat cum să descifrez literele arabe, cum să le așez unele lângă altele ca să formeze cuvinte. „Cap, capete. Repetați după mine!” Am memorat cuvânt cu cuvânt, până când am învățat alfabetul. În închisoare, după ce am

început să vorbesc și să le citesc colegelor mele din ziarele vechi, schimbam știrile între ele ca să le fac să râdă. „Un măgar onorabil s-a căsătorit cu o măgăriță castă și au dat naștere unui administrator de penitenciar.” „S-a ofilit o floare: cu sufletul îndurerat, anunțăm moartea pisicii noastre, Mishmish.” Știrile schimbate stârneau ropote de aplauze. Apoi am început să învăț o altă limbă. „Dacă ai putea, mamă, să mă auzi citind în englezesc.” Vedeam buzele mamei strâmbându-se ca un beduin. „Analfabetă: nu mai ești. Necazuri: ai în continuare. Știința limbilor străine nu-ti ușurează povara inimii.”

Cercurile de lumină învăluiau încă baia mănăstirii, ca niște mici curcubeie. Mi-am pus pe mine pantaloni strâmți și sutien, lucruri pe care nu le mai purtasem înainte. Am îmbrăcat blugii și tricoul pe care mi le dăduse Françoise, mi-am prins părul într-o coadă de cal, mi-am legat vâlul alb în jurul capului și am ieșit din baie: o femeie nouă, curată și stranie, conștientă de elasticele strânse din jurul soldurilor și sânilor. Soarele strălucitor m-a întâmpinat când am ieșit pe poarta principală. Am lăsat capul în jos și mi-am acoperit ochii. Marea albastră-verzuie se întindea la picioarele munților înalți, maronii. Simțeam mirosul de sol fertil și mare sărată. Am respirat cât de mult am putut aerul proaspăt, mergând în spatele lui Françoise, în pantofii rezistenți la purtare pe care mi-i dăduse. Via se prelungea până la orizont. Zeci de călugărițe tinere, occidentale, îmbrăcate în cafeniu și alb săpau pământul sau udau plantele. Fredonau în cor o melodie străină și munceau la unison.

— N-ar trebui să ude via, am spus eu.

— De ce? întrebă Françoise.

— Pentru că via nu are nevoie de multă apă. Dacă vrei o recoltă dulce, nu trebuie s-o uzi mult.

Ochii ei negri zâmbeau când a spus:

— Firește, tu știi, doar ai fost cultivatoare.

— Și păstoriță, am adăugat.

Ghivecele de violete africane și *zebrina* erau acum singura mea legătură cu ideea de cultivare a pământului. Stăteau ca un semn de întrebare pe pervazul de la Swan Cottage. Le curățăm, le fertilizam și le udăm peste măsură. Dacă stai pe strada asta, nici nu se pune problema să ai o grădină. Erai înconjurat din toate părțile de garaje și de calea ferată. Cel puțin aveam o priveliște frumoasă, râul și dealurile; o altă priveliște frumoasă: grădinile celorlalți oameni. Era o casă în New North Road, cu o grădină mare și frumoasă. Noaptea, când nu erau oameni în jur, stăteam pe trotuar și îmi vâram capul prin gard, ca să mă uit mai bine la straturile de flori de sezon. Schimbau aranjamentul la fiecare trei luni. Treceai pe lângă casă și simțeau miros de caprifoi, liliac, iarbă-neagră sau iasomie, în funcție de anotimp.

Mă trezeam dis-de-dimineată, mă spălam și mă schimbam, luam micul dejun

împreună cu călugărițele și apoi mergeam la o plimbare, jos în vale sau sus pe munte. Singurii mei însoțitori erau amuleta care îmi atârna de gât și fluierul de trestie. Urmăream cum se trezea marea când o atingea lumina dimineții, schimbându-i nuanțele, de la cenușiu la coral, la auriu, la turcoaz precum colierul bunicii mele, mărgele înșirate pe o ață, încrustate în argint. Soarele se războia cu întunericul mării. Ieșea mereu biruitor, iar ziua umplea aerul de lumină. Marea de un albastru-închis, extenuată, se preschimba la țărniș în verdele lichenilor. Era ora la care trebuia să le însoțesc pe măicuțe în vie. Mergeam spre ele și cântam din fluier un imn francezesc: „O! Salvatorul meu! O! Iubirea mea!”, iar ele cântau în cor, alături de mine. Îmi suflecam mânecile și pantalonii, îmi scoteam pantofii din picioare și începeam să muncesc desculță, la fermă.

— Uită-te la ea, spunea Françoise, plivește ca o vijelie.

Cerul era albastru, cu petice de nori din loc în loc. Mi-am înșfăcat geanta și am ieșit din casă, trântind ușa în urma mea. Voiam ca Liz să știe că am plecat de la Swan Cottage. Prietena mea, Gwen, care mă aștepta de obicei în diminețile de duminică, locuia la numărul optsprezece. Ușa avea o plăcuță de alamă cu inscripția *Docendo Discimus*, care îi fusese dăruită lui Gwen de către colegii ei, când s-a pensionat. Mi-a spus că era în latină și că însemna „învățăm predând”.

De îndată ce m-am mutat la Elizabeth, am început să mă plimb pe malul râului în fiecare duminică. Odată, traversam strada și am văzut o bătrânică aplecându-se să-și ridice bastonul. I l-am ridicat eu, ea mi-a mulțumit și și-a aranjat părul coafat.

— Pentru puțin, am spus zâmbind.

— Locuiești prin preajmă?

— Da, la numărul 15.

— Mergi spre râu?

— Da.

— Pot să te însoțesc? mă întrebă zâmbind.

Am vorbit toată după-amiaza. Despre culoarea curcubeului arcuit deasupra râului, despre câinele lui Gwen care era prea bătrân și prea bolnav și trebuia eutanasiat, despre șeful meu Max și despre prietenii absenți.

De îndată ce am bătut la ușă, am auzit-o târșindu-și pașii și băjbâind cu lanțul și cu cheile.

— Bună dimineața, frumoaso, i-am spus și am sărutat-o pe obraz.

Ea a zâmbit, și-a împins ochelarii pe nas și m-a îmbrățișat.

— Intră, Salma. Ai picat la țanc pentru ceai și biscuiți.

M-am așezat pe scaunul din bucătărie și am privit-o pe Gwen, grasă și cu șorțul strâns în talie, făcând ceai. Fusese directoarea unei școli generale din Leeds, pe care îl descria ca fiind un oraș urât, frumos, paradoxal și industrial și se decisese să se retragă în Devon. Și-a cumpărat această casă cu perete comun, și-a încărcat toate lucrurile într-o dubă închiriată și a pornit pe autostradă.

— Gwen, de ce nu stai tu jos? Fac eu ceaiul.

— Nu, prea devin dependentă de tine. Nu-mi permit una ca asta, spuse ea, cu accentul ei galez, muzical.

Roșie la față și istovită, a așezat tava pe masa din bucătărie. După ce și-a șters ochelarii cu șorțul și a oftat, am știut că pot să încep să vorbesc.

— Ți-am adus niște gem franțuzesc de căpșuni și o carte de George Eliot.

— O, ce drăguță ești. Dar n-ar trebui să-mi aduci cadouri. Nu cu salariul pe care îl ai.

— Uite, gemul e cadou, dar cartea nu. Mi-ai spus să-ți cumpăr *Daniel Deronda*, îți amintești?

A zâmbit și a scos din buzunarul șorțului o bancnotă de cinci lire. Bucătăria era întunecată și friguroasă, și avea o singură fereastră cu vedere spre calea ferată. Am stat acolo, sorbindu-ne ceaiul și mestecând biscuiții cu nucă-de-cocos. Fiul ei, Michael, era mereu subiectul principal al conversațiilor noastre duminicale. Michael a făcut asta, Michael a făcut ailaltă.

— Mi-a trimis o vedere, uite. Turnul Eiffel, cu susul în jos și încălțat cu adidași. Are o prietenă nouă, spuse și își aranja părul scurt și cărunt, cu mâna care îi tremura.

— Serios? E drăguță?

— Trebuie să fie. Au fost la Paris împreună.

Se dusesse la Paris, dar era prea costisitor să vină și la Exeter. Ca să nu zic vreo prostie care s-o supere, am scăpat un „probabil că e foarte fericit”.

— Da, Salma, probabil că e, spuse și își dădu părul pe după urechi.

*

Când am rămas însărcinată cu tine, Layla, scumpa mea, mama m-a rugat să părăsesc satul înainte ca fratele meu să afle. „Te va împușca între ochi cu pușca lui englezească. Trebuie să pleci înainte să te ucidă.” Mi-a mângâiat obrajii cu degetele ei aspre, a murmurat versete din Coran, m-a sărutat și apoi m-a alungat de lângă ea. Domnișoara Nailah m-a luat de mână și m-a dus cu ea. Am mers mână în mână până la secția de poliție.

Acum locuiesc în Marea Britanie. Am o slujbă, o mașină, un soț și o casă mare. Sunt bogată, atât de bogată încât ți-aș putea plăti studiile universitare. Într-o zi, o să mă vezi în fața ta. Sunt convinsă că inima mea te va recunoaște, te va deosebi, chiar dacă ai fi între sute de copii.

Munceam în vie ceasuri întregi, apoi fluierul maicii superioare ne vestea ora prânzului. Ne strângeam în mijlocul viei, în jurul unei mese din lemn, încărcate de mâncare. Îmi spălam noroiul de pe mâini, luam o farfurie și mă așezam la coadă. Mâncam pâine proaspăt coaptă, roșii de munte, ardei verde și brânză de capră, cu cimbru și ulei de măsline. Mâncam repede, îndesându-mi cu mâinile feliile de roșii în gură. Măicuțele râdeau de mine.

— Nu te urmărește nimeni cu bățul în mână, mănâncă încet, spunea

Françoise.

— *Shwayy, shwayy?* mă prefăceam eu că nu înțeleg araba ei.

Ea zâmbea.

— La sud de aici, spunei?

— Da.

Apoi ea începea să strângă farfuriile goale și să le pună pe masă.

Când pescărușii începeau să dea târcoale pe deasupra noastră, știam că e timpul să ne întoarcem la treabă și să le lăsăm lor resturile.

— Mă duci în sufragerie? mă întrebă cu o voce stinsă Gwen.

Am ținut-o de mână și i-am ajutat picioarele, țepene de la artrită, să treacă peste pragul dintre bucătărie și sufragerie. Când s-a așezat în cele din urmă pe scaunul ei, i-am dat cartea care urma s-o țină ocupată câteva zile.

— Uite ce-am împletit pentru Layla ta.

A întins o jachetă albă de bebeluș pe genunchii ei acoperiți de pături. Am privit, fără grai, modelul încâlcit, cu flori și stele. A țesut probabil luni întregi la ea, cu un singur ac.

— Dar trebuie să aibă vreo șaisprezece ani acum. Bineînțeles, prostuța de mine!

Ținând-o de mâna îmbătrânită, căutam ceva familiar în ochii ei albaștri, în buzele care îi tremurau, în mirosul de lavandă. Trecându-mi degetele peste venele ei protuberante, inima mi s-a mai liniștit și am reușit să-mi rețin lacrimile.

„A fost odată ca niciodată, în vremuri de mult uitate, o fetiță pe nume Jubayyana. I se spune așa, deoarece era albă ca brânza de capră. Avea părul negru, ochii mari și era roșie în obraji. Se juca în curte cu găinile, cu caprele și cu cămilele. Toată lumea o iubea pe Jubayyana. Într-o zi, în timp ce alerga după un câine, monstrul cel rău a prins-o și a zburat cu ea în spate, înspre castelul lui îndepărtat. Una dintre cămilele ei a urmărit-o și a rămas în valea care înconjura castelul, cântând:

Cămila ta, Jubayyana,

Strigă și plânge,

Încearcă să te salveze

Cămila țipa și urla. Jubayyana a plâns și a tot plâns, până când lacrimile ei au inundat valea care înconjura castelul.”

Și brusc, mama se opri din povestit.

— Mamă, ce se mai întâmplă? am întrebat eu, cu răsuflarea tăiată.

— Poate cămila o va salva, spuse ea.

M-a îmbrățișat, m-a sărutat și m-a acoperit cu pătura albă din blană de oaie.

După ce am spălat vasele și am curățat prin bucătărie, am sărutat-o ca de obicei pe Gwen pe obraz și am plecat. Am mers pe stradă și am continuat să merg, ignorând poteca specială pentru pietoni. Dacă m-ar călca un camion? Ar vărsa

cineva vreo lacrimă pentru mine? Mâinile îmi tremurau când am completat cardul de donator. Îmi donam orice parte a corpului oricui avea nevoie de ea, după ce muream. Luați legătura cu... familia mea nu știa unde sunt, iar eu nu știam unde e fiica mea. Am scanat în minte lista oamenilor pe care îi cunosc în țara asta: Parvin, domnișoara Asher, Liz, pastorele Mahoney, șeful meu, Max. Am specificat: „În caz de urgență, luați legătura cu Gwen Clayton, King Edward Street, nr. 18.” Dacă muream, Gwen nu ar fi făcut față și l-ar fi rugat pe fiul ei, Michael, s-o ajute și poate astfel s-ar fi apropiat.

*

Domnișoara Asher, una dintre surori, care era englezoaică și vorbea cu gura strânsă, stătea pe marginea patului și încerca să mă convingă, în araba ei stricată, să merg cu ea în Anglia și să părăsesc mănăstirea din Liban. Eram fericită acolo.

Îmi dăduseră o mașină de cusut și dimineața lucram în vie, iar după-amiezile croiam fețe de pernă, robe, pantaloni, furouri, curele, abajururi și gulere. Copiam tot ce se aducea din Franța. Coseam și coseam, apoi, la apus, îmi luam fluierul și mergeam în locul meu preferat, chiar în vârful muntelui, unde cântam melodii vesele, în timp ce priveam soarele care se scufunda în apă și ascultam talanga vacilor și behăitul oilor. Lămpile cu kerosen se aprindeau, una câte una, în vale. Îmi amintea de satul meu, Hima, de mama, de învățătoarea mea, domnișoara Nailah. Fără îndoială că avea să înoate afară din castel, spre libertate, iar cămila răbdătoare o va duce acasă.

În timp ce mă uitam la bolul de lemn plin cu struguri și stăteam neclintită pe pervazul lat, i-am spus englezoaicei:

— Nu plec nicăieri, domnișoară, sunt fericită aici.

Arianne, maica superioară, a încercat să-mi vorbească despre Iisus, care a murit ca să salveze omenirea. Am rugat-o să nu-mi vorbească despre Dumnezeu. S-a oprit, amabilă și înțelegătoare. Îmi luaseră tot: demnitatea, inima, carnea și sângele. Chipul mamei mele era plin de dragoste, când îmi spunea povestea Jubayyanei. Îmi spunea într-una că sunt mai bună decât toți, până am crezut-o și atunci am căzut. Fără oprire. Chiar și cămila știa ce înseamnă prietenia și legăturile.

*

De fiecare dată când mergeam în oraș, pe New North Road, treceam pe lângă casa mare, veche și albă, de lângă clubul de tenis, preferata mea, deoarece avea o grădină spațioasă. Îmi strecuram capul prin gard, ca să mă uit la straturile frumos aranjate. În mijloc era un măr mare, cu trunchiul acoperit de iederă. Perdelele albe de dantelă de la ferestrele bătrâne și mici fluturau în adierea vântului. Brusc, mi-am dat seama că umbra neagră de lângă poartă era un

rottweiler și mi-am întins capul spre el. A început să sară și să latre, iar eu am închis ochii, sperând că îmi va sfâșia carnea, bucată cu bucată, că îmi va scoate ochii cu labele lui negre, că mă va paraliza cu o mușcătură pătrunzătoare.

— Oprește-te, Raider! strigă o voce de femeie de la fereastra de la etaj și așa am pierdut șansa de a o termina pentru totdeauna.

Într-o dimineață, Françoise veni să mă vadă, cu o mină obosită și foarte serioasă. Era încă devreme și stăteam în pat, încercând să-mi dau seama dacă strigătul pe care îl auzisem era al unui pescăruș sau al unui corb. Dacă era un corb, urma să aibă loc o despărțire.

— Trebuie să-ți vorbesc, Salma.

M-am ridicat și i-am zâmbit, în chip de „Bună dimineața!”.

Își lăsă privirea în pământ și zise:

— Khairiyya mi-a trimis o scrisoare în dimineața asta și mi-a spus că familia ta a aflat că ai evadat din închisoare. Fratele tău, Mahmoud, te caută.

Mahmoud? Când eram mică, îmi cumpăra rahat turcesc, dar câțiva ani mai târziu a început să mă tragă de păr cu degetele lui subțiri și maronii, iar mama îl privea supărată.

M-am ridicat.

— Sora Asher, una dintre noi, vrea să mergi cu ea în Anglia.

Mi-am acoperit brațele cu cearșafurile albe.

— Vei fi mai în siguranță acolo.

Voiam să-mi acopăr capul cu plapuma și să rămân așa în întuneric.

Și-a frecat ochiul stâng și a spus:

— Nu putem risca, un polițist a vizitat-o pe Khairiyya recent și a întrebat-o despre toate fetele pe care am reușit să le scoatem de-acolo. N-avem încotro, trebuie să mergi cu domnișoara Asher în Anglia.

— Haaanglia? Departe Hanglia?

— E destul de departe, a spus Françoise, frecându-și ochiul stâng.

Când ți se zbate ochiul stâng, înseamnă despărțire. Își puse rozariul lung de lemn în jurul gâtului și trase de ciucure în jos.

— *La ma widi* Hanglia, i-am spus și am îmbrățișat-o.

— Știu că nu vrei să pleci, dar o să înveți să-ți placă, draga mea.

Clădirea cenușie de beton a Bibliotecii Publice din Exeter arăta ca o cazarmă, dar ferestrele sale de sticlă străluceau în lumina caldă a soarelui. Când am deschis ușa, am fost întâmpinată de o tăcere politicoasă, așa că mi-am dres vocea și i-am spus bibliotecarei între două vârste:

— Aș dori să mă înscriu la bibliotecă.

Dar toate „o”-urile au ieșit greșit. Mi-era teamă că o să fiu refuzată. A căutat un formular. Un anunț local despre SIDA, „În atenția femeilor diagnosticate pozitiv: sunați-ne la...”, era agățat pe perete. Am așteptat-o pe bibliotecară, în timp ce scotocea prin sertare, ca să găsească o scuză să-mi refuze înscrierea. Ești

o străină, nu avem număr de asigurare socială pentru tine, nu poți să te înscrii.

— Dar eu nu sunt un imigrant ilegal, nici posesor de viză temporară ca albanezii, eu sunt cetățean britanic, tot repetam ca și cum aș fi spus o formulă sacră, sunt cetățean britanic. Am jurat credință reginei și descendenților săi.

Rușinată și roșie la față, mi-a dat un formular să-l completez. Eram atât de recunoscătoare că puteam să mă înscriu, că eram tratată ca ei, încât am scăpat formularul și pixul pe pantofii ei negri strălucitori.

Eram învelită într-o pătură și stăteam pe podea, când domnișoara Asher, călugărița englezoaică, a spus:

— Ți-am schimbat numele în Sally Asher și ți-am făcut rost de un act de identitate temporar.

Mi-am scos capul dintre pături și am dat cu ochii de o femeie între două vârste, cu ochelari cu rame argintii, sandale de piele și o cămașă gri, închisă cu nasturi până-n gât.

Expresia de pe fața ei era asemănătoare cu cea a lui Iisus crucificat, din icoana de pe peretele din hol.

— Un avocat din Beirut mi-a făcut actele de adopție. Cei de la secția de vize au strâmbat din nas la ideea de a adopta o persoană care are douăzeci și doi de ani. Am avut o lungă discuție cu ambasadorul, care este un fundamentalist laic, și i-am spus că ți-ai pierdut întreaga familie și toate documentele în Libanul de Sud și că ai probleme psihice grave. Iisus va avea grijă de ea, iar noi îi vom oferi o familie, zise ea și își făcu cruce, după care adăugă: îi voi arăta drumul către Domnul și o voi învăța limba engleză.

Françoise traducea din engleză ce îi spunea cealaltă măicuță. O ascultam în tăcere, ținând fluierul strâns în mână.

— Uite pașaportul tău temporar libanez și documentele de călătorie. La ora trei, luăm un vas spre Cipru.

Mă uitam fix la cămașa de noapte albă cu buzunare înflorate pe care o făceam pentru Françoise și la bolul mare de struguri și repetam ca un papagal:

— Dar sunt fericită aici.

Françoise își frecă ochiul stâng, mă luă strâns de mână și îmi spuse:

— Copilă, trebuie să înțelegi, viața ta e în pericol. Trebuie să pleci.

Își vârî mâna în buzunarul robei sale maro și scoase o fâșie de cer albastru.

— Colierul acesta de turcoaze ține de trecutul meu îndepărtat, de străzile Parisului. Ți-l dăruiesc ție.

Atingeam pietrele reci și albastre, încrustate într-un pandantiv de argint, și îmi imaginam cum arată Parisul.

— Mulțumesc foarte mult, am spus și am băgat colierul în grămada mea de haine.

M-am așezat pe unul din scaune și am pus pe masă o carte mare, „ilustrată”. Biblioteca era liniștită înainte de agitația de la ora prânzului. O grecoaică

bătrână, care purta o rochie neagră largă, cu un batic negru pe cap, mătura răbdătoare curtea colibei ei bătrânești și albe. *Grecia ascunsă* era titlul cărții. O să merg acolo cândva, o să cânt din fluier pentru oi, o să alerg după găini, după câini și o să călăresc. Pereții albi, spălați, ai mănăstirii, țineau căldura soarelui la distanță. Am închis cartea mare și neagră și am privit capetele plecate ale cititorilor din bibliotecă. Își zâmbeau, se salutau, dar niciodată nu spuneau ceea ce spuneau locuitorii din Hima străinilor: „În numele lui Allah, trebuie să iei prânzul cu noi. Nu accept niciun refuz.”

Arianne, maica superioară, a ținut o rugăciune specială pentru mine. Le-am îmbrățișat cu putere, am sărutat-o pe Françoise, căreia lacrimile îi curgeau pe obraji, și am coborât dealul cu domnișoara Asher. Mi se spusese că Mahmoud ar putea veni acolo în orice clipă, cu cuțitul legat de cingătoare, cu pușca încărcată. Aș face mai bine să mă grăbesc. Le auzeam imnurile religioase franțuzești și vedeam lumânările licărind, chiar și când mă îndreptam spre mare. Pescărușii se înălțau deasupra noastră ca niște nori albi. Ne aștepta un taxi și, înainte să mă urc, am privit în sus și am făcut cu mâna mănăstirii cu ferestre colorate și cu Iisus răstignit pe cruce.

Domnișoara Asher m-a tras de mânecă.

— Să mergem.

— Ză merjem, am repetat eu.

Acelea au fost primele mele cuvinte în engleză.

Piersici și șerpi

Hanul Backpackers era complet liniștit. Oaspeții lui se duseseră în sfârșit la culcare. În timp ce priveam reflexiile portocalii ale felinarelor pe perdelele murdare, am auzit suspinele înfundate ale lui Parvin, venind dinspre patul de cazarmă. Probabil că plânge. Am pus ibricul pe foc și am făcut un ceai.

— Domnișoară, ceai?

M-a privit cu ochii ei roșii și umflați și a spus:

— Nu vreau ceaiul tău.

Am luat înapoi cana fierbinte.

A început să plângă și să repete:

— Iartă-mă. Da. Mulțumesc. Iartă-mă.

— Bea, i-am spus, iar ea a luat cana și a sorbit puțin.

— Prea dulce.

— Doar patru linguri, am spus eu.

După ce a băut ceaiul până la ultima picătură, s-a ridicat și a întrebat:

— De unde vii?

— De peste mare, i-am răspuns.

— Ești arăboaică?

— Da, eu beduină.

— Uau! Fir-ar a dracu', o arăboaică beduină!

— Eu dracu' nu permit, am spus eu.

Ea zâmbi.

Puse cana jos, se ridică, își aranjă mai bine pernele la ceafă și scoase un oftat.

Spunea că nu știe cum a ajuns în dărăpănătura asta nenorocită. Tatăl ei voia s-o mărite cu un ignorant nemernic din Pakistan. Ea a încercat să-l facă să se răzgândească, a implorat-o pe mama ei, dar nu, ori va face cum zic ei, ori o vor renega. „Parvin nu este fiica mea.” Ea a fugit și a ajuns într-o tabără de refugiați condusă de femei pakistaneze, nu departe de Leicester, unde locuia ea, dar femeile au sfătuit-o să se mute mai la sud, deoarece câteva dintre fete fuseseră răpite.

— Răpit? Ce înseamnă asta?

— Le luau cu forța. Le bagă într-o mașină și le duc de-acolo, spuse ea.

Am plescăit din buzele mele beduine în semn de neîncredere. Singurele cuvinte englezești care mi-au trecut prin cap au fost „să-ți tulburi inima”.

Deși ochii ei căprui sclipeau înlăcrimați, zâmbi și mă întrebă:

— Să-mi tulbur inima?

— Nu, nu, i-am spus eu.

Și-a sprijinit capul în mâini și a început să plângă.

— Cum te cheamă? am întrebat eu.

— Numele meu blestemat e Parvin, a spus și și-a șters lacrimile cu mâna dreaptă.

— Eu multe nume. Salma și Sal și Sally.

Parvin începu din nou să plângă. M-am așezat lângă ea pe pat și mi-am pus mâinile între genunchi. Era slabă și micuță, avea părul negru strălucitor și ochii căprui, ascunși în spatele genelor groase și întoarse. Avea un nas mic și buze pline care rămâneau parțial deschise și lăsausă se vadă un dinte ciobit. Purta un *sharwal kameez*¹³ alb care îi accentua culoarea negricioasă a pielii și formele ascuțite.

— Parvin, nu mai plânge, te rog. Lacrimile tale aur, așa îmi spunea mama de fiecare dată când plângeam.

M-a ignorat.

M-am ridicat și m-am așezat pe fostul pat de campanie. Ce mă adusesese pe mine aici? Ce o adusesese pe ea? Cine avea grijă de ea?

La amurg, micul port părea bântuit, cu bărcile acoperite de plase de pescuit și de pânze murdare. Un bătrân pescar libanez scuipe în apă, apoi începu să injure când ne văzu că ne apropiem. Întârziaserăm. Mi-am aruncat grămăjoara de haine la bord și am încercat să mă urc. Când am pășit pe barcă, a început să se legene. Am ținut-o pe domnișoara Asher de mâna care nu-i tremura. După ce ne-am așezat amândouă pe o bancă de lemn înăuntrul unei cabine mici, bătrânul pescar își șterse mâinile de pantalonii largi, negri și trase de o sfoară. Motorul începu să huruie și, brusc, întreaga corabie începu să se clatine.

— *Yala!* strigă el și barca se avântă în valuri.

O țineam de mână pe domnișoara Asher ca să-mi păstrez echilibrul. Când am reușit să privesc înapoi prin ușa cea mică, n-am văzut nicio fereastră luminată, deși era întuneric și mănăstirea arăta ca un vultur negru, cu aripile întinse, cu ciocul deschis, în vârful muntelui.

Fusta mea, lenjeria și șervețelele murdare erau împrăștiate pe podeaua dormitorului. Care era numele de familie al lui Jim? Atâta bătăială pe întuneric ca să uiți cine ești pentru câteva minute. Patul era deranjat, iar cearșaful de la plapumă era pătat. Camera era neaerisită și mirosea a transpirație și a salvie. Am deschis fereastra și m-am întins pe pat. Săculețul de piele care conținea scrisoarea mamei mele în care era înfășurată șuvița ei de păr arăta ca o amuletă, așa cum era atârnată de oglinda indiană. Nu mai beneficiam de protecție din partea tribului meu, sângele îmi fusese vărsat, iar pe mâini aveam răni. M-a trecut un fior rece. O briză rece de seară pătrunse pe fereastră. Mi-am pus o haină pe mine și am scos cearșafurile și fețele de pernă, și am pus toate lenjeriile și hainele murdare în mașina de spălat din baie, am rotit butonul până la nouăzeci de grade, pentru ultra alb. M-am așezat pe scaunul toaletei și m-am uitat la hainele care erau învărtite în apa plină de clăbuc, apoi stoarse, după care din nou învărtite. În cele din urmă, vâjâitul și vibrația de la mașina de spălat au zguduit podeaua veche de lemn. Îmi doream să mă fi putut arunca printre hainele de spălat, ca să ies de-acolo curată ca lacrima, fără pete uscate sau fapte negre. Fără aprobarea bătrânilor, fără acte, fără certificat de căsătorie, m-am

repezit să mă culc cu un străin. Ar trebui să mă taie în bucăți și să lase fiecare părticică din mine pe câte un vârf de munte pentru păsările de pradă.

— Salma, strigă Liz din hol, am nevoie la toaletă. Stai acolo de mai bine de o oră.

Sunetul ritmic al pisălogilor din Hima care măcinau boabe de cafea prăjite era un semn timpuriu al căsătoriilor care se apropiau. Era rândul Aishei anul ăsta. Un fermier negricios din vale venise s-o ia cu el în căruța lui. Zestrea ei era un petic de pământ fertil de lângă râu. Nu știam dacă să merg sau nu la nuntă, dar mama a spus că dacă nu merg, limbile bătrâne vor începe să clevească. Vineri m-am dus la cortul femeilor, am salutat pe toată lumea și m-am așezat pe jos, cu celelalte femei ale tribului. Era atât de cald încât îmi curgeau broboane de sudoare pe nas. Eram tânără, însărcinată și necăsătorită. Cursa de cai din sat stârnea nori de praf și strigăte de victorie sau înfrângere. Aisha se ducea la cort împreună cu soțul ei. Bărbații se țineau de mâini și începură să se încline și să cânte la unison, „*Dhiyya, dhiyya, dhiyya*”, până când vocile lor au ajuns doar o respirație răgușită. Un tânăr le întinse o batistă albă, drept pentru care ei se opriră din cântat și dansat și începură să strige, sărbătorind onoarea Aishei, puritatea ei, norocul ei.

— Sabha a fost împușcată. O! Frate, Sabha a fost împușcată! strigă mama lui Sabha.

Sabha era o colegă de școală. Câteva șoapte prin întuneric s-au transformat într-un zvon și apoi într-un glonț în cap. Am înghițit în sec. O bătrână în negru, așezându-se în genunchi lângă mine și trăgând din pipa ei lungă, șopti:

— Bravo lor! Ne-am curățat rușinea cu sângele ei!

Ascultă galopul cailor, zăngănitul pumnalelor trase din teacă, ascultă în noapte țipetele bufnițelor cu fața plată, ascultă liliicii bătând din aripi, ascultă pașii ușori, ascultă *abaya*^[14] cum flutură în vânt, ascultă șfichiuitul pumnalului său care taie aerul. Adulmecă aerul să simți sudoarea asasinilor. Ascultă zgomotul pe care-l face brațul său când îți prinde gâtul și îl dă pe spate, ascultă pumnalul său tăind în carne și trecând prin oase ca să ajungă la inimă. Ascultă-ți sângele roșu și cald curgând și prelingându-se pe nisipul arid. Ascultă-ți trupul care agonizează pe pământ. Un vaiet. Un țipăt. *Madraqa* sfâșiată. O ultimă suflare.

Domnișoara Asher stătea sub lampa de kerosen, citind cu voce tare în engleză, din Evanghelia ei. Ali, pescarul, cânta în arabă un cântec despre tărâmurile îndepărtate și stele solitare. Vocea lui groasă se unduia odată cu valurile. Stăteam ghemuită lângă lemnul rece, căutând cu privirea prin hubloul semne care să anunțe apropierea de Cipru. Ceața și valurile îmi spuneau că mă depărtam tot mai mult de țara mea, de mama și mai ales de ea. Șalul negru al mamei mă învăluia strâns, dar totuși mi-era frig. De fiecare dată când mă bătea

fratele meu, Mahmoud, mama mă mângâia pe cap ca să mă liniștească. „O să fie bine, copilă. O să fie bine, prințesă.” Îmi desfăcea cozile, îmi masa capul cu ulei de măsline, îmi mângâia părul, îmi atingea fața cu degetele ei aspre, îmi mângâia urechile, îmi masa mâinile. „Ești atât de fragedă și de sănătoasă, Salma. Îmi vine să te mușc.”

În timp ce coseam tivuri sau îndoiam gulere și călcam costume bleumarin la Lords Tailors, sub ochii șefului meu Max, visam la alb. În timp ce stăteam într-un nor de abur și apret, visam la fericire. Să stau într-o cafenea, să-mi ung biscuiții cu unt, să-mi sorb ceaiul cald și să mă uit la rochiile și la pantofii colorați din vitrine, ca și cum aș aparține acelei lumi. În timp ce călcam, citeam etichetele de pe rochii și cămăși: Dream Weekend, Evening Lights, Country Breeze. Învăluită într-un nor de abur, eu visam la weekenduri petrecute în vile la țară, la un ceai servit în compania reginei și la alb. Cum ar fi să mă trezesc într-o dimineață transformată într-o bombă sexy, blondă, fără sfârcuri, ca acelea care își depărtau picioarele în *Sunday Sport*^[15], singurul ziar pe care îl citea Sadiq. Cum ar fi să mă trezesc albă ca laptele, precum pescărușii, precum norii pufoși. Puff! Și trecutul meu păcătos ar dispărea, un chirurg ar tăia o parte din creierul meu și sfârcurile mele urâte. Aș deveni albă ca Tracy, care muncea și vorbea nonstop în timp ce ținea boldurile și acele în gură. S-ar termina cu părul negru, s-ar termina cu: „Și cum ziceai că te cheamă?”

Nu ne-a luat mult să ajungem de la Ailiyya în Cipru. Era seară când am ajuns și țărmul era pustiu, în afară de câțiva bărbați care strigau ceva în greacă. Ali, pescarul care cântase cântece triste tot drumul până acolo, lega barca cea mică de port. Sora Françoise îmi spusese că Cipru e o insulă frumoasă, cu mâncare bună și oameni veseli care cântau la *bouzouki* și beau *ouzo*.

— Fluierul tău seamănă cu un *bouzouki*, amândouă scot sunete triste.

Am strâns nodul de la vâl și am sărit afară din barcă, fericită să simt din nou pământul sub tălpi. În ciuda brizei răcoroase, nisipul era cald. Am fost întâmpinați de o femeie care semăna cu domnișoara Asher. Mi-am scos pantofii și am mers în spatele lor, în picioarele goale.

— În stil beduin, îi spuse domnișoara Asher celeilalte femei.

Am mers pe țărmul mării, până am ajuns la o clădire dărăpănată.

— Sun Holiday Flats, anunță femeia care semăna cu domnișoara Asher.

În jurul unei curți care avea în mijloc spalier de lemn pentru vie, se construiau blocuri identice. Ca și în Hima, aerul mirosea a promisiuni încălcate, a miere stricată și inimi frânte. Am fost cât pe ce să izbucnesc în lacrimi, când am auzit vocea adormită a proprietarului:

— Pună siua, pună siua. Călătorit bine?

— Da, mulțumim, i-o tăie domnișoara Asher.

Era obosită.

Felinarele din fața hanului erau stinse, dar eu eram încă trează și îmi cercetam inflamațiile de pe mâini și picioare. Parvin se foia în pat. Am acoperit-o cu pătura care îi căzuse pe jos mai devreme. Draperiile erau trase, dar zgomotul distant și intermitent al traficului răzbătea în încăpere. Am auzit pe cineva țipând în camera de alături, ca și cum ar fi avut spasme musculare sau s-ar fi aflat în chinurile facerii. Vântul bătea în draperie și o umfla. Două picioare negre în sandale de piele au ieșit de sub perdea. Sângele mi se prelingea pe coapse. Țineam strâns perna. Când calul și-a rupt piciorul și stătea întins pe jos, horcăind de durere, tata a scos pușca și l-a împușcat. Era calul lui preferat, calul cu care crescuse împreună de când era copil, calul care îl ducea în cel mai apropiat oraș, o dată pe lună. Iubea calul ăla și totuși l-a împușcat. M-am uitat la silueta neagră de după perdea și am spus:

— *Yala tukhni w khalisni*. Asta e salvarea mea.

Parvin întoarse capul, miji ochii și mă întrebă:

— Cu cine vorbești?

— Cineva în cameră după mine, am spus eu.

Ea se ridică din pat, se uită pe sub paturi, în spatele șifonierului și după ușă.

— În spatele perdelelor, i-am spus eu.

A tras perdelele la o parte și nu era nimic acolo, nici Mahmoud, nici sandale, nici pușcă.

— El sărit be jam, am spus eu.

— Cum să se strecoare printr-o despicătură de zece centimetri? Ar trebui să fie ori un acrobat, ori o pisică, mă certă ea.

— Nu vezi cât sunt eu de bolnavă? am implorat, întinzând mâna să-mi vadă rănilor.

Ea se așeză, dându-și bretonul pe spate și îmi zise:

— Salma, nu ești bolnavă.

— Ba sunt, ba sunt, am spus și am început să plâng.

A întins mâna și m-a atins.

— Nu mă atinge, te infectezi, i-am spus.

„Allah face și desface. Câteodată ești nimicit, alteori ești împlinit.” În timp ce domnișoara Asher stătea în genunchi și se ruga la crucea neagră de lemn, am deschis ușa de la balcon și am ieșit ca să-mi fac și eu rugăciunea. Auzeam o discuție între doi greci. Marea întunecată era acoperită de spumă albă, ca și cum valurile s-ar fi luptat între ele. Am tras în piept aerul care ducea cu el mirosul de măslină coapte și flori albe de portocal. Dincolo de orizont era satul meu, Hima. Acolo, pe țărmul opus, locuiau mama, prietena mea Noura, domnișoara Nailah, învățătoarea mea cu buzele strânse, și... și tata.

— *Lyeesh? Lyeesh?* De ce? De ce? murmurau valurile.

Îmi încleștam mâinile pe balustrada balconului. Inima mi se zbătea în piept ca o găină fără cap. Păreau să fie atât de aproape în întunericul acela, dar totuși rămâneau atât de departe. „Taci din gură”, spunea domnișoara Nailah. „Mami”,

țipa ea. Plângea după mine. „Te încredințez protecției lui Allah, cel care face și desface”, spunea mama mea. „Nu-mi voi mai ține niciodată capul sus, atâta timp cât ea respiră”, zicea tatăl meu. Stăteam acum în cafeneaua aceea, fără familie, fără trecut sau copii, ca un copac fără rădăcini, sorbind dintr-un ceai rece. Era pauza mea de masă și trebuia să iau niște aer proaspăt. Mirosul de apret și tutun îmi umplea plămâni și se agăța de nasul meu, de hainele și de părul meu, făcându-l și mai creț. La masa de alături, o familie lua prânzul. O mamă între două vârste, fără riduri și cu o siluetă subțire, un tată cam de aceeași vârstă, care arăta de parcă ar fi avut douăzeci de ani, și doi copii, o fată și un băiat, care zâmbeau politicos la părinții lor în timp ce mâncau *quiche*-ul¹⁶ cu furculița și cuțitul. „Pentru cei fără adăpost, un asemenea sentiment de siguranță este de neatins.” Aceasta era o altă expresie de la cursuri pe care o prinsesem din zbor de la o lecție televizată, despre dinamica familiei. Domnișoara Asher mă sfătuisese să-mi consolidez cunoștințele, folosind expresiile în situații din viața reală. „De neatins”, am tot repetat după ce am auzit expresia, ca s-o memorez. M-am dus la bar ca să mai cer niște ceai. Fata extenuată de după tejea mă întrebă:

— Aveți mărunt?

— Mărunt, de neatins, am spus eu.

— Poftim?

— Nu mărunt. Îmi pare foarte, foarte rău.

Mama mă veghea. Am apucat piersica coaptă și mi-am înfipt dinții în ea. Era roșie și catifelată pe din afară, și portocalie înăuntru. Sucul începu să-mi picure pe bărbie. Când am văzut expresia de pe fața mamei mele, am început să râd, dar am mâncat în continuare.

— Ești ca un iepure care molfăie tot timpul.

Am scuturat din căpșorul meu de zece ani și am mai cules o piersică. A pus ierburile pe pământ și mi-a șters fața cu mâneca.

— Ești atât de infometată de viață, ca un greiere, dar nu tot ce zboară se mănâncă. Într-o zi, s-ar putea să-ți înfigi dinții într-un șarpe care te va mușca la rândul lui.

Șarpele cu clopoței și-a înfipt colții în mâna mea și a turnat venin, mamă. M-am așezat pe o bancă în catedrala din apropiere și am urmărit apusul soarelui. Un grup de copii se rostogoleau prin iarbă, iar părul lor blond strălucea în razele aurii ale soarelui. Mă țineam cu mâinile de stomac, încercând să opresc crampele. Era a treia zi de când luam medicamentul, dar pântecul meu de muntean refuza să se adapteze. După ce i-am spus lui Parvin despre Mahmoud care se furișa pe întuneric oriunde mergeam, m-a dus cu ea la doctor, iar acesta mi-a prescris niște medicamente care să mă ajute să dorm și să fiu mai fericită. Mi-a dat și niște cremă pentru inflamații. Mamele copiilor stăteau pe iarbă fumând și îi urmăreau pe aceștia jucându-se. M-a trecut încă un val de greață. Am alergat la gunoi și am vomitat.

— A băut prea mult, strigă una dintre ele la mine.

— Nu în fața copiilor, îi răspunse o alta.

M-am șters la gură, pe frunte și m-am așezat pe iarbă ca să-mi trag sufletul.

Am mers cu Parvin pe aleile din spatele catedralei, am traversat strada aglomerată, am împins o ușă albă și am întrebat o recepționistă de domnul doctor Charles Spenser.

Ne-a privit cum ne ținem de mână și ne-a rugat să luăm loc. Câteva minute mai târziu, ne-a spus:

— Biroul doctorului Spenser este sus, a doua ușă pe stânga.

Parvin citea o revistă *glossy* și m-a îndemnat să mă duc.

Am urcat pe scări și am bătut la ușă.

— Intră, mă pofti el, într-un elegant accent britanic.

Am intrat înăuntru, am închis ușa și am rămas acolo, chiar în mijlocul biroului său.

Își împinse ochelarii în sus pe nas și mă privi suspicios.

— Te numești Sally Asher? Dar e ridicol!

Am încuviințat din cap.

— Cu ce pot să vă fiu de folos, domnișoară Asher?

Întrebă și își fixă stiloul, gata să scrie.

— Eu bolnavă, doctore. Inima bate. Nu dorm, am spus și mi-am tras eșarfa de pe fruntea înfierbântată.

Se ridică în picioare, lăsă stiloul jos, își aranja cravata și spuse:

— Simptome fizice?

— Boală da. Brațe și picioare uitați, i-am zis și am întins brațele spre el, ca să le poată observa.

Îmi strânse mâna subțire în mâna lui grasă și albă și îmi cercetă rănille.

— E psoriazis, atâta tot. O boală a pielii. Nimic grav, adăugă el.

— Transpirație, bate inima, nu pot dorm, am mai spus eu.

Mi-a eliberat mâna și a spus:

— Dacă îți bate inima, înseamnă că e în stare bună. Asta trebuie să facă o inimă.

— Dar eu bolnavă. Vă rog. Azi vie, mâine boate moartă eu, am implorat.

— Ți-am spus că nu e nimic în neregulă cu tine. Te rog să nu-mi irosești timpul și nici banii guvernului.

M-am întors cu spatele, am apucat mânerul rece al ușii, l-am apăsat și am ieșit.

M-am asigurat că nu mergeam nici prea încet, nici prea repede, de dragul domnișoarei Asher. Faleză era veche și într-o stare proastă, practic o potecă acoperită cu dale de beton și împrejmuită de un perete scund. Mai erau câteva clădiri împrăștiate de jur împrejur și un chioșc unde se vindeau băuturi răcoritoare, țigări și ziare în greacă, limbă pe care nu o înțelegeam. În închisoare,

când primeam câte un ziar era prilej de sărbătoare. Măturam podeaua, o spălam și apoi întindeam ziarul cu atenție. Noura își creiona sprâncenele arcuite, se ruja și își pieptăna părul negru strălucitor, doamna Lamaa doar își lega atentă baticul roz, asigurându-se că nu i se vede niciun fir de păr cenușiu, iar eu, cea mai tânără dintre ele și singura care știa să citească, doar îmi puneam vălul. Deschideam ziarul la pagina cu necrologuri și citeam toate numele. „Anunțăm moartea iubitei noastre mame, al-Hajja Amira Rimawi. Aparținem lui Allah și la el ne vom întoarce.”

— Dacă ar muri sora mea, nu mi-ar spune nimeni niciodată. N-aș afla nimic, spunea doamna Lamaa.

— Munira al-Hamdan, am citit și m-am oprit. Noura, ți-am povestit despre Sabha, îți amintești? Fratele ei a împușcat-o în timpul nunții. Uite, despre mama ei e vorba.

— Nu i-a luat prea mult mamei ca s-o urmeze, remarcă Noura.

Castelul turcesc părăsit, de pe plaja cipriotă, era întunecat și macabru.

— Sultanul turc l-a construit în timpul Imperiului Otoman în 1625, spuse domnișoara Asher. Vrei să intrăm?

— Da.

— Castel, spuse ea.

— Castel, am repetat eu.

Porțile erau mari, din lemn masiv cioplit.

— Arhitectură islamică, preciza domnișoara Asher.

În aer se simțea mirosul de vegetație. Avea o curte interioară care era plină de copaci și de tufe pe care nimeni nu le mai tăiasse de ani de zile. O viță-de-vie răsucită pe un spalier. Domnișoara Asher își dădu o șuviță de păr cărunt de pe fruntea strălucitoare și arătă înspre cămăruța gardianului. Când am ajuns în dreptul lui, gardianul arătă spre vălul meu și întrebă:

— Turcoaică?

— Nu, răspunse domnișoara Asher.

— Nu asta, zise el, arătând din nou spre vălul meu alb.

— Vă rog, spuse domnișoara Asher.

În cele din urmă, ne lăsă să intrăm, dar nu părea prea încântat.

Am urcat scările, până la camerele sultanului, și am intrat într-un hol mare, unde sultanul stătea pe tron și își ținea curtea. Încăperea era plină de scaune de catifea, de lavițe, de perne și o tavă cu cești de cafea de alamă era așezat în mijlocul camerei. Tribul sultanului trebuie să fi avut mulți vizitatori.

Era întuneric când m-am întors la han. Parvin era palidă de îngrijorare.

— Unde ai fost? Te-am căutat peste tot. Ai plecat și fără fluier și fără colier.

— Am făcut o plimbare.

— Am gătit niște *curry*.

— Nu pot să mănânc. Tot ce intră iese, am spus și m-am așezat pe pat.

— Bine. O să-ți aduc niște supă, îmi spuse și se grăbi să iasă.

M-am întins pe pat, ascultând traficul de afară. În toată zarva aceea, auzeam ciripitul unei rândunici, zăngănitul paharelor, câini lătrând și, din nou, larma traficului.

Parvin descuie ușa și se grăbi să intre, își scoase haina, puse ibricul pe foc și apoi se așeză pe patul meu.

— Supă de cartofi și țelină, preferata ta.

Umplu o cană cu apă fierbinte, goli conținutul pungii în ea și apoi amestecă.

— O să-ți placă asta, spuse ea, ținând cana sub nasul meu.

— Nu pot, i-am răspuns.

— Trebuie să mănânci. Nu poți să iei pastile pe stomacul gol.

Am scuturat din cap.

Lungită acolo pe pat, am încercat să mă învelesc cu căldura lor, cu vocile lor triste. Aveam nevoie de o sfoară care să mă tragă în sus și, din senin, am început să le aud cântecele.

— *La, la, la lalii*, am început să cântăm împreună, iar vocile noastre se izbeau de peretele pătat, ricoșând spre lumea de-afară, pe care noi nu o mai văzuserăm de ani de zile. *Am lipsit mult timp*, cântam noi la unison.

Noura se ridică în picioare, își legă un șal în jurul șoldurilor late și începu să danseze și să se legene în ritmul zăngănitului câinii de metal. Cântam din ce în ce mai tare.

Gardianul din schimbul de noapte începu să strige la noi.

— Sunteți toate niște târfe! Nimănu-i pasă de voi. Sunteți doar niște târfe ieftine, așa că mai bine închideți-vă gurile.

— *La, la, la lii*, cântam noi împreună.

— Dacă aș împușca-o pe vreuna din voi, familia ei mi-ar mulțumi, strigă el.

Când doamna Lamaa auzi asta, își duse mâinile la pieptul ei mare, se opri din cântat și începu să plângă. Noura o îmbrățișă cu putere și îi spuse:

— Ce știe el? E doar un fiu de țăran, uite ce ridicol arată în uniforma aia a lui.

— Un gunoier cu un trandafir la rever, spuse doamna Lamaa.

— O maimuță care face tumbe pe-ntuneric, zise și Noura.

— În afara cuștii, arată ridicol, adăugă doamna Lamaa.

— Vin japonezii, spuse Max, șeful meu, într-o dimineață și își trecu mâna prin părul care i se rărea tot mai mult, ca să se asigure că stătea, fixat cu gel, la locul lui.

Își lăsa șuvițele subțiri să crească și le trăgea peste cap ca să-și ascundă chelia. Bucla ca un franjure îi cădea mereu, el o înjura și o aranja la loc.

— Sock Shop e din nou în branșă. Probabil că l-a cumpărat vreo companie japoneză.

Îmi flutură ziarul prin față și îmi spuse:

— Vin japonezii și or să cumpere și cămașa de pe mine, înainte ca eu să-mi dau

seama.

În fiecare zi aștepta să vină un japonez și să-i ofere un preț „fenomenal” pentru magazinul lui. Și el ce ar spune? Răspunsul varia zilnic, în funcție de dispoziția lui Max. „Luați-vă mâinile jechoase de străini – fără supărare – de pe magazinul meu și duceți-vă înapoi acasă, mâncători de creier de maimuță.” Max citise undeva despre creierul de maimuță cum că ar fi o delicatesă în Orientul îndepărtat și decise că toți asiaticii mâncau creiere de șerpi, maimuțe și măgari. În altă dimineață, răspunsul era altul: „Guvernul ăsta joacă ping-pong cu noi. Într-o zi ne spun că trebuie să plătim impozitul, în altă zi ne spun că impozitul s-a abolit. Dacă un japonez îmi oferă un milion pe dărăpănătura asta, îmi fac bagajele și plec în Gibraltar.”

— De ce tocmai în Gibraltar? am întrebat eu.

— E a englezilor, nu?

Unt, miere și nuci-de-cocos

În timp ce urcam în grabă scările înguste ale vaporului, inima începu să-mi bată cu putere. Cu câteva zile înainte, vizitasem o bisericuță în centrul țării, cu domnișoara Asher. Sora care ne-a întâmpinat era dornică să-i facă pe plac domnișoarei Asher. Se grăbi să vorbească, arătând înspre niște instrumente și rafturi de cărți vechi. A spus că Hellenă este un cargou care va lua câteva din lucrurile de la mănăstirea din Cipru și le va duce la Southampton. Căpitanul le oferise domnișoarei Asher și „fiicei sale” o permisiune specială ca să călătorească pe vasul său. Familiile cipriote își luau rămas-bun de la fiii lor, britanicii bronzăți își sărutau soțiile și copiii de rămas-bun, marinarii trăgeau de sfori, iar hamalii cărau lăzi și valize de lemn. Mi-era rușine de lacrimile mele, deoarece simțeam că trebuie să încerc să fiu veselă de dragul domnișoarei Asher, femeia care mi-a salvat viața. Când am văzut lacrimi și pe fețele altora, m-am ținut tare. Domnișoara Asher stătea pe punte, înconjurată de cutii și valize. Mi-am pus legătura colorată deasupra geamantanului de lemn. Vaporul fluieră, anunțându-și plecarea.

*

În continuare nu mâncam. Crampele erau atât de dureroase încât trebuia să stau ore întregi chircită pe fostul pat de companie. Parvin puse cana de supă pe noptieră și începu să scotocească prin rucsacul ei. Scoase de acolo un casetofon mic argintiu, îl puse pe masă, căută o priză și îl conectă. Scoase o sacoșă de plastic plină de casete, alese una din ele, deschise ușița, băgă caseta înăuntru și apăsă pe un buton. Muzica se răspândi prin încăpere, precum aroma de cafea măcinată. Versurile erau atât de clare, încât le înțelegeam pentru prima dată. Cântată cu o voce aspră, melodia vorbea despre plimbări pe dealuri, despre suferința din dragoste. Când Parvin se alătură cântărețului, mi-am dat seama că știe versurile pe din afară. Vocea gravă a acestuia și vocea dulce a lui Parvin se înălțau împreună în întreg hanul. Parvin se prefăcea că ține un microfon în mână.

— *În viața asta, am greșit și iar am greșit.*

Glasul ei era ascuțit și devenise deja zgomotos.

— *Vreau să știu cum e supă asta. Mănâncă și spuuneeeee-mi.*

Când a apăsat pe stop, am luat cana cu supă răcită și am început să mănânc.

La bordul vasului Hellenă, domnișoara Asher a dormit pe pat, iar eu pe o saltea pe podea. Ne obișnuiserăm deja să mâncăm mâncare rece și pâine veche. Cabina în care mâncam era mică și duhnea. Oalele și tacâmurile, șervețele, boluri de zahăr, toate zăceau împrăștiate pe masă. Nu aveam încredere să folosesc tacâmurile, așa că mâncam brânză pe pâine și beam ceai. Uneori, în sala de mese venea o doamnă drăguță, împreună cu cele trei fiice ale sale.

Doamna Henderson, care era asistentă într-un spital britanic din Cipru, se

ducea acasă pentru a-și vedea familia.

— Nu mai suport căldura și cerul senin. De-abia aștept să simt ploaia pe față, spuse ea zâmbind.

Probabil că mi-a observat stinghereala, iar într-o dimineață, a venit la masa mea și, în timp ce eu îmi mestecam pâinea, s-a așezat lângă mine.

— Pe mine mă cheamă Rebecca și acestea sunt fiicele mele, Margaret și Lucy.

Le-am privit și am spus: „Încântată de cunoștință”, așa cum mă învățase domnișoara Asher în a treia lecție de engleză. Fiicele ei se năpusteau asupra mâncării cu atâta ușurință și încredere.

— Sper că nu te superi că te întreb, dar de ce mănânci mereu brânză cu pâine? mă întrebă ea.

— Nu știu, am spus, mișcându-mi mâinile, de parcă aș fi ținut un cuțit și o furculiță.

— O să te învăț eu, îmi zise ea.

De atunci încolo, a început să mă învețe englezește și bunele maniere la masă, în timp ce fiicele ei se hlizeau în spate.

— În sfârșit, ai făcut duș, spuse Parvin într-o dimineață, înseamnă că te simți mai bine.

— Da, i-am răspuns, în timp ce-mi înveleam părul într-un prosop.

— Trebuie să ne căutăm de lucru, spuse ea, dar mai întâi trebuie să te întreb despre eșarfa asta pe care o tot porți.

— Oamenii ze uită la mine tot timbul ca la o boală, am spus.

Atunci s-a așezat pe pat lângă mine și mi-a spus:

— Va fi mai greu să găsești un loc de muncă, dacă insiști s-o porți. Ash a fost concediat din cauza turbanului, deși lui i-au spus că nu și-a îndeplinit atribuțiile.

— Doctorul a sbus brea mult trecut.

— Da, Salma, prea mult trecut, zise ea, de parcă ar fi vorbit singură.

— Brea greu totuși, am spus.

— Da, știu, știu.

Mă uitam la pantofii drăgălași de satin roz, căptușiți, din vitrina în formă de semilună. Visele catifelate ale bebelușilor, nimburile roz, cântecele de leagăn și scâncetele. Layla nu avea un chip, dar în urmă cu trei ani am decis să-i ofer unul. O îmbrăcam, o pieptănam, îi făceam baie și o sărutam de mii de ori de noapte bună.

— În film, tipul responsabil cu proiecția a adunat toate săruturile care fuseseră cenzurate de către preot și le-a pus pe o rolă de film. Când băiatul pe care îl iubise atât de mult s-a întors în oraș, a proiectat rola de film cu săruturile interzise, doar pentru el^[17], spuse Parvin.

Layla dormea dusă în pătuțul ei, iar eu mă aplecam s-o sărut. O Layla în vârstă de trei anișori alerga după găini, iar eu alergam înspre ea, o strângeam în brațe și o sărutam. Layla ar fi plâns de teama primei zile de școală, eu aș fi luat-o

în brațe, i-aș fi șters lacrimile cu vâlul meu și aș fi sărutat-o. Apoi o Layla adolescentă mi-ar povesti despre un băiat, ca Hamdan, pe care îl cunoscuse în drum spre școală, eu aș freca-o pe spate și aș săruta-o.

— Tânărul plângea, văzând toate săruturile.

Dar eu mergeam înainte cu spatele drept, cu fața uscată, cu mușchii încordați, învelită în mantaua mea de ploaie.

La bordul Hellenei, aplecându-mă peste balustradă, priveam cu ochii uscați marea în flux și reflux. Împingea întruna apa cenușie, lăsând în urmă dâre albe de spumă. Sub privirile critice ale domnișoarei Asher, primeam de la Rebecca instrucțiuni blajine despre cum să mă comport la masă și despre limba engleză. Aceasta era farfuria mică de pâine, acestea erau furculița și cuțitul pentru felul principal, aceasta era lingura de supă și aceasta era lingurița pentru desert. Învățasem cum să înghesui lăptucile verzi, să le tai în bucăți, să le îndes în gură și să le mestec fără nicio plăcere, de parcă aș fi fost deja sătulă. Învățasem cum să ung cu unt o felie de pâine, s-o țin cu două degete și s-o mănânc la supă. Învățasem cum să am răbdare, să-i aștept pe ceilalți să înceapă să mănânce și abia apoi să încep și eu. Învățasem să-i aștept pe ceilalți să se oprească din vorbit ca să încep și eu să vorbesc. Învățasem cum să încep fiecare conversație cu un comentariu despre vreme.

— Bună dimineața, Sadiq. Ce zi splendidă, am spus.

Iar el arătă cu degetul spre mine, își mișcă bărbia într-o parte și spuse:

— Salma, Salma, devii o *memsahib* ¹¹⁸ în toată regula. În curând ai să fii și englezoaică de asemenea.

— Nu mai fi sarcastic, i-am spus, ținându-mi strâns pungile de cumpărături.

— Păi, ai și uitat să te rogi lui Allah.

— Dar tu? Te rogi tot timpul și vinzi alcool necredincioșilor!

— Afacerile sunt afaceri de asemenea.

— Și ce folosești ca să-ți menții părul atât de strălucitor? am întrebat, ca să schimb subiectul.

— Un ulei indian care se numește Sexy, zise și își trecu mâna prin părul lins și apoi zâmbi.

— Dă-ne și nouă atunci.

— Să știi Salma că dacă nu arătai ca o nucă-de-cocos, te-aș fi luat a doua soție.

— A doua soție, cred că glumești, am spus zâmbind.

— Nu trebuie decât să-i trimitem primei mele soții două sute de lire pe lună pentru ea și pentru copii. Dacă mă ajuți cu asta, te iau de nevastă.

— Adică să te plătesc ca să mă iei a doua nevastă. Da' cine te crezi? Casanova? m-am amuzat eu.

— Ieși, ieși, du-te și linge-i picioarele proprietăresei tale engleze.

Seara, pe la apus, mă plimbam pe punte, mă urcam pe cele mai apropiate scări

ca să ajung la compartimentele mai înalte și să privesc cum se apropie Mediterana de noi, din toate părțile. Stăteam în cel mai înalt balcon și priveam cum cerul își schimba culoarea de la auriu strălucitor, la cenușiu-închis, apoi în indigo și, într-un sfârșit, în negru luminos. Stăteam acolo și mă strângeam singură în brațe, ca să mă încălzesc. Oare cum se amestecă nuanțele, cum se dispersează ele și apoi se schimbă? Era o schimbare de culoare, iar culorile zilei de mâine vor fi ca cele ale văilor verzi pe care le văzusem într-o revistă numită *Woman's Own*, pe care o găsisem pe unul dintre scaunele de pe punte. Era plină de fotografii cu plante și grădini cu flori colorate.

— Haanglia drăguță. Haaanglia frumoasă, îi spusese Rebeccăi.

Verde ca mazărea era culoarea dealurilor. Parvin îmi spusese odată că fermierii foloseau chimicale ca să distrugă iarba-rea și să facă recoltele să pară mai verzi. De atunci mă uitam din dormitorul meu la dealurile verzi și mă gândeam la straturile de otravă de sub pământ. Pe când priveam iarba verde din jurul catedralei, care fără îndoială că fusese și ea stropită cu fertilizatori, mi-am amintit că Liz mă rugase să cumpăr niște pâine. Proiectând cuvintele rar, am spus:

— Bâne de graham, vă rog.

— Ce-ați spus? întrebă ea.

— Pâine de graham.

— Aceasta, îmi zise ea și arătă spre o franzelă maronie.

Mi-era deja prea rușine ca să spun că nu pe aceea, ci pe cea din stânga o voiam de fapt, dar am dat din cap aprobator. Mă simțeam întotdeauna de parcă în spatele meu ar fi fost o coadă lungă de doamne englezoaice bătrâne, pufnind și țâțâind. Desigur că eram o străină. Se vedea din felul în care pronunțam „p”-urile, din felul în care mânuiam banii, după hainele pe care le purtam. Gleznele mele groase mă trădau. Plecam de la coadă înainte chiar s-apuc să-mi pun restul în geantă. Elizabeth o să mă omoare, pentru că ea îmi spusese să cumpăr pâine de graham.

*

Am observat că, după câteva seri de povestiri despre Iisus Mântuitorul și despre Sfânta Treime, domnișoara Asher renunță la predicile de seară. Stăteam politicoasă pe podeaua cabinei înguste, îmi îmbrățișam genunchii și o ascultam pe domnișoara Asher citind povești din Evanghelie.

— Nevasta unui bărbat din tovărășia profeților striga la Elisei: „Slujitorul tău, bărbatul meu, este mort... Și acum cămătarul lui vine să-mi ia cei doi băieți și pe sclavii lui.”

Iar eu ascultam, la fel ca atunci când Jadaan, povestitorul din satul nostru, ne vorbea despre călătorii în țări îndepărtate și despre fapte de vitejie, punctate, ici și colo, de acorduri de *rebab*^[19]. De fiecare dată când arcușul atinge corzile, în

curte se răspândea un sunet amplu și pătrunzător, ca planșetele înăbușite ale femeilor. Domnișoara Asher traducea câteva dintre cuvinte în arabă și apoi citea poveștile în engleza originală. Deși înțelegeam puțin, îmi făcea plăcere să ascult acordurile unei limbi diferite. Într-o seară, i-am spus domnișoarei Asher, ca și cum i-aș fi dezvăluit un mare secret:

— Știi să cânt la fluier. Vreți să cânt în timp ce citiți?

Domnișoara Asher se asigură că nasturele de sus de la gulerul ei alb cu volănașe era închis, puse Evanghelia pe pat și îmi răspunse:

— Nu. Citesc un text sacru. Trebuie să ascuți cu atenție și să încerci să înveți.

Se închină apoi și începu să se dezbrace. M-am întors cu spatele și m-am întins pe salteaua de pe podea. Vedeam cum se leagănă vasul încolo și-ncoace și, prin hubloul mic, auzeam vâjâitul valurilor.

L-am văzut pe Jim trecând pe străduța de lângă catedrală.

— Bună, i-am spus.

— Iisuse! mai speriat.

I-am privit ochii cenușii, figura ca de ceară, părul prins în coadă de cal și am simțit că acea sâmbătă era atât de departe, ascunsă într-una din cămăruțele minții lui. Am început să mă joc cu cureaua de la geantă.

— Mi-e teamă că mă cam grăbesc, a spus.

— Da, desigur, am spus.

Eram atât de agitată încât îmi tot mutam greutatea de pe un picior pe altul.

— Poate bem o cafea cândva? am întrebat.

— Sunt foarte ocupat zilele astea. Ne mai vedem, spuse și se îndreptă grăbit spre aleea pietruită.

I-am făcut un semn vag de rămas-bun și am pornit-o în sus pe alee. M-am întors și am văzut spatele cămășii lui cenușii, brațele lui lungi și subțiri, degetele lui delicate și pantofii lui comozi dispărând după colț.

Parvin îmi spusese deja despre acel „ne mai vedem”. „Înseamnă că nu mai vrea să te vadă niciodată, adios, la revedere. *Capisci?*”

Mi-am privit reflexia în singura oglindă a hanului. Slăbisem atât de mult, ochii și nasul păreau mai mari și pielea îmi era mai negricioasă. Eram atât de slabă încât îmi cădeau pantalonii de pe mine. „Este o călătorie, o trecere spre viața de adult”, spunea Parvin, „chinezii o numesc moartea cea mică, cea care te pregătește pentru adevăratul bing bang.” Eram pregătită să ies la o plimbare afară. Eram îmbrăcată în niște blugi albaștri, cu un tricou și mi-am legat strâns sub bărbie vâlul alb. M-am privit din nou în oglindă și apoi am început să desfac încet nodul de la vâl. L-am scos, l-am împăturit și l-am pus pe pat. Mi-am desfăcut părul din elastic, l-am periat și mi-am trecut mâna prin el. Eram atât de slabă încât părul cărlionțat și negru care-mi cădea pe față o acoperea aproape complet. M-am uitat din nou la vâlul împăturit de pe pat, pe care tata îmi ceruse să-l port și mama mi-l cumpăraseră. Mi-am frecat fruntea și am ieșit. Mă simțeam

ca și cum aș fi avut capul plin de răni, iar acum îmi scoteam bandajele. Mă simțeam murdară ca o târâtură, fără nume și fără familie, ca o păcătoasă care nu va vedea niciodată raiul și care nu va sorbi nicicând din râurile lui de lapte și miere. Când trecea câte un om pe lângă mine și se uita la părul meu, simțeam că mă furnică pielea capului. M-am așezat pe trotuar, mi-am ținut capul în mâini și am plâns ore întregi.

Râul Exe se împărțea în doi afluenți, formând la capăt o mică insulă. Era un loc liniștit, acoperit cu iarbă verde, cu flori sălbatice, iar la marginea lui creșteau mesteceni, castani, stejari și scoruși. Mi-am pus jacheta pe jos, m-am așezat pe ea, și am ascultat râul cum alerga spre mare. Mi-era teamă să ajung acasă și să dau cu ochii de Liz. M-ar putea întreba de Jim. Spusese: „Ne mai vedem.” Și părea să spună: „Te culci cu oricine.” Eram prea ușuratică, prea disponibilă? Sau poate că eram prea tuciuire și prea străină, cu părul meu cârlionțat și cu ceaiul meu de salvie. Eram oare prea rigidă, prea neprimitoare? Poate că eram prea lipsită de experiență. Poate obsesia mea pentru curățenie l-a îndepărtat. Am luat un cub de brânză și niște pâine din sacoșa de plastic, apoi am rupt pâinea cu mâinile. Am început să mestec. Împrumutasem *Grecia ascunsă* de la bibliotecă, așa că am scos-o și am început să mă uit la poze: viță-de-vie, case bătrânești, mănăstiri reci, zugrăvite în alb, femei veșnic îndoliate și izvoare reci de munte.

Margaret, fiica cea mare a Rebeccăi, începu să mă caute pe vapor. Cânta așa cum o învățasem eu, mă ținea de mână și mă ruga s-o duc pe punte și să-i cânt. Iar eu îi suflam numele în fluier: M-a-r-g-a-r-et. Râdea, fluturându-și cozile aurii. Învățam mai multă engleză de la ea decât din toate lecțiile de după-amiază cu domnișoara Asher.

— Nu bobor, popor.

În timp ce cântam într-o dimineață, un bărbat înalt, elegant veni direct spre mine, întinzându-mi mâna.

— Mă numesc Mahoney și sunt pastorele acestui vapor. Te-am ascultat cântând la fluier de câteva ori și am vrut să vin să mă prezint.

M-am întrebat mereu cine era acel bărbat elegant care privea într-una marea.

— Eu sunt Salma și aceasta este prietena mea, Margaret.

Ridică nedumerit din sprâncene. Margaret avea unsprezece ani, iar eu douăzeci și cinci.

— Încântat de cunoștință, spuse el și îi strânse mâna.

— De unde sunteți? mă întrebă el.

N-am știut ce să-i răspund, dar domnișoara Asher mă învățase să spun că sunt fiica ei.

— Henglezoaică, am spus.

— Eu sunt irlandez.

— Unde-i asta?

— Peste mare, prostuțo, spuse Margaret.

Mă privea mult prea insistent. Mi-era cald pe sub vălul alb, așa că i-am strâns mâna lui Margaret și am spus:

— Ai întârziat la culcare.

Ne-am luat la revedere și am coborât repede scările.

— V-ați întors repede, spuse domnișoara Asher și închise Noul Testament.

Mă uitam la o emisiune la televizor, cu cana de ceai în mână. Presentatoarea purta un costum verde, lucios, și își schimbase culoarea părului într-un șaten cald. Am sorbit din ceaiul rece și am privit cum familiile se reuneau datorită emisiunii. Molly, sora mai mică a Amandei, se pierduse în timpul războiului și se aflase că fusese adoptată de un cuplu australian și acum locuia în Sydney. Cu zece ani în urmă, începuse s-o caute pe sora ei. Presentatoarea zâmbi și spuse: „Amanda, sora ta mai mică, Molly, este astăzi aici, cu noi. VINO, Molly!” Amanda și Molly s-au privit neîncrezător, apoi au alergat una spre cealaltă și s-au îmbrățișat. Am stins televizorul și m-am uitat la pereții igrasioși, la masa cea mică, la oglinda indiană și la fereastra întunecată. Înainte să trag draperiile, am văzut că o umbră întunecată stătea lângă șina de tren. Nimeni nu avea voie să se apropie de șină. Am tras draperiile și am aprins lumina. Pe cuvertură picura apă de pe becul electric. Am legat o față de pernă în jurul cablului și m-am repezit pe scări să-i spun lui Liz.

*

Liz moțăia pe canapea, cu o scrisoare în mână. Jurnalul ei zăcea pe podea. Pe covorul murdar am văzut o sticlă goală de vin și un pahar.

— Liz, am spus și i-am scuturat umărul.

Ea deschise ochii și zise:

— *Kaise ho?*

— Liz, trezește-te!

Se frecă la ochi și mă întrebă:

— Unde sunt?

— În casa ta din Exeter.

Se ridică și începu să plângă.

— N-am ochelarii de citit. Te rog, citește-mi și mie scrisoarea asta.

Limba i se împleticea în cuvinte. Era beată și obosită.

Am început să citesc:

— *Draga mea, ți-am spus Upah datorită pielii tale albe și luminoase care strălucea în lumina lunii. Voiam să te celebrez, să te venerez, să te prețuiesc.*

— Oprește-te, spuse ea și înșfacă scrisoarea. Ce crezi că faci? La ora asta?

Chipul îi era acoperit de sudoare, iar venele roșii de sub piele i se umflaseră.

— Hai să te ajut să urci scările și să te bag în pat, i-am spus eu.

— Nu, sunt perfect capabilă să am grijă de mine, zise ea, în timp ce mă ținea strâns de braț.

Am ridicat-o, i-am sprijinit brațul de umerii mei și am ajutat-o să urce scările. Intrarea în dormitorul ei era ca traversarea unui teritoriu interzis. Era mizerie, cearșafuri împrăștiate peste tot, haine murdare aruncate pe podea, niște pizza rece pe o farfurie și pete negre pe covorul bej, unde se vărsase vinul. Mirosea a praf, săpun de lavandă și a substanță de curățat dantura. Patul mare, „în stil victorian, pe care l-am moștenit de la bunicul meu” era splendid. Era făcut din argint și cu finisaje maronii, scândurile de la cap și de la picioare aveau medalioane mari, în formă de V, R și I, „Viceregele Indiei”, care erau împodobite cu semicercuri înflorate. Pe noptiera antică, am zărit o cutie de satin roșu, deschisă, în care se găsea un teanc de scrisori legate cu un elastic. Liz m-a văzut când mă uitam și a închis capacul.

— Asta e tot. Mulțumesc, mi-a spus ea.

Și-a scos dantura și a pus-o în paharul de pe noptieră, și-a desfăcut părul și s-a așezat, complet îmbrăcată cum era, sub pilota cu volănașe, plină de pete galbene și roșii. Cu scrisorile încă în mână, stinse veioza prăfuită.

În dimineața următoare, am privit pe fereastră la dealurile verzi, înțesate de turme de oi albe și de cirezi de vaci negre. Era o zi însorită și râul, care se zărea în spatele vagoanelor vechi de pe șine, era de un argintiu strălucitor. Oare ea unde se afla acum? M-am repezit jos pe scări la bucătărie și mi-am făcut o cafea tare, ca să mă pun pe picioare. Am mâncat niște cereale, am băut un pahar cu apă și m-am îmbrăcat. Mi-am dat seama că slăbeam din nou. Blugii strâmți pe care nu îi mai purtasem de câteva luni îmi veneau perfect. Zilele de luni erau cele mai grele, din pricina proastei dispoziții a lui Max. M-am dat din nou cu deodorant, mi-am pus vălul, cartea *Să înțelegem poezia* și fluierul în geanta mea încăpătoare. Astăzi am să insist să-mi iau pauza de prânz, ca să citesc un pic. Mi-am tras mai jos tricoul, mi-am legat șireturile și mi-am luat sandviciul cu ton din frigider, învelit în folie de aluminiu, și l-am îndesat și pe el în geantă, împreună cu termosul de cafea. Am deschis ușa de la intrare și am inspirat aerul dimineții.

— Bună dimineața Salma, mă salută poștașul, Jack.

— În sfârșit mi-ai nimerit numele, am spus și i-am zâmbit.

— Ce vrei, nu sunt nici eu cel mai isteț om din lume, îmi răspunse și îmi făcu cu ochiul.

Probabil că acum în Hima e miezul dimineții. Mama merge pe dealuri și adună vreascuri și crengi uscate și apoi și le leagă în spate. Eu mă trezeam, deschideam fereastra și ascultam cântecul cocoșului și uguitul porumbeilor. Mama mi-a spus odată că uguielile lor însemnau de fapt „glorie lui Allah!”. Mă repezeam la fântână, scoteam niște apă și mă spălam pe față. Cărbunele era aprins și mama frământa aluatul cu degetele ei aspre și umflate.

„Bună dimineața, mamă”, îi spuneam și o sărutam pe frunte.

Ea zâmbea și îmi întindea prima franzelă, plină de miere și unt. O mâncam, în timp ce priveam cum mama arunca aluatul în aer, până când franzela subțire și mare îi acoperea brațul în întregime. O trântea apoi pe tabla încinsă, de fier,

așezată cu grijă pe focul de-afară. Începea să sfârșie imediat, apoi se umfla ca o lună rotundă, maronie, umplând aerul răcoros al dimineții cu aroma sa.

Am petrecut săptămâni întregi mestecând pâine uscată, bând supă, luând pastile și ascultând casetele lui Parvin. Le-am ascultat una câte una: *Relax, Like a Virgin, Sexual Healing, Rock the Casbah, Wild Thing*. Notam versurile, căutam cuvinte în dicționar, ascultam din nou casetele și memoram cântecele.

Parvin a intrat o dată peste mine, în timp ce cântam.

— Vreau să dansez cu tine, Salma, nu o să dansez.

A pus sacoșa de cumpărături pe masă și a adăugat:

— Ghinion!

M-am așezat extenuată pe pat.

— Calmează-te, o să apară ceva.

— Trebuie să schimbăm strategia. Dar tu? Tu ce știi să faci?

— Știu să muncesc be câmp, scos oile la pășunat, îngrijesc de cai și vaci.

— Te pricepi doar la treburile câmpului, zise ea, suflându-și bretonul din ochi.

Apoi m-a privit și a adăugat:

— Rochia aia albă pe care o ții sub pernă. Cine făcut-o?

— Cum ai văzut? Cauți prin cameră gând eu afară?

— Nu fi proastă, strângeam lenjeria ca s-o duc la spălat.

— Îți place rochie?

— Da, e foarte frumoasă.

— Eu nu broastă. Eu am făcut-o. Niciodată spui broastă.

Atunci ea mă strânse de mână și spuse:

— Îmi pare rău. Glumeam. Nu vorbeam serios.

— Eu nu broastă, eu familie, eu trib.

— Îmi pare rău.

— Eu nu broastă. Eu gândesc bun.

Complet mută și în greva foamei, gândurile mele se îndreptau spre Dumnezeu, în timp ce priveam luna oglindită în fereastra cu gratii. Gardianul din schimbul de noapte îl salută pe ofițerul Salim, guvernatorul închisorii, închise poarta închisorii și pleacă în trombă cu mașina. Am auzit poarta principală închizându-se. Muștele erau insecte mici care se târau pe pământ, căutând hrană și adăpost. Erau neajutorate în fața inundațiilor, a soarelui fierbinte, a foametei și în fața lor înseși. Erau expuse la orice. Și noi eram expuși la orice, ca niște răni deschise. Ne băgau în închisori, ne luau copiii, ne omorau și noi trebuia să spunem că Dumnezeu îi încearcă pe cei mai credincioși. Dar inima asta, inima asta roșie ca sângele, prea infometată pentru a mai bate regulat, inima aceasta era a mea, căci eu eram cea care o infometa.

Hellena s-a oprit pentru câteva ore în orașul francez Marsilia. Vechiul port gema de oameni și de mărfuri. Îi priveam pe pasageri cum se repezeau pe scări ca să se întâlnească cu cei dragi și auzeam strigătele de fericire ale familiilor care

se reuneau: sărutări și îmbrățișări și un șuvoi de cuvinte franțuzești și englezești. Am tras în jos de tricoul meu alb ca să-mi acopăr soldurile, mi-am aranjat vâlul, am luat o mină curajoasă și mi-am încleștat mâinile pe balustradă, în timp ce Franța se îndepărta. Cafeneaua de pe malul mării, cu umbrele de soare verzi și albastre, se făcea tot mai mică. M-am întors la domnișoara Asher, pe puntea însorită.

Ochii ei albaștri păreau obosiți când mi-a spus:

— Copilă, trebuie să vorbesc cu tine.

M-am așezat pe unul din scaunele albe și m-am pregătit pentru una dintre predicile ei. Soarele apunea încet, aruncând foc pe mare.

— Am observat că nu te gândești deloc la religie. Privește în jurul tău. Această mare vastă a fost creată de o forță măreață.

Am privit marea, valurile care se izbeau unele de altele, soarele care se scufunda, și i-am răspuns:

— Nu m-am gândit niciodată la Dumnezeu înainte.

Mai târziu, în cabină, privind afară prin hublou, cu fluierul legănându-se pe pieptul meu, împreună cu scrisoarea de la mama și cu șuvița ei de păr, m-am simțit mai bine. Când stăteam pe punte, era ceva în felul în care străinii bogăți conversau și își sorbeau cafeaua sau poate deschiderea priveliștii sau lumina mării care îmi rănea ochii. În cabină, peisajul redus și înrămat era suportabil. „Fie ca Allah să se îngrijească de un sfârșit blând”, spunea mama. I-am văzut fața deschisă, ochii mereu zâmbitori, și grimasa dezaprobatoare a buzelor ei. Simțeam mirosul de pudră de cardamom din săculeții care îi atârnavă din turban, atunci când măcina boabe de cafea în mortar. Își trecea degetele peste chipul meu, degetele ei aspre de la plivit, secerat și măcinat.

Pe la unsprezece dimineața, Max se calmase în legătură cu japonezii și se apucase de treabă, purtând în același timp o discuție lungă la telefon cu un client. Când gudronul galben începu să picure pe ferestre, am știut că șeful meu era într-o dispoziție bună și puteam sta de vorbă cu el.

Am lăsat fusta mov de mătase pe un scaun și m-am îndreptat spre Max. Trebuie să-i cer o mărire „care în termeni reali să fie în concordanță cu inflația”. Zece la sută, mă gândisem și nu m-am mai obosit să calculez cât însemna exact pe lună.

— Max, trebuie să vorbesc cu tine.

Și-a împins ochelarii de metal pe nas și mi-a răspuns:

— Nu acum. Dă-mi, te rog, fierul de călcat.

Am luat fierul de călcat cu aburi și i l-am dat lui Max.

Max fusese întotdeauna amabil cu mine. Mi-a oferit un loc de muncă atunci când nimeni altcineva nu a vrut, mi-a făcut cadouri de Crăciun și mi-a dat felicitări și m-a ajutat să-mi fac fuste și pantaloni. Știa și când treceam printr-una din stările mele de tăcere îndelungată și atunci începea să spună glume în pakistanezo-păsăreasco-engleză. „Soția ta e murdară? Și a mea.”

Nu știam niciodată dacă să plâng sau să râd la glumele lui. Mă adunam și spuneam: „Mai bine să trecem la treabă, ca să nu primim plângeri de la clienți.”

— Max, chiar trebuie să-ți vorbesc.

— Ce-i așa de urgent?

Am tras adânc aer în piept și am rostit cu voce tremurândă:

— Vreau o mărire.

— Ce? Mai zi o dată.

— Vreau o mărire, Max, l-am rugat.

A apăsât cu fierul de călcat pe gulerul gri, a împrăștiat toate acele pe podea și a spus:

— La felul în care merg lucrurile, nu pot să-ți dau o mărire.

— Afacerile merg bine.

— Da, dar exista o problemă cu debitul de bani.

— Dar tu ceri mereu numai bani lichizi, nu accepți niciodată cecuri, din cauza taxelor.

— Uite cei, Salma, sunt mulți puști englezi șomeri. Ar veni imediat dacă li s-ar oferi ocazia. Ar trebui să fii recunoscătoare, draga mea.

M-am întors pe scaunul meu, mi-am pus fusta de mătase mov în poală și am continuat să cos tivul. Chiar am și de ce să fiu recunoscătoare. Patru ani de muncă și nicio mărire de salariu. Cinci sute de lire pe lună. Chiria e patruzeci și cinci de lire pe săptămână, plus facturile. Aproximativ șazeci de lire pe lună întreținerea casei, care împreună cu alte taxe ajunge la patru sute de lire pe lună. Și rămân cu o sută ca să mănânc, să plătesc transportul, să cumpăr cărți și să-mi plătesc taxele la universitate. Dacă Max mi-ar da cu cincizeci de lire mai mult, lucrurile ar fi mult mai ușoare. Mi-am dat seama că mă oprisem din cusut și că mă holbam la șireturile de la pantofi care se făceau tot mai lungi. Ori mi se subțiau picioarele, ori mi se întindeau șireturile.

Max vorbea la telefon cu soția lui.

— Dragă, am pus banii pe masa din bucătărie înainte să plec.

Trăgea de ruleta de măsurat în jurul gâtului.

— Și cine i-a împrumutat? Câinele?

Am observat că fusta cea mov avea câteva pete umede pe ea. Eram îngrozită. Jurasem cândva să nu plâng niciodată în public. M-am repezit pe scări în jos la toaletă, am lăsat capacul jos, am tras apa și mi-am îngropat fața în mâini, ca o maimuță fără creier. Vuietul și clipocitul apei care umplea din nou bazinul răsuna în spațiul rece și gol al toaletei. Mi-am revenit apoi și m-am spălat cu apă rece pe mâini și pe obraji, mi-am prins părul cu un elastic, am respirat adânc și m-am grăbit înapoi pe scări. Trebuie să-mi caut și o slujbă de seară.

Închideam ochii și îmi imaginam cum mă mângâia cu mâna ei crăpată care îmi ștergea toată frica și furia, ca o gumă de șters.

— E fată, anunță moașa și scuipă pe podea.

Nu se putea aștepta la un bacșiș mare dacă aducea pe lume o fetiță. „Ai necaz

cu fiicele de la pătuț la coșciug”, spunea tata. Mama mi-a zis că a uitat de toată durerea travaliului când iau spus că are o fetiță. Și că, din momentul în care mi-a privit pentru prima dată ochii umflați deschizându-se, inima ei nu a mai bătut la fel. Mă așeza, îmi desfăcea coada, își dădea cu ulei de măsline pe mâini și îmi pieptăna părul cu el. „În numele lui Allah îndurătorul, milostivul”, spunea ea și îmi turna apă rece pe păr, apoi mă freca cu săpun, încercând să facă clăbuc. Mă spăla în spatele urechilor, la subraț, între picioare și pe fese. „Baia ta e rece, dar răcoritoare, șeicule”, cânta ea. „Te spăl de păcate mici și mari”, spunea și turna și mai multă apă pe capul meu, apoi mă usca cu o pânză pe care o primise cadou de nuntă de la tata. După ce mă îmbrăcam, tata mă chema: „Salma, scumpo. Unde e sărutul de după baie?” îi sărutam mâna și el mă ridica în sus, după care mă așeza în poala lui călduroasă.

— Pauza de masă e a mea și fac ce vreau cu ea, i-am tăiat-o lui Max.

Trăgea din țigară și nu zicea nimic. Asta însemna un accept hotărât. Mi-am pus geanta pe umăr și am ieșit din magazin, grăbindu-mă spre catedrală. Cerul era sumbru, soarele nu se zărea deloc și ceața plutea în aer. O cafenea lăaturalnică, cu câteva mese și scaune albe pe trotuar, neluminate de soare, cu vedere spre o stradă pustie, se dădea drept un loc de mare interes continental.

Nu semăna nici pe departe cu cafeneaua franțuzească retrasă, pe care o văzusem în Marsilia. Mulți oameni de afaceri se apropiau, îmbrăcați în costume gri sau albastre, care cu siguranță nu erau lucrate în magazinul nostru, ținând în mână ziare și gustări de prânz. Cei care au bani se duc la barul hotelului, cei care n-au se îndreaptă spre pajiște, se așază pe iarbă și încep să-și mestece sandviciul cu ton. Un bărbat în frac negru bătea step pe ritmul unui cântec vechi.

O, cât îmi doresc să fiu din nou cel de altădată!

Fascinant ritm.

Nu încetezi să mă urmărești?

Bătrânele îl priveau nostalgic și chicoteau când încerca o săritură mai grea.

Parvin îi ceru portarului de la han ceva ce se numea *Pagini Aurii* și el îi întinse o carte groasă, galbenă. Ea o răsfoi, căutând nume și adrese de croitorii. Începu să citească:

— Whipple J.&Co. Ltd, Servicii de modificări complete, May Donald, Kings, Make and Mind, Lords Tailors, Exeter. Țasta e la capătul celălalt al străzii principale. Ce zici, Salma?

Am dat din umeri. Pastilele făceau să pară totul mai ușor.

— De ce nu? am spus. Dar tu trebuie vii cu mine.

— Sigur că da, mâine la prima oră, îmi răspunse ea zâmbind.

Vedeam vârful unui stejar în depărtare, umed și strălucitor în lumina slabă a soarelui. Mă întrebam cum poate să crească totul așa, fără căldura soarelui. Probabil datorită apei și a fertilizatorilor de care îmi povestise Parvin. *Pagini Aurii* rămăsese deschisă pe masă, la croitorii. Camera era curată și ordonată, dar

mirosul stăcut persista. Pilota pe care o cumpărasem cu cele câteva lire pe care mi le dăduse pastorul Mahoney, care își petrecea timpul vizitând imigranți în închisori, era roșie cu flori argintii desenate pe margini. A lui Parvin era o amestecătură de pete portocalii și aurii. Începuse din nou să plângă noaptea și, pentru că nu mă lăsa să-i văd lacrimile, nu puteam să-i spun cât de verzi erau pajiștile când strălucea soarele deasupra lor, cât de albi erau norii și cât de întins era cerul albastru. Nu puteam să-i cânt *Rock the Casbah*^[20] la fluier. Nu puteam s-o mângâi pe față. Nu puteam decât să stau sub plapumă și să-i ascult suspinele înăbușite.

„În timp ce traversezi un râu departe de domeniul tău, observă-i suprafața tulbure și claritatea apei. Fii cu băgare de seamă la purtarea cailor. Atenție la ambuscade.

Într-un vad din apropierea căminului, privește cu luare aminte la umbrele de pe malul îndepărtat și urmărește mișcarea ierbii înalte. Ascultă răsuflarea tovarășilor tăi cei mai apropiați. Ferește-te de asasinul singuratic.” Am continuat să citesc. „Acest fragment din Suzume-No-Kumo este un exemplu de poezie haiku japoneză, care de obicei este scurtă, concisă și se axează pe o singură imagine.”

Pauza de masă se terminase, așa că mi-am băut restul de cafea rece, am închis capacul de la termos, am aruncat folia de aluminiu la coșul de gunoi, am pus cartea în geantă și am plecat înapoi spre serviciu.

Când îi ascultam răsuflarea lui Hamdan, nu dădeam atenție purtării lui, așa că am fost înșelată și prinsă în ambuscadă. Cât despre asasinul singuratic, acesta m-a urmărit spre locul de muncă. Cu sandalele lui de piele, cu picioarele acoperite de praful deșertului, cu unghiile lui de la picioare, galbene și lungi, a ținut pasul cu mine până când am ajuns la Lords Tailors.

Ceai englezesc

Dealurile erau întunecate, în afară de luminile îndepărtate ale morii. Distingeam siluetele vacilor, înghesuite unele în altele pe dealuri. Râul se scurgea încetișor de-acum și trenurile erau mai rare. Totul dormea, mai puțin mașina cea bizară. Hellena curgea încet, spre un ținut luminat puternic, portul Southampton. Anglia arăta ca un copac strălucitor. Domnișoara Asher a răs, și-a aranjat gulerul și și-a închis vesta peste pieptul ei mare. Stâlpi de metal de care erau legate cargouri erau ridicate spre stânga, spre dreapta sau spre centru. Bărbați în mașini mici cărau cutii de colo-colo. Grămezi de lemne, de cutii și de mașini așteptau să fie încărcate și ridicate. Mă simțeam de parcă aterizam pe o altă planetă, unde oamenii munceau ca mașinile și cerul era plin de lifturi gigantice. O strângeam pe domnișoara Asher de mână. Iar ea îmi zâmbi și spuse:

— Vom pleca în curând de-aici.

Se înșela. A stat o noapte întreagă în port și în dimineața următoare s-a dus să caute ajutor, iar eu am petrecut două luni în închisoarea portului.

*

În timp ce străbăteam podul de fier, zăream în depărtare catedrala și câmpiile verzi din Devon. Sincer, arătau ca desprinse dintr-o carte poștală. Deși nu aveam adresele lor, le tot trimiteam scrisori Laylei și Nouri. Unui poștaș arab bătrân i s-ar putea face milă de mine și și-ar putea propune să plece în misiune să le găsească. Zilele trecute îi trimisesem Nouri o vedere și îi povesteam despre noua mea cameră de închiriat la Swan Cottage, despre șeful meu care era foarte drăguț și despre vacile de pe deal, pe care le vedeam pe fereastră. „De la vaci la vaci”, auzeam glasul ei în depărtare. Ce nu i-am spus era că aveam un salariu atât de mic încât nu rămâneam cu aproape nimic la sfârșitul lunii, că Jim nu mai voia să aibă de-a face cu mine niciodată, că încă locuiam singură și că șina de tren era la aproximativ o sută de iarzi de dormitorul meu și că huruia de fiecare dată când un tren ajungea sau pleca din gară.

Afară era frig, dar senin, atunci când Parvin și cu mine am intrat în croitorie. Avea un anunț la intrare pe care erau afișate tarifele pentru modificări și reparații. Când am deschis ușa de sticlă, se auzi un clopoțel invizibil, care suna precum clopoțelul de aramă pe care îl folosea domnișoara Nailah ca să anunțe începutul și sfârșitul orelor. Un bărbat voinic, într-un costum bleumarin tocit, cu ochelari cu rame aurii și părul rar coborî pe scările înguste din spatele recepției.

— Bună dimineața, doamnelor, spuse el, ținând acele în gură.

— Bună dimineața, spuse Parvin.

— Cu ce vă pot fi de folos? întrebă, înfigând acele în bucata de burete.

Am început să-mi mut greutatea de pe un picior pe celălalt, încercând să păstrez un zâmbet pe față.

— Prietena mea, Salma, este croitoreasă și își caută de lucru, zise Parvin dintr-o suflare.

— Deci nu sunteți cliente, spuse și își îndreptă ochelarii pe nas.

— Nu, dar muncitoare bună eu, am spus și am zâmbit.

— Dar nici nu vorbește englezește, pentru numele lui Dumnezeu!

— Engleza ei este irelevantă. Ea trebuie să croiască, să repare și să modifice haine, zise Parvin și scoase din punga de plastic rochia cea albă pe care o puse pe tejgheaua de la recepție.

El o luă în mâini, își coborî ochelarii mai jos, examinează buzunarele și mânecile, apoi o întinse înapoi grăbit și spuse:

— Nu căutăm de lucru.

— De ce nu încercați s-o angajați o lună fără s-o plătiți? Ca să vă convingeți.

Am observat că avea pantalonii lăsați la genunchi, iar manșetele erau prea largi.

— Îmi irosiți timpul, domnișoară, spuse el.

Ea îndesă rochia cea albă înapoi în punga de plastic și spuse:

— E din cauza faptului că suntem de culoare, nu? Pentru că nu e un trandafir englezesc.

În acel moment, pe față îi apărură pete roșii, de furie:

— Ieșiți afară din magazinul meu!

— Rasistule, sexistule, porcule, strigă Parvin.

*

— Care e numele tău de botez? mă tot întreba ofițerul care se ocupa de imigranți la centrul de detenție din portul Sothampton.

Mă uitam la el nedumerită.

— Eu, musulmană, nu botez, spuneam.

Își trecea degetele peste gulerul țepăn, de parcă încerca să-l mai slăbească. Ceilalți pasageri se foiau prin biroul de imigrări, zâmbind.

— Numele? întrebă el.

— Da. Salma Ibrahim.

Am dat din cap în semn că îi înțeleg întrebarea. Domnișoara Asher îl întrerupse rapid și îi spuse că mă numeam de fapt Sally Asher. A urmat un schimb rapid de cuvinte englezești și de arătat hârtii. A menționat cuvântul „adopție” pe care îl învățasem deja de la ea. Ofițerul își închise caietul cu un zgomot, dădu un telefon și apoi un polițist apăru prin ușa glisantă de sticlă, în timp ce eu stăteam acolo și mă jucam cu florile de plastic. Polițistul mă împinse într-o parte, mă percheziționa rapid și îmi puse cătușele. Am simțit cum metalul rece mi se încleștează peste încheietura mâinii.

Domnișoara Asher a încercat să mă liniștească din priviri, dar am observat că se simțea neputincioasă.

— Nu-ți face griji, îmi zise ea, în timp ce eram târâtă prin ușa de sticlă.

M-au condus printr-un coridor îngust, dar bine luminat, și apoi au descuiat o ușă greoaie. Polițistul mi-a spus să intru, mi-a desfăcut cătușele, apoi a închis ușa și a încuiat-o. Încăperea era mică, dar curată și avea un singur pat chiar în colț. M-am așezat și am așteptat ca domnișoara Asher să bată la ușă. Nu se vedeau ferestre, iar ventilatorul invizibil a zârnâit toată noaptea. Câteva ore mai târziu, m-am întins pe pat și am încercat să mă învelesc cu pătura, dar era prea mică și picioarele mi-au rămas neacoperite și mi-au înghețat. Era o diferență uriașă între închisoarea din port și celula pe care tocmai o lăsasem în urmă: încăperea aceasta era impecabil de curată, nu avea gratii la ferestre, era foarte liniștită, cu excepția zgomotului de la ventilator, dar eram izolată de ceilalți deținuți.

Max mi-a dat să cos două mâneci înainte de închidere, ca să recuperez ora pierdută cu pauza de masă. Am luat cele două mâneci, le-am cusut cu grijă, le-am pus pe masă, mi-am luat lucrurile și m-am repezit afară, în timp ce Max vorbea la telefon. Întârziaseam mai bine de jumătate de oră. M-am dus la hotel Royal și am intrat pe ușile groase și vechi, spre recepție. Un bărbat între două vârste veni grăbit spre mine și mă întrebă:

— Vă pot fi de folos?

Pentru urechile mele sensibile suna ca: „Vă pot da afară?”

— Da vă rog, aș putea să vorbesc managerul barului?

— Pe aici.

M-a condus repede, prin intrarea tapetată cu o carpetă groasă, spre o încăpere îngustă și murdară.

— Vine imediat.

Un alt bărbat între două vârste, cu părul dat cu gel și pieptănat pe spate, mi-a zâmbit din nou mecanic, reamintindu-mi de impostorul care dansa step pentru bătrânele doamne.

— Cu ce vă pot fi de folos? m-a întrebat, cu un accent perfect britanic.

Bărbia începu să-mi tremure și am reușit cu greu să articulez:

— Mă cheamă Salma. Și...

— Da?

— Caut o slujbă de seară.

— Sunteți înscrisă la o agenție de locuri de muncă?

Am clătinat din cap.

Era pe cale să mă trimită la plimbare, apoi se răzgândi.

— Nu păreți a fi englezoaică.

— Sunt cetățean britanic de origine arabă.

— Aha!

Imaginile din *Grecia ascunsă*, unde aș putea să stau pe o stâncă înaltă de unde probabil că aș zări ținutul meu natal, m-au impulsionat și am mai făcut o încercare:

— Lucrez într-o croitorie și am nevoie doar de niște bani în plus, atâta tot.

— Așa deci, spuse el și își netezi părul lucios.

Am zâmbit cu gura până la urechi.

A luat un trabuc, l-a lovit de masa neagră și a spus:

— O să strângi și o să speli paharele între șapte și unsprezece și jumătate, vinerea, sâmbăta și poate și joia.

— Vă mulțumesc. Vă mulțumesc foarte, foarte mult.

M-am ridicat gata să plec, temându-mă ca nu cumva să se răzgândească.

— Să te-mbraci decent, o cămașă albă și o fustă neagră.

— Am înțeles.

— Ne vedem vineri, adăugă el și își aprinse trabucul.

Când am ieșit din hotel, o briză răcoroasă și blândă m-a lovit peste obrajii încinși. Ea era acolo, scâncind, plângând, căutând un sprijin. Cunoșteam vântul acela. M-a trecut brusc un fior, m-am încovoiat, ca și cum vântul m-ar fi biciuit și mi-am pus mâinile peste sfârcurile tari. Înainte să apuc să-i privesc fața, a fost luată de lângă mine de către un gardian și dusă la unul dintre căminele pentru copii nelegitimi. Zăceam pe podea, sângerând ca un miel înjunghiat pentru marele festival Eid^[21]. Noura, doamna Lamaa, Naima și celelalte m-au ținut și mi-au turnat apă rece pe față, ca să mă forțeze să respir. Au început să se roage, în timp ce mă spălau.

— Fie ca Allah să aibă milă de Salma! Alină-i nefericirea, Doamne, ușurează-i povara! Bindecuvântează-o cu darul uitării! cântau ele în cor.

Mi-au frecat cu săpun părul, umerii, brațele, spatele, picioarele, până când m-am acoperit de clăbuc alb.

— La naiba cu rugăciunile voastre, tot nu respiră!

Când eram la două răsuflări distanță de moarte, am auzit o împușcătură în depărtare. O altă fată, pe care tocmai o eliberaseră autoritățile închisorii, fusese împușcată de fratele ei. Am deschis gura și am început să-mi forțez plămâni să primească aerul pe care-l inspiram.

M-am dus direct la Gwen și am bătut la ușă. Îi auzeam târșăitul pașilor pe podea.

— Cine e? întrebă ea.

— Sunt eu, Salma, deschide.

Trase de lanț, deschise ușa și spuse:

— Bună, Salma!

Am strâns-o în brațe și am pășit pe coridorul întunecat, dansând cu ea în pași de vals.

— Ce-i cu tine? mă întrebă ea.

— Iartă-mă, Gwen, am uitat de artrita ta. M-am angajat cu jumătate de normă la Royal.

— Făcând ce, mai exact?

— Strâng și spăl paharele goale.

— Asta e bine, atâta timp cât nu trebuie să faci mai mult, spuse ea și puse ibricul pe foc.

— Gwen, vreau să plec și eu într-o vacanță, vreau să merg în Grecia și să privesc dincolo de Mediterana.

— Credeam că ai renunțat de mult la visul ăsta, zise ea și se așeză.

Pe masa din bucătărie era o conservă deschisă de fasole coaptă, două felii de pâine prăjită și o ceașcă de ceai.

— Te-am întrerupt de la cină, iartă-mă.

— Nu-i nimic, nu încălzesc niciodată fasolea. Fă-ți un ceai, da?

Mi-am făcut un ceai și m-am așezat.

— Tu îi cunoști pe englezi. Sfătuiește-mă ce să fac, te rog.

— Trebuie să te îmbraci decent, dar încearcă să ai un aspect cât mai rafinat, nu purta niciodată fuste scurte și strâmte, nu vorbi cu clienții, fii cât mai discretă posibil. Nu-i spune lui Max. Și mă rog lui Dumnezeu să nu spargi niciun pahar în prima ta zi.

Un album vechi plin cu fotografii alb-negru era deschis pe masă.

— Uită-te! mă invită ea.

Am întors albumul spre mine și m-am uitat la amintirile lui Gwen. Arătând spre o fotografie ștearsă în care era un bărbat bine, ea îmi explică:

— Tatăl meu. A fost un bărbat grozav.

Un bărbat înalt și slab, cu o privire inteligentă, și care stătea lângă un avion.

Mi-am băut ceaiul, am sărutat-o pe obraz și m-am repezit afară.

Când am ieșit din casa lui Gwen, am văzut-o pe Elizabeth furișându-se vizavi, spre magazinul de băuturi, de parcă ar fi fost urmărită.

— Bună, Liz, am strigat.

— Ai fost la Gwen?

— Da.

— Lepădăturile se adună la un loc, spuse ea și aproape se împiedică, în timp ce încerca să pună piciorul pe trotuar.

Era ora șapte și Liz era deja beată. Intră clătinându-se în magazin și am văzut prin fereastră cum Sadiq o întâmpină cu un zâmbet de cunoscător.

După o noapte nedormită în închisoarea portuară, am fost condusă din nou într-un birou plin de ecrane pâlpâitoare și de mașinării care emiteau semnale. Ofițerul care se ocupa de imigranți stătea în spatele biroului, alb la față și obosit.

Avea ochii umflați și roșii, gulerul lui era rigid și murdar, iar părul unsuros i se lipise de cap. Își ținea mâinile strânse și spatele drept, în timp ce mă privea cum încerc să stau trează, după o noapte de frig și nesomn.

— Salma, de ce ai venit în Anglia?

Nu înțelegeam ce vrea să spună. Așa că am dat din cap.

— Cauți azil politic?

Am încercat să-mi amintesc ce mă învățase domnișoara Asher să spun. Toate nimicurile ca „bună dimineața” și „poftă bună” îmi veneau imediat în minte, dar

nu îmi aminteam cuvântul pe care mă rugase să-l folosesc.

— Adabtată, am bâlbâit într-un final.

— Adoptată? întrebă el, căutând prin maldăre de hârtii.

— Da. Da. Adobtată, domnișoara Asher.

Privind la luminile albastre care se reflectau în fereastra cu gratii, Noura a spus că totul a început într-un mic magazin unde se vindea kebab și unde ea privea luminile care se stingeau în capitală, în timp ce spăla vase toată noaptea.

Patronul îi ordonase să folosească kerosen și lămâie, ca să scape de grăsimea de pe ustensile. Învăluită într-un nor de kerosen și lămâie, își petrecea nopțile urmărind petice de cer, printre casele vechi și prăfuite. Când prima dără de lumină apărea pe cer, ea își împacheta halatul și își spăla mâinile, gata să plece acasă. Trebuia să se grăbească, să-i ducă pe Rima și pe Rami la școală. Autobuzele nu mergeau încă la acea oră, așa că trebuia să alerge trei mile până acasă.

Dragă Noura,

Ne-am întâlnit în închisoare, în urmă cu șaptesprezece ani. Erai închisă pentru prostituție, iar eu pentru sex în afara căsătoriei. Ți amintești de mine? Ai început să faci greva foamei și te-au hrănit cu forța. Mi-ai dăruit pieptenele de sidef al mamei tale și o sticlută cu parfum. Încă le mai am. Le țin împreună cu o șuviță de păr și cu scrisoarea de la mama, într-o cutie mică de mătase chinezească. Fiica ta are probabil douăzeci și patru de ani acum, iar fiul tău douăzeci și șase. Layla mea are șaisprezece. Peste doi ani, va merge la universitate. S-a hotărât să facă medicina și eu am spus de ce nu? Noura, sper ca viața să fie blândă cu tine după toți acești ani, sper că ești bine îngrijită de copii și că nu mai e nevoie să te prostituezi. O să ne întâlnim într-o bună zi.

Cu drag,

Salma

Am lins plicul, l-am sigilat și am scris pe el singura adresă a Nourii pe care o știam: țara cea veche. Înainte de cină, m-am dus până la cutia poștală și am expediat scrisoarea. Când plicul albastru *par avion* a fost înghițit de gura roșie, larg deschisă, a cutiei poștale, mâinile mi s-au oprit din tremurat. Acum puteam să-mi iau cina.

Seara devreme, în casă era rece și întuneric. M-am dus în dormitor și am aprins televizorul. Locuitorii din estul Londrei făceau din nou scandal, se băteau cu părinții, cu soțiile, cu prietenii, se culcau cu soții surorilor lor și apoi se împăcau, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Seara se întindea de-a lungul și de-a latul orizontului, la capătul căruia vedeam vacile dormind pe pajiștile întinse. Ziua se mărea, așa că o strălucire de un albastru-închis nu părăsea niciodată cerul, luminându-i marginile cu o flacără dogoritoare, în timp ce îmi luam cina, paste cu sos de tomate și sos de usturoi, mă uitam și la știri. Se făceau presiuni

pentru abolirea impozitului unic obligatoriu.

Dacă se întâmpla asta, mi-ar fi rămas în buzunar o sută patruzeci de lire pe an. Poate până la urmă ajung să pun piciorul în Grecia ascunsă. M-am entuziasmat la gândul că aveam să merg cu avionul pentru prima dată în viața mea. „Plec cu avionul în Spania, sâmbătă”, spunea Max în fiecare an, când își ducea familia în vacanță la Ibiza. O să-mi fac munca de seară cum se cuvine. O să mă îmbrac cu rochia cea mai decentă, o să-mi țin gura închisă, o să mă fardez puțin, o să-mi leg strâns părul creț și dacă va fi nevoie să vorbesc, o să vorbesc rar și atent, astfel încât să par cât mai englezoaică cu putință. O să spun: „Pot să iau asta, domnule? Vă mulțumesc foarte mult, domnule.”

I-am spus lui Max că Parvin avea un interviu și a fost de acord să mă lase să plec după-masă. Aplicase pentru zeci de locuri de muncă, fără niciun rezultat. I-am spus că poate ar trebui să-și compună o ținută mai elegantă și am deschis sacoșa de plastic.

— Uite un costum pentru tine! Max mi-a dat niște material rămas nefolosit și eu am făcut pentru tine. Ți-am luat mărimea de la hainele murdare.

Ea citea un ziar. Își suflă în sus bretonul, îmi aruncă o privire fugară, după care încep din nou să-și citească ziarul. Părul îi era lipsit de strălucire, pielea uscată, unghiile nelăcuite și spatele încovoiat.

— Am luat liber pentru interviul tău. Te rog, Parvin, lasă-mă să vin cu tine în după-amiaza asta.

S-a oprit din citit și a spus:

— Trebuie să mă pregătesc.

— Eu ajut.

A ieșit să facă un duș în baia comună, iar eu am băgat casetofonul în priză și am apăsat pe *play*. Muzica umplu camera. Formația cânta despre promisiuni încălcate și a avea grijă unul de celălalt.

Ea se întoarce în cameră în pijama, cu părul prins într-un prosop. Am pus-o să se așeze, am deschis geanta ei roz cu cosmetice și am lăsat-o pe pat lângă ea. A scos o cutie cu cremă, apoi a pus-o la loc înăuntru, apoi a scos-o din nou și a început să-și dea cu cremă pe față. I-am făcut o cană de cafea și am început să fac curat prin cameră. Ea mă privi și spuse:

— Cântecul ăsta e de dinainte ca Sting să părăsească *Police*.

— Să părăsească forțele de poliție, am spus eu.

— Nu poliție, *Police*, formația, spuse ea și zâmbi.

Trenul de Londra mă trezea la realitate, de fiecare dată când trecea prin vale, amintindu-mi ce se afla în față, la capătul liniei. Era o gară spațioasă, cu o dugheană unde se vindeau flori și cu o cafenea mică. Când mă simțeam obosită, mă duceam la gară și stăteam la cafenea, ascultând semnalele de venire și de plecare. Un bărbat de culoare spăla ritmic cu mopul podeaua mohorâtă și apoi îndesa mopul în găleata plină cu apă și înălbitor. Sunetul difuzoarelor care ne

spuneau ce să facem și unde să mergem era alinător. Îmi sorbeam ceaiul și ascultam fâlfâitul din aripi al porumbeilor, când și le prindeau în plasa care brăzda acoperișul, salaturile de bun venit și de la revedere ale călătorilor, fluierul conductorului și gararea trenurilor. În gară, unde călătorii, familiile și prietenii așteptau, mă simțeam ca acasă. Cutia poștală din colțul îndepărtat era capătul unui fir care mă lega de cei dragi aflați peste mări și țări. Zgomotul mulțimii, gararea și fluierul reușeau să alunge fantomele care mă urmăreau. În locuri de tranzit, în locuri publice, cum erau recepțiile, holurile sau camerele de așteptare, mă simțeam fericită, suspendată undeva între acum și mâine.

*

Când am auzit șuieratul glonțului, spre capul uneia dintre colegele eliberate și țipătul ei care îți frângea inima – „O! Ya Allah!” – am hotărât că trebuie să încetez să mai caut moartea. Mi-am uscat fața și am spus către pereții murdari:

— Layla, o s-o numesc Layla.

Mi-am scos fluierul de trestie din geantă și am început să cânt o melodie pentru anotimpului secerișului. Salma, cea cu mâini și picioare fine, i-a dat naștere Laylei, într-o noapte blândă și luminoasă. De-atunci, nici n-am mai vorbit, nici n-am mai închis un ochi. Stăteam în celula întunecată a închisorii, mă sprijineam de perete și priveam cerul prin fereastra înaltă cu gratii. Dacă avea un oarecare luciu, știam că era mijlocul lunii arabe, când femeile se transformă în vârcolaci și îi mănâncă pe călători și știam că e data la care îmi vine menstruația și atunci începeam să caut cârpe curate. Rămâneam încovoiată în beznă, până când colegele uitau că zăceam acolo, trează și rănită. Într-o noapte, am auzit-o pe Noura că îi spunea doamnei Lamaa:

— Crezi că mă va ierta vreodată?

— Intențiile tale au fost bune, spuse doamna Lamaa.

— Da, dar să știi că ambele opțiuni erau la fel de amare ca o colochintă.

— Se va obișnui cu gustul, spuse doamna Lamaa.

— M-am gândit că dacă buzele copilului îi vor atinge sfârcurile, ea nu o va putea uita niciodată. Dacă ar fi supt la sânul ei un an de zile, nu ar mai fi lăsat-o să plece.

— Dar i-ar fi plăcut să-și alăpteze copilul pentru un timp, spuse doamna Lamaa.

— Să mă ierte Allah că am plătit-o pe Naima s-o ia imediat de aici.

M-am ridicat și m-am năpustit asupra Nourai.

— Ce problemă aveți? întrebă chirurgul estetician.

Mi-a luat cinci luni să fac programarea și toată așteptarea aceea îmi înțepenise limba. Își scoase stiloul de argint din buzunarul halatului alb și îl deschise.

— Cum vă numiți?

— Salma El-Musa, am spus eu.

A aprins lampa de birou și a întrebat:

— Cu ce vă pot ajuta?

Mi-am atins sânii.

— Doriți o micșorare de sânii? întrebă el.

De fiecare dată când mă simțeam stresată, engleza mea o lua razna.

— Nu, o micșorare de smârcuri, am spus.

— Vreți să spuneți o micșorare de sfârcuri, spuse el și îi făcu semn asistentei să stea în spatele lui. Să mă uit!

Mi-am descheiat cămașa fără s-o dau jos, mi-am desfăcut sutienul și am tras de bretele prin mâneci până când sutienul a ieșit de tot. Sfârcurile mele erau negre, drepte și lungi în mijlocul unui cerc făcut din părul meu lung și negru.

A îndreptat lampa spre sânii mei, mi-a atins sfârcurile cu degetele lui reci și apoi le-a măsurat. A privit-o pe asistentă, apoi m-a privit pe mine și a spus:

— Totul e în regulă cu sfârcurile tale. Un centimetru și jumătate e mai mult decât media obișnuită, dar mie mi se par normale.

— Le vreau reduse, tăiate, domnule doctor, vă rog, l-am implorat, cu o voce tremurândă.

— De ce? mă întrebă și îndreptă lampa spre fața mea.

— La cealaltă femei nu se văd smârcurile. Mie mereu negre și afară. Tăiați-le. Mai bine așa, l-am rugat, cu lacrimi în ochi.

— Vreau să fie supusă unui tratament psihiatric, i se adresă el asistentei, după care stinse lampa.

Mi-am încheiat nasturii de la cămașă înainte să-mi închid sutienul și să-mi trag bretelele la loc. Când am ridicat privirea, asistenta și doctorul mă priveau atent.

— Eu nu nebună, am spus, în timp ce încercam să-mi acopăr sânii cu sutienul, pe sub cămașă.

În ziua următoare, am făcut tot ce mi-a dat Max de făcut, repede și în liniște, ca să-mi păstrez energia pentru slujba de seară. Era greu, pentru că Max avea chef de vorbă. Era foarte apreciativ la adresa unui Rolls Royce pe care îl văzuse în parcare.

— O! Tații și străbunii noștri erau mai pricepuți ca noi. Dacă te uiți înăuntrul mașinii, nu o să vezi nicio urmă de ață și mai există și o cutie pentru cârpe și pentru perii de pantofi, toate bine ascunse sub o tăblie. O! Am fost lorzi și stăpâni. Și acum uită-te la noi. Uită-te.

— Erați stăpânii lumii, am spus, imitând-o pe Parvin.

— Da, soarele nu apunea niciodată peste Imperiul Britanic, declamă el, fixând cu acul tivul pantalonilor la lungimea corectă.

— Parvin zice că erați stăpâni peste palmieri, peste conifere și peste nuci-de-cocos.

— Da, peste nuci-de-cocos ca tine, chicoti el.

— Eu nu nucă-de-cocos.

— Acum suntem stăpâni peste clădiri acoperite de iederă și peste elefanți albi.

În prezența pastorului Mahoney, nu mă simțeam niciodată străină. Îmi aminteam de el, de ochelarii lui înguști, de zâmbetul lui larg, de poveștile amuzante și de mila lui nemărginită. Și cu toate că slujea religia, era foarte bun și înțelegător. Mi-a zis că arătam ca un cățeluș speriat în dimineața aceea, iar eu am zâmbit.

— Un cățeluș negricios, am spus eu.

— Da, sunt câțiva cățeluși negricioși în jur.

Mi-a strâns mâna rece și m-a asigurat:

— Nu-ți face griji. Te vom scoate curând din centrul de detenție.

Mi-am retras mâna și i-am mulțumit. Mai târziu, am aflat că domnișoara Asher, celelalte surori și pastorele Mahoney, care era quaker, au dat în judecată guvernul britanic în numele meu. Documentele mele de adopție erau corecte, dar cei de la Imigrări se îndoiseră de autenticitatea lor. Domnișoara Asher mi-a spus că pastorul mi-a argumentat foarte frumos cauza și mi-a dat discursul scris. Am căutat cuvintele în dicționarul Oxford englez-arab și le-am citit și recitit, până când am început să le înțeleg. „Chiar dacă vreți să vă îndoiiți de adopție, ceea ce este ridicol ca fapt în sine, ar trebuie să i se ofere azil politic, social sau religios, oricum ați vrea să-i spuneți. Da, se va crea un precedent, dar sute, nu, mii de femei sunt ucise în fiecare an. Trebuie să-i oferiți un adăpost, căci dacă o trimiteți înapoi, va fi împușcată pe loc.”

Am fugit spre toaletele publice și m-am schimbat într-o fustă lungă, neagră și o bluză albă, plisată și în pantofi fără toc. Mi-am prins părul într-un coc și am ales un machiaj simplu. Arătam ca cea de demult, păstorița din Hima. Singura diferență erau ridurile, ca și cum m-ar fi călcat un cocoș pe față în drum spre cotețul lui, lăsând în urma lui o rețea de linii. Mi-am permis un *cheeseburger* și o cola mare, m-am gândit la munca de seară, m-am „spiritualizat”, cum zice Parvin, și am plecat spre hotel. Mi-am luat inima-n dinți și am deschis ușa veche și greoaie. Receptionistul îmi oferi unul din zâmbetele lui mecanice și spuse:

— Trebuie să-l vedeți pe domnul Wright, managerul barului.

Am dat din cap.

— Data viitoare, folosiți ușa de alături ca să mergeți la bar.

Deschise o ușă către un birou vechi și prăfuit, plin de cutii de vin, pahare de plastic, rogojini și acolo, în mijloc, stătea domnul Wright, cu părul lins și ferchezuit, purtând un costum negru, impecabil și o cravată. Vorbea la telefon ca bătrânul aristocrat din reclama de la televizor, care porunca să fie aduse covoare persane de la capătul pământului. Domnul Wright arăta ca majordomul unui gentleman bătrân, dar se purta ca și cum ar fi fost în afara serviciului. Puse receptorul jos și mă privi cum stăteam în mijlocul biroului mic și cum strângeam mânerul de la geanta mea ieftină și neagră. Ochii lui cenușii aruncau săgeți de dezaprobare spre mine.

— Bună seara, Salma, spuse el rar, atent să-mi pronunțe numele corect.

— Bună seara, domnule Wright.

— Spune-mi Allan, te rog.

Cu amândouă mâinile și-a aranjat părul, și-a frecat nasul și a spus:

— Ai venit devreme azi. Du-te și șterge paharele și sticlele din bar, o să te plătesc pe loc, trei lire pe oră.

— Mulțumesc, am spus și aproape că m-am împiedicat în drum spre ieșire.

O mare de sticle și de pahare se întindea în fața mea. Mi-am pus mânușile de cauciuc pe care mi le dăduse el și m-am apucat să șterg paharele. După o jumătate de oră, clienții au început să apară. Domnul Wright și un tip pe nume Barry serveau de după bar, iar eu am continuat să șterg praful și să lustruiesc. Bărbați în costume cenușii, cu cămăși de culoarea somonului, cu cravate în dungi și cu fețe obosite beau Bitter și zâmbeau. Trăgeau din trabucurile lor și umpleau spațiul mic cu miros de tutun. Într-un nor de fum, printre clinchetele paharelor și zarva conversațiilor, am devenit invizibilă pentru clienți. Ei vedeau numai o mână subțire, neagră, care lua paharele goale de pe masă pentru a face mai mult loc pentru mâinile și coatele lor.

— Plouă cu găleata, i-am spus într-o dimineață pastorelui Mahoney, care stătea lângă șemineu.

Casa din Branscombe, pe care o moștenise de la mama lui, era veche și spațioasă, cu un „șemineu victorian, cu un model format din maci și rândunele, de care mama era foarte mândră”. Își scoase pelerina și pantofii și își întinse picioarele subțiri mai aproape de flăcări.

— E timpul să pleci, spuse el, frecându-și mâinile și privind tăciunii aprinși. Ți-am cumpărat un bilet dus-întors spre Exeter.

Mi-a dat șaptezeci de lire, bani de buzunar, dicționarul Oxford al limbii engleze moderne pentru avansați și adresa unui han ieftin, condus de autoritățile locale.

— Le-am scris despre tine și te așteaptă, spuse el, fără să-și ridice privirea. Biletul de întoarcere e pentru orice eventualitate, în caz că intri-n vreun necaz.

Biletul îngălbenit pe la margini era încă în cutia mea chinezească de mătase, cadou de ziua mea de la Parvin, cutie în care mai erau și scrisoarea de la mama, șuvița de păr, pieptenele de sedef al Nouri, un ruj Mary Quant și colierul argintiu-turcoaz de la Françoise. M-am îmbrăcat și mi-am împachetat lucrurile în geanta mică pe care mi-a dat-o el. M-a condus până la cea mai apropiată gară. Ploua torențial când am ajuns acolo, așa că și-a deschis pelerina de ploaie, mi-a spus să mă apropii, mi-a acoperit capul și o parte din corp cu ea și am alergat pe peron. Pastorele Mahoney mirosea a cărți, a foc, a lavandă, a miere și a vin. Când conductorul suflă în fluier, m-am smuls de lângă el, l-am îmbrățișat și am sărit în tren.

— Ai grijă de tine, copilă.

Au fost ultimele lui cuvinte către mine. Era prima dată când mergeam cu trenul, așa că am urmărit o bătrână și m-am așezat lângă ea.

— Toaletă, vă rog, am spus, și ea mi-a arătat ușa glisantă de sticlă.

Am găsit semnul, am intrat, am închis ușa, am încuiat-o, am lăsat capacul jos, m-am așezat și am început să plâng.

Lapte și miere

De la a nu știu câta umplere a mașinii de spălat vase din spatele tejghelei, am început să văd strălucirea paharelor, fără să le mai văd propriu-zis și pe ele. Mirosul de detergent, de bere, de nicotină și respirație grea umpleau barul cel mic. Mi-am îndreptat spatele și mi-am dat câteva instrucțiuni: Nu traversa marea! Nu pleca! Nu ai voie în seara asta. Minte mea ignora râsetele, strigătele, fumul, mirosul stătut al mochetei și m-am întors în timp, când eram la închisoare, unde făceam curat cu Noura în fiecare joi. Echipate cu o mătură, cu două găleți de apă, cu preșuri și cu dezinfectant, Noura mătura celulele, iar eu îngenuncheam și ștergeam podelele cu mopul. Noura agită sutienul mare al doamnei Lamma în aer și izbucni într-un râs zgomotos, iar eu stăteam cu capul aplecat, încercând să scot mizeria dintre crăpăturile din ciment. Așezându-se pe vine pe podea, paznicul mă împunse cu bățul:

— Colțurile le lași păianjenilor?

— Nimic, dar nimic nu mă sperie, în afară de păianjeni, spuse Noura.

— Foarte bine, o să-ți aduc o găleată plină de păianjeni, spuse paznicul.

Parvin citea o revista *glossy*, când i-am spus ce zisese doctorul Charles. Cel care făcea curățenie la han spusese că imigranții trăiesc de pe urma țării acesteia și doctorul spusese și el:

— Eu străină și risipesc banii fondului de sănătate publică.

Își suflă bretonul de pe frunte, împături revista, o puse înapoi pe etajeră, își trecu degetele peste costum, apoi se repezi pe scări în sus, ținându-mă strâns de mână. Deschise ușa și intră în cabinetul lui. El ne ignoră și continuă să scrie.

— Uită-te la mine! spuse ea încet. Uită-te!

El își dădu jos ochelarii și ridică privirea.

— Ți-a spus că are palpitații, că transpiră noaptea, că doarme puțin, nu-i așa?

— Da...

Nu l-a lăsat s-o întrerupă.

— Și mai zici că ești doctor! Femeia asta e bolnavă și tu o trimiți înapoi fără să-i dai medicamente, de teamă să nu cheltui vreun bănuț din prețiosul tău buget.

Cum stătea greoi și drept în scaunul lui, doctorul părea scund, dar când se ridică, era mai înalt decât Parvin.

— Stai jos și ascultă, spuse ea încet și el se așeză. Domnișoara Asher vede bărbați cu puști care o urmăresc prin Exeter.

— Doar în han, am intervenit eu.

— Așa, acum vrei să faci un lucru de bun-simț și să-i dai o rețetă de medicamente pentru următoarele trei luni?

Doctorul începu să mâzgălească ceva pe o bucată mică de hârtie.

— Poftim! Și acum ieșiți afară! spuse și îi înmâna hârtia lui Parvin.

— Și tu crezi că noi risipim banii fondului de sănătate publică, noi pakistanezii. Am niște vești pentru tine. Suntem amândouă britanice și în curând o să-ți luăm

locul.

Eu m-am entuziasmat și am întrebat-o pe Parvin:

— E bine medicamentul?

— Vreți să plătim impozite. O să vă plătim un rahat, pentru că asta primim și noi acum.

Își suflă bretonul, mă trase afară, pe scări în jos, și apoi prin camera de așteptare.

Îl mai auzeam pe doctor țipând:

— Cu plăcere... miracole... niciun ban... recuperare... atac de cord... mai bine mă duc în Pakistan.

— Chiar te rugăm, țipă și Parvin.

Recepționista îmbujorată ne conduse afară și închise ușa.

În drum spre farmacie, ochii căprui ai lui Parvin se umplură de lacrimi. Îi întinse rețeta farmacistului și se ascunse în spatele unui raft plin de creme de protecție solară.

— Eu nevoie de otravă de șoareci, am spus.

— Taci din gură, te rog! zise ea, de undeva de după rafturi.

— Fluoxtină 20 mg și cremă E45, citi farmacistul *sikh* și zâmbi.

Allan mă privi atent.

— Pari obosită. Poți să mergi acasă. În fond, e prima ta zi de muncă.

Am spus că sunt bine, dar că vreau să merg la toaletă. Când am ajuns acolo, m-am uitat în oglindă: îmi căzuseră șuvițe de păr pe fruntea transpirată, ochii mi se adânciseră în orbite și eram trasă la față. Mi-am prins părul negru, m-am spălat cu apă rece pe față și m-am șters cu prosopul. M-am întors și am început din nou să strâng și să spăl paharele. Când plecă și ultimul client din bar, Allan îmi făcu un semn cu un pahar.

— Încearcă vinul ăsta.

— O băutură răcoritoare, te rog.

Ridică din sprâncene și spuse:

— Nu bei?

Am mințit, am spus că sunt obosită.

Mi-a turnat niște apă minerală carbogazoasă într-un pahar îngust, a pus niște gheață și lămâie și mi l-a întins.

M-am așezat pe scaun și l-am băut dintr-o înghițitură.

— Poftim! Douăsprezece lire, zise și îmi dădu banii.

Mi-am dat seama că socotise după înțelegerea inițială, nu pusese la socoteală și cât muncisem peste program.

— Mulțumesc, Allan. Vrei să mai fac ceva înainte să plec?

— Da, pune paharele curate la loc.

Frica venea în valuri, ca un curent electric, în timp ce stăteam pe patul de cazarmă și mă micșoram până ajungeam să nu mai fiu decât o grămadă de carne

și oase, mă transformam într-un pui măcelărit, agonizând și alergând dezorientat dintr-o parte într-alta. Mă îmbrățișam și mă legănam, recitind scrisoarea de la mama, până când panica mă mai slăbea, până când în cameră răzbătea o adiere de aer proaspăt, până când ajungeam din nou la suprafață și începeam să respir. Știam cum se simte puiul când era pe moarte, încercând să mai tragă o gură de aer.

Doctorul englez spusese că nu e nimic în neregulă cu mine, că irosesc de pomană timpul lui și banii guvernului.

„Dar mor în fiecare zi. Bătaie de inimă”, spuneam eu.

„Păi dacă îți bate inima, înseamnă că ești încă în viață.”

„Uite pielea mea. Trebuie să fie bolnavă.”

„Psoriazis, atâta tot”, îmi spusese el.

M-am întors atât de obosită la han, de parcă mă cățarasem pe toții munții din jurul Himei. Noaptea eram mai fericită, pentru că nu trebuia să mă gândesc că voi fi nevoită să ies din cameră. Stăteam în pat și mă întrebam. Dacă familia mea afla unde sunt? Dacă va trebui să ies din camera asta și să-mi caut un loc de muncă? Dacă eram bolnavă, grav bolnavă? Strângeam scrisoarea de la mama, fluierul meu din trestie și șuvița de păr pe care Noura reușise să i-o taie și mă legănam în pat. Fereastra era prea mică, lumea era prea mică și atunci când voi muri, mormântul meu se va închide deasupra mea, deoarece păcătuiseam.

Era chiar după miezul nopții când m-am îndreptat spre casă clătinându-mă, cu dureri de umeri, spate și brațe. „Fiecare parte din mine mă doare”, spunea mama și mai bea niște fiertură de limba-boului. Stând în cel mai înalt punct al potecii, care fusese drumul principal cu mult timp în urmă, sprijinindu-mă de grilajul verde, am reușit să îmi recapăt echilibrul. Țara asta avea dreptate că îmi opunea rezistență și avea dreptate să refuze să mă primească cu brațele deschise, deoarece și ceva din mine îi opunea ei rezistență și nu avea să-i aparțină niciodată. Nu era de niciun ajutor să ți se facă cunoștință prima dată cu patru pereți acoperiți cu straturi de metal. Dacă aș fi fost aruncată cu parașuta în Branscombe, unde trăia pastorele Mahoney, în valea aceea veșnic verde care ducea la mare, m-aș fi putut îndrăgosti de Anglia. Acum eram ca doi vechi prieteni, care se obișnuiseră fiecare cu suferința celuilalt. Ar trebui să iert Anglia pentru că m-a transformat în mușchi care crește prin crăpături, pentru că mi-a dat libertatea să bântui prin orașele ei între cinci și șapte seara, iar Anglia ar trebui să mă ierte pentru că am ținut cu Italia la Cupa Mondială, dar era cea mai apropiată țară de țara mea.

Parvin intră pe ușa de sticlă, iar eu mergeam chiar în spatele ei.

— Am un interviu azi, îi spuse ea tinerei care se ocupa de relațiile cu publicul.

Fata o măsură din ochi și îi spuse:

— Așteptați, vă rog, aici.

Un tânăr îmbrăcat în costum negru și cu cămașă neagră veni spre noi. Costumul pe care îl făcusem pentru Parvin părea un pic larg și lălâi, dar ea își

ține spatele drept și bărbia ridicată și îl făcea să arate elegant și scump.

— Mark Sparks, director adjunct, se prezentă el și întinse mâna stângă.

Parvin dădu mâna cu el și se recomandă:

— Parvin Khan.

— Pe aici, vă rog, domnișoară Khan, spuse el și o conduse printr-un hol.

Nu știam dacă să merg cu ea sau să aștept afară.

Ea își puse brațul la spate și îmi făcu semn să rămân acolo.

Am rămas pe loc, cu privirea ațintită spre hol și întrebându-mă dacă Parvin e în regulă. Aveam nevoie disperată la toaletă, dar nu m-am mișcat, de teamă că n-am s-o văd când iese.

— Pot să vă ajut cu ceva? mă întreba tânăra de la recepție.

— Da. Dacă prietena iese, spuneți vă rog că urinez mine.

— Îi voi spune că v-ați dus la toaletă, zise ea și apăsă pe butonul de la casă.

Se auzi un zgomot și un sertar negru se deschise.

În timp ce mă uitam la *Marile speranțe* la televizor, mi-am deschis dicționarul Oxford și am citit inscripția pastorelui Mahoney: „Salmei, fie ca această țară să te facă fericită”, apoi am căutat litera S. „Speranță: a gândi sau a crede că ceva se va întâmpla, a-ți dori, a avea încredere că ți se va oferi ceva.” Liz spera ca această țară să nu se schimbe, ca averea ei să nu se risipească și ca soarele să nu apună peste Swan Cottage. Își dorea să nu i se fi vândut conacul și caii și ca servitorii ei să fie străini și ascultători. Gwen își dorea să educe bine copiii, astfel încât ei să-și iubească mamele, să le sune des, să le viziteze și să le îmbrățișeze. Eu speram să curgă lapte și miere pe străzi, să găsesc fericire la fiecare colț, surprize, surprize, o căsnicie fericită și trei copii care să-mi bucure sufletul. Parvin spera să aibă un loc de muncă, o căsătorie, stabilitate și o familie care să o accepte așa cum era. Parvin era școlită, fusese la o școală generală, își luase examenele și studia sociologia la o facultate de stat, când a trebuit să fugă de-acasă. Spunea adesea: „La început totul părea posibil în țara asta, dar al dracului orgasm nu durează mult.”

Citeam o reclamă la un card de depozit bancar, când apăru Parvin. Își ridică degetul gros în sus și îmi făcu cu ochiul. Am știut că primise slujba. Când am ieșit pe ușa de sticlă, ea țipă:

— Da! Fir-aș a naibii!

Și sări în sus.

— Prietena mea beduină, asta înseamnă că trebuie să sărbătorim.

— Grozav, grozav, i-am spus și am îmbrățișat-o.

Am mers mână în mână la cea mai bună cafenea din oraș. Ne-am așezat pe taburetele înalte, de unde prin vitrină se vedea strada principală. Parvin comandă „o ciocolată caldă cu frișca, cu bezele și cu fulgi de ciocolată”.

Chelnerul își lăsă tava mai jos și întrebă:

— Și dumneavoastră, doamnă?

— Eu, lapte cu miere și unt.

— Nu avem așa ceva, doamnă.

Parvin își trase mai jos fusta scurtă și spuse:

— Cu siguranță aveți lapte cu diferite arome.

— Avem, da. Cu ce să fie?

— Cu caramel, spuse ea și zâmbi.

Am strâns-o de mână și i-am mărturisit:

— Sunt fericită pentru tine.

Ea își trase mâna și îmi zise:

— Nu mă ține de mână și nu mă atinge în public. O să creadă lumea că venim de pe planeta Lesbo.

Când sosi ciocolata caldă, părea atât de mare, cu un vârtej de frișca deasupra, cu bucățele roz ca bumbacul care pluteau în paharul înalt și cu o tabletă de ciocolată în farfurie. Ea luă tableta și începu s-o mănânce și din ea începură să cadă firimituri peste frișca albă și pe șervețel.

Cafeneaua era încălzită, luminoasă, curată, elegantă și plină de lume. Razele de soare luminau tejgheaua și străluceau prin cămile de apă. Aroma cafelei și a caramelului, mirosul de alune, nuci și lapte fierbinte se răspândeau în aer. Am luat o înghițitură din laptele cu miere și mi s-a părut că avea gust de paradis islamic. Ne uitam la trecători și zâmbeam, iar albeața dinților era accentuată de pielea noastră cafenie. Înainte de fiecare înghițitură, Parvin ridica paharul și saluta un public nevăzut, iar eu nu mă puteam abține să nu o secondez. Stăteam acolo, două salariate negricioase, cu mustăți albe de frișcă, și le făceam cu ochiul și cu mâna trecătorilor.

În dimineața aceea, Max aruncă o privire spre mine și spuse:

— Pari extenuată astăzi, fato. Ce-i cu tine?

— Am stat trează până târziu, i-am răspuns și mi-am aranjat o șuviță de păr după ureche.

— Cu cine ai fost? Cu vreun arab d-ăla?

Am clătinat din cap.

— Știi ce mă deranjează la ei. Vin aici ca o armată, cumpără case și mașini, își vând casele și mașinile, fără ca noi, englezii muncitori, să facem vreun bănuț de pe urma lor. Nu se duc la agenții imobiliare sau la comercianți, nu, ei cumpără unii de la alții.

— Nu cunosc niciun arab aici, i-am spus și m-am așezat.

— Ciudat. De ce nu cunoști?

Strâmtam marginile unei rochii șifonate, de catifea. Era purpurie, dar când lumina căzu pe ea, se preschimbă într-un verde-deschis, apoi în kaki, ca penele de păun. Mi-o imaginam pe proprietara ei: o blondă înaltă, cu un ten imaculat, cu picioare lungi, strânse în balerini de mătase, cu părul legat cu o banderolă de catifea, cu buzele stacojii, cu cercei ce curgeau într-o cascadă de perle. Ar sta întinsă pe o sofa antică, într-un conac la țară, sorbindu-și șampania, înconjurată

de cei mai râvniți burlaci ai Europei, care i-ar săruta respectuos mâna. Obrajii îmbujorați ar fi singurul semn de entuziasm. Ar zâmbi ca o zeiță de porțelan roz, învăluită în mister, rafinată și scumpă.

— Nu mă asculți, nu-i așa?

Max ținea un ac între buzele lui groase, ochii lui păreau obosiți și umflați pe sub ochelarii lui pentru diplopie, iar părul cărunt i se rărea. O fotografie a familiei lui era lipită pe perete. Stătea cu un picior pe mașina de cusut, iar prânzul lui, sandviciuri cu sardine și portocale, se afla într-o pungă de hârtie maro, pe podea, în spatele lui. Mirosul picant de sardine în conservă de ulei îmi umplea nările. Spunea mândru că el nu mănâncă astfel de saramuri. Câteodată, când călcam pantaloni, se simțea mirosul de sardine de la Max.

— Am terminat rochia asta, s-o agăț?

— Da, cu etichetă, fetițo. Scrie pe ea „Sharon”.

Numele zeiței era Sharon. Nu Sofia, Alexia, Nadine sau Natasha. Nu putea fi nici Sally, Salma, Shanon sau Tracy, care erau păsări dintr-o altă specie, o specie redusă la anumite dimensiuni. Rochia aparținea unei Sharon!

Hotărâsem să cheltuiesc două lire astăzi pe mâncare, așa că m-am dus la o cafenea, am comandat o supă, două felii de pâine și un suc de portocale. Cu totul făcea două lire și șaptezeci. Mi-am luat tava și m-am așezat sus, ca să am vedere spre intrare. Mi-am scos revista *Marie Claire* care avea colțurile îndoite și am început să citesc un articol despre cum să-ți protejezi pielea în vara aceea, dacă mergeai la plajă. Părul manechinului era lung, foarte lung și blond și strălucea în soare, ca niște râuri de aur topit. Pielea ei era netedă, îngrijită și bronzată și sfârcurile nu i se vedeau. Pe ce plajă era oare? Nisipul era alb ca zahărul, iar marea era de un turcoaz-deschis. La Mediterana, cu siguranță. Am sorbit din supă mea de morcovi, apoi mi-am ridicat privirea și i-am văzut. Profesorul John Robson, coordonatorul meu de la cursurile la distanță, intră cu o femeie minionă, cu părul blond, tuns scurt, cu ochi albaștri, mari și frumoși, și cu o siluetă subțire, ascunsă sub un tricou lălâi și niște blugi. Ea se agăța de el, în timp ce el alegea mâncarea de pe teșghea. Îl întâlnisem doar o dată, când m-am înscris la cursuri. M-am concentrat la supă mea și am continuat să sorb. S-au așezat, fiecare cu câte o tavă plină de fructe și salată. Mi-am fixat privirea asupra manechinului din revistă, pozată în aer liber, cu brațele și cu picioarele întinse ca o pasăre în zbor. Mă prefăceam că citesc. Cu coada ochiului, am observat că se așezaseră și că începuseră să mănânce. Am strâns ce mai rămăsese din pâine într-un șervețel, l-am pus împreună cu revista în geantă și apoi m-am repezit afară pe ușa glisantă de sticlă. Burnița ușor. Catedrala era tăcută, în afara unui sunet trist de orgă. M-am adunat și am privit culorile luminoase de la fereastra unde curgea sângele unui Crist emailat, roșu și albastru. M-am apropiat de altar, am pus o pernă pe podea, am îngenunchat și am repetat: „Fie ca Allah să se îndure de Salma! Alină-i suferința, Doamne, ușurează-i povara, întărește-i sufletul! Binecuvântează-o cu darul uitării!”

Mi-am suflat nasul și am ieșit din catedrala cea rece. Încă mai burnița încetișor, o burniță pe care de obicei o ignori, dar care te udă flească, în cele din urmă. Trotuarele erau ude, străzile erau ude, ferestrele erau ude. Prin fereastra aburită, îl vedeam pe Allan, cu părul lui uns cu cremă Bryl, făcându-mi cu mâna. I-am făcut și eu cu mâna și m-am pregătit să mă confrunt cu mânia lui Max. Întârziase jumătate de oră. În clipa în care am intrat pe ușă și mi-am scuturat apa din păr, Max m-a luat prin surprindere, întrebându-mă: „Ai plâns, nu-i așa?” Fără dojeni furioase, amenințări că o să fiu dată afară din instituția și din țara asta minunată, fără „nu ai pic de respect pentru angajator”, fără „sute de copii englezi și-ar da un braț și un picior ca să aibă slujba asta”. Nimic în afară de „coase și tu asta, te rog”. Nu puteam să-l privesc pe Max în ochi. Puteam să fac față cuvintelor mânioase, dar nu știam să îndur bunătatea. Nu meritam bunătate. Ar fi trebuit să țipe la mine, să-mi spună că sunt o străină stricată, să mă lovească în stomac, până când leșinam. Nu meritam bunătate.

Am plecat acasă, am făcut o baie, m-am ras pe picioare, mi-am spălat părul, m-am dat cu cremă de corp, cu deodorant și parfum. Mi-am prins părul, m-am îmbrăcat în colanți negri, cu o fustă scurtă neagră, m-am încălțat cu pantofi negri cu toc înalt, mi-am pus o cămașă albă, fără mâneci, cu pliuri și mi-am pictat un curcubeu în jurul ochilor. M-am uitat în oglindă și am văzut un clovn care se uita la mine. Aș putea fi atacată în noaptea asta. O bandă întreagă m-ar putea viola și apoi m-ar ucide. Mi s-ar găsi cadavrul sub tisa de lângă lac.

Când m-a văzut Elizabeth, reacția ei a fost:

— Sally, ai început să te prostituezi, așa-i?

Allan își trecu mâna prin părul lins.

— Salma! își dresse el vocea. Arăți foarte bine.

Seara trecută m-a convocat în biroul lui și mi-a ținut o teorie despre înfățișare. „Clienții noștri vor să fie înconjurați de femei frumoase. Ei merg la cinema și văd toate femeile alea ca din reclamele cu Bacardi. Trebuie să fii prezentabilă ca o... ca o stewardesă. De fiecare dată când iau avionul, mi se acordă atenție, sunt răsfațat de către fete cu ochii fardați, cu fuste strâmte și cu buze roșu, pline.”

Cum să devin o Sandy, o păpușă albă și frumoasă? Sunt doar o Shandy, o păpușă neagră, o stricată neagră, machiată puternic și prea repezită cu curelele și jartierele. Doar mă culcasem cu Jim, nu? Dar Gwen mă sfătuisese să arăt ca o doamnă. „Înțeleg”, îi răspunsesem eu. „Allan. Te rog, spune-mi Allan.”

Lui Allan îi plăcu părul creț zbârlit și fusta scurtă. Cu un pic de imaginație, acum mă putea vedea ca pe o stewardesă, gângurind și flirtând, răsfațându-l, luându-i băuturile din față, sărutându-l cu buzele mele rujate. Mi-am dat seama din felul în care Allan mă urmărea cu privirea că nu mai eram o străină de neînțeles și că devenisem o femeie, un trup și nu mai conta dacă pielea era albă sau măslinie sau neagră. Culoarea mea dispăruse și fusese înlocuită de curburi,

de carne, de promisiuni.

*

De când se angajase, o vedeam puțin pe Parvin. Ceasul deșteptător era potrivit la 6:30 dimineața. Ne trezeam și ne urmam una pe alta până la baia comună, ne alăturam cozii de după ușă și așteptam. Ne îmbrăcam repede și mâncam niște fulgi de porumb cu lapte, ne spălam pe dinți, ne pieptănam, făceam sandviciuri pe care ni le puneam în genți. Parvin asculta știrile matinale și mai accentua câte una cu: „Ce incapabil! E un prost! Ce dobitoc!” Eu nu înțelegeam prea multe, așa că îmi vedeam de fulgii de porumb din castronul meu și o ascultam cum se agită din ce în ce mai mult. Se mai îngrășase, așa că acum costumul pe care îl făcusem pentru ea îi venea perfect. Chiar înainte să ieșim din cameră, mă privea și mă întreba: „Ai mai văzut bărbați cu pușcă în ultimul timp?” „Nu!” mințeam eu. „Îți iei pastilele?” îi ziceam de fiecare dată că da, iar atunci ea spunea „bine”, își lua servieta și ieșea în grabă.

Doamna Lamaa stătea pe salteaua de cauciuc, sprijinită de perete, și se uita pe fereastra zăbreliată. Probabil că venise vara, căci era foarte cald în seara aceea și cântecul ascuțit al greierilor umplea aerul.

— Ți-e sete? Poftim niște apă, îi spuse Noura și îi dădu o cană de tinichea plină cu apă proaspătă, din borcanul de lut acoperit cu pânză de sac.

— Mulțumesc. Domnul să te binecuvânteze.

Bău și apoi se șterse la gură cu capătul mânecii.

Se ridică, își aranja eșarfa astfel încât să-i acopere părul cărunt și spuse:

— Eu nu-mi găsesc pe piață mărimea mea de sutien. Acesta mi l-a făcut o prietenă. V-am văzut zilele trecute că-l aruncați prin aer.

— Ne jucam și noi. Te respectăm foarte mult, spuse Noura.

— M-au găsit goală lângă felinar pe strada principală. Au crezut că sunt o prostituată. Nu sunt o prostituată.

— Știm asta. Arăți ca o adevărată sfântă, dar cum se face de umblai goală pe străzi? întrebă Noura.

— I-am născut cinci fii, îi țineam casa curată, îi găteam o masă caldă în fiecare zi. De fiecare dată când se întorcea în pat, îmi deschideam inima pentru el. Toate astea nu au fost de-ajuns, se confesă ea și își șterse sudoarea de pe frunte.

— Bărbații sunt nesătui, nu-i așa? zise Noura.

— Câțiva ani mai târziu, am început să mă îngrăș. Mai întâi am făcut burtă, apoi grăsimea mi s-a așezat peste tot. Părul a început să-mi cadă, îmi pierdeam sclipirea din priviri și pasul grațios.

— Ce era? *Sin il ya's*: vârsta disperării?

— Așa a spus doctorul. Menopauza: insomnii, palpitații, transpirații nocturne și păr negru peste tot, pe buza de sus, în jurul sfârcurilor, pe burtă.

— Și?

— El a încetat să se mai culce cu mine. Îmi spunea că sunt dezgustătoare și nu s-a mai întors niciodată către mine. Apoi am auzit gurile rele: „Își caută o a doua nevastă.”

— Mai ia niște apă, zise Noura.

Doamna Lamaa bău și își șterse buzele și fața cu o batistă. Își strânse pieptul mare și își reluă povestirea:

— Dacă mă dă afară din casă? Dacă vine cu ea și trăim cu toții sub același acoperiș? Dacă mă forțează să devin servitoarea ei după atâția ani? Dacă băieții mei încep s-o placă? Mă cuprinsese frica și îmi petreceam nopțile căutând pietre și grăunțe proaste în orez, păsările migratoare pe cer, cerând răspunsuri.

— Al dracului greiere! spuse Noura și apoi adăugă: Ne amenință cu o a doua nevastă doar ca să ne țină la respect.

— Într-o noapte m-am dus în magazie, am deschis fiecare sac și am împrăștiat orezul, făina, zahărul, linte, fructele uscate. M-am dezbrăcat și am ieșit din casă așa cum mă făcuse Allah și stăteam sub cerul lui nesfârșit, căutând răspunsul în stele. Judecătorul a decis că era un act de desfrâu și iată-mă aici fără niciun prieten, fără cei dragi, fără apropiați, încheie ea și se întoarce cu spatele.

— Îmi doresc să fi fost mai rotundă, mai plină, așa ca tine, am zis eu.

Își acoperi fața cu ambele mâini.

— Al dracu' greiere! țipă Noura.

Când părul meu negru aproape cădea în băuturile clienților, ei își ridicau privirile, plini de sine, își umezeau buzele și zâmbeau. Zâmbeam și eu și strângeam paharele goale. Erau foarte puține femei printre clienți, și toate erau mai acoperite decât mine. Vino și privește-mi decolteul, fesele rotunde, părul lung și negru și gleznel subțiri, nu vrei? Allan mă văzu când îndepărtam mâna unui bărbat mai în vârstă de pe fundul meu. Nu-i plăceau libertățile pe care și le lua bătrânul. Când m-am întors în spatele barului să pun paharele în mașina de spălat vase, Allan spuse:

— Rămâi în spatele barului, Barry va strânge paharele.

I-am mulțumit din priviri. Dincolo de ferchezuală, de părul lins și de cravate, Allan era un gentleman adevărat. La sfârșitul turei, mi-am făcut o ceașcă de cafea, m-am așezat pe unul din scaunele tapițate, mi-am scos pantofii și mi-am întins picioarele pe un altul. Allan încuia ușa greoaie de lemn. Își frecă mâinile, trase și el un scaun și se așeză.

— Nu trebuie să porți tocuri înalte.

— Slavă Domnului!

El zâmbi și adăugă:

— Dacă era după voia mea, te lăsam să te îmbraci cum vrei tu. Dar directorul hotelului, domnul Brightwell, decide. Vorbește într-una despre imaginea noastră.

— Nu mă simt confortabil atunci când merg așa încălțată printre bărbați beți. Prefer ceva mai modest.

— Dacă vine domnul Brightwell pe la bar și te vede nearanjată, n-o să-i placă.

Am băut zațul și mi-am scos tenișii dîngeantă. Mi-a luat treizeci de minute să ajung acasă. De obicei îmi plăcea, dar în seara asta se dovedea a fi o sarcină dificilă. Mi-am învelit umerii cu șalul de la mama, mi-am închis geanta și am pus mâna pe brațul lui Allan. Îi eram recunoscătoare pentru că îmi oferise slujba și pentru că mă ținuse în spatele barului, departe de ochii și de atingerile bărbaților beți.

— Noapte bună, Barry. Noapte bună, Allan.

Stăteam în cafenea, bînd ceai și certându-ne. Parvin mesteca din capătul pixului de plastic și mă întrebă:

— De ce literatură?

— Pentru că vreau să știu engleză. Limba engleză.

— Poți să înveți limba și fără să citești literatură.

— Nu povești bune. Te învață limbă și cum să te porți ca o domnișoară englezoaică.

— Salma, începu ea, suflându-și bretonul, cursurile astea nu sunt ca să înveți limba engleză. Nu te învață engleză. Te învață despre Yeats, Joyce, feminism și Shakespeare, pentru numele lui Dumnezeu!

Am sorbit niște cafea și am spus:

— Vreau să învăț despre Shakesbeere. Vreau știu lucruri.

— Fie cum zici tu. Hai. Să completăm formularul. Numele? Sally Asher.

— Nu, Salma Ibrahim El-Musa.

— Așa scrie în pașaportul tău britanic? Trebuie să fii atentă, altfel o să plătești o avere ca student străin, spuse ea și puse pixul pe linia unde scria numele.

— Nu, vreau nume arab.

— Nu se poate. Te vor deporta, zise ea și scrise „Sally Asher”.

Știam că minte, dar am tăcut din gură. Ea era cea care completa formularul.

— Deci vrei să aplici pentru cursuri de literatură engleză?

— Da, am spus și am privit pe fereastră la norii care își schimbau formele.

Vântul puternic îi aducea pe toți la un loc și apoi îi împrăștia iarăși în câteva minute.

— Ai nevoie de o adresă decentă. Cea de la han nu dă bine.

M-am uitat la fața lui Parvin, genele ei întoarse și căzute îi ascundeau ochii căprui, gura generoasă și fruntea lată. Norii deveneau întunecați și groși. Cafeneaua părea mohorâtă fără lumina soarelui. Mi-am pus haina pe mine și am spus:

— Trebuie să-mi găsesc o locuință.

— Și eu trebuie să mă mut undeva mai aproape de slujbă, zise ea și își suflă în sus bretonul drept și lung.

— Ne luăm o casă împreună? am întrebat eu.

— Asta ar fi prea scump. Rezonabil ar fi să ne luăm o cameră într-o casă, spuse ea și mestecă din vârful pixului.

— Hai să mergem. Nu vreau să mă certe Max.

— Mark s-o întreba pe unde umblu, spuse ea și privi la fâșia de cer albastru care se zărea printre norii grăbiți.

Picioarele îmi erau pline de bășici și-mi venea greu să mă bucur de drumul spre casă, de la miezul nopții. Mă gândeam la dealurile verzi, la oile și la vacile care dormeau, la bătrânul cu cămașă hawaină și pălărie safari, cu un card de plastic, care ne îndemna pe toți să ne exprimăm. Cu toate că era vânt, cerul era senin de parcă întunericul s-ar fi ridicat, în loc să se lase peste oraș. Peste vârfurile dealurilor, se zărea o fâșie de lumină, iar tot întunericul era cuprins în mijlocul cerului. Draperiile și obloanele erau trase și întreg orașul respira la unison. Dormeau cu toții. Casa de pe New North Road, la care mă uitam visătoare de fiecare dată când treceam pe lângă ea, avea un zid nou de cărămidă roșie în jurul grădinii. Închideam ochii, inspiram mirosul de iarbă proaspăt cosită și visam să locuiesc înăuntru, să fiu fiica sau soția proprietarului, iar cei trei copii englezi, blonzi erau înveliți și în siguranță în pătuțurile lor, iar soțul meu își sorbea coniacul și se uita la un film de groază. Eu tocmai făcusem o baie fierbinte, cu spumă, mă schimbasem într-o pijama curată de bumbac și mă pregăteam să merg la culcare în patul conjugal, mare, solid, în cearșafuri care miroseau a balsam de crini, când soțul meu intra în cameră cu un pumnal în mână și se apleca să mă înjunghie.

Când am ajuns pe strada noastră, am văzut un corp întins pe trotuar. Era Liz care zăcea pe jos, chiar vizavi de ușa de la intrare. Mirosea a vin ieftin. Puloverul ei cu model marinăresc era murdar, fusta i se ridicase și i se vedeau o mare parte din coapse și din chiloții albi de bumbac, ciorapii îi erau deșirați, iar pantofii nu i se zăreau pe nicăieri. Chipul îi era palid, iar ochii i se afundaseră în orbitele întunecate. Când expira, se auzea un zgomot undeva între un sforăit și o bolboroseală. Am îngenuncheat lângă ea și am început să-i dau palme încet peste obraji.

— Liz, trezește-te! am șoptit. Nu vrei să fii văzută așa.

A început să se agite și într-un final s-a trezit. Am luat-o de după umeri, am ridicat-o și am dus-o înăuntru.

— Mulțumesc, draga mea, murmură ea.

Am așezat-o în pat, am acoperit-o cu pătura ei murdară, brodată și plisată și i-am întors capul într-o parte ca să nu se înece cu propria vomă. Cutia purpurie de pe masa de lângă pat era plină de scrisori vechi, prinse cu un elastic, laolaltă cu un jurnal care avea numele ei scris pe coperta verde de mătase. Am pus totul la loc în cutie și am închis capacul.

Stăteam trează în pat, simțind vibrațiile trenurilor care goneau pe lângă casa noastră. Prin draperiile trase pe jumătate, vedeam cerul nesfârșit, senin și fără lună. De ce m-am culcat cu Jim? De ce am făcut-o? Nici măcar nu știa că exist. Să fi fost din cauza ceaiului de salvie? Eram doar trupuri care se zvârcoleau de

frică? Sau din cauza părului meu creț și a nasului coroiat? Priveam dulapul și vedeam chipul familiar al lui Hamdan, sufletul meu pereche. Era înalt, puternic și negricios. Mi-am întins brațele către el, iar el venea spre mine și spunea: „Ce face târătura mea mică, curtezana mea, târfa mea?” Trupul meu îi primea greutatea, mâinile aspre, presiunea. Trăgeam adânc în piept mirosul de mosc al feței lui, al părului uns, al mustății ceruite. Ca un deșert uscat primeam ploaia bogată. Eram înapoi la Fântâna Adâncă, umpleam găleata cu apă rece și mi-o turnam în cap, pierzându-mi răsufierea. Hamdan mă strângea cu putere. Când soarele dimineții începea să se ridice pe cer, îmi acopeream picioarele țepene cu pătura și adormeam.

Sala de mese de la Hellena era goală, iar domnișoara Asher și cu mine am intrat. Duminica se servea carne de porc cu cartofi și vin. Mai aveam de mers încă pe-atât până la Southampton. Domnișoara Asher a turnat niște vin din carafă într-un pahar, a luat o înghițitură și a spus:

- E un vin bun. Trebuie să încerci și tu.
 - E interzis în Islam. Pierzi controlul și faci păcate, am spus eu.
 - Mă vezi pe mine păcătuind? mă întrebă ea și își trecu degetele peste marginea paharului.
 - Nu, dar eu diferită. Eu musulman. Eu pierd mintea. Allah spune.
 - Stai jos, copilă! Mănâncă ceva!
 - Nu mănânc porc. Animale murdare.
 - Hristos a spus: „Nimic din ce mănâncă omul, din jurul lui, nu-l poate murdări.” Dar eu te asigur că asta nici nu e carne de porc.
 - Nu bot să mănânc carne, eu musulman. Eu mănânc doar carne *halal*^[22].
- Tăiată dubă legi islamice.

Domnișoara Asher dădea semne de enervare.

- Mănâncă niște cartofi atunci!
- Nu, e gătit cu carne.
- Altceva nu mai e de mâncare.
- Nu pot mănânc, mi-e dor acasă.
- Știu, copilă. Dar trebuie să mănânci ca să fii puternică, puternică pentru fiica ta.
- Nu bot mănânc. Eu musulman, am șovăit eu.
- Dumnezeu e dragoste, El te iubește, copilă. Te va ierta indiferent ce mănânci.
- Allah pedeapsă la mine. Mă arde în iad. Îmi va închide piatra de mormânt pe piept.
- Dumnezeul creștin nu va face asta, El este iubire. El iubește și iartă. Iisus moare pe cruce ca să șteargă păcatele omenirii.
- Dumnezeu mă iubește? Nu cred.
- Iisus Hristos te iubește, copilă. Așa scrie în Evanghelie. Uite un exemplar. Citește-l cândva.

Am luat Evanghelia și am pus-o repede pe masă, de teama contactului cu textul creștin.

— Trebuie să porți vălul ăsta? Dumnezeu te-a făcut perfectă și iubește fiecare parte din tine, inclusiv părul.

— Părul meu trebuie ascuns, ca și părțile intime.

— Hristos a fost răstignit pentru păcatele omenirii. A murit pentru noi. Toate păcatele tale vor fi iertate.

— Hristos nu bus pe cruce. Așa bare doar. Creștinii cred asta. Nu adevărat.

— Ce de prostii spui! Cum să-ți purific eu mintea de atâtea năzbâtii? spuse ea.

— Mânios tu?

— Nu. În fond, și voi credeți atâtea lucruri. Nu neapărat adevărate. Într-o zi, vei vedea lumina. Într-o zi, adevărul te va elibera.

— Nu bot scot vălul, soră. Țara mea, limba mea, fiica mea. Fără nici măcar o bucată de bânză mă simt goală.

— Hristos a fost răstignit. El te iubește.

— Nu răstignire, nu dragoste la mine, am spus eu.

Domnișoara Asher se ridică și mă palmui. Am fugit în cabină, ținându-mi palma lipită de obrazul care mă ustura.

Soarele strălucea peste dealurile verzi care îmi aminteau de cele din Hima. Mângâiam țărâna în fiecare zi, dar acum trăiam închisă într-o bulă de aer, departe de pământ și de copaci. Mă uitam la cartea poștală și mă gândeam că râul e tare departe, deși apele sale curgeau la numai câțiva metri depărtare. Țăranca din mine pierise, dar, în dimineți ca aceasta, simțeam cum mă mănâncă palma după coasă și tânjeam să ating noroiul și vița-de-vie. În papuci și în halat, am mers pe vârfuri până în camera lui Liz și am deschis ușa. Dormea încă și respira normal. Ce ușurare! M-am dus la baie și, în timp ce stăteam pe toaletă, mi-am adus aminte că trebuia să fi terminat lucrarea despre sora lui Shakespeare. În afară de câteva mâzgăleli, nu aveam nimic de prezentat. Toată treaba cu Jim mă ținuse în urmă. Trebuia să-i explic întârzierea profesorului Robson. Mi-am înfulecat în grabă micul dejun, am băut repede niște cafea, mi-am fript limba și am fugit din casă.

— Bună dimineața, Max.

Și-a ridicat privirea de pe paginile revistei *Sun* și mi-a răspuns absent. Am început să lucrez și să mă gândesc cum să mă scuz în fața profesorului Robson. Era înalt și bronzat, ceea ce era neobișnuit, dar Parvin îmi spusese că profesorii sunt trimiși de două ori pe an în Cipru, ca să predea acolo. Avea părul negru, cioc și purta ochelari în formă de semicerc, mereu proptiți la baza nasului său ascuțit. Când spunea: „Open University are ca misiune să aducă educația la îndemâna întregii populații”, eu mă uitam la ochelarii lui care îi stăteau să cadă. Își lăsă capul în jos, ținându-mă cu ochii lui mari, cenușii, pe deasupra ochelarilor lui de citit și spuse:

— De unde ești?

— Sunt englezoaică, i-am răspuns.

— Și eu sunt englez, spuse și se îndepărtă.

Era ca un blestem care atârna deasupra capului meu; soarta mea, accentul meu și culoarea pielii. Auzeam repetat pretutindeni același refren: în catedrală, „DE UNDE EȘTI?”, în piață, „Știi de unde este leguma asta?”. Uneori până și vacile de pe dealuri se aliniau, băteau din picioare la unison și cântau: „De unde vii tu? Du-te acasă!”

M-am îndreptat spre fierul de călcat și am început să netezesc tivuri, gulere și mâneci rebele. În cămăruța aceea îngustă, cu vedere spre centrul orașului, învăluită complet în abur și mirosind a scrobeală și a nicotină, am încetat să mă mai definesc. Nu mai eram nici Salma, nici Sal, nici Sally, nici arăboaică, nici englezoaică. Puff și, dintr-odată, am devenit un nor alb.

Sfârcurile mi se întăriseră și le-am frecat încet cu podul palmei. Știu că ea plânge după mine. Recunosc vântul ăsta. Știu că ea mă strigă. Noura spunea că sufletele sunt soldați ai stăpânului nostru, Solomon, și că au un sistem de comunicare sofisticat. După moartea tatălui său, Solomon a devenit rege. L-a rugat pe Allah să-i dea un regat cum nu mai era altul și Allah i-a împlinit dorința. Putea să poruncească vânturilor și să vorbească cu păsările și cu animalele. Allah i-a arătat cum să-i învețe pe oameni și pe spirite să extragă minereuri, ca să-și facă arme și unelte. I-a dăruit și o mină de cupru, un metal rar în acele vremuri. Înțelegea chiar și atunci când striga furnica: „Fugiți la casele voastre și ascundeți-vă, altfel, atunci când vă așteptați mai puțin, Solomon și armata lui vă vor nimici.” El zâmbea pentru că știa că Allah avea de gând să salveze furnicile. Apoi Noura se opri din vorbit și privi la fereastra cu gratii.

— Asta-i tot? am întrebat eu.

Ea își drese vocea și spuse:

— Profetul Solomon a murit brusc, sprijinit în toiagul său. Oamenii și-au dat seama că a murit, abia atunci când furnicile i-au mâncat toiagul și trupul i s-a prăbușit la pământ.

Dal²³ și sălcii

Iubitul lui Parvin era directorul adjunct al magazinului unde lucra ea. Era îndesat, dar nu gras, avea părul blond și des, ochii mari, albaștri, o gură mare, cu buze aproape inexistente și maxilare late. Ea mi-l prezentă cu multă mândrie:

— El e Mark, logodnicul meu!

N-o mai văzusem pe Parvin de patru săptămâni și ea era deja logodită.

— Încântată de cunoștință, am spus și am întins mâna.

El își suflecă mâneca jachetei și îmi întinse un cârlig de metal în locul unei mâini din carne și oase. Parvin ridică din sprânceană, îndemnându-mă să dau mâna cu el. Am strâns cârligul de metal în mână și m-am înclinat.

El se duse la tezghea și comandă niște salată și suc. Parvin făcu un semn cu ochiul și mă întrebă:

— Nu e drăguț?

— Da, dar e alb.

— Și?

— Și... și, șopteam eu.

— A avut cancer și a trebuit să i se amputeze mâna. Acum nu mai are nimic, spuse ea.

— Bravo, asta-i bine, felicitări, am spus eu.

— E un bun director. Știe totul despre echipamentele sportive. Nu va da niciodată faliment, pentru că englezilor le place sportul.

Am dat din cap aprobator. Era foarte puțin fardată și chipul îi strălucea în soarele amiezii. Mark se întoarse cu o farfurie plină cu mâncare pentru toți trei.

— Parvin mi-a spus că îți place salata, spuse el și se așeză.

Se uită la Parvin și, când ea își ridică sprâncenele curbate și îl privi, în ochi i se citea un semn de aprobare.

— Oo, nu așa repede, domnișoară! spuse el, când ea se repezi la mâncare.

Cu gura plină, Parvin spuse că îi este foame.

El m-a întrebat cu ce mă ocup și când i-am spus că lucrez la Lords Tailors, a spus că poate vine să-și comande un costum pentru ziua cea mare.

— Am fi bucuroși să te servim, am spus și am zâmbit.

Când am terminat de mâncat, amândoi au tăcut și se uitau la mine.

Am băut niște apă și am spus:

— Ce? Mi se urcă păianjen în cap?

— Nu, spuse el, vrem să te rugăm ceva.

Mi-am dat părul după urechi.

— Vrei să ne faci onoarea de a fi domnișoară de onoare?

— Domnișoară? Ce să fac? am întrebat eu.

— Nu înțelegi. Vei fi domnișoara de onoare, femeia mea de încredere.

— Nu cred că mă vrei pe mine. Vrei o doamnă englezoaică frumoasă, i-am răspuns.

Parvin se ridică și mă îmbrățișa.

— Nu vreau pe nimeni altcineva în afară de tine, beduină scrântită ce ești!

Nu mă duceam prea des la universitate, pentru că aveam senzația că acolo toată lumea știa totul despre orice: citiseră cărți pe care eu nu le înțelegeam, vorbeau o limbă pe care eu nu o înțelegeam și mă priveau cu dispreț, fiindcă vorbeam prost englezește. În clipa în care o porneam în sus pe dealul spre universitate, inima începea să-mi bată ca un mojar beduin. Mă simțeam mică în comparație cu aceea clădire mare și veche, cu turnuri și tavane înalte. Tremuram toată când am găsit, în sfârșit, biroul profesorului meu. Cu mâini nesigure, i-am arătat portarului instrucțiunile. M-a condus printr-o încăpere spațioasă, plină de busturi sculptate, postere și studenți care conversau, până la o scară îngustă.

— În sus pe scări, și apoi faceți stânga, spuse el.

Până s-ajung la biroul profesorului Robson, intrasem deja într-o stare jalnică: inima îmi bătea cu putere, mă dureau umerii și îmi picura cafea din rucsac. Mîera foarte cald și mă simțeam transpirată, dar am bătut totuși la ușă, înainte să izbucnesc în lacrimi.

— Intră, răspunse prompt profesorul meu.

— Cred că mi s-a spart termosul, am rostit către părul lui rar.

El își ridică privirea și văzu cafeaua care curgea pe covor. Se ridică și îmi dădu un prosop pe care îl luă dintr-o geantă sport.

Am pus prosopul pe podea și am așezat rucsacul deasupra, cu grijă.

— Acum scoate-ți lucrurile.

Nu prea aveam chef să-l las pe acest străin să-mi vadă lucrurile personale. Tot ce aveam în geantă era ieftin și dezordonat și toate arătau și mai rău pătate de cafea. Mi-am scos bluza ultra scurtă, bluza transparentă, portfardul, revista *Marie Claire*, dosarul pe care îmi mâzgălisem scuzele, pe care le scrisesem ca să le spun cum trebuie: „De weekendul trecut mi-am mai luat o slujbă și am fost extrem de ocupată. Nu am putut termina eseul. Vă rog să acceptați scuzele mele sincere.” Gwen adăugase câteva cuvinte ca „extrem”, „sincere” și un „a” la „termina”. Am mai ezitat și am scos până la urmă și lenjeria intimă și în sfârșit și termosul spart.

— Ai nevoie de un termos nou, spuse el, ținând ochelarii în mână.

— Da, am.

Pe perete, în spatele lui, era atârnat un poster cu o femeie goală care întorsese spatele lumii. Își ținea capul plecat și nu i se vedea decât silueta.

— Așa, dă-mi eseul.

Privindu-mi lucrurile împrăștiate pe podea, m-am chinuit să articulez cuvintele evazive. Hai, spune.

— Nu l-am făcut.

Gata, am spus-o.

— De ce? întrebă el amabil.

— Eu ocupată.

— Din cauza familiei sau a slujbei?

— E familia, am mințit. Fiica mea e la universitate. Face Medicina și trebuie să gătesc și să am grijă de ea... și muncesc în fiecare seară.

— Lunea viitoare vreau să am eseul.

— Da, am spus, în timp ce îmi strângeam hainele și le îndesam în rucsacul ud. Da, am repetat, în timp ce îi dădeam termosul spart. Da, am spus, în timp ce mergeam cu spatele către ușă. Da.

Și am închis ușa în urma mea.

— Sally, stai puțin.

Nu am răspuns. Nu mă cheamă Sally.

Într-o seară, după ce mâncasem *mjadara*, un orez cu ceapă și linte, Noura, privind către fereastra cu gratii, zise:

— Într-o zi, Rami s-a îmbolnăvit și l-am dus la spital. A stat în comă patru zile. Mă duceam noaptea la magazinul de kebab și spălam vasele și dimineața fugeam la spital. Nu mă rugam niciodată, dar în seara aceea m-am rugat pentru prima oară. „Dumnezeu al universului, al oamenilor și al spiritelor, al pământului și al nesfârșitului cer, ai milă de acest copil și salvează-l. Te rog, Doamne, dacă îl vindeci, o să port vălul, o să mă rog de cinci ori pe zi, o să postesc, o să plătesc *zakat*⁽²⁴⁾ săracilor și o să merg în pelerinaj la Mecca.” În dimineața următoare, starea lui Rami s-a îmbunătățit, dar eu mi-am pierdut slujba. S-a dovedit că avea diabet și îi trebuiau două injecții cu insulină pe zi. Cineva îmi spusese despre „Casa Parfumului” și m-am dus și în loc să port vălul, așa cum jurasem, am început să mă dezbrac. Acum știi de ce sunt aici, Salma, pentru că mi-am încălcat promisiunile făcute lui Allah. Soțul meu a hotărât să ia copiii să locuiască cu el și cu a doua soție. Și iată-mă aici, în palatul Yildiz.

— Palatul Yildiz?

— E un palat al sultanului, pe malul unui lac din Turcia.

— Închisoarea Islah și palatul Yildiz sunt identice, nu-i așa? am zâmbit eu.

— Mai ales saltelele din pene de struț și cămile de aur, spuse ea râzând, iar râsul ei era undeva între un chicot și un hohot.

În timp ce puneam paharele în mașina de spălat vase, Allan îmi spuse:

— Trebuie să te învești niște trucuri sociale și când o să le înveți, oamenii te vor lua drept o prințesă.

L-am întrebat dacă e sigur, așa cum îl întrebam și pe primul meu profesor, pastorele Mahoney, blândul quaker. După ce mi-am mâncat micul dejun care avea gust de rumeguș și am băut cafeaua rece, după ce m-am spălat pe dinți și mi-am prins părul, am auzit un ciocănit în ușa groasă a centrului de detenție. În timp ce încercam să întind cearșafurile mototolite, m-am gândit că trebuia să fie domnișoara Asher. Apoi intră un bărbat înalt, cu ochi cenușii, cu un zâmbet larg și păr de un castaniu-deschis.

— *Al jaw bardun huna*, zise el în arabă. Climatul este răcoros aici.

Suna pompos și clasic, precum textele din cartea de citire a domnișoarei Nailah

și am pufnit în râs.

— *Haya bina ya, Salma.* Hai să mergem, Salma, spuse el.

— *Ma'ak?* am întrebat eu.

— Da, cu mine, spuse el și deschise ușa.

O păstoriță beduină să fie transformată într-o prințesă zâmbitoare și luminoasă, strălucitoare, cu spatele drept și abdomenul plat? În niciun caz!

— Practic ești bine educată, dar mai trebuie insistat la detalii, spuse Allan.

I-am zâmbit, în timp ce mă gândeam la închisoarea Islah, unde stăteam în mizerie, unde făceam o baie o dată la două săptămâni, unde spălam cârpele pe care le foloseam în timpul menstruației într-o găleată cu apă și săpun, unde mâncam cu mâinile, și unde visam la izvoare cu apă proaspătă, ca acelea la care mă ducea mama pe spatele unui măgar, când eram mică. Izvorul era atât de limpede încât vedeai orice pietricică de la fund, mică sau mare, netedă sau colțuroasă. Apa țâșnea din dealurile acoperite de viță-de-vie. Pepeni copti, despicați în două, pluteau în apa rece ca gheața, precum florile de leandru roz, care creșteau pe lângă râu, până la moara din vale. „Tribul nostru a oferit acest râu cadou de nuntă tribului mirelui. Vai, nu mai este al nostru”, spusese ea.

— Nu știu cum să vorbesc cu oamenii, i-am mărturisit lui Allan, în timp ce sorbeam zațul din cafeaua de dinaintea închiderii.

— Vorbești bine, spuse el, în timp ce se uita pe furiș la picioarele mele obosite.

Nu-mi plăcea când Allan îmi reamintea că e bărbat. Voiam să fie doar un prieten fără dorințe și fără priviri furișe.

— Da, dar azi m-am făcut de râs când m-am dus la profesorul Robson, de la Open University.

Allan își trecu mâna prin părul dat cu gel, își îndreptă cravata și spuse:

— Ești studentă la OU?

Tonul întrebării lui trăda un amestec de admirație, confuzie și acuzare.

— Da. Anul întâi, literatură engleză, am spus așa cum mi-ar fi spus-o profesorul Robson în biroul lui dezordonat.

— O, înseamnă că o să-l citești pe Shakespeare.

— Citesc despre sora lui la cursul despre femei și cultură.

— Vai, dragă. Deci Shakespeare nu mai e important!

Nu știam de ce era sau nu important, așa că mi-am pus hanoracul, tenișii și am spus:

— Am plecat.

— Noapte bună, zise el, trăgând din trabuc.

Când am aprins lampa de pe palier, am auzit niște gemete la etaj.

— Liz, tu ești? am țipat, m-am repezit pe scări și am ciocănit la ușa de la dormitorul ei.

Se auzi un slab: „Intră.”

Am deschis ușa și am văzut-o stând în pat, roșie la față, transpirată și râsuflând greu.

— Liz, ești bine?

— Probabil că am febră, *ayah*⁽²⁵⁾, a spus.

— Ai fost la doctor? am întrebat-o.

Părea atât de subțire și de palidă, cum stătea așa, încovrigată sub cearșafuri.

— Nu.

Răposatul ei soț îi zâmbea din fotografia alb-negru de pe dulapul de lângă pat.

— Am nevoie de niște porto, spuse.

Sticla de pe tava de argint pătată era aproape goală, iar paharul părea plin de pete. Am turnat ce mai rămăsese din vin și i l-am dat.

Ea se ridică și îl dădu pe gât dintr-o înghițitură.

— *Ayah*, ești cea mai bună servitoare, spuse ea, privind perdelele de dantelă care fluturau în vânt.

— Da, am spus și m-am așezat pe marginea patului.

— Știi, *ayah*, îmi doresc să nu fi pus vreodată piciorul în India. Toată lumea mă respecta și mă servea. Servitorii mă duceau la școală, tu mă îmbrăcai, Hita gătea pentru noi, domnul Cârjă se îngrijea de grădină, Riza păzea poarta.

Privirea ei se îndreptă spre un loc numai de ea știut. Înghiți cu greutate și spuse:

— Hita făcea cele mai bune mâncăruri. Umplea o tavă și mi-o aducea în grădină, în timp ce eu mă jucam cu Rex. „Poftim, prințesă Upah”, așa-mi zicea.

Privi apoi spre dulap și adăugă:

— El trebuie să fi fost. El trebuie să fi fost tatăl tău.

Liz întoarse capul, privi înspre tapetul William Morris care se decojea, pipăi rama de argint cu model încâlcit și mângâie fotografia alb-negru, ștearsă, a soțului ei decedat. Într-un final își aținti privirea asupra mea și spuse:

— Tu ce cauți aici?

— Am auzit ceva și am venit să văd dacă ești bine.

— Ieși afară! Afară, afară! Ieși! strigă și începu să dea din mâini, de parcă ar fi încercat să se scuture de murdărie.

Mirosul de vin ieftin, praful: trădare, umezeală, lacrimi: promisiuni încălcate, cearșafuri murdare și dezinfectant de proteze dentare, toate astea m-au urmărit, până am ajuns la mine în cameră.

Trebuie să fi fost dragoste. Stăteam în vârful unei grămezi de grâu, molfăindu-mi sandviciul cu unt, când apăru Hamdan dintr-un nor de praf și se așeză lângă mine. Își smulse un fir de păr din mustață și mă întrebă:

— Ce mai face iapa mea?

Mi-am aranjat vâlul și am spus:

— Bine.

— Vreau să te văd, zise el și își aranjă pălăria cu pătrățele roșii și albe.

Era o vreme caldă și uscată, și nori de praf pluteau în aer, duși de vânt. Cântecul culegătorilor se stingeau, anotimpul culesului și al treieratului trecuse și el și grămezile de grâu, orz și linte se întindeau pe platforma de treierat din vârful

dealului. Am tras adânc aer în piept și i-am spus:

— Sunt însărcinată.

Orice urmă de fudulie îi dispăru ca prin farmec și deveni dintr-odată un om tulburat, cu spatele încovoiat și vocea tremurătoare:

— Nu se poate. Cum?

— Nu știu, am răspuns și am înghițit ultima bucată de pâine.

Când mă privi din nou, nu mai era același. Ochii lui căprui scăpărau mai degrabă de mânie decât de dorință. Își drese glasul și vorbi:

— E vina ta. Tu m-ai sedus cu sunetele tânguitoare ale fluierului tău și cu unduitul coapselor tale, spuse el și ridică brațul să mă lovească.

M-am ghemuit în căpița de grâu și mi-am îngropat chipul în palme.

— Nu m-am atins niciodată de tine. Nu te-am văzut niciodată. Înțelegi? zise el și își aranjă vâlul ca o mască în jurul feței, făcându-se nevăzut într-un nor de praf.

Eu am rămas acolo, ascultând lătratul îndepărtat al unor câini, mugetul unei vaci care fâta, foșnetul frunzelor și susurul vântului.

De obicei, Liz nu îmi dădea voie să intru în camera ei, dar, în dimineața aceea, am bătut ușor la ușă și apoi am intrat ca un răufăcător. Liz dormea dusă în patul ei superb de fier, cu medalioane suprapuse, încastate în forma literelor, V, R și I, „Vicerege al Indiei”, și cu decorații înflorate la capete. O tavă de argint cu pahare de cristal pentru cocktail era așezată pe dulapul antic cu sertare. M-am liniștit când am văzut că i-a mai revenit culoarea în obraji. Am aruncat o privire spre masa de lângă pat, la poza ștearsă a soțului ei care murise în război. Cutia purpurie de satin era încă deschisă. Am mers pe vârfuri spre ea, ca să arunc o privire, și am văzut scrisorile legate într-un elastic și un jurnal cu coperte verzi de mătase și cu o fotografie a reginei imprimată pe el. L-am deschis și am citit: „Luni, 5, 1931 Janki Ayah mi-a adus niște brățări în toate culorile curcubeului, de la un magazin de mărunțișuri, dar mama nu mă lasă să le port, spune că sunt prea indiene.” Liz întoarse capul în partea cealaltă. Am pus jurnalul la loc în cutie și am ieșit încetișor din cameră. Am coborât scările reci în grabă, am ajuns în bucătărie, am pus ibricul pe foc și am așteptat ca toate lucrurile din jur să se încălzească: bufetele de lemn, tacâmurile inoxidabile, olăria antică, teancul de reviste *Home and Garden* din suportul de lemn de bambus, tavanul înnegrit și cănila prăfuite care atârnavă de cârligele fixate în marginile rafturilor de lemn.

*

Am ieșit din casă și am tras în piept aerul curat al dimineții. Deși era toiu verii, o ploaie fină încă mai cădea. Burnița ușoară și persistentă mai domolea căldura și pătrundea în sol, croindu-și drum până la rădăcinile plantelor și ale copacilor. Prin vitrina de sticlă, l-am văzut pe Sadiq cum își întindea covorul de rugăciune. Se așeză pe margine, își puse mâinile în spatele urechilor și începu

rugăciunea. Ușa magazinului era închisă, așa că mi-am lipit urechea de cutia poștală și am ascultat.

— *Allah akbar, Allah akbar.*^[26]

Sadiq îngenunche, apoi se întinse la pământ și își puse fruntea pe covor. Tatăl meu se ridica în picioare, își așeza mâinile sub coaste și începea să recite. Era noiembrie și încă nu văzusem nicio picătură de ploaie. Când începea să recite *tasleem*^[27], întorcea capul spre umărul stâng ca să-l salute pe îngerul care stătea acolo și urmărea păcatele, apoi îl întorcea spre dreapta, ca să-l salute pe îngerul care vedea faptele bune, apoi îmi făcea un semn cu mâna. Mă îndreptam spre mâinile acelea zdrențuite și întinse. Mă lua în brațe și apoi mă așeza în poala lui și spunea: „Bună dimineața, puiule.”

Sadiq deschise brusc ușa și spuse:

— Bună dimineața, *memsahib*. Vrei să te învăț cum să te rogi lui Allah?

I-am făcut cu mâna, în semn de salut și am traversat repede strada.

*

Mergând pe podul destinat pietonilor, vedeam norii subțiri, luminați de soarele dimineții, oglindit în apele râului, ca niște mingi mari de flăcări. Am văzut cum se împărțea râul în două ramuri și forma o mică insuliță. Era un loc liniștit, acoperit cu iarbă verde, flori sălbatice, iar pe marginile lui creșteau mesteceni, stejari, castani și scoruși. Pescărușii albi atingeau apa în zbor și copacii de un verde închis străluceau ca o mare de nestemate, de parcă n-ar fi plouat cu apă, ci cu ulei de măsline pur și sclipitor. „Prea mult trecut”, spusese doctorul englez, „și prea puțin viitor.” Mă țineam de balustrada podului și am privit din nou înapoi în timp, ca să văd un chip întunecat furișându-se printre copaci, un trup rănit, al unui om dezonorat, cu priviri pline de ură. Și capetele de la *kufiyya* lui în carouri roșii și albe îndesate în roba neagră care îi apăra capul, cu pușca pregătită să tragă în mine. Am tras adânc aer în piept, mi-am pus geanta pe jos, între picioare, am strâns de balustradă și mi-am desfăcut pieptul, gata să fiu ucisă. El își puse pușca jos, apoi o atârână de umăr, alegând să pună capăt ostilității și plecă spre mingile de lumină. Când am închis în sfârșit ochii, mă ustureau de la sare. Mi-am umplut plămâni cu aerul proaspăt al dimineții, care venea dinspre dealurile înverzite, mi-am luat geanta și mi-am continuat drumul spre serviciu.

În pauza de prânz, m-am dus la biblioteca publică să caut cărți sau articole despre sora lui Shakespeare. Imitându-l pe profesorul Robson, am început să „deconstruiesc” de ce bibliotecile erau intimidante: a) pentru că sistemul de clasificare și împrumut era prea complicat pentru mine și b) pentru că văzând atât de multe cărți, îmi aminteam cât de ignorantă și de înapoiată eram. M-am simțit atât de vinovată când am intrat în bibliotecă, deoarece îmi irosisem timpul citind reviste fără rost. În *Cosmopolitan* era un articol despre femeile dependente de ciocolată, care avea proprietăți chimice asemănătoare cu cele produse în

procesul de îndrăgostire, dar nu scria nimic despre femeile dependente de reviste *glossy*. De fiecare dată când îmi mai scădea moralul, mă duceam la chioșcul de ziare și îmi cumpăram gumă, o ciocolată și o revistă. Mâncam și citeam, mestecam gumă și citeam până când din pachet nu mai rămâneau decât bucățele argintii de staniol, împrăștiate pe masă, și revistei i se îndoiau colțurile și se destrăma, iar eu îi desfăceam mostra de parfum și o goleam.

O tânără cu ochi mari și un zâmbet amabil mă văzu că ezitam și veni spre mine:

— Pot să vă ajut cu ceva?

Am vrut să mă prefac că știu mersul lucrurilor și să-i mulțumesc arogant, dar mi-am amintit de profesorul meu, de cafeaua vărsată și i-am zis că da.

— Să vă explic mai întâi sistemul de clasificare, a spus politicos.

Când mi-am dat seama că ne îndreptăm spre un computer, am fost cât pe ce să o iau la fugă spre ieșire. Locul îmi era atât de străin și mă izbi puternic o durere, la gândul că trebuie să mai învăț încă un lucru. Mi-am amintit de vizita scumpă la dentist, care nu mai era subvenționată de sistemul public de sănătate, și de acul lui care îmi perfora inima. Ea arătă spre ecranul albastru-deschis care pâlpâia și spuse:

— Vedeți aici cuvintele „subiect”, „titlu”, „autor”. Tastați primele litere și apoi tasta ENTER. Ce căutați?

— Sora lui Shakespeare, am spus eu.

— Aha! Vă referiți probabil la articolul Virginiei Wolf.

Am zâmbit ca un cunoscător. Nu auzisem niciodată de Virginia Wolf, în toată viața mea de imigrant.

— Sfatul meu este să căutați la teoria feminismului.

M-am așezat pe scaun, mi-am îndreptat spatele și am atins tastatura. Am tastat „subiect” și ENTER și apoi am tastat cu degetul arătător: „Teorie feministă.”

Biblioteca mă privea.

— Ați scris greșit feministă. Adăugați un „i”.

Am adăugat, am tastat ENTER și dintr-odată pe ecran apăru o listă lungă de articole. Mă simțeam pierdută în deșert fără un îndrumător oficial care să mă supravegheze.

— Acum ce fac? am întrebat.

— Alegeți o carte introductivă, ca de exemplu, *Teorie literară feministă* de Mary Eagleton.

— Pe aceasta?

— Notați toate detaliile și veniți cu mine, vă rog.

Am străbătut un coridor mare, cu rafturi pe margine, ticsite de cărți. Îmi amintea de biblioteca pastorelui Mahoney, unde sărbătorisem eliberarea mea din închisoarea de imigranți și unde ne beam ceaiul și discutam despre vreme. „Salma, cărțile sunt singura consolare. Cum putem ierta și uita fără cărți?” îmi spunea el.

— Poftim.

— Vă mulțumesc foarte, foarte mult, i-am spus bibliotecarei zâmbitoare, am îmbrățișat prima mea carte împrumutată și am fugit înapoi spre serviciu.

*

Ploua torențial în Branscombe, când am decis să plec. Trecuse aproape un an de când mă mutasem la pastorele Mahoney. „Un oaspete nu trebuie să-și deranjeze gazda mai mult de trei zile.” Engleza mea se îmbunătățise, în parte datorită faptului că îmi plăcea felul în care suna și în parte datorită devotamentului pe care-l nutream față de gazda mea. Făceam un duș, mă îmbrăcam cu o rochie curată, îmi prindeam părul la spate și așteptam răbdătoare lecția de seară, în camera de lectură. Mă uitam la fața pastorelui Mahoney și mă întrebam de ce nu se căsătorise niciodată.

Avea deja probabil patruzeci de ani. Flacăra de aur a focului îi juca pe chipul îmbujorat, în privirile pașnice și pline de dragoste, atunci când aproba dând din cap, și pe degetele lui subțiri și lungi. Gramatica *Cambridge* era deschisă la condiționale. Mama îmi spusese de multe ori că dacă îl plantezi pe „dacă”, va crește „mi-aș dori”. I-am spus pastorelui Mahoney că nu eram în starea potrivită pentru lecții în seara aceea.

— Te simți bine? întrebă el îngrijorat.

— Puteți vedea obosită sunt în seara aceasta?

— Da, văd cât de obosită ești în seara aceasta, mă corectă el.

— La radio numai trebuie război, trebuie război. Nu pot să dorm.

— Prietenii se împotrivesc războiului și sunt devotați păcii, spuse el.

Mi-am dres vocea și am spus:

— Dacă aș putea să vă ajut, aș face-o. Dacă aș putea sta în casa asta, aș face-o. Trebuie să plec. Șederea mea v-a consumat ospitalitatea.

— Nu ești fericită aici? întrebă el.

— Ba da sunteți atât de bun. Ca un... tată la mine, am spus, alegându-mi cu grijă cuvintele, ca să nu-l supăr pe acest om atât de bun.

El își întoarse privirea în altă parte și spuse:

— O să te descurci singură?

— Mi-ați spus că Exeter este orașul din sud unde se găsesc cele mai multe slujbe. Eu încerc.

— Dacă încerci, s-ar putea să eșuezi.

— Da, dar pot și să reușesc.

— Dar dacă eșuezi, trebuie să te străduiești mai tare ca să eșuezi mai puțin, spuse el zâmbind și ieși din cameră.

Seara era liniștită, în afară de bocănelile lui Liz prin sufragerie. Am strâns patul, am șters masa șubredă, am împins-o lângă fereastră și am pus o bucată de carton sub unul dintre picioare, ca s-o echilibrez. Am pus veioza pe masă și am aprins-o. Gwen îmi făcuse cadou de ziua mea operele complete ale lui Yeats.

*Pui de om, vin' mai aproape!
În pădure, lângă ape,
Cu crăiesele s-alergi,
Căci nicicând nu poți pricepe
Suferința lumii-ntregi.*

Era probabil un liliac, o pasăre de noapte, un cărturar căruia îi plăceau întunericul și liniștea. Pe vremea aceea, se foloseau lampioane. Am deschis cartea despre feminism ca pe un lucru fragil, ca și cum ar fi fost din sticlă, și m-am uitat la cuprins: Virginia Wolf. Am început să citesc despre cum e să ai camera ta și suficienți bani ca să poți lucra după bunul plac. Mama nu avea nimic al ei, fratele ei îi luase partea din fermă care îi aparținea, iar când soțul ei a murit, Shahla a fost dată afară din casa ei, așa că a venit să stea cu noi, iar eu aveam o fiică a mea care plângea după mine. Mintea mea zbură spre dealurile pustii, cu doar câteva tufișuri prăfuite, cu un câmp de iriși negri, câțiva măslini, spre o lume plină de plânset, așa că m-am întors la cuvintele albe și negre ale paginii. Până la jumătate, am găsit o referință la sora lui Shakespeare. Vocabularul era prea greu pentru mine, așa că am început să caut cuvintele în dicționar: „escapadă”, „substanțial”, „hohot homeric”. Nu știam că „progenitură”, cuvânt pe care l-am întâlnit în timp ce răsfoiam paginile, însemna copil.

În timp ce încercam să dau de capăt cărții, am auzit brusc o lovitură. Liz trebuie să fie. Am alergat jos și am găsit-o în sufragerie, cu un bici de călărie în mână și cu trei sticle goale de vin rostogolindu-se zgomotos pe podea. Purta pantalonii de călărie și cizmele, o eșarfă roșie înnodată la gât și părul ei cărunț era prins într-o coadă de cal. Ochii ei turbați priveau prin mine, pe fereastră. Zgomotul pe care îl auzisem era de la biciul care lovise sticlele și podeaua.

— Liz! Ce faci? Dă-mi biciul! am spus și m-am îndreptat spre ea ca să-i iau biciul din mâini, dar am fost prea înceată și m-a lovit în antebraț.

Am prins mânerul de lemn cu o mână și biciul cu cealaltă mână, am tras spre stânga și am tot împins până când Liz a dat drumul biciului și s-a prăbușit pe podea. Brațul deja îmi sângera abundant, așa că am fugit la baie, l-am bandajat și am chemat un taxi. În timp ce așteptam taxiul pe verandă, am auzit-o pe Liz râzând și apoi spunând ca și cum ar fi vorbit cu una dintre servitoarele ei indiene:

— Sclavii nu trebuie să respire niciodată aer englez.

— Arată rău, spuse taximetristul și îmi dădu un ziar vechi ca să acopăr scaunul.

Până când am ajuns la spital, sângele trecuse de bandaj și se prelingea încet pe braț. Am fost întâmpinată de neoane și de asistente obosite. În timp ce îmi examina tăietura, asistenta spuse:

— E o rană foarte adâncă. Trebuie s-o raportăm la poliție.

— Nu, am spus, nu e nevoie. Eu făceam salată și mi-a alunecat cuțitul.

— Atunci e o tentativă nereușită de sinucidere.

— Nu. A fost un accident. Dacă era sinucidere, nu aş fi venit aici.

Îşi dădu părul scurt după urechi, se uită la ceas, îşi împinse ochelarii cu ramă argintie şi zâmbi. Probabil că e deja obișnuită să audă minciuni de la oameni.

După ce am completat un formular, m-a rugat să aştept într-un hol îngust, plin de scaune. Pereții erau zugrăviți în verde-deschis, iar scaunele și covorul erau cenușii. Privind în jurul meu, mi-am dat seama că starea mea nu era atât de gravă ca a altora. Un tânăr avea ochiul acoperit de o bucată mare de vată, iar un altul avea fața plină de vânătăi și sângera.

— Asta e o rană impecabilă, spuse tânărul doctor, extenuat. Cum naiba ai reușit să faci așa ceva?

— Tăiam morcovi și să vedeți...

— Trebuie s-o raportăm poliției.

— Vă rog, nu... doar mi-a alunecat cuțitul, care era foarte ascuțit.

Am văzut că în el se dădea o luptă, între simțul datoriei, pe de-o parte, care îi cerea să raporteze incidentul la poliție, și oboseala care îl împiedica să-mi pună la îndoială povestea. Într-un final, cedă în fața oboselii.

Când am desfăcut bandajul, mă anunță că am nevoie de cusături. Rana se întindea de la cot până la încheietură, curată și șerpuitoare. Un anestezic m-a făcut să zbor din spitalul dărăpănat, afară din Exeter, spre Southampton, am luat vaporul înapoi spre Liban și am mers cu mașina spre Hima, unde tatăl meu, cu fața lui ridată și negricioasă, unde mama mea cu ochii ca măgelele, liniștiți, și Layla, cu părul ei negru și cârlionțat și cu rochia ei albă, mă așteptau, cu toții în spatele gardului de sârmă ghimpată. Ne-am îmbrățișat și ne-am sărutat și apoi am curățat o portocală din cele pe care mi le aduseseră și am băgat-o în gură. Sucul de portocale și lacrimile sărate mi s-au scurgeau pe obraji, se amestecau și cădeau pe pământ, un lichid sărat, dulce-amăru. Mama îmi mângâie părul cu degetele ei aspre și tata mă întrebă în șoaptă: „Ce faci, fiica mea?”, apoi mă îmbrățișa și nările mi se umplură de aroma de mosc, de pământ fertil și de cafea cu cardamom prăjit.

Doctorul se miră când văzu că am lacrimi în ochi.

— Nu cred că doare atât de rău.

Mi-am șters fața cu mâna stângă și mi-am suflat nasul. Preț de o secundă, masca profesională a doctorului căzu, dar avu grijă să și-o așeze imediat la loc:

— Ai rude aici?

— Da, părinții și o fiică, am mințit eu.

— Trebuie să te întorci poimăine ca să verificăm cusăturile și să-ți schimbăm bandajele. Antibiotice: trei pastile pe zi și... ai grijă de tine.

Când am găsit în sfârșit un taxi, soarele se iveau pe cer, iar luminile portocalii ale străzii se stingeau una câte una, lăsând strada învăluită în razele cenușii ale dimineții.

— Optsprezece cusături, dar nu-ți face griji, n-o să rămână semn.

Șoferul sorbea din cafea, în timp ce gonea pe străzile pustii. Am apucat geanta

cu mâna stângă și i-am dat banii.

— Mulțumesc, domnișoară, zise el și se îndepărtă.

În Hima, „domnișoară” se referea numai la virgine, femeile căsătorite sau văduve erau „doamne”, iar pentru cele care aveau relații amoroase în afara căsniciei nu exista nicio denumire, fiindcă ele erau pur și simplu împușcate.

Gwen dormea probabil și nu am vrut să o deranjez, așa că a trebuit să mă întorc la Swan Cottage și să umblu tiptil prin sufragerie. Liz zăcea cu capul în jos în hol. N-aș fi putut s-o car până în pat, așa că i-am întors capul, m-am asigurat că încă mai respiră și am acoperit-o cu o pătură. Cum să-i las să raporteze incidentul la poliție și să-i fac probleme femeii ăsteia bătrâne și bețive, eu, nu Sally, nu Sal, ci Salma, un intrus care nu trebuie să se amestece cu nativii? Urci scările sprijinindu-te de balustradă, te arunci în pat, după ce ai încuiat ușa de la dormitor, stingi veioza și te gândești la sora lui Shakespeare, îți fixezi oglinda și începi să explorezi țara asta nouă și adormi în cearșafurile reci, neștiind cum să-ți ții brațul, în ce poziție să-l fixezi ca să nu mai simți durerea, închizi ochii și te cufunzi în somn.

După ce mi-am terminat tura târzie de la hotel, am mers spre autostradă, atrasă ca un magnet de camioneta cu kebab parcată lângă turn. M-am așezat pe o bancă și am inspirat adânc mirosul de *falafel* prăjit în ulei fierbinte, ascultându-i vorbind pe arabii nord-africani.

— *Hadi? Belhaq miziana*, dar aia e urâtă ca bunică-ta, *vriament, haraq w makhbel*, spuse bătrânul.

— Ce? răspunse tânărul. *Ma niftiamsh*. Nu înțeleg araba.

— Am spus că Yasin nu are nici acte, nici creier, spuse bătrânul.

— Nu face doi bani atunci, răspunse tânărul.

— Da, bagi doi bani la telefonul public, suni la Imigrări și termini cu el, spuse bătrânul.

Aruncară o bucată proaspătă de *falafel* în tigaie. Aroma de năut, usturoi și pătrunjel plutea spre nările mele.

Khairiyya parcă mașina lângă trotuarul denivelat, opri motorul și ieși din mașină. Din câte îmi spusese, îmi imaginam că ne aflăm pe drumul principal dintr-un sat din Levant. Ea intră în magazinul micuț, în care găseai câteva lăzi de lemn pline cu fructe și legume, atent aranjate pe rafturi. Am apucat mânerul și am tras de el în jos, am coborât fereastra, am scos capul la aer și am tot adulmecat, lăsând mirosul libertății să-mi pătrundă sufletul. Simțeam aerul cald și blând, încărcat de aromele de mâncare grasă, prăjită, ca o mătase indiană. Meritam să mor, dar nu numai că trăiam, mai eram și liberă.

Ea se îndreptă spre cazanul așezat pe o mașină de gătit de alamă cu kerosen, pe o masă de lemn, și îi spuse ceva bărbatului cu șapcă albă, care amesteca conținutul vasului cu o lingură mare. El scoase niște bucăți rotunde, maronii și crocante și le înveli într-o lipie. Cu mâna dreaptă, apăsă lipia pe masă, zdrobi bucățile maronii, turnă un polonic de sos alb, adăugă niște lăptuci și felii de roșii,

o împături într-o bucată de hârtie albă subțire și apoi o puse într-o pungă cafenie. Khairiyya îi dădu niște bani, luă punga maro și se întoarse.

— Poftim un sandvici cu *falafel*!, spuse și îmi întinse una dintre bucăți.

Am rupt fâșia și am mușcat pentru prima dată dintr-un *falafel*. Bucățile crocante mi s-au topit în gură și am simțit aroma de chimen și coriandru mărunțit.

— Ce e? am întrebat.

— E făcut din năut, boabe de *fava*^[28], pătrunjel, ceapă și niște sos *tahini*^[29], spuse ea și mușcă din pâinea albă.

Mirosul de *falafel* și aroma de mâncare grasă și picantă se răspândi în mașină și pe drumul larg, plin de praf.

M-a trecut un fior, de parcă cineva mi-ar fi suflat aer rece în ceafă, așa că am privit în urmă, la mirajul de la capătul drumului prăfuit și am văzut-o pe bunica Shahla, în rochia ei *madraqa* neagră, traversând strada într-un nor de praf, ducând cu ea o geantă de piele, plină de lapte. Am tras aer în piept și am scuturat din cap.

— *Mkhabil gutilak*, spuse bătrânul din camioneta de kebab parcată pe strada principală.

— Ce?

— N-are creier, zise bătrânul.

— Nimeni nu vrea să cumpere *falafel*. Numai cartofi și cartofi, spuse un al treilea, pe care ar fi putut să-l cheme Yasin, și strâmbă din nas.

— Sunt englezi, la ce te aștepți? spuse tânărul.

— Tu? Algerian? Și capra mea e blondă, spuse Yasin.

Râseră cu toții.

— Da, nu vorbesc araba, dar sunt algerian, spuse tânărul.

Mirosul de chimen zdrobit, piper negru și coriandru se răspândi pe strada principală aglomerată. Stând pe bancă în întuneric, nu mă putea vedea nimeni, dar eu auzeam zgomotul sirenelor de poliție, pe bărbatul care vomita în coșul de gunoi, pe bărbații care cântau: „ANGLIA, ANGLIA, MĂREAȚA ANGLIE.” Pe femeia care striga: „Pleacă de lângă mine, bețivule!”

Am mai adulmecat puțin, am jurat să nu mă mai întorc niciodată și am plecat spre casă.

M-a trezit țârâitul telefonului din hol. M-am repezit pe scări și am ridicat receptorul, înainte să-l audă Liz.

— Unde naiba ești? Magazinul general cere toți pantalonii înapoi, strigă Max.

Mi-a pierit graiul. Cum puteam eu să termin cincizeci de pantaloni într-o singură zi? Nu era o treabă ușoară. Unde mai pui că aveau și manșete. Când mi-am revenit în sfârșit, am spus doar atât:

— Am avut un accident. Mi-am tăiat mâna dreaptă și am cusături. Dă-mi liber doar azi, vin la serviciu luni.

— Asta înseamnă două zile libere.

Max calcuła și sâmbăta pe care eu o aveam liberă de obicei.

— Da, două zile, am spus.

Mă uimi când spuse:

— Sper să te simți mai bine curând. Așa cum ești singură, fără familie.

— Mulțumesc, Max. Ne vedem luni, am spus și am pus receptorul în furcă.

Trezită de greață și de vomă, am văzut mici pete de lumină care pluteau primprejur și m-am dat brusc jos din pat. În hanul neprimitor, căldura se oprea după ora nouă dimineața, așa că stăteam în mijlocul camerei reci, căutând răspunsuri, un sprijin, ceva de care să mă agăț, o ancoră. Am scotocit prin rucsacul lui Parvin, căutând pungă de plastic plină de casete. Am ales una pe care scria „*When Doves Cry*”^[30], cu cerneală roz. Am pus caseta în casetofon și am apăsat *play*. Țineam un pix în mână ca să scriu versurile. O voce încordată și ascuțită cânta despre curți, violete îmbobocite și porumbei care plângeau. Urma apoi o revărsare de chițăituri, ca și cum ți-ai trage răsuflarea și apoi ai izbucni într-un plâns cu sughițuri. Am căutat în dicționar cuvintele pe care nu le înțelegeam, le citeam și le reciteam până când le învățam. Apoi am întors banda și am ascultat din nou caseta. M-am ridicat în picioare, m-am apucat cu mâinile de spătarul scaunului ca să mă echilibrez și am început să dansez, cu un pas în față și unul în spate, cum văzusem la televizor. Apoi am început să sar, să aterizez pe vârfurile degetelor. După care îmi relaxam degetele până când tălpile mele atingeau covorul rece, apoi săream din nou, mai sus și mai sus. Parvin intră peste mine.

— Ce dracu’ faci?

— „De ce trebuie să țipăm unii la alții?” am întrebat eu.

— Eu nu țip, spuse ea.

— „Poate că ești la fel ca mama mea”, fredonam eu.

Ea își puse servieta pe masă, își scoase pantofii și se așeză pe marginea patului. Își puse mâinile în cap și se aplecă.

Atunci am încetat să mai cânt și să mai dansez și m-am așezat lângă ea.

— Eu obosită. Eu bolnavă. Eu caut flori îmbobocite.

Ea îmi ținu mâinile într-ale ei și spuse:

— Dacă nu ai mai slăbi atât de mult.

— Propoziție condițională. Înțeleg. Exprimi dorința, am spus, pe un ton profesoral.

Când m-am întors, mi-am dat seama că Liz era chiar în spatele meu.

— Bună dimineața, zise ea zâmbind.

— Bună dimineața, am spus și m-am pregătit să fug la mine în cameră.

— Ce-ai pățit la mână?

M-am uitat la părul ei ciufulit, la ochii umflați, la mâna apăsată pe frunte, la nasul ei coroiat și am spus:

— Nimic.

Stând acolo pe verandă, părea obosită, extenuantă.

— Ce-ai pățit la mână, Sal?

— Nimic, un mic accident, am spus.

Chiar nu-și mai amintea nimic din noaptea trecută.

— Slujba asta a ta de noapte e periculoasă.

Știam ce gândește Liz: o târfă imigrantă, de cea mai joasă speță, a fost înjunghiată de peștele ei în timp ce își făcea veacul de-a lungul cheiului. Toate acestea îi erau întipărite pe fața ei mahmură.

— Trebuie să plec, am spus.

— Trebuie ză bleec, mă îngână ea și zâmbi.

Nu semăna cu vocea mea, semăna cu un program de la televizor, despre stăpâni și servitori; era un fel de accent nordic. Dacă mă gândeam mai bine, semăna cu vocea profesorului John Robson. Am fugit în sus pe scări și m-am închis în dormitorul meu.

În trei zile de pauză, puteam să termin eseul despre sora lui Shakespeare. Am început să scriu: „De ce mi s-a cerut să scriu despre sora lui Shakespeare și nu despre Shakespeare, deși s-a scris atât de mult despre el? A avut probabil prieteni și femei care să-l ajute. Nimeni nu vorbește despre femei. Îmi aminteam de poveștile lui Abu-Zaid El Hilali, eroul ale cărui aventuri erau memorate atât de bătrâni cât și de tineri. Nimeni nu a pomenit vreodată nimic despre soția, fiica sau mama lui.” Am stat toată dimineața și am scris cele șapte pagini pe care mi le ceruse profesorul, folosind ca exemple povești pe care le auzisem în copilărie. Mi-am terminat eseul în timp ce îmi sorbeam cafeaua rece și trăgeam cu ochiul pe geam la dimineața rece și senină. Concluzia făcea referire la propria mea experiență de imigrant în țara lor. Ei, ca și mine de altfel, cred că eu nu trăiesc aici, dar de fapt trăiesc, ca toate femeile care au fost ignorate în poveștile astea. Eseul meu, în comparație cu cartea, suna ca ultima bârfă din ziarul *Sunday Sport*. Asta e. Nu pot să scriu ca ei. Dacă aș fi putut, nu aș fi cusut tivuri.

Am ațipit până pe la prânz, când Liz a început să bată cu putere la ușă. Probabil că se trezise deja de tot. Deschise ușa. Ducea în mâini o tavă din lemn de pin, acoperită cu o față de masă albă, brodată, pe care erau așezate un castron de supă, câteva felii de pâine neagră și o ceașcă de ceai. Stătea la capul patului și îmi zâmbea binevoitor, ca un înger. I-am mulțumit și m-am năpustit asupra mâncării. Recunoștință. În cameră plutea un miros de lavandă. Probabil că își făcuse o baie.

— Pleci undeva?

— Da, trebuie s-ajung la doctorul meu.

Felul în care spusese asta îți lăsa impresia că mergea să-și vadă doctorul personal, în Harley Street, locul în care merg starurile, dar eu știam că și ea era înscrisă la sucursala locală a sistemului public de sănătate.

Dragă Noura,

Salutări din Exeter, eu nu mă simt prea bine. Proprietărea mea, care e alcoolică, m-a luat drept unul dintre poneii pe care îi avea în tinerețe și m-a lovit cu biciul de călărie. Rana mi se încolăcește în jurul brațului ca un șarpe. Mi-e milă de mine, nu are cine să-mi facă o supă, în afară de proprietărea. Aș vrea să fii aici să mă mângâi pe cap. Îmi doresc mult lucruri. Layla a luat bacalaureatul și va merge la universitate în curând. Va veni acasă în weekenduri și vom merge cu mașina la Dartmouth să ne petrecem ziua înotând în mare. Te văd cum zâmbești. Da, am învățat să înot în băile comunale din oraș, unde stai la coadă zile întregi, plătești treisprezece lire și ți se oferă un curs de înot. Instructoarea are în jur de cincizeci de ani, dar pare atât de tânără. A spus că înotul îți menține pielea fermă, de aceea noi în Hima îmbătrânim atât de repede, pentru că nu avem apă nici să bem, darămite să mai și înotăm în ea.

Noura, sper că tu, Rami și Rima sunteți bine, sănătoși. Cum mai e Rami cu diabetul lui? Eu mă țin la curent aici cu tratamentele. Acum se fac experimente pe pancreasul de porc, dar nu cred că vrei celule de porc implantate în corpul copilului tău musulman.

Nu se știe niciodată, poate soarta ne va aduce din nou împreună.

Am lins plicul fără adresă și l-am lipit.

Dacă privești cu atenție, ai să găsești sute de scrisori aruncate în coșurile de gunoi sau purtate de colo-colo de vânt, fie pe lângă poștă, fie pe străzile și pe aleile țării vechi, cu cerneala neagră întinsă sau ștearsă. Hârtii îngălbenite, gunoaie, pungi de plastic goale, frunze uscate, toate se împrăștiu și apoi se adunau și se împrăștiu din nou până găseau un colț în care să putrezească. Casele grecești, vechi și albe, străluceau în azurul mării, spart de coamele înspumate ale valurilor albe. Am să strâng bani și am să merg în Grecia, cel mai apropiat loc în care puteam ajunge fără să fiu împușcată.

Mă uitam la o emisiune la televizor, despre bărbați care ies cu femei mai tinere. „Spărgătoare de căsnicii!” strigă o femeie din studio. Ce înseamnă o comunitate, m-am gândit eu. Noura îmi povestise despre soții cărora ea le oferea serviciile ei, iar eu o întrebam:

— Dar în țara asta nu poți să fii serios?

Atunci ea izbucnea în acel râs pentru care clienții ei plăteau bani grei și mă bătea pe obraz spunând:

— Scumpo, ești atât de naivă.

Apoi venea supraveghetoarea și îi spunea Nourii:

— Las-o în pace pe fata asta. Mă sperie râsul tău. Eu îmi caut alinarea în Allah. Aici nu e bordel.

— A, da? Și atunci de ce ne spui mereu târfe?

Răbdarea Naimei era pe sfârșite.

— Apropo, i-am făcut sex oral soțului tău, spuse Noura.

Naima o plesni cu toată puterea.

Noura căzu la pământ și începu să plângă. Lacrimi de durere și rușine îi șiroiau pe obraji.

— Un gunoi, asta ești, strigă Naima, trântind ușa în urma ei.

Doamna Lamaa, convinsă că ea însăși era un gunoi, se trezise la timp pentru a prinde din zbor ultimele cuvinte ale Naimei. Își puse mâinile la urechi și izbucni într-un plâns cu sughițuri.

Gwen veni să mă vadă sâmbătă. Am sunat-o și i-am spus că nu am abandonat-o, dar că nu mă simțeam prea bine. A venit, cu toate că n-o avea deloc la suflet pe Liz, și mi-a adus un exemplar la mâna a doua al unui roman pe care îl căutam. S-a așezat pe marginea patului și m-a întrebat:

— Cine ți-a făcut asta? mă întrebă, arătând spre brațul bandajat.

I-am făcut un semn cu mâna să se apropie și am șoptit:

— Liz s-a îmbătat și m-a lovit cu biciul de călărie.

Gwen își aranjă după urechi părul cărunt și oftă:

— Ce îngrozitor! Femeia asta și-a pierdut mințile.

— L-am mințit pe doctor, i-am spus că m-am tăiat în timp ce pregăteam salata.

— Te-a crezut?

— Nu, dar era prea obosit și muncit ca să-i mai pese.

— Trebuie să te muți.

— Nu pot.

— Îmi pare atât de rău, Salma, spuse ea și mă îmbrățișă strâns.

Era chiar apropierea aceea după care tânjeam de atâta vreme și am început să plâng.

— Ce s-a mai întâmplat acum? zise ea, cu vocea ei de directoare.

— Nimic, doar c-aș vrea să fiu cu familia mea, m-am văitat eu, ca un copil mic.

— Dar știi că nu poți fi cu familia ta, asta dacă mai ai familie, acolo, în țara ta.

Gwen regretă imediat că rostise acele vorbe.

Am tras de gulerul de la cămașa de noapte și am spus:

— Nu mai contează... acum.

— Nu, nu mai contează, repetă ea, în timp ce mângâia cuvertura.

— Uite ce ți-am adus. Brânza ta *haloumi*^[31] preferată, zise ea și scoase din geanta de cârpă o bucată de brânză albă, învelită în plastic.

În cameră se răspândi un miros de mentă și de saramură.

— De unde ai luat-o? Se găsește foarte greu.

— Au făcut comandă cei de la magazinul de delicatese din oraș.

M-am uitat la părul ei cărunt, frumos aranjat, la obrajii ei rumeni, la ochelarii cu rame aurite, la bluza roz cu decolteu în formă de V și am zâmbit.

— Acum e mai bine, spuse ea.

Rahat turcesc și nuci-de-cocos

M-am dus din nou la universitate, să predau eseul profesorului Robson. Era frumos învelit într-un dosar de plastic mov pe care mi-l dăruise Gwen, atunci când m-am înscris în sfârșit la OU. M-am îmbrăcat într-o rochie neagră înflorată, cumpărată la mâna a doua și o cămașă lungă, albă, brodată, pe care mi-o dăruise Parvin de ziua mea. Mi-am netezit fusta, m-am asigurat că am părut bine strâns, am scuipat într-un șervețel și mi-am șters praful de pe pantofi, apoi am ciocănit la ușă și am fost imediat poftită să intru, de un glas ca de tunet, care mi-a înghețat sângele în vine. Am deschis ușa, cu degete tremurânde, dar nu m-am putut mișca până la covorul persan.

— Intră, spuse el, pe un ton mai blând.

Stăteam lângă ușă și am încercat să spun, imitând accentul lui Liz:

— Uitați eseul.

— A! în sfârșit, zise el și mă privi pe deasupra ochelarilor lui în formă de semilună.

A luat dosarul și l-a așezat pe grămada de pe birou.

Încă mai stăteam în picioare, iar el, în timp ce se uita peste eseu, mi-a spus să mă așez pe scaun.

Am zărit pe raftul din spatele lui același roman pe care îl citeam și eu și mi-am notat în minte să nu uit să-i spun lui Gwen despre asta.

— Văd că nu ai termosul azi cu tine. Vrei o ceașcă de cafea? întrebă el, își scoase ochelarii de citit, îi strânse încetșor și îi puse într-o cutie de piele moale.

— Da, mulțumesc, am spus, așteptându-mă să văd cafeaua pregătită pe loc.

Se ridică în picioare, își trase cămașa albastră peste pantaloni, își îndesă mâinile în buzunarele blugilor și spuse:

— Păi, hai să mergem atunci.

Pășeam pe iarbă, printre straturile de flori, arbuști și copaci ale căror nume nu le știam. Dacă m-ar fi întrebat despre copacul înalt cu flori drepte ca niște lumânări, n-aș fi știut ce să-i spun, „fag, castan porcesc, stejar”, termeni pe care îi memorasem recent, fără să fi asociat cuvintele cu imaginea trunchiului sau a frunzelor. Dacă m-ar fi întrebat despre câinele care alerga după băț, n-aș fi știut ce să-i spun: „dalmațian, *rottweiler*, lup alsacian”, cuvinte pe care le învățasem de curând, fără să pot spune însă cum arată fiecare specie. Când am strâns degetele în pumn, mi-am dat seama că erau umede; ignoranța îmi ieșea, parcă, prin toți porii.

Un bărbat într-o haină ponosită de catifea, cu cravată și ochelari venea spre noi pe alee și, când ajunse suficient de aproape ca să fie auzit, îi spuse zâmbind profesorului Robson:

— *Hey aye!*

Profesorul Robson spuse pe sub mustață:

— Dobitocule!

— Ce a spus?

— Își bate joc de mine.

— De ce?

— Sunt dintr-un oraș numit Aycliffe. Din nord, spuse el și își trecu degetele prin păr.

Am fost cât pe ce să trec peste distanța dintre noi și să-l iau de mână pe profesorul Robson, dar mi-am adus aminte că aveam palmele transpirate. Shahla și-ar fi supt zgomotos măselele și ar fi spus: „ȚȚ. Fiecare lucru la timpul lui.”

Clădirea era ascunsă între copaci și tufișuri. Am urcat repede treptele vechi de la intrare. Profesorul Robson mi-a deschis ușa, iar eu am intrat de parcă aș fi fost o doamnă. Pereții cafenelei erau făcuți din sticlă și, când m-am așezat, m-am simțit de parcă aș fi fost în aer liber, într-o grădină superbă, simțind parfumul copacilor înfloriți. Mirosul de cafea, de carne și de haine curate îmi pătrunse în nări, când profesorul Robson se întoarse, aducând cu el o tavă cu două căni de cafea aburindă și o bucată de ciocolată. Îmi zâmbi și mă întrebă delicat:

— Vrei zahăr?

— Nu, mulțumesc, domnule profesor, i-am răspuns, în timp ce încă mă uitam la copacul înmugurit.

Mi-a urmărit privirea și apoi mi-a zis:

— Spune-mi John, te rog. E un sânger japonez.

Stăteam pe marginea scaunului cel mai apropiat de intrare, prefăcându-mă că mă bucur de cafeaua pe care o beam cu el.

Îmi cercetă chipul și apoi mă întrebă:

— Cum o cheamă pe fiica ta?

M-am bâlbâit când i-am pronunțat numele.

— Lay... Layla, am spus și mi s-a pus un nod în gât.

Își îndreptă spatele, își băgă mâna pe sub cămașa largă, se frecă pe burtă și spuse:

— Ai familie mare?

— Da, am spus și m-am cutremurat, de parcă m-ar fi trecut un fior.

Îmi simțeam cămașa subțire de bumbac umedă și lipicioasă. Trebuie să plec înainte ca materialul să mi se lipească de spatele transpirat. El își sorbi cafeaua, apoi atinse cu degetele marginile ceștii și întrebă:

— Îți ia timp mult timp să ai grijă de o familie?

— Da, am spus eu.

— Da, John, a spus el.

— Da, John... să gătești pentru toți și toate celelalte treburi, am spus și mi-am prins o șuviță de păr rebelă în elastic.

— Mulțumesc pentru cafea, am spus și m-am ridicat.

A mai luat și el o înghițitură și mi-a zis:

— Ne vedem luna viitoare.

Am oftat ușurată și am ieșit repede afară.

Coborând dealul, am văzut un copac înflorit, cu florile delicate unduindu-se în

vânt. „Sânger, sânger, sânger”, repetam într-una. Am început să compun o scrisoare în gând:

Către toți cei interesați:

Numele meu este Salma Ibrahim El-Musa, am fost închisă în închisoarea Islah timp de cinci ani. În primul an, am dat naștere unei fetițe care mi-a fost luată imediat și dusă la casa de copii nelegitimi. Mă întreb dacă m-ați putea ajuta s-o gădesc. Adresa mea este...

Apoi am rupt scrisoarea imaginară. Cum să-mi dezvălui adevărata identitate și adresa reală? Riscam să fiu găsită și ucisă. Dar cum să ignor plânsetele Laylei, chemarea ei, rugămintele fierbinți? Stăteam la poalele dealului și priveam în urmă. Zăream verdele ierbii, bălăriilor și tufișurilor, dar brusc, ca prin farmec, totul s-a șters, preschimbându-se într-un munte maroniu, secetos, înțesat de măslini, de pruni și viță-de-vie. M-am așezat pe o piatră tocită, mi-am îngropat chipul în palme și am inspirat adânc. Ce era mai bine oare, să trăiesc cu o jumătate de plămân, de rinichi, de ficat, de inimă sau să mă întorc în țara mea și să fiu împușcată? Să învăț să amortesc durerea asta pătrunzătoare sau să o curm rapid? Un roi de albine sugea nectarul din niște iriși purpurii cu miez galben, luminos. Când am întors din nou capul, dealul era acoperit de irișii negri ai Himei.

Când m-am întors la serviciu, Max era într-o stare proastă, îi înjura într-una pe japonezi pentru că au venit în țara asta ca să cumpere fabricile. Am încercat să mă fac invizibilă, ca fantoma Casper, și să-mi fac treaba cu ușurință și elan, ca o briză de vară. Mulți oameni erau deja șomeri, eu eram norocoasă că aveam o slujbă și coseam și călcam, până mi se umpleau nările de apret. La sfârșitul zilei, Max se așeză lângă mine și mă întrebă:

— Ce-ți mai face mâna?

— E bine, mulțumesc.

Puse boldurile și acele de siguranță pe mașina de cusut și luă o pungă de hârtie de pe podeaua murdară.

— Asta e din partea familiei. O prăjitură cu nucă-de-cocos, spuse și își trecu mâna peste părul dat cu gel, pentru a se asigura că frizura lui vălurită rămăsese încă la locul ei.

— Mulțumesc, e foarte drăguț din partea soției tale.

— A spus că îți place probabil nuca-de-cocos, pentru că ești străină și așa mai departe, zise el și zâmbi.

— Da, da, foarte, foarte mult, am mințit eu.

Prima dată când văzusem o nucă-de-cocos, fusese acum câțiva ani, când Parvin a cumpărat una din piață „ca s-o gătim cu puiul”.

— Mă bucur atunci, fato, spuse el și se îndepărtă.

Allan se arătă surprins când îmi văzu brațul bandajat.

— Ce-ai pățit?

— Un mic accident.

— Când?

— În urmă cu câteva zile.

— Ești sigură că vrei să lucrezi în seara asta?

— Da.

— Îți fac rost de niște mănuși de cauciuc.

Barul era plin în seara aceea și duhnea a fum de țigară, a bere și a respirație urât mirositoare. Mă concentram la strânsul paharelor și aranjarea lor în sertarul mașinii de spălat. Unul dintre clienți, un tip subțire și respectabil, strigă dintr-odată:

— Află că nu suntem într-o sală de operație. Iisuse, pentru ce sunt mănușile alea? N-am SIDA, să știi.

M-am dat înapoi și am încercat să-l împiedic să-mi scoată mănușile.

Allan se înfurie, se repezi la individ și îi spuse să plece.

Eram încurcată. Allan exagera. În ghidul imigrantului, scria clar: „Evitați orice confruntare.”

— Allan, l-am rugat.

Zece minute mai târziu, domnul subțire și respectabil se întorsese împreună cu domnul Brightwell, directorul hotelului. Inima-mi bătea să-mi sară din piept, dar am îngenuncheat totuși ca să umplu mașina de spălat. Mă vor da afară. Nu se auzea nimic. Directorul hotelului veni spre Allan și îi spuse:

— Să ți-l prezint pe John Barker-Rathbone, OBE^[32], președinte al International Entreprises Ltd.

Era probabil ceva foarte important, deși nu înțelegeam ce înseamnă OBE.

— Allan, te rog să-ți ceri scuze față de domnul Barker-Rathbone.

— Îmi cer scuze, domnule, îngână Alan.

Apoi plecă în spatele barului.

— Unde e obraznica aia de chelneriță?

Am ridicat încet capul, fluturând mănușa galbenă în aer, ca pe un steag, și l-am imitat pe Allan:

— Îmi cer scuze domnule, îmi cer mii de scuze.

— De ce porți mănuși? întrebă el.

I-am arătat brațul bandajat.

— Ar trebui să stai acasă și să te odihnești.

Tremuram deja, eram sigură că o să fiu concediată. Mă uitam după Allan, dar era ocupat cu servirea clienților.

Mi-am pus din nou mănușile de cauciuc și am spus:

— Mie bine, n-am nimic.

Și am zâmbit.

Directorul vru să spună ceva, se răzgândi, apoi ascultă de primul gând și mă întrebă:

— Când îți dai jos bandajele?

— Măine, am mințit eu.

Directorul ieși, iar domnul Barker-Rathbone OBE se așeză la aceeași masă și se apucă din nou de băut, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

După închidere, mi-am întins picioarele pe scaun și am început să vorbim între noi, la cafeaua obișnuită.

— Probabil că-i un bogătan nenorocit, spuse Barry după ultimele băuturi, referindu-se la domnul Barker-Rathbone.

— Iisuse, doar n-am SIDA! l-am imitat eu.

Allan ni se alătură:

— Apoi, aisbergul negru se prăbuși.

Și Barry spuse din spatele barului:

— O avalanșă de boală.

L-am întrebat pe Allan ce înseamnă OBE.

— Ordin al Imperiului Britanic.

— Adică e un fel de titlu, ca *sir*, am spus eu.

Și m-am gândit imediat la gentlemanul englez/irlandez perfect, singurul *sir* din viața mea, pastorele Mahoney OBE.

Soarele strălucea peste casa din Branscombe a pastorelui Mahoney. Rafturi pline de cărți vechi, canapeaua uzată, radioul cel vechi din colț și ochelarii lui de citit peste Biblia învelită în piele. Mă învăța engleza, ca să știu cum să mă adaptez în mediul acesta neprietenos. Cea mai frumoasă limbă era cea a păcii și a împăcării, spunea el și îmi citea ce zicea Portia despre milă. Iar acum, exact ca tatăl meu, mă uitam pe cer, căutând norii și ploaia blândă.

Era o splendidă seară de vară în Branscombe și pastorele Mahoney gătea paste în bucătărie, în timp ce asculta jazz. Stăteam pe canapeaua moale din sufragerie și ascultam toate sunetele din casă: pastele care fierbeau în apă, ciupercile care se prăjeau în tigaie, apa care curgea din carafă, așezarea mesei, mestecatul în mâncare, fluieratul și apoi fredonatul:

Tânjesc după cineva

Care sper că va fi

Cel ce va veghea asupra mea.^[33]

Noura, în după-amiaza aceea nu am avut coșmaruri. Priveam prin ușa de la curtea interioară spre trandafirul portocaliu din colț, luminat de auriul apusului de soare, inspiram adânc aroma care venea din bucătărie și ascultam glasul acela ritmat, dar trist. Mi-am ținut răsuflarea, apoi am respirat din nou și m-am ghemuit în pielea moale a canapelei.

Nu munceam în seara aceea, așa că m-am gândit să mă răsfaț cu o plimbare până la Turks Head. Încă mai aveam brațul bandajat, și când m-am spălat, m-am străduit să nu-l bag în apă. Am început rutina cumplită de a încerca să par mai tânără. Baie cu uleiuri de conifere, epilare, apoi cremă cu nucă-de-cocos, deodorant, spumă de păr. După aceea m-am aplecat ca să se usuce spuma. Poziția nefirească îmi creștea tensiunea. Capul mi se legăna ca al unui pui de

găină, eram unsă de parcă urma să fiu pusă la prăjit, părul meu mătura covorul, și-atunci am început să tremur. I-am văzut unghiile murdare de la picioare ieșind de sub perdele. Mi-am dat părul pe spate, m-am ridicat dintr-o singură mișcare și mi-am îndreptat spatele, gata să-l înfrunt, dar din nou dispăruse. Am dat perdelele la o parte și nu era nimic acolo, în afară de rufele mele spălate, frumos împăturite și puse pe calorifer la uscat.

*

Mama mea care era beduină și-ar mușcat buzele și ar fi spus: „Arăți ca o târfă!” Ar fi fost imposibil să o convingi pe mama că aici femeile respectabile se îmbrăcau de parcă ar fi fost toate niște târfe. Când se așeza, își acoperea până și vârful degetelor de la picioare și îmi spunea să nu-i las pe bărbați să-mi vadă gleznelor. Gleznelor mele subțiri și urâte nu erau chiar prilej de excitare, după cum spusese odată o actriță durdulie. Era seară târziu, dar soarele de vară încă mai strălucea, aurind totul în jur, copacii, râul și dealurile. M-am învelit cu șalul mamei și am plecat spre Turks Head. Am iuțit pasul când am ajuns lângă depozitul poștei, unde se sorta corespondența pentru întreg orașul. Probabil că toți mă cunosc aici, femeia nebună care nu scrie niciodată o adresă completă pe scrisori. Soarele arăta de-acum ca o rană deschisă la capătul orizontului, din care picura sânge curat peste întreaga lume. Apa era în flăcări, la fel cum fusese, pe vremuri, pârâul satului. Recolta noastră de grâu era cultivată cu grijă, astfel încât, atunci când ajungea la maturitate, bătrânii, femeile, copiii exclamau: „Ce frumos e apusul!” Iar bătrânele ne spuneau: „Mulțumește lui Allah pentru bunătatea lui. Recoltele tale ar fi putut fi atinse de lăcuste sau ar fi putut să mucegăiască.”

Stăteam pe malul râului, nu mă atrăgea ideea să intru în bar, eram fericită să mă uit la rana care se vindeca și la soarele care se scufunda în spatele dealurilor. Dar discuțiile aprinse, mirosul de țigară, de trabuc și de bere și sunetul vesel al muzicii mă îmbiau să intru. M-am așezat pe scaunul din colțul meu obișnuit și am cerut o limonadă. După prima înghițitură, m-am uitat în jur să văd dacă Jim era acolo, ca să știu să-l evit. Chiar în spatele meu, în zona de fumători, profesorul Robson, John, stătea cu un grup de bărbați și femei care păreau studenți. M-a văzut și și-a ridicat paharul spre mine. Am făcut și eu la fel. În același moment, mi-am dat seama că Jim se îndrepta spre mine, dar era deja prea târziu ca să-l mai evit. Îi spusese profesorului Robson că eram o femeie cu familie și acum iată.

— Bună.

— Bună, am spus eu, privindu-mi paharul.

— Mă urmărești?

Îmi aminteam de ceștile de ceai de salvie de pe noptieră, de micul dejun pe fugă și de întâlnirea întâmplătoare de pe stradă. Îl văzusem și într-o cafenea cu o blondă micuță, strângându-se în brațe și șoptindu-și unul altuia vorbe dulci la

ureche. L-am privit fără să spun vreun cuvânt.

— Te aranjez eu dacă mă mai urmărești, spuse el.

Tremuram când l-am întrebat:

— Ce vrei să spui?

Profesorul Robson privea toată scena de la depărtare. Jim mă amenință cu degetul și plecă.

Am pus paharul jos și am ieșit. Profesorul Robson, John, era chiar în spatele meu.

— Ești bine? mă întrebă el și își împinse ochelarii în sus.

— Sunt bine, J... John, am spus eu.

— Ce-ai pățit la mână?

— Nu-i mare lucru. Doar o zgârietură, am spus și m-am îndepărtat.

Ultimul lucru de care aveam nevoie era mila lui John... a profesorului Robson. Îmi târșaiam picioarele ca o păpușă asamblată cu șuruburi de plastic, pe care orice urmă de milă sau blândețe umană le-ar topi, lăsând în urmă o grămadă de membre dezarticulate. Era o noapte fără lună, dar uriașele panourile luminoase arătau ca niște luni mici, bolnăvicioase, plutind pe oglinda apei. Lumina lor artificială, care făcea să strălucească în noapte întreaga zonă, arunca parcă o vrajă asupra locului, ca și cum am fi fost cu toții actori într-un film SF. M-am înfășurat mai bine cu șalul, dorindu-mi să fiu în altă parte sau, pur și simplu, moartă. Tânjeam după nopțile liniștite din satul nostru, negre ca tăciunele, în care nu se auzea nimic în afară de cântecul ritmic al cicadei, lătratul îndepărtat al câinilor și mirosul de caprifoi. Cerul întunecat te învăluia, te acoperea ca o plapumă cu pene de struț, sub care puteai să te cuibărești, să închizi ochii și să cazi într-un somn adânc și liniștit.

De fiecare dată când plecam de-acasă, Liz striga după mine:

— Ai început să-ți vizitezi clienții la domiciliu, când nevestele sunt plecate. Curtezano!

Era prost dispusă. De când fusese la medic, înjura întruna. El îi spusese să nu mai bea, deoarece sistemul nervos și ficatul se erodau, „încet, dar sigur”, de la alcool. În prima seară, a încercat să nu mai bea, dar nici nu se făcuse bine ora zece că Liz se și dusese la magazinul lui Sadiq, cerșind o sticlă de vin ieftin. Îi va plăti mai târziu. Nu știam ce să fac. Știam că o nepoată de-a ei pe care o chema Natasha trăia în Kent, dar ce să-i spun? Sună la alcoolicii anonimi, mătușa ta trebuie dusă la o clinică de dezintoxicare? Cum puteam eu, chiriașa imigrantă, să recomand englezilor burghezi ce să facă cu mătușile lor?

*

Cât am să trăiesc, n-am să uit acea zi. Tata a venit acasă mai devreme decât de obicei, obosit și nepieptănat. El era întotdeauna aranjat și mi se părea ciudat să-l văd așa.

S-a dus direct în bibliotecă, a tras draperiile și a rămas în întuneric. A rugat-o pe ayah să-l spele pe cap cu apă și oțet și să-l frece cu niște ulei de salcie pe frunte. Ea mi-a spus că în timp ce îl masa pe cap, el repeta într-una: „Să slujesc pe Maiestatea Sa, regele-împărat, e o onoare pe care o voi purta cu mândrie până la moarte.”

Am ieșit să aflu ceva vești. Grădinarul mi-a spus că pe maidan se ținea o adunare publică. Tatăl lui Hita s-a adresat mulțimii. Englezii deschiseseră focul. „Oamenii spun că tatăl tău, domniță, l-a împușcat pe tatăl lui Hita și l-a lăsat să moară acolo.”

Am ieșit alergând să-l caut pe Hita. Când l-am găsit, se ținea strâns de barele porții de fier. Avea ochii larg deschiși și fălcile încleștate.

„Hita, Hita” l-am implorat și mi-am așezat mâna peste a lui.

Mi-a dat-o la o parte de parcă aș fi avut lepră și a început să tremure. A dat drumul barelor și a ieșit pe poartă. Nu l-am mai văzut niciodată.

Înainte să plec la serviciu, am găsit două scrisori pentru mine pe verandă, ceea ce nu se mai întâmplase niciodată. De obicei primeam doar facturi, pentru rate, pentru chirie, dar niciodată o scrisoare propriu-zisă. Am deschis-o pe prima și am văzut semnătura profesorului Robson.

Ne putem vedea vineri în loc de luni? Îmi cer scuze, trebuie să plec din oraș.

Din starea de leșin care m-a cuprins în timp ce citeam scrisoarea, mi-am dat seama cât de pregătită eram să-l văd. A doua scrisoare era o invitație la nunta lui Parvin, peste trei săptămâni. Recepția la Reed Hall, Universitatea din Exeter. În urmă cu patru ani, aproape că măturam străzile, căutând resturi de mâncare prin coșurile de gunoi, și, de fiecare dată când găseam un sandvici mucegăit, alergam în parc să-l mâncăm; la White Hare ni se spunea „cerșetoarele pakistaneze” și acuma Parvin se căsătorea cu domnul Mark Parks, un bărbat alb, frumos, englez, cu un cârlig de metal în loc de mână.

În seara aceea, Allan îmi mângâie mâna.

— Arată mult mai bine, Salma, nu mai ai nevoie de mânuși.

M-am uitat la părul lui dat cu gel, la papionul lui, la pantofii lucioși și m-am gândit ce mult mi-ar plăcea să fie fratele meu. Era sincer, discret și protector. Ar fi cu ochii pe mine sau ar avea grijă de mine? Aș fi fost o potențială sursă de rușine sau o soră mai mică și iubitoare? Oare cum se poartă frații cu surorile lor adolescente în țara asta?

Se apropia. Îmi dădeam seama din felul în care strângea paharele atunci când era liber, din felul în care mă privea, din felul în care îmi oferea cafea la sfârșitul serii.

— Dulceață? mă întrebă, de parcă ar fi fost un termen de apelare.

Nu aveam nevoie de complicații la serviciu.

— Nu, mulțumesc.

Am tăcut înainte să-i pronunț numele, pe care de obicei îl foloseam în voie. Mi-

am întins picioarele pe tapițeria de catifea și am sorbit din cafea. Se apropia, simțeam asta.

— Salma, ai vrea să iei cina cu mine miercurea viitoare? mă întrebă el și își aranja papionul.

Știa că nu lucrez miercurea. Am înghițit în sec și i-am răspuns cât de politicoasă am putut:

— Nu cred, Allan. Tu ești ca un frate pentru mine.

Am văzut că a înțeles mesajul din felul în care a lăsat ochii în jos, ca să-și ascundă durerea.

Ne-am băut cafeaua în liniște, apoi Allan a oftat și m-a întrebat:

— Ai frați?

— Nu, am mințit eu.

În depărtare se auzeau lătrături, vuietul traficului, muzică de la radio. M-am ridicat și i-am spus că trebuie să plec.

Mahmoud era cu câțiva ani mai mare decât mine, slab și arăta ca un rege în cămașa lui largă și lungă. Mă privea și încerca să-și răsucescă mustața scurtă și subțire, apoi înjura. Pumnalul lui de argint, cu mâner gravat și canelură de scurgere a sângelui pe lamă, o teacă de piele și bâta lui erau fixate de centura cu muniție.

— Se crede șeicul tribului. Merge ca un cocoș turcesc, cu picioarele depărtate. A fost circumcis târziu, din cauza asta e așa, spunea Shahla, sugându-și dinții.

Își vântura amenințător bâta în aer, de fiecare dată când mă mișcam. Dar uneori venea acasă de la școală cu o pungă maronie plină cu rahat turcesc și biscuiți, cam singurele lucruri care se găseau de vânzare la magazinul din sat. Știa că îmi place să scutur pudra de zahăr, să turtesc rahatul cu mâna și apoi să-l pun între doi biscuiți, ca pe un sandvici. Așezat pe marginea fântânii din curte, mă privea cum mâncam biscuiții, cu un amestec de dragoste și dezgust. Era un frate blând. Era ca poliția care patrula deșertul.

Shahla trăgea din pipa ei veche și spunea:

— Ai grijă ce faci, fetișo.

Când am deschis ușa, m-a izbit un miros de naftalină. Am mers pe vârfuri până în sufragerie, unde ea stătea întinsă pe canapeaua murdară, îmbrăcată într-un sari purpuriu și crem, brodat cu aur și cu o coroană de flori uscate pe cap. Fața îi era mânjită cu un soi de unt rânțed, de un galben-închis, pe care îl scosese dintr-o cutie de argint. Mâna ei inertă și plină de vânătăi se odihnea pe o scrisoare pe care-o ținea la piept.

— Tocmai m-am măritat cu Hita. Nu e minunat? spuse ea.

Sariul brodat strălucea în întuneric, dar prin fustă i se vedea lenjeria de corp murdară, din bumbac. Coroana înclinată îi trăgea bretonul încărunțit pe spate, lăsând să se vadă rănile roșii de pe frunte și venele subțiri, roșii, ca o pânză de păianjen, de pe obraji. Se frecă la ochi și spuse:

— De unde naiba să fi știut tata?

Apoi începu să plângă.

— Îți stă foarte bine în acest sari, Liz, i-am spus și mi-am pus mâna pe spatele ei zdruncinat de convulsii.

Încercă să-și înfrâneze lacrimile, dar izbucni într-un urlet, urmat de hohote ritmice.

— Mi-a scris scrisori în care își cerea iertare, o dată, de două ori, spuse ea.

Îi țineam capul în brațe și îi spuneam:

— Șșșș, e în regulă, șșș.

Îi simțeam căldura capului pe pântecul meu și lacrimile care i se scurgeau pe brațele mele.

Lacrimile ei fierbinți topeau untul, formând o dâră șerpuitoare pe fața ei, iar fardul îi mânjea ochii roșii, umflați.

Am fugit la bucătărie și am adus un prosop, săpun și niște apă caldă.

— Dă-mi voie să-ți curăț machiajul, i-am spus cu blândețe și am început să șterg untul galben cu prosopul umed.

Ea a stat cuminte, în timp ce eu îi ștergeam untul de pe față, cu apă și săpun. Își ridică privirea și spuse cu greutate:

— Tata l-a împușcat și apoi s-a sinucis.

— Pe cine a împușcat?

— Pe tatăl lui. Nu știa nimic. El voia ca ei să spună pace încoace, pace încolo, dar el a refuzat. Tatăl lui Hita al meu, bolborosi ea.

Fața îi era curată și chiar îmbujorată, când am întrebat-o:

— Vrei să te odihnești puțin?

— Mireasa se va retrage în dormitorul ei. Charles, poți săruta mireasa.

Când mi-am pus umărul sub brațul ei și am dus-o în sus pe scări, ea s-a lăsat dusă, ca păpușa neagră de pânză pe care i-o făcuse *ayah* a ei. Se băgă sub pilota albă, murdară. I-am întors capul într-o parte, i-am închis gura și i-am spus:

— Noapte bună, mireaso.

Ea oftă și adormi imediat.

M-am dus repede jos, am închis capacul de la cutia de argint, l-am șters, apoi am șters untul negricios de pe canapea și de pe măsuța de cafea, am deschis toate ferestrele și ușile, am vărsat vinul în chiuvetă și am spălat tava și paharele murdare.

M-am așezat în fotoliul lui Liz și am citit scrisoarea lui Hita, care zăcea mototolită pe podea.

Am visat luni în șir la ziua în care să-mi pot freca trupul cu crema ta, Elizabeth. Am amestecat pudră de santal, șofran și ulei într-un vas, în timp ce recitam atent numele și titlurile familiilor noastre. Mi-am scos hainele și mi-am frecat pieptul, spatele, mâinile, buzele, degetele, până când pielea mea a devenit galbenă și moale. Am stat așa, așteptând ca sudoarea și sângele să se infiltreze prin ulei, apoi m-am șters, am pus totul într-o cutie de argint, am mai adăugat niște ulei și am amestecat până când s-a făcut o pastă fină, apoi am pus-o la adăpost, pentru

ziua cea mare când tu îți vei freca pielea albă și delicată cu ea, până când se va face galben-închis, în ziua când vei fi a mea.

Lămâi și maimuțe

Mirosul de ulei de baie din conuri de brad aducea cu sine promisiunea unui bărbat în grădină, sub fereastra mea. Amețită încă de aburii băii de ierburi, uitasem că eu nu am o fereastră cu vedere spre grădină. Mi-am întins trupul în apa fierbinte și mi-am relaxat mușchii. Munca mea care presupunea cusut, călcat și apoi alimentat mașina de spălat vase cu pahare îmi înțepenise gâtul și umerii. În curând o să am treizeci și doi de ani, o sa fiu cocoșată, cu păr cărunt și tot o străină. În curând o să mă rog de Sadiq să se căsătorească cu mine și o să fiu fericită să-i trimit soției lui din Pakistan două sute de lire pe lună. Din oglindă mă privea un chip de ceară. Mi-am fixat bretelele sutienului, mi-am pus o bluză neagră de dantelă, pe care o cumpărasem de la un magazin de ajutoare și pe care o reparasem singură, și o fustă neagră, brodată, lungă, care fusese a lui Parvin. Într-una din zilele de la han, a înnebunit și a aruncat pe jos tot ce avea în șifonier. „Nu le mai suport. Ia asta, ia și asta. Ia-le pe toate”, țipase ea. Nu am purtat niciodată pantofii negri cu tocuri joase, înveliți în șervețele moi și ascunși printre haine. I-am cumpărat dintr-un capriciu, apoi mi-am dat seama că doar femeile în vârstă purtau pantofi decenti în țara asta. Mi-era dor de pantofii de plastic, verzi, fără toc, ai bunicii mele. „Merg cu ei prin râuri, prin lacuri, pe pământ uscat și se vede că sunt de calitate. Bunul tău tată îmi cumpără două perechi pe an din capitală, cu un dinar perechea”, spunea ea.

Am ieșit din casă în pantofi cu toc cui și am auzit-o pe Liz șoptind la telefon: „Are mai mulți bani. Cumpără pâine neagră proaspătă și ceai Earl Grey. Sally face trotuaru’.”

M-am așezat pe una dintre banchetele de la Water Front, de-afară, acolo unde se servea o pizza cât capacele de la coșurile de gunoi și îmi beam cola mea dietetică. Blocurile nou-construite, cu vedere spre râu, păreau goale, nimeni nu locuia în ele, pentru că nimeni nu-și permitea. Ca niște case făcute din biscuit, zahăr și gheață, păreau luminoase, strălucitoare, dar ușor de fărâmat. Portul era plin de oameni, copii italieni care învățau engleză, tinere turiste spaniole, studenți americani, capete rase de prin împrejurimi, cu câinii lor mari, cu gecile lor negre retezate și cu tricourile lor cu steagul britanic desenat pe ele. Mă uitam la feribotul Goodtime, cum traversa oamenii de pe un mal pe celălalt, la luminile lui care se retrăgeau și pluteau pe apă.

Brusc, mi se ridică părul de pe ceafă. Cunoșteam briza aceea. Ea era. Plângea, căuta un sprijin. Cunoșteam vântul acela. Un fior m-a străbătut și m-am aplecat de parcă m-ar fi lovit vântul, și mi-am atins sfârcurile întărite. Simțeam că mă înec. Părul ei negru i se lipise de cap, burtica îi ieșea în afară, iar picioarele erau mici. Când doamna Lamaa a plesnit-o peste fund, ea a țipat după aer. I-am numărat degetele de la fiecare mână: unu, doi, trei, patru, cinci. I-am numărat degetele de la fiecare picior: unu, doi, trei, patru, cinci. Degetele ei fine se încolăceau în jurul degetului meu arătător, ca o viță-de-vie tânără care tocmai se

deschidea. Cu câteva clipe înainte ca buzele ei să-mi atingă sfârscul, Naima a luat-o și sânii mei au rămas plini de lapte. Urlam la fereastra cu gratii. Colegele m-au ținut să nu mă izbesc de pereți. Când mi-am revenit, Noura și doamna Lamaa mă țineau. „E mai bine așa, iubito. E mai bine așa.” Picioarele mele erau acoperite cu sânge uscat, iar pântecul mi-era lipicios de lacrimi și lapte.

Chiar și fanfaronii de la Dancers erau de vârstă mijlocie. Am plătit patru lire și am intrat. Mi-am privit reflecția în oglinda lungă de la intrare. Părul meu creștea stătea sculat, fața îmi strălucea de transpirație și fusta mi se mototolise. Mi-am dat părul pe spate și am intrat în clubul pe jumătate gol. Mi s-a părut că toți mă privesc pe mine, că toți au raze X cu care pot vedea orice, inclusiv trecutul meu rușinos. M-am dus repede la bar, am comandat două cola dietetice ca să nu mai fac încă un drum, m-am dus la una dintre mesele din colț și m-am așezat. Mă aflam pe o podea mai înaltă, înconjurată de o balustradă și mă simțeam de parcă stăteam pe un trotuar și priveam trecătorii. Globurile de discotecă strălucitoare reflectau luminile roșii și verzi și le împrăștia pe întreg ringul de dans, care era gol, în afară de două blonde de vârstă mijlocie, în fuste scurte, albe, care dansau în jurul genților lor. Le recunoșteam imediat pe femeile ca mine care se scufundau.

Mă și vedeam stând acolo, în mijlocul unui ring vechi de dans, unduindu-mi șoldurile în ritmul unei tobe în deșert.

— De unde ești? mă întrebă un tânăr într-un tricou pe care scria Anglia și în pantaloni negri, care străluceau de la prea mult călcat.

Arăta ca un suporter înfocat al unei echipe de fotbal, așa că i-am răspuns:

— Nu vorbesc engleza.

M-a privit cu ochii lui albaștri și a spus:

— Ba da. Vorbești engleza.

— Nu, nu vorbesc.

— De unde ești? Din Barcelona? Am fost la Barcelona. Italiancă, nu?

Nu i-am răspuns.

— Știu de ce nu spui. Pentru că ești din Argentina, zise el și se îndepărtă.

Dacă i-aș fi spus că eram arăboaică, probabil că ar fi fugit și mai repede. O beduină dintr-un sat care se numea Hima, al cărei sânge fusese vărsat de către tribul ei ca să-l bea vagabonzii. Mi-am îndreptat spatele, mi-am supt burta și am tăcut din gură. Ca un martor-cheie într-un proces împotriva mafiei, mi-am schimbat numele, adresa, trecutul și chiar țara, ca să-mi șterg urmele.

Gwen spunea că e foarte important să-ți cunoști arborele genealogic. Rădăcinile te țin strâns legat de pământ. Trebuie să te accepți și să te mândrești cu ceea ce ești. Încearca să construiești o istorie a familiei sale, când am întrebat-o despre tatăl ei.

— La un moment dat, tata s-a mutat în Merthyr Tydfil și se pregătea să devină ajutor de miner. A renunțat la ideea asta și știu că a stat în Wolverhampton o

vreme. A vâslit, a jucat rugby și a fost în armata teritorială o bună bucată de timp. În 1912, a plecat să muncească pe lângă Johannesburg, în Africa de Sud, unde a fost asistent de inginer-șef pentru primele lucrări de fier și oțel care s-au stabilit acolo. Acum face parte din Kverner.

Dintr-o batistă de muselină a scos un lingou cenușiu, l-a mângâiat blând și a spus:

— Partea cea mică din primul lingou are cinci centimetri pe doi și e gros de un centimetru. Pe o parte e scris, USCO, United Steel Corporation, cred, LINGOU Nr. 1 și pe celălalt scrie 1-9-13, data când a fost gravat. Mai era și un lingou original, înainte ca acesta să fie gravat. Toți oamenii importanți se uitau, spuse ea și mai turnă niște ceai în frumoasa ceașcă chinezească cu trandafiri englezești desenați meticolos pe una dintre părți.

Aceasta era o zi specială. Gwen își împărtășea cu mine dragostea nemărginită pentru tatăl ei.

La Dancers, un bărbat de vârstă mijlocie, cu o burtă mare, de la prea multă bere, stătea în colț sorbindu-și băutura și privindu-mă. Le îndepărtă politicos pe femeile care se apropiau de el și veni spre mine.

— Vrei să dansezi?

Când invitația venea de la un bărbat care arăta decent, purta pantofi practici, solizi și o cămașă curată, albă, un bărbat care era probabil profesor la vreo școală generală, ea nu trebuia respinsă.

— Îmi pare rău, sunt obosită, i-am spus după o clipă de ezitare.

Azi-dimineață, pescărușii arătau ca un nor alb, pufos, care plutea deasupra câmpiei verzi, unii zburau afară din stol, alții dimpotrivă, zburau împreună, alții se scufundau repede în apă, iar unii stăteau pe câte o creangă și priveau tot dansul din aer, de parcă nu aveau și ei aceleași pene albe și aceleași aripi.

Clubul, de-acum plin, duhnea a bere și nicotină.

— Dă-ne un sărut, târfă! strigă un bărbat.

— Să i-o tragi lu' mă-ta! îi răspunse femeia.

Pe ringul de dans, un bărbat care curtase femeile toată seara și fusese respins își deschise fermoarul și își arăta chiloții cu steagul Angliei.

Tocmai îmi terminam și cea de-a doua băutură, când un bărbat frumos, brunet și bine îmbrăcat se opri chiar în fața mea, îmi făcu un semn cu mâna și mă îndemnă să-l urmez. M-am imaginat făcând dragoste cu acest instalator italian pe banchetele din piele ale mașinii lui sport galbene. Apoi, când se va termina distracția, se va pieptăna, se va încheia la pantaloni și la cămașă și va spune: „Trebuie să fug. Mă omoară nevastă-mea.” M-am rugat de mine să-l urmez, să mă comport omenește, să cedez, dar Salma și Sally au refuzat să se miște, să alerge după el, să caute refugiu. Eram o condamnată, o imigrantă, un gunoi, și o aventură de-o noapte cu un instalator era mai mult decât meritam. Dacă aș fi în locul lor, nu mi-aș da voie în casele lor curate, parfumate. Eram contagioasă și tot ce atingeam se transforma în smoală neagră. Mi se făcea greață când vedeam

cum se sărută un bărbat și o femeie care până acum câteva minute erau străini. Era probabil din cauza paharelor de cola pe stomacul gol. Dacă ar fi venit cineva la mine să mă întrebe – ca în dramele victoriene – dacă vreau să iau puțin aer, aș fi spus da. Am supt cuburile de gheață, m-am învelit cu șalul mamei mele și am ieșit din norul de fum. Aerul dimineții era răcoros, iar mirosul înțepător de bere ceda încetul cu încetul în fața aromei mâncării grase care se prăjea.

M-am așezat pe bancă și am inhalat mirosul de *falafel* în ulei și am ascultat conversația în arabă. Pe fundal se auzeau și niște șansonete vechi franțuzești.

— Zasin, de ce se întâmplă asta mie? întrebă bătrânul.

— *Kismet, naseeb*, soarta, omule, îi răspunse tânărul.

— De ce să fie fiul meu rabin?

— Allah îi încearcă pe cei mai credincioși, spuse Yasin.

— Amin, spuse bătrânul.

— De asemenea, el încă tânăr și mai are timp să se răzgândească, spuse Yasin.

— În războiul de eliberare a Algeriei, m-am alăturat rezistenței. I-am dat afară pe francezi din țară. Am pierdut milioane și acum blestemații de europeni îl vor pe fiul meu. Nu mai e arab, nu mai e bărbat.

A aruncat o bucată proaspătă de *falafel* în tigaie. Aroma de năut, usturoi și pătrunjel în ulei fierbinte îmi dădea din nou târcoale.

— O învinuiesc pe mama lui englezoaică. I-a legat părul cu panglici și l-a îmbrăcat ca pe fete.

— Doar l-a răsfățat. Mamele arabe sunt mai rău, spuse Yasin.

— Nu mai e fiul meu și nu mai vreau să-l văd niciodată, spuse bătrânul.

— E unicul tău fiu. Nu poți să spui asta.

Am ciulit urechile și am adulmecat aerul.

— O să divorțez de nenorocita aia, spuse bătrânul.

— *Doucement*, prietene, *doucement*.

— Ai o mustață ca un ghidon, Mokhammad! strigă un tânăr englez de peste stradă.

— Nu-i asculta. Mustața ți se potrivește, spuse Yasin.

— Ai dracului englezi! Pleacă de-aici, poponarule! Piei, mâncător de varză ce ești! țipă bătrânul.

— O să-ți crească tensiunea, spuse Yasin.

Aromele de chimen, piper negru și coriandru învăluiau strada aglomerată. Tineri beți se duceau spre casă clătinându-se în lumina zorilor. Auzeam în depărtare uguitul porumbeilor și sirenele poliției. Am tras adânc în piept mirosul de acasă, mi-am legat mai strâns șalul mamei în jurul gâtului, m-am ridicat și m-am alăturat turmelor care coborau dealul.

— Nu te-am mai văzut de o groază de timp, nu mă suni niciodată, spuse Parvin.

Aranjasem să ne întâlnim la cafenea la ora unu. M-am îngrijit mai mult de

aspectul meu. Parvin arăta ca un fotomodel, cu ochii ei căprui, părul negru, lung și drept, bretonul tuns scurt, pielea neagră, lucioasă și cu *kameez*-ul mov și tenișii albi. Ne-am îmbrățișat și ne-am sărutat pe obraz, cum făceam de obicei.

— Arăți bine, am spus timid.

— Nici tu n-arăți rău, spuse ea, în timp ce îmi cerceta cu atenție chipul.

Căuta „semne de paranoia”, cum spunea pe vremuri. A zâmbit când nu a găsit niciunul.

A insistat să-mi facă cinste cu prânzul.

— Ești sigură că nu vrei desert?

— Vreau o prăjitură cu lămâie, am spus recunoscătoare.

A plătit pentru ambele tăvi, pe care le-am dus sus și ne-am așezat printre arbuștii ornamentali.

Parvin mă privi și spuse în timp ce își înfuleca salata:

— Ești domnișoara mea de onoare și vreau să vii devreme, ca să mă ajuți să mă îmbrac.

— La ce oră? am întrebat.

— Dacă vii la zece dimineața, e foarte bine. Nu te îmbraci direct, doar îți iei lucrurile cu tine. Ne îmbrăcăm împreună. Apropo, domnișoarele de onoare trebuie să se îmbrace în mov.

Mâncam încet din prăjitura de lămâie, atentă la Parvin.

— Parvin, ești fericită?

— Da.

Coaja de lămâie îmi amintea de plantațiile de lămâi de la marginea orașului nostru. Primăvara, când copacii erau înfloriți, când arătau ca niște mirese împodobite, mirosul adus de vânt te izbea, parcă, în moalele capului.

— Și familia ta?

Nu am mai văzut-o niciodată pe Parvin plângând, după acea noapte de la han. Lacrimile ei nu erau pentru consum public, spunea ea.

— Ce-i cu ei?

— Vin și ei la nuntă?

— Ei nici nu știu unde sunt, spuse ea și urmări cu furculița morcovul din farfurie.

— Și dacă află despre Mark și despre nuntă?

— Va fi prea târziu atunci.

Dacă nu aș fi cunoscut-o pe Parvin, aș fi spus că e perfect în regulă, dar ea își plecă ochii, ascunzându-și privirea în spatele genelor, lăsă capul în jos, până când părul îi acoperi aproape toată fața și se jucă cu șervețelul, împăturindu-l și despăturindu-l.

— I-ai povestit lui Mark despre familia ta?

— Da, și el le va spune alor săi că familia mea e în Pakistan și că nu poate veni la nuntă.

— De ce nu încerci să te înțelegi cu ei?

— Mă gândesc la asta în fiecare zi. Nu vor fi de acord.

Deși el a fost de acord să se convertească la islamism ca să mă liniștesc eu, tot un englez alb e.

— Poate încuviințează dacă e musulman.

— Odată ce te-ai născut creștin, creștin rămâi, spuse ea și își împături șervețelul.

— Bărbați buni pakistanezi nu cațără în copaci, am zis eu.

— Vrei să spui nu cresc, mă corectă ea.

Am râs amândouă.

În timp ce plimbam prin farfurie și ultima bucată de prăjitură cu lămâie, mă gândeam că adevăratele maimuțe eram chiar noi, Parvin și cu mine, care știam să ne cățărăm în copaci și să ne dăm jos fără ajutor. Am întins mâna peste fața albă de masă și am strâns mâna elegantă a lui Parvin.

— Nu-ți face griji. Nunta va fi bine.

După serviciu, m-am dus repede la Gwen, care era probabil în bucătărie când am sunat la ușă. O auzeam cum se apropie de ușă cu greutate. Deschise ușa și chipul ei palid fu luminat de un zâmbet.

— Bună, Gwen, ești palidă, am spus și am sărutat-o pe obraji.

— Mă omoară picioarele astea. Trebuie neapărat să slăbesc, spuse ea, trecându-și mâna prin părul cărunt.

Am îmbrățișat-o și i-am spus că are nevoie de exercițiu.

— Vrei să facem o plimbare acum?

Era încă devreme și soarele își făcea loc blând printre nori. Și-a pus jacheta de ploaie, eșarfa înflorată și s-a chinuit cu pantofii de purtare. Nu m-am oferit să o ajut pentru că s-ar fi simțit jignită. Am mers în josul străzii.

— Când ai artrită, ți se împuținează lichidul care îți lubrifică încheieturile, și oasele încep să se frece unul de celălalt, spuse ea.

Durerea i se citea pe față, dar mergea mai departe.

— Dar dacă nu mă mișc, o să ajung invalidă.

Am strâns-o de braț și am încercat s-o încurajez să se sprijine pe mine. Și-a tras brațul și a continuat să se sprijine în bastonul ei. Până am ajuns la prima bancă de lângă râu, fruntea i se umpluse de broboane de sudoare. Gwen răsuflă ușurată, când se așeză în sfârșit.

— Hai zi. Care-i problema? spuse ea.

— Parvin m-a rugat să-i fiu domnișoară de onoare. Nu am nicio rochie mov. Și apropo, nu și-a invitat familia.

— Și?

— Ar fi trebuit s-o roage pe una dintre colegele ei de la serviciu. Ele ar fi știut ce să facă.

Gwen desena linii pe iarbă cu bastonul. Mă privi cu ochii ei îmbătrâniți și îmi spuse cu tonul ei de directoare:

— E timpul să-ți revii. A) Familia e familie și e treaba ei dacă îi invită sau nu, B) te-a ales pe tine să-i fii domnișoară de onoare și nu pe altcineva, C) am o rochie

veche mov pe care am îmbrăcat-o o singură dată, acum patruzeci de ani, la nunta surorii mele. E în stare bună, poți s-o mai modifici dacă vrei, spuse ea și privi înspre râu.

— Serios? Grozav, grozav, am spus eu.

Lebedele valsau pe oglinda apei, de parcă nimic n-ar fi mers prost pe lumea asta. M-am uitat la fața transpirată a lui Gwen, la părul ei scurt și cărunt, la corpul supraponderal și la picioarele umflate, întinse pe pajiște, și îl uram pe fiul ei Michael, pentru că nu o vizita. Shahla ar fi spus: „Oferi carne unui om fără dinți și cercei unui om care nu are găuri în urechi.” M-am ridicat, mi-am scos fluierul de bambus și am cântat o melodie pe care o repetasem de atâtea ori când stăteam aici, pe malul râului, privind apusul. Am încercat să imit mișcările grațioase ale lebedelor, am introdus țipetele bruște ale pescărușilor și sunetul apei curgătoare. Stăteam în fața lui Gwen de parcă aș fi făcut parte dintr-un spectacol regal, sub patronajul Maiestății Sale, regina Elisabeta.

Când am primit cetățenia și am devenit cetățean britanic, a trebuit să jur supunere față de regină și urmașii ei. Gwen era regina mea, așa că m-am înclinat în fața ei, când am terminat.

A bătut din palme râzând:

— Tu chiar știi să cânti la chestia aia. Nu mi-ai spus niciodată.

— Acum știi, i-am răspuns eu zâmbind.

— Da, acum știu.

Max observă că eram tulburată și mă întrebă:

— Acum ce mai e?

— Parvin se căsătorește și vrea să-i fiu domnișoară de onoare.

Mă privi de parcă mi-ar fi spus că își dorește ca și eu să mă căsătoresc cât mai repede.

— Drăguț.

— Sunt o familie elegantă și eu nu știu ce să fac.

Scuipă niște ace, își trecu degetele umezite cu salivă prin păr ca să se asigure că e la locul lui și apoi spuse:

— Orice ai face, să nu vomți pe pantofii ei. Nepoata mea a fost invitată la nunta unei prietene de la universitate. Genul de oameni foarte pretențioși. Hipism și curse nautice. Prostănaca a văzut toată băutura aia gratis și a început să toarne pe gât. Mai întâi lichior de vișine și șampanie, apoi bere, vin, porto și whisky, până când cina de cinci feluri a fost împrăștiată pe rochia de mătase a mamei mirelui, chicoti el. Nu, da' ce-i mai rău e că prostănaca se duse la nuntă ca să-și găsească un soț elegant, râse el.

Ce nu știa el era că eu nu pusesem niciodată gura pe alcool. Eram o nenorocită de musulmană, ce naiba? Dar dacă o să fiu într-atât de emoționată, încât să vomit pe podea?

— Dacă sunt din ăia cu nasu' pe sus, atunci vorbește cu ei numai despre vreme și spune-i într-una „doamnă” mamei lui și o să fie bine. Apropo, eu nu mi-

aș face atâtea griji, pentru că foarte puțin or să fie treji. Dacă îți amintești ce s-a întâmplat la o nuntă, înseamnă c-a fost o plictiseală.

Rochia primită de la Gwen, ajustată, curățată și împachetată în plastic, foșnea în bătaia vântului.

Am agățat umerășul de marginea dulapului vechi, ca s-o păstrez neșifonată și ca să mă uit la ea, înainte să adorm. Era mov, fără bretele, mulată pe corp, cu un corsaj în formă de inimă și cu o pelerină mare de voal, lila, cu mâneci lungi și guler înalt. O magnolie mare făcută din satin mov și din șifon lila era agățată de o parte a gulerului. Am scurtat rochia până sub genunchi, am strâmtat-o puțin la spate și am lăsat partea de sus așa cum era. Era într-adevăr o rochie frumoasă. Am deschis valiza de deasupra șifonierului și am scos rochia albă a Laylei pentru prima dată de luni de zile. Am petrecut ore în șir ca să fac rochia aceea de fetiță. Ore în șir am încercat să-mi imaginez cum arată un nufăr într-o noapte luminoasă și veselă, o Layla. Am încercat să fac rochia în formă de crin. Îmi doream ca viața celei care o va purta să fie mai fericită și mai albă decât a mea. Tivul în zigzag, gulerul înflorat, buzunarele mici în formă de trandafir, mânecile pufoase păreau să-i ureze tot binele din lume. Am dezvelit rochia lui Gwen, am scos-o de pe umerăș, am strecurat rochia Laylei dedesubt și apoi am pus haina deasupra. Am înfipt cârligul de metal prin gaura învelitorii de plastic și am agățat ambele rochii de marginea șifonierului. Satinul mov, fin și cele câteva perle cusute pe gulerul rochiei ei străluceau împreună în întuneric.

Liz era țintuită la pat. Abdomenul îi era umflat, brațele pline de vânătăi și era la fel de palidă ca și tapetul cel vechi. Am încălzit niște supă, am tăiat câteva felii de pâine, le-am pus cu atenție pe o tavă mare și i le-am dus în dormitor. Am bătut la ușă și ea mi-a răspuns:

— Intră, *jankhi ayah*.

Am așezat cu atenție tava pe servanta de lângă pat și am observat că poza ei alb-negru de nuntă, cu rama sofisticată din argint, nu se zărea nicăieri.

Purta aceeași lenjerie de bumbac, pătată. Am ridicat-o și am pus niște perne sub ea. Cutia de argint cu crema respingătoare era sub pernă. M-a privit și a zâmbit. Galbenul untului pe care i-l ștersesem de pe față i se infiltrasă acum în albul ochilor. Am pus tava în poala ei și am netezit pilota murdară. Apucă lingura între degetele ei tremurătoare și încercă să ia niște supă. După câteva încercări, puse lingura jos, înfrântă, iar eu m-am așezat lângă ea pe pat și am început s-o hrănesc ca pe un copil. Ea înghiți supa cu greutate și mă privi:

— *Ayah*, Hita face înghețată de cocos?

— Da, Liz, am răspuns.

— Da, Upah, spuse ea.

Sorbi jumătate din supă și se băgă din nou sub pilotă, extenuată. Am mângâiat-o pe părul cărunt și i-am spus:

— Vrei să chem pe cineva? Vrei s-o chem pe nepoata ta?

— Unde e Charles? întrebă ea. Tot la țară?

— Da, doamnă, am spus eu.

— Alergi, alergii de asemenea, strigă Sadiq, de peste drum. Unde merge? La Bursă? Ți-au scăzut acțiunile?

— Bună dimineața și ție, am strigat și eu.

— Sau te duci la prietenul tău englez?

— N-am niciun prieten englez. Sunt musulmană, am spus și am zâmbit.

— Toate nucile-de-cocos au prieteni englezi. Musulmani doar după nume, spuse el.

— Sunt musulmani și musulmani.

— Sunt islamici.

Am traversat strada și am ajuns lângă el pe trotuar, în fața magazinului.

— Ce vrei să fac ca să-ți dovedesc că sunt musulmană? Să mă rog de cinci ori pe zi pe pragul tău?

— Și asta ar fi frumos, spuse el și chicoti.

— Îmi place ce ți-ai făcut la păr. Arată ca o creastă de cocoș, l-am tachinat eu.

Strâmbă din bărbie și spuse:

— Nu face pe deșteapta. Doar pentru că ai trecut strada spre Universitate, nu înseamnă de asemenea că ești profesor, spuse el și arătă înspre deal.

— Ce îți mai fac soția și copiii? am întrebat eu.

— Cât se poate de bine. Dar e rău fără ei.

L-am apucat de mâna dreaptă și apoi i-am dat drumul.

Își apăsa colțurile ochiului cu degetul arătător, zâmbi și spuse:

— Mă doare stomacul. Am mâncat prea mulți hamburgeri și mi-e poftă de curry.

— *Falafel*-ul îți face rău, am râs și am zâmbit.

— Pot să încerc, spuse el și îmi făcu cu ochiul, își înclină capul într-o parte și își atinse părul dat cu gel, stricându-și bretonul atent aranjat.

Rubine și pâine uscată

Chipul lui Parvin, perlele în formă de lacrimă din jurul decolteului împodobit al rochiei crem de mătase, cristalele și perlele încrustate în strasurile în formă de frunze și flori din coronița ei străluceau în lumina slabă a apusului de soare. Neagră, maiestuoasă și stăpână pe sine în voalul ei lung, ținea mânerul cuțitului împreună cu Mark, gata să taie tortul. El îi spuse ceva, iar ea zâmbi, își ridică privirea și îl sărută pe obraz. Părinții lui, Sarah și Jenny, surorile lui, rudele și tinerii prieteni îi aplaudau, ei numărând până la trei și tăiară dintr-o singură mișcare, distrugând mirele și mireasa din zahăr caramel lila, care dansau în vârful tortului. Mătușa cu pălărie mare, roșie, împodobită cu flori albe, spuse:

— L-am făcut cu mâna mea. Parvin a ales culorile. Trebuie că sunt culorile preeriei pakistaneze.

— Nu fi ridicolă. Parvin e englezoaică, spuse mama lui Mark.

Mai devreme, abia își reținea lacrimile când ofițerul stării civile recita o poezie din Gibran, pe care Parvin o alesese pentru această ocazie. Despre ce ar trebui să fie dorințele și nevoile:

Să te topești și să fii ca un pârâu curgător

Care își cântă melodia în noapte.

Să cunoști suferința tandreții fără margini.

Să te doară dragostea așa cum ai știut-o tu;

Să suferi de bunăvoie și cu bucurie.

Să te trezești în zori cu inima înflăcărată...

Parvin mă privi prin vâl și îmi zâmbi. Mi-am coborât privirea, am tras aer în piept, m-am echilibrat și apoi am ridicat privirea și i-am zâmbit și eu. Ea mă sărută pe ambii obraji, așa cum făceam de obicei, apoi se duse lângă Mark și îl luă de mâna stângă. Cârlițul lui o apăsa încet pe spate, în timp ce mergeau amândoi spre mașina sport de-afară, decorată ca pentru tinerii însurăței. Ne-au făcut cu mâna și au plecat zângănind spre viața lor de tineri însurăței. Obrajii îmbujorați ai mamei lui Mark străluceau în lumina fadă a apusului.

— Sunt atât de bucuroasă că a găsit fericirea după ce a trecut prin atâtea, spuse ea și își șterse fața cu batista de dantelă brodată.

Ca s-o completez și să mă opresc din plâns, am spus:

— Doamnă, ce apus magnific!

Ea dădu din cap, fără să spună nimic, și mă strânse de mână.

Era un smarald, un turcoaz încrustat în argint, mătase indiană căzând în valuri ca o cascadă, boabe de cafea proaspăt măcinate într-un mojar din lemn de santal, frumos împodobit, miere de acacia în borcane de sticlă curată, aroma șofranului, o perlă în învelișul ei decorat, o singură floare albă de iasomie, stând acolo singură, cu capul sus, și nimic altceva n-o atinge, în afară de mâna lui artificială.

Se zărea doar o lumină slabă la intrarea în Reed Hall, iar în jur totul era întunecat, cu excepția unor miei electrici care luminau slab pe poteca dinspre campus. M-am așezat pe scări și am rămas așa mult timp, până când s-a întunecat de tot, apoi am băut primul meu pahar de șampanie pe stomacul gol. Povestea lui Max despre nepoata lui m-a împiedicat să mănânc și m-am gândit că dacă tot e să vomit, mai bine vomit fără să fi mâncat nimic. „Blestemat este cel care aduce, cel care cumpără și cel care bea alcool”, îmi răsuna în minte vocea tatălui meu. Mâna-mi tremura, în timp ce ducea băutura interzisă la buze. Trecuseră aproape douăzeci de ani de când îi văzusem ultima dată. Eram singură, cu copacii întunecați, ca niște fantome, cu cerul întins, fără lună, și cu fluierul. Am cântat un cântec atât de nostalgic încât îți frângea inima. Femeia fardată, cu vocea blândă, îmbrăcată în satin și voal nu eram eu. N-aveam nimic în comun cu conacul acela de secol nouăsprezece, cu peluzele groase și netede, cu scările mari de piatră, cu statuile goale, cu copacii străvechi. Eram o păstoriță, care își mâna turmele spre pajiști sărăcicioase, sub un cer nerușinat, o păstoriță care plângea când avea chef să plângă, care își scotea pantofii atunci când avea chef și care plivea și făcea dragoste ca o vijelie. Alergam desculță pe pajiște, cântam din fluier și dansam, apoi picam în nas, mă rostogoleam pe deal în jos, urcam dealul înapoi, cântând cât mă ținea gura: „Fiecare mișcare pe care o faci, fiecare tort pe care îl frângi, fiecare înghițitură pe care o bei.”^[34] Am căzut din nou în nas și am început să plâng, de parcă un spirit rău ar fi ieșit dintr-o sticlă. Bunica mea Shahla mă mângâia pe păr și îmi spunea: „Pune spiritul care te face să plângi înapoi în lampă, floarea mea. Lacrimile tale sunt pietre nestemate.” Stăteam pe iarbă și plângeam. Spatele îmi tremura, îmi țineam capul plecat, dinții-mi clănțăneau, mi se strânsese stomacul, îmi simțeam mâinile și picioarele moi, mă legănam în ritmul cântecului funerar al bunicii mele: „Unde e mormântul lui? Unde e pumnalul lui? Unde e chipul lui? Aduceți-mi o șuviță din părul lui!”, cânta ea când a auzit că tatăl ei murise, îngropându-și mâinile în nisip și împrăștiindu-l pe cap și pe corp. Un nor de praf și-n mijlocul lui ceva mov. „Unde e fiica mea? E vie sau moartă? Ochii mei tânjesc s-o vadă. Urechile mele aud o singură chemare, „mami”, nasul meu îi adulmecă mirosul. Aduceți-mi o pătură cu care s-a învelit, pantofii cu care s-a încălțat, o șuviță din părul ei!” Așa cântam. Un nor de praf și-n mijlocul lui ceva mov.

Am traversat un râu necunoscut, departe de locuința mea, m-am uitat atent la caii care pășteau pe mal, am privit adânc în umbrele depărtării și am ascultat foșnetul copacilor și pași care frângeau ace uscate de brad și mușchi. Brusc, am simțit o răsuflare umană în ceafă.

— Mahmoud? am zis printre hohote.

Gwen își îndreptă șorțul, își dădu părul scurt după urechi și spuse:

— Nu știa că erau rubine. Despre tatăl meu vorbesc. A adus cu el pietrele alea

prăfuite, tocmai din Africa de Sud, și le-a pus în atelierul lui din grădină, împreună cu alte pietricele și fragmente de oțel. Un prieten îi spusese că avea rubinele de la un miner și că voia să-i dăruiască și lui câteva și le-a pus în buzunarul de la palton și a uitat de ele până când a ajuns în Swansea.

Întinse unt pe un biscuie, îl puse pe o farfurie și mi-l întinse.

— Uitase de ele din nou, până într-o zi când își căuta binoclul și le-a văzut pe un raft, ascunse într-o pungă maro de hârtie. A luat o piatră în mână și a început s-o pilească, să vadă dacă e un rubin sau doar o piatră oarecare de mină. Nu a găsit nimic care să semene a rubin sub suprafața cenușie a pietrei. A continuat toată după-amiaza să curețe, să pilească, să răzuiască, până când s-a săturat și le-a aruncat pe toate pe jos. Mai târziu, a descoperit că trebuie să tai într-un anumit fel rubinele, ca să ajungi la nucleul lor roșu. Știi, Salma, și-a petrecut anii din urmă căutând rubinele pe podeaua din atelier, în magazie, în grădină, peste tot. Îl priveam pe fereastră cum stă în genunchi și caută blestematele alea de rubine.

Se opri ca să-și tragă răsuflarea, bău niște ceai și spuse:

— Cu câteva săptămâni înainte să moară, a găsit un rubin. Da, a găsit un singur rubin neșlefuit.

Am simțit căldura unei haine moi pe umerii mei, am ridicat privirea și am văzut un chip familiar pe care nu reușeam să-l deslușesc de-a binelea.

— Mahmoud? am spus printre hohote.

— Nu. Sunt eu, John, zise el și mă înveli cu haina lui.

— Care John?

— John Robson. Profesorul Robson.

Brusc, mușchii stomacului mi s-au contractat și am vomitat pe picioarele și pe pantofii lui. Tremuram, fără suflare.

— Toaletă, am rostit eu, gâfâind.

A lăsat umărul în jos, până când a ajuns sub brațul meu și m-a tras în sus. Eram pe cale să-mi pierd cunoștința, când în sfârșit am simțit pământul sub picioarele mele goale. M-a ajutat să traversez pajiștea, apoi m-a dus pe scări în sus, dincolo de ușă și pe coridor, spre toaleta femeilor. Stăteam acolo dezorientată, până când mi-a spus să intru.

Un alt val de greață m-a făcut să alerg spre toaletă, mi-am băgat capul în ea și am vomitat din nou. Nu-mi aduc aminte cât timp am stat acolo, pe podeaua rece cu model, până să aud vocea lui:

— Sally, Sally! Ești bine?

M-am sprijinit de scaunul toaletei și m-am ridicat. Când am reușit în sfârșit să merg spre chiuvetă și m-am privit în oglindă, jumătate din față nu mi se vedea, iar cealaltă jumătate era plină de frunze, noroi și iarbă, ochii mi-erau umflați și roșii, părul pe jumătate prins în coc, pe jumătate căzut pe umeri, iar rochia lui Gwen era mânjită cu peteverzi și maronii. M-am spălat pe față de câteva ori, cu apă și săpun, mi-am desfăcut părul, l-am legat într-o coadă împletită și am băut

tone de apă, direct de la robinet. Îmi venea în ochi o lumină care licărea. Când m-am simțit din nou stăpână pe picioarele mele, am ieșit încetiușor.

John stătea pe una dintre canapele și citea un ziar. Geanta mea neagră, pantofii și fluierul erau pe podea. Se ridică și mă întrebă:

— Ești bine?

— Cred că am o migrenă.

— Sunt dormitoare la etaj. Aș putea să vorbesc la recepție și să-ți iau o cameră, zise el și împături ziarul pe care îl puse în coș.

— Mai am cheile de la camera lui Parvin. Voia să-i împachetez lucrurile.

— Poți să stai acolo până mâine-dimineață la ora zece, spuse el, ținându-mă de mână și conducându-mă pe scările tapițate.

Am descuiat camera miresei și el m-a ajutat să intru și să-mi pun geanta și pantofii pe jos. Patul și cele două fotolii erau pline de tricouri, blugi, farduri, bandaje, ace de păr, lenjerie, prosoape. M-am așezat pe pat, ținându-mă cu mâna de burtă. Greața îmi revenea.

— Mă duc să-ți iau ceva pentru greață, spuse el și ieși în fugă.

M-am dezbrăcat de rochie ca să văd dacă era stricată și cum aș putea s-o repar. Mi-am tras pe mine blugii și un tricou și m-am întins în patul cel mare. John se întoarse cu o tavă plină. Îi vedeam jumătate din față, ochiul injectat, barbișonul, ochelarii care îi cădeau.

— Niște iaurt, ceai de plante, o sticlă de apă și o pastilă pentru migrena dumneavoastră, doamnă, spuse el și așază tava pe servanta de lângă pat.

Mi-era prea rușine să mă uit la el, așa că urmăream cu privirea contururile de cerneală ale tabloului în care era înfățișată o doamnă japoneză. Nu știu cum, dar am reușit totuși să mănânc iaurtul, să beau ceaiul și să înghit pastila roz. Stând pe unul dintre fotolii, el mă privea cum mănânc.

— Să-ți mai aduc ceva, Sally? întrebă el.

— Salma, l-am corectat eu, m-am strecurat sub cearșafurile albe și sub pătură, m-am întors cu spatele și am adormit.

*

— Tatăl meu s-a întors acasă în 1914, din pricina amenințărilor politice din partea Germaniei, și, la început, a făcut parte din cavalerie, dar nu a fost trimis în străinătate. A fost desemnat să proiecteze primele tancuri, iar fratele lui, Archie, a fost unul dintre cei care lucra la realizarea proiectelor. Winston Churchill a venit să vadă primele prototipuri și unchiul meu a făcut schimb de cizme cu Churchill și se spune că le-a dat pe ale lui oamenilor care cereau cizmele lui Churchill! Nu știu ce a făcut cu cele adevărate. După cum îl știu, probabil că le-a vândut mai târziu! În ultima perioadă a războiului, tata fost înrolat în Fleet Air Arm și a lucrat pe dirijabile. Am fotografii cu un dirijabil care duce un avion atașat de el. Astea erau experimente care să încerce să ajute aviația să zboare deasupra Germaniei, încărcate cu bombe și să mai aibă și

îndeajuns combustibil să se întoarcă acasă.

Gwen tăcu, se ridică, se duse în dormitor și se întoarse cu o umbrelă neagră. Când o deschise, am văzut că mânerul era făcut din bucăți de metal ruginite, inegale.

— Crezi sau nu, e făcută din bucăți de dirijabil, spuse ea.

Liz nu era în stare să mă supună unui interogatoriu. Era încă în pat. Am făcut niște budincă pentru mine și pentru ea, două cești de ceai și am dus tava sus în dormitorul ei. Încăperea era mai dezordonată și mai neaerisită ca oricând. Hainele ei murdare erau împrăștiate pe jos, niște pizza rece mucegăia pe o farfurie, iar petele roșu de pe covorul bej se uscaseră. Mirosea a praf, a săpun de lavandă, a soluție de curățat proteze și a medicamente. Am dat la o parte teancul de scrisori și cutia de argint de pe noptieră și am pus tava pe ea. Liz se trezi, privi în jur cu ochii ei galbeni și, cu gura ei lipsită de dantură, reuși să articuleze:

— Asta-i tot, mulțumesc.

— M-am gândit să luăm micul dejun împreună, am șovăit eu.

— Așa te-ai gândit tu? întrebă ea, revenindu-și brusc în fire.

— Nunta a fost superbă, am ispitit-o eu.

Dâre de sânge s-au scurs în paharul cu soluție de curățat, atunci când a scos proteza. Și-o puse în gură, apoi mușcă, își legă părul, își trecu degetele peste fața durdulie, dădu la o parte pilota albă cu volănașe, plină de pete roșii, și se uită la bolul cu budincă.

— Cum a fost nunta? întrebă ea.

— Splendidă. Vremea a fost grozavă. Soarele a strălucit deasupra lor până la capăt.

— I-au arătat coviltirul și cele șapte sariuri de pe *Shubbeah*? întrebă ea și sorbi din ceai.

— Ce e *Shubbeah*?

— Locul pe care întinzi hainele și lenjeria miresei. Dar mirele? L-au pus pe un taburet de argint și i-au frecat fața și mâinile cu unt?

Apucă teancul de scrisori prinse laolaltă cu un elastic și spuse:

— Tata tot se mai ascunde în bibliotecă?

Am pus tava pe servanta de lângă pat, am șters-o pe față cu prosopul de bucătărie și am spus:

— Ar fi mai bine să te odihnești acum.

— Nu-mi spune tu mie ce să fac, zise ea rănită.

*

Nourei îi curgea sânge din nas, după ce au hrănit-o cu forța. Era a cincea zi de greva foamei, după ce născusem. Nu mai aveam niciun motiv să trăiesc, așa că am început să mă lovesc peste față, peste burtă, peste picioare. Când oboseam, mă întindeam pe podeaua murdară și refuzam să mă ating de pâinea și de supa

care mi se aduceau și mi se puneau sub nas la prânz. Asta până când Noura s-a întors în celulă, clătinându-se după ce o hrăniseră cu forța. Naima și o altă îngrijitoare au tras-o prin poarta de fier și au trântit-o pe saltea. Aveai fața și brațele vinete, din nas îți curgea sânge amestecat cu mucozități, un lichid alb era lipit de buzele tale și țineai ochii închiși.

Arătând spre mine cu bățul ei, la fel cum făceam și eu cu măgarul meu cel leneș, Naima spuse:

— Dar asta. Mai face greva foamei?

— Nu, șopti Noura.

Când au încuiat ușa, Noura deschise ochii, zâmbi și apoi, răsufând greu, spuse:

— Te rog, mănâncă.

Glasul ei suna spart, dar pătrunzător, și înfățișarea sa avea ceva înfricoșător, de parcă s-ar fi aflat față în față cu un vampir. M-am ridicat în picioare, mi-am desfăcut legătura, am recitit scrisoarea de la mama și am privit pe fereastră. A vrut să vină să mă vadă, dar tatăl și fratele meu i-au interzis să treacă pragul închisorii. Am mușcat din bucata uscată de pâine. În lumina mată a lunii care se furișă printre gratiile de la fereastră, mă vedeai cum mestecam pâinea umedă acum și sărată. Un zâmbet fad se creionase pe fața ta, când ți-ai întors privirea spre perete.

*

Priveam soarele englezesc care apunea dincolo de dealuri, lăsând o dâră de lumină în urma lui, care plutea pe apă, atingea vârfurile dealurilor și ale copacilor și se reflecta în părul oamenilor ieșiți cu câinii la plimbare. Ei zâmbeau și se salutau în șoaptă. Era un loc pașnic, acoperit cu iarbă verde, cu flori sălbatice, iar pe țărm creșteau mesteceni, castani, stejari și scoruși. Stăteam pe iarbă, privind spre povârnișurile abrupte, străbătute de râu și am încercat să cânt o melodie simplă care să fie în armonie cu șipotul apei, cu adierea caldă a vântului care mi se juca prin păr, cu lătratul îndepărtat al câinilor, cu sunetul cicadelor care se ascundeau în iarba înaltă. Melodia aceasta era o întruchipare a lui Sally, englezoaica, stând în picioare, cu capul sus, cu spatele drept, fluturând o batistă albă în soare. Apoi urma balada păstoritei care-și lua rămas-bun de la zi, sărutând soarele și plângându-și plecarea, călcată în picioare, cu părul smuls și veșmintele sfâșiate. Aceasta era Salma, arăboaica, stând pe pământ, legănându-și pieptul și risipind cenușă deasupra capului. Și, în sfârșit, o ultimă melodie, un copac care nu-și are rădăcinile nici în vest, nici în est, ulei de măsline într-o lampă de sticlă, uguitul porumbeilor, alb pe negru, negru pe alb, lumină peste lumină, chiar acolo unde cerul întâlnește siluetele copacilor, mieilor și dealurilor, la capătul orizontului.

Mă tot gândeam la următoarea lecție cu profesorul Robson... cu John. Să mă

duc sau să nu mă duc. Să mă prefac bolnavă, să-mi rup o mână sau să spun că am o urgență de rezolvat în familie. Încercam să încropesc un vocabular de „Știrile nopții”, de la BBC 2: „Pe de altă parte”, „Astfel încât”, „Cu toate că luarea de ostatici este o problemă generalizată la nivel mondial, ea aparține cu precădere lumii arabe.” Am căutat cuvintele în dicționar, le-am scris de câteva ori ca să le memorez și apoi să le introduc în discursul meu: „Cred că a venit momentul să vă spun la revedere și să-mi caut un alt profesor. Și asta cu toate că dumneavoastră ați fost foarte bun, mi-ați fost de mare ajutor, deși sunteți un nordic. Pe de altă parte, pot să aduc o scutire medicală și să continuați să-mi supravegheați proiectul. Dar dacă nu aveți respect pentru mine, nu pot să lucrez cu dumneavoastră, cu precădere fiind atât de tristă și de distrusă. Și nu știu unde sunt ostaticii. Sper că m-am făcut înțeleasă.”

— Bună Max, am salutat eu.

El își împinse ochelarii pe nas, îmi arată o fotografie și spuse:

— Uită-te la asta. Prințesa în bikini! Cum naiba să ne uitam la ea ca la viță regală?

Voia o conversație, așa că i-am făcut pe plac.

— E femeie. Un om, ca noi toți.

— Ca tine? Ca mine? Fii serioasă! E de viță nobilă. Sânge albastru. Ne supunem mai întâi lui Dumnezeu și apoi lor.

— Înțeleg, am încercat eu să-l domolesc.

— Dezbrăcată, goală pușcă.

— Are un costum de baie pe ea.

— Tu numești fâșiile alea de lycra costum de baie?

— Fotografi băgăreți, am spus eu, voia și ea să aibă o vacanță liniștită, atâta tot.

Discuțiile noastre se terminau întotdeauna cu ceva gen: „Sal, mai ai multe de învățat”, și de data asta formula aleasă a fost:

— Sal, tu nu știi nimic despre noi, englezii, nu? Cum ne simțim noi când o vedem pe prințesa noastră dezbrăcată într-un ziar.

Întotdeauna îi dădeam satisfacție, cedând în fața logicii lui.

— Se pare că nu știu.

— Nu te învinuiesc, pentru că ești străină și nu-ți dai seama, spuse el și își aprinse o țigară.

Profesorul Robson... John se uita cum eram îmbrăcată, în pantalonii largi, albi, în tricoul meu vechi și cu rucsacul cu prânzul nemâncat, de parcă aș fi fost picată de pe Marte. M-am așezat, după cum îmi spusese el. Adoptase o mină protocolară și se purta de parcă n-aș fi vomitat niciodată pe pantalonii și pe pantofii lui, de parcă nu m-ar fi mângâiat niciodată înainte să adorm, de parcă nu mi-ar fi adus niciodată o pastilă roz. Vorbea cu mine de parcă aș fi fost o furnică pe peretele lui academic. Problema mea cu engleza de la știri era că nu reușeam să pronunț

mare parte din cuvinte. Am încercat să-mi succed limba ca să pronunț cuvântul „supremație”, dar n-am putut, așa că am rămas acolo, ca o surdo-mută, ascultându-l pe John care-mi spunea cât de „ignorant, simplist și subiectiv” era eseul, de parcă s-ar fi scris singur. Am înghițit în sec, ca să-mi înfrânez pornirea de a arunca la nimereală câteva cuvinte din proaspăt dobânditul meu vocabular englez. Dacă nu eram ignorantă, nu aș mai fi fost în biroul lui, ascultându-l cum îmi desființează primul eseu pe care l-am scris vreodată; și, cu toate acestea, nu știam prea multe despre lumea academică sau despre criza ostaticilor. El vorbea într-una, fără oprire. Uitându-mă la ochelarii lui în formă de semilună, care îi alunecau de pe nas, la chelia lui, la ochii albaștri, injectați, la barbișonul înspicat, la spatele încovoiat, la brațele lui albe, fusiforme, acoperite de păr fin și negru, la tricoul lui alb, m-am auzit spunând:

— Trebuie să plec acum.

Am înhățat eseul pe care mi-l flutura în față și am ieșit.

— Mai vrei o diplomă? strigă el în spatele meu, înainte să trântesc ușa.

În toată baia de insulte pe care tocmai o auzisem, am remarcat că tot menționa proiectul Pallas. M-am dus la unul dintre portari care, de îndată ce mă văzu venind spre el, se prefăcu că sortează corespondența.

— Buna ziua!

— Bună ziua, doamnă, îmi răspunse el, din spatele ferestrei glisante.

— Mă scuzați domnule, știți cumva ce este proiectul Pallas?

— Pe-aici, domnișoară, spuse el și mă conduse printr-un coridor întunecat, apoi deschise o ușă mare care dădea spre o încăpere spațioasă, bine luminată, plină de ecrane licăritoare.

— Asta e?

— Asta e, doamnă.

Nu eram prea ocupați în după-amiaza aceea. Max flecărea cu niște clienți, iar eu încercam o cusătură *spaghetti* pe „noua mașină de cusut, cu legătură cilindrică, de mare viteză”. Deodată l-am auzit pe Max strigându-mă pe numele meu arab, în forma lui întregă, împleticindu-și limba:

— Salmaaa!

Aproape că am căzut de pe scaun. Când avea clienți, mă ținea întotdeauna în camera din spate și nu mă lăsa să asist la discuții.

— Da, Max.

Își trecu mâna prin părul dat cu gel, parcă pentru a se asigura că e încă acolo, își drese glasul și spuse, ca și cum ar fi ținut o cuvântare în Parlament:

— Ca să te răsplătesc pentru ani întregi de servicii de calitate, am hotărât să-ți ofer majorarea de salariu de 10% pe care ai cerut-o.

Nu-mi puteam crede urechilor, dar mi-era și ciudă că făcuse anunțul în fața doamnei Smith de la poștă. Tot orașul o să afle vestea până mâine-dimineață. „Max e atât de bun, i-a dat ucenicei lui de culoare o mărire de salariu.”

Știam ce așteaptă Max de la mine, așa că am spus:

— Max, ai fost întotdeauna bun cu mine. Mulțumesc foarte, foarte mult.

Doamna Smith își închidea și își deschidea umbrela ei verde cu volănașe, bucurându-se de spectacol. Max o curta deja de luni de zile. Mă uitam la Max, cu o privire încărcată de recunoștință. Știa deja că eram o mare sentimentală și că puneam totul la inimă. Singurul semn că recepta mulțumirea mea era frecatul nasului, pe care îl știam deja foarte bine.

Am inhalat în continuare și mai mult abur de apretat, am apucat mânerul de lemn al fierului de călcat și l-am trecut ca o adiere proaspătă peste jacheta albastră de pe masă.

Mottoul lui Max era: „Banii intră, banii ies”, așa că la sfârșitul fiecărei luni îmi întindea un pumn de bancnote îndoite. De data aceasta, îmi lăsă salariul pe mașina cea nouă de cusut și când am luat plicul pe care era scris numele meu, am văzut fluturașul Partidului Naționalist Britanic, pe podea, lângă scaunul lui. Am tras aer în piept și m-am prefăcut că nu l-am văzut. I-am mulțumit lui Max și am ieșit din magazin ca să iau o gură de aer. Nu fi proastă, mi-am spus, o simplă cerneală pe un petic de hârtie n-o să-ți facă rău. Nu e vina lui Max. Poate i l-a dat cumnatul lui, care spunea că toți străinii ar trebuie puși pe un vas și lăsați pe țărmurile Africii, ca „niște banane ce sunt”.

Când m-am întors acasă în seara aceea, Liz se recupera. Se plimba prin sufragerie ca un general, în cizmele ei de călărie și în pantalonii bufanți. Cu gulerul bluzei îndoit, cu părul prins la spate într-un elastic, cu un băț de bambus în mână. De când cu incidentul cu biciul, acesta fusese ascuns în șifonier, printre bluzele mele de iarnă. Îmi dădeam seama cât de frumoasă fusese în tinerețe. Cearcâne albe îi înconjurau ochii albaștri, un păienjeniș de vene roșii se întindea pe obraji și pe nas, burta i se revărsa din pantalonii crem, strâmți, iar sânii atârnavă flasc pe sub bluza albastră. Țineam în mână tava de argint, model Queen Anne, pe care tocmai o cumpărasem pentru Parvin, cadou de nuntă. Când mă văzu uitându-mă prin ușa abia deschisă, pocni din degete și strigă:

— Fato, adu-mi cina. Da, cu tine vorbesc. Nu te face că nu mă auzi.

Nu știam ce să fac: să intru în cameră și să mă port ca și cum aș fi servitoarea ei indiană sau să-i spun unde să se ducă. Probabil că îi e dor de caii ei, ale căror fotografii sunt agățate pe pereții de la intrare, probabil că îi e dor de Peshawar sau de cum s-o chema locul în care a trăit înainte de război, probabil că îi e dor de iubitul ei, Hita, de tatăl ei sau chiar și de Charles, soțul ei decedat, dar eu nu puteam s-o ajut. Dacă m-aș preface că sunt servitoarea ei indiană, s-ar adânci și mai mult în fanteziile ei de bețivă. Ar fi fost mult mai ușor pentru amândouă dacă aș fi făcut asta, dar nu puteam. Și nu trebuia. Am lăsat-o să dea ordine unor servitoare imaginare și am plecat sus, în camera mea, să împachetez cadoul pentru Parvin.

Deși Parvin îl numise porc sexist și rasist, Max a fost cel care mi-a dat o slujbă atunci când nimeni altcineva n-ar fi făcut-o. Dacă nu l-aș fi abordat în dimineața

aceea, aș fi plecat fără mâncare. Stăteam în față la Lord Tailors și-mi mutam greutatea de pe un picior pe celălalt, frecându-mi mâinile. Luni întregi am exersat cum să urc scările, să bat la ușă și să spun că aveam experiență într-o instituție din țara mea, că tocmai mă mutasem în Exeter și îmi căutam o slujbă. Am încercat să memorez toate propozițiile în engleză, pentru ca directorul să creadă că vorbesc bine engleza. Mi-am șters fața cu batista brodată pe care mi-o dăruise pastorele Mahoney de Crăciun și am urcat scările. Genunchii mei erau prea slăbiți și, ca să pot să urc, mă țineam de balustradă. Ușa de sticlă părea aburită. Am deschis-o și am intrat. Același bărbat care ne ușuise pe mine și pe Parvin cosea, vorbea la telefon și trăgea dintr-o țigară. Se opri când mă văzu stând acolo, mutându-mi greutatea de pe un picior pe celălalt. Se mângâie pe cap și mă pofti să iau loc. M-am așezat, uitându-mă la mașinile de cusut. Cum să-i spun că am experiență, când singura mașina la care am cusut era o Singer manuală? Puse receptorul jos și mă privi.

— Bună dimineața, pare rău, nu găsit slujbă, am spus eu.

— Bună dimineața.

Arată spre singurul scaun din magazin și adăugă:

— Tu ești cea cu rochia albă?

— Vă amintiți? am spus și m-am prăbușit în scaun.

— Tu ai făcut rochia aceea? rosti el rar, gesticulând.

— Da, am spus și mi-am pus mâinile între genunchi.

— Știi să faci tighel?

— De toate, am răspuns.

Aruncă o pereche de pantaloni gri spre mine și îmi ceru să-i tivesc. M-am șters pe mâini, m-am concentrat asupra liniilor călcate și am început să cos. Am făcut o cusătură mai deosebită, doar ca să vadă că am experiență. Se uita la mâinile mele care tremurau și aproba din cap. Mi-a luat cinci minute ca să termin un crac. Examina linia dreaptă, ațele încrucișate care țineau tivul la un loc, apoi își ridică degetul arătător și pe cel mijlociu în semn de victorie și spuse:

— Ce zici de două lire și jumătate pe oră?

— Da.

— Ești angajată. Întoarce-te mâine-dimineață, la opt fix, mai zise el, după care dispăru în sus pe scări.

La început n-am priceput ce mi-a spus, apoi mi-am dat seama că îmi oferise o slujbă. Eram prea obosită și prea înfometată ca să mai zâmbesc. M-am înclinat în semn de recunoștință și am ieșit înainte să se răzgândească.

M-am îmbrăcat cu o pereche de blugi curați, cu un tricou albastru și mi-am prins părul cu un elastic. În afară de cremă, nu eram dată cu nimic pe față. După ce am exersat pe un calculator vechi pe care Allan îl avea la el în birou, am devenit mai încrezătoare în procesul învățării. Voiam să-i arăt eu profesorului Robson... lui John că nu eram o alcoolică, nicio barbară, și că fusesem bine-crescută de către părinții mei, în Hima, și că nici el, nici Papa nu m-ar mai putea

educa încă o dată. Când am deschis ușa biroului, el mă întâmpină cu un zâmbet palid și mă rugă să mă așez. Probabil că pentru el nu sunt mai mult decât o menajeră, sau una dintre gospodinele care merg la OU. I-am zâmbit și eu și l-am întrebat direct:

— Ce vă place la cartea lui Margaret Atwood?

Am observat din felul în care și-a strâmbat gura că fusese luat prin surprindere:

— Ce carte?

Englezii sunt o rasă a preciziei, nu ca noi, care lăsăm majoritatea propozițiilor neterminată și se înțeleg din gesturi, dintr-o înclinare a capului, din alegerea cuvintelor.

— *Povestirea Cameristei*.

— O carte interesantă, foarte bine scrisă, spuse el, frecându-și bărbia.

— Ar fi trebuit să o recomandați pe aceasta, în loc de *Justine*. A fost foarte, foarte grea. Bine grea.

Zâmbi, privindu-mă de parcă aș fi fost un copil care descrie o zi la circ. Nu o spune nimeni niciodată, dar cu toții mă tratează de parcă aș fi un babuin care se cațără prin copaci. Gwen mi-a spus odată de ce. Pentru că foloseam „foarte” de prea multe ori. „Nimic nu e foarte, foarte bine”, îmi spusese ea. „Ești foarte, foarte neagră”, i-am spus odată lui Parvin. „Nu știu cum să-l dau afară pe «foarte» din vocabularul tău”, mi-a răspuns ea.

John mă privi peste ochelarii lui în formă de semilună, scărpinându-se în barbă, de parcă aș fi fost o enigmă neelucidată. Veneam din țările negrilor care aveau vrajba în sânge și unde se luau mereu ostatici. Dacă aș fi fost în locul lui, nici eu nu mi-aș fi dat lecții.

Își ridică în sfârșit privirea, își scoase ochelarii, îi puse într-o cutie mică, închise ziarul, îl împături încet și spuse de parcă ar fi vorbit cu spatele femeii din afiș:

— Ne-ai mințit.

Am roșit și am uitat pe loc toată engleza pe care o învățasem. Mi-era foarte cald și am hotărât să renunț la orice curs. Mi-am proptit privirile în covorul persan.

— În formularul de aplicație ai scris că ești singură și de fiecare dată când ai necazuri pretinzi că fiica sau soțul tău au necazuri.

Lovi cu ziarul împăturit în birou și continuă:

— Nu ai nici soț și nici fiică.

Mă așteptam ca atacul să vină dintr-o altă direcție, din faptul că sunt lipsită de intelect și de educație, din faptul că nu știu să folosesc un computer, dar nu mă așteptam să mi se dea astfel peste nas. M-am ridicat de pe scaun și mi-am îndreptat spatele. Nu știam cum să fac față atacului. Fie renunț la cursuri, fie mă transfer la sociologie sau la antropologie.

Când se ridică și el și se plimbă în jurul biroului, m-am ferit, pentru că mă așteptam să mă lovească, dar el, mirat de reacția mea, se așează atât de aproape de mine, încât îi simțeam mirosul de curat al cămășii proaspăt spălate.

— Nu ai nicio fiică și niciun soț, repetă el.

Uitându-mă la covorul persan, cu modelul său extravagant și nuanțe strălucitoare, am șoptit:

— Am o fiică.

Mosc, trandafiri și sângeri

Fratelui meu, Mahmoud, i se dădu o pușcă încărcată, ca să ucidă cel mai bun armăsar al lui Daffash. Vocea tatălui meu tuna:

— Ei ne-au ucis un cal, trebuie să le ucidem și noi un cal, altfel vor începe să împuște și oameni din tribul nostru.

Fratele meu a întârziat în seara aceea, dar am auzit că s-a tras cu pușca și Mahmoud s-a întors galopând în curtea întunecată.

— Fii binecuvântat, fiule! Calul era un membru al familiei. Sângele lui trebuia răzbunat.

Și ne adunam în grupuri, familii, clanuri, triburi, onoarea noastră trebuie protejată, sângele nostru trebuie răzbunat, trebuie să mâncăm împreună, trebuie să dormim împreună, câte zece într-o cameră sau într-un cort. Destinele noastre erau înlănțuite pe veci. Primind pe obrajii mei lumina slabă a dimineții, roua blândă, mi-am dat seama că, bine sau rău, eu spărsesem zaua de metal care mă lega de familia mea. Iată-mă în țara asta nouă, mergând la serviciu cu un rucsac în spate plin de foi de hârtie, de cărți, cu un termos de cafea și un sandwich cu brânză *haloumi*. Tot ce aveam câștigasem singură, în afară de banii pe care mii dăruise pastorul Mahoney. Nimic nu mă ținea prizonieră, în afară de coșmarurile mele. Dacă nu aveai familie, nu ucideai niciun cal.

— Așa că, spune-mi te rog, de unde ești? mă întrebă John, sorbind din cafea. Stăteam în clubul personalului.

Mă uitam la părul lui încărunțit, la ochii albaștri, obosiți, la urechile mari, la degetele îndesate, la tocul de ochelari din buzunarul cămășii șifonate, la brațele fusiforme, acoperite de fire de păr negru, și am clătinat din cap.

— Nu, nu eu. Tu, tu de unde ești?

— M-am născut într-un sătuc din nord-estul Angliei care se numește Aycliffe. Mama mea are o căsuță de piatră lângă râu, spuse el și își scoase ochelarii din tocul de piele.

— Și acolo sunt stânci, oi? l-am întrebat eu pe John.

— Pământul e aproape plat, dar avem o mulțime de oi, de câini, de găini. E un sat, spuse el și își așeză mâna peste a mea.

Mama pastorelui Mahoney îi călca soțului său cămășile, cu un fier de călcat care funcționa pe bază de cărbuni. Trebuie să fi fost foarte greoi și fierbinte. M-am abținut să nu țip.

— Un soare arzător, profesore Robson, adică John. Și turme întregi. Viță-de-vie și măslini și pruni și migdali și smochini și meri.

— Sună paradisiac, spuse el și își puse ochelarii la ochi.

— Într-un fel.

— De ce ești aici? întrebă el.

— Tu de ce ești aici? l-am întrebat și eu.

— Sunt aici pentru că nu am găsit o slujbă în nord. Și iată-mă sihăstrit în acest

sud lipsit de haz.

— Sihăstrit?

— Adică singur într-un loc singuratic, din care nu pot pleca.

— Bine. Și eu sihăstrit în insula asta, Marea Britanie, am spus și am privit spre ferestrele de sticlă ale cafenelei.

Ploua și florile albe ale sângerului sclipeau în lumina apusului.

Leandri roz-închis și roșii străjuiau izvorul care ducea la moară. Mama și cu mine mergeam spre casa vecină în vizită la o verișoară de-a ei. Era atât de cald încât vedeai roiurile de furnici cărând coji uscate, prin crăpăturile din pământ. În acea după-amiază, mama a propus să ne așezăm pe malul umbros al râului, ca să ne odihnim. S-a afundat în câmpiile dese ca să caute un pepene copt. Când a găsit unul, l-a rupt și l-a lovit de mai multe ori de marginea ascuțită a unei pietre până când s-a deschis. Stăteam pe jos, cu picioarele în apa cea rece, mâncând din miezul roșu al pepenelui și mestecând sâmburii negri. Mama îi scuipa, eu îi mestecam și îi înghițeam. Îmi băgă mâinile în apa rece, ca să spele lichidul lipicios, apoi mă spălă pe față.

— Mamă, apa nu e foarte rece. Pot să înot?

— Dacă te vede cineva, mă vor ucide pe mine. Doar o femeie ușoară își scoate hainele și înoată în public. Te-ar putea vedea vreun bărbat, spuse ea și își aranja vâlul negru pe față, ezită o clipă și apoi spuse: Hai, dar repede!

Mi-am scos cămașa lungă, portocalie, dar am rămas cu pantalonii pe mine și am sărit în apă, care era atât de limpede și de rece încât am simțit că îmi taie picioarele, de îndată ce am sărit în ea. Mi-am scufundat capul în apă, pe deasupra pietricelelor strălucitoare, înotând spre razele de lumină. Trupul meu încins era atât cutremurat de contactul cu apa rece încât am țipat de entuziasm. Carnea mea avea o dorință atât de vie!

— Taci din gură! Doar nu vrei să te audă bărbații din trib!

Ar fi trebuit să nu mă lase să înot, dar m-a lăsat.

— De ce m-a lăsat? l-am întrebat pe John.

— Cine? întrebă John.

— Mama mea.

— Sally, te simți bine?

Mi-am retras mâna din strânsoarea lui, am întors capul, i-am privit fața vag dornică și am spus:

— Sunt bine. E din cauza cafelei, probabil. E foarte, foarte fierbinte.

— La sfârșitul cursului, mi-a dat o cutie legată cu o panglică de satin roșie. „E pentru tine”, mi-a spus, „deschide-o!”

Razele soarelui care se furișau prin ferestrele cafenelei făceau ca ochii căprui ai lui Parvin să devină de culoarea mierii. Radia și părea mulțumită.

— Când am deschis, aproape c-am plâns. Era plină de dulciuri din Orient: un

pachet de curmale, baclava cu fistic, halva și rahat turcesc. A spus că știe foarte puține despre Levant, dar că ar fi fericit să învețe.

Mi-am mângâiat părul creț, mi-am frecat bărbia și am spus:

— Parvin, John vrea să se căsătorească la mine.

— Ce drăguț, zise ea, și știam că o spune serios.

— A mai spus și că bucuros să devină musulman. El nu crede în Dumnezeu, dar va fi „nominal”, ce înseamnă asta?

— Adică va face totul de formă, cu numele doar.

— I-am spus că musulman e greu. Nu vrei musulman.

— Să fii musulman e al dracului de complicat, spuse ea și sorbi din cafea.

— Dar el a citit mult despre asta și știa ce face. I-am spus că eu stric ce-i bun, așa cum a spus Elizabeth. Am spus avertisment: eu animal rănit. Atac ușor.

— Și asta l-a speriat?

Părea că razele soarelui se înnodaseră în părul negru al lui Parvin, ochii ei erau luminoși, tenul imaculat, iar inelul de logodnă și verigheta străluceau pe degetul ei fin.

— John are și el probleme. Nu sfânt. Vrea să se căsătorească cu mine. Asta e tot.

— Dar tu? Îl placi?

— Nu capabilă să iubesc. Prea obosită, prea mult trecut, am spus eu.

— Dar numai despre el vorbești. Pun pariu că te căsătorești cu el.

— Nu, nu mă căsătoresc cu el, am spus și am băut din laptele cu aromă de caramel pe care mi-l comandase Parvin.

Se opri din jucatul de-a împăturitul și despăturitul șervețelului, mă privi în ochi și-mi zise:

— Salma, pun pariu că te măriți cu John.

— Fratele meu mi-a adus o geantă plină de biscuiți și rahat turcesc, am spus eu.

Florăreasa a zâmbit când i-am cerut trandafiri mediteraneeni roșii. În schimb, m-am ales cu un buchet de trandafiri englezești roșii, am luat taxiul și m-am dus la crematoriu ca să particip la înmormântarea ei. A murit pe neașteptate, în somn, ținând în brațe cutia de argint, cu unt ranced. A murit de ciroză. M-a trecut un fior din cap până-n picioare când am coborât din mașină. Era „o zi splendidă”, călduță în locurile însorite, dar răcoroasă la umbră.

Rudele ei au venit în mașini negre, lucioase, iar prietenii ei mergeau în urma convoiului funerar. Femeile erau toate îmbrăcate în negru, în rochii negre, în costume negre, cu pălării negre, și ochelari mari de soare, negri. Bărbații nu păreau să se simtă confortabil în costumele cenușii sau bleumarin. O femeie tânără stătea la intrare și dădea mâna cu toată lumea, înaltă, cu spatele încovoiat, într-o rochie neagră și cu o jachetă, cu părul blond prins cu grijă sub o pălărie neagră cu un tul care îi acoperea fruntea și ochii roșii, umflați. Era Natasha. Scaunul cu roțile al mamei sale bloca intrarea. M-am apropiat de ele și

m-am prezentat. Sora lui Liz, micuță și cu obraji îmbujorați de la suferința reprimată, mi-a strâns mâna și mi-a mulțumit pentru grija pe care i-am purtat-o surorii ei.

— Nu-mi mulțumiți pentru că mi-am făcut datoria, am spus, traducând din arabă.

Când am fost conduși la capela cea mică unde se ținea slujba, am văzut buchetul de trandafiri roșii într-o vază de sticlă deasupra pianului din lemn de mahon lustruit. Razele de soare luminau încăperea și se spărgeau în vază, transformându-se în mii de curcubee. M-am așezat, m-am aplecat peste perna de sprijin și am dat Biblia la o parte.

Foarte puțini ochi erau neacoperiți, majoritatea se ascundeau în spatele ochelarilor de soare negri, în spatele pălăriilor sau voalurilor. Buzele strânse. Lacrimile erau rușinoase.

Când a murit mătușa mea, femeile îmbrăcate în *madraqa* negre, cu văluri sau baticuri, și-au dat jos măștile și s-au legănat și au bocit timp de trei zile. Au dus-o și au spălat-o în grâнар, printre sacii de grâu și orz, au învelit-o în eșarfe albe, au pus-o într-un coșciug provizoriu și bărbații au purtat-o pe umeri până la moschee. Mama și bunica au refuzat să rămână acasă și au urmat convoiul până în vârful dealului. Celelalte femei au rămas acasă, au jupuit capra tăiată, au rupt *jamid*-ul: iaurt uscat, deshidratat, în borcane de lut, au gătit carnea, lacrimile lor vărsându-se pe vasele încinse. Loviturile în piept se sincronizau cu sfâșierea hainelor și se auzeau din moscheea de peste vale. Când a venit în sfârșit seara acasă, mama era plină de cenușă, cu rochia despăcată până la talie, cu vesta pătată de mucozități și noroi, cu capul neacoperit. Nu mai avea glas, așa că arătă cu degetul spre vasul de lut din colț. I-am adus o cană cu apă. A băut-o și a ieșit din nou. În lumina lunii, vedeam doar silueta ei întunecată, cum se leagănă de durere.

Discursul a fost ținut de către unul din prietenii soțului ei, care avea o floare de mac la rever. Lăudă curajul soțului ei, simțul umorului și la sfârșit spuse cu un aer de prezentator TV:

— Elizabeth și Charles sunt în sfârșit împreună. Să ne rugăm pentru ei.

— Upah și Hita sunt în sfârșit împreună, să ne rugăm pentru ei, am spus eu în șoaptă.

O fată blondă, îmbrăcată într-un costum alb, cântă o melodie clasică la pian, una dintre preferatele lui Liz. Îi plăcea muzica clasică și îmi spunea adesea: „Ce muzică divină. Cred că tu nu știi prea multe despre muzica noastră.” Stătea în bucătărie, ascultând Radio 3, sorbindu-și ceaiul *darjeeling* din frumoasa ceașcă de porțelan, răsfoind *Home and Garden*, deși stăteam într-un loc pe care cu greu puteai să-l numești cămin și nu aveam deloc grădină. Îmi zâmbea și îmi arăta câte o sufragerie antică scumpă: „Nu-i splendidă?”

„Splendidă.” Încercam din rășputeri să-i imit accentul.

La sfârșitul melodiei, capelanul apăsa pe un buton și coșciugul de pin alunecă într-o gaură în perete, apoi o perdea acționată electric se lăsă în jos și acoperi

totul cu un zbârnăit. Fără groapă săpată, fără să se coboare coșciugul, fără citate din Coran. Nimic altceva în afară de smiorcăitul și oftaturile îndoliaților bine îmbrăcați.

Simțeam c-o să izbucnesc în plâns, așa că am ieșit înainte ca urletele mele să-i sperie pe invitați. Natasha mă urmă și îmi spuse:

— Sally, îți mulțumesc pentru tot ce ai făcut pentru ea. Sperăm să scoatem casa la vânzare. O să venim să luăm câte ceva din mobilă în curând.

— Cât de curând? am întrebat eu.

— În câteva săptămâni.

Tăcu și se pregătea să plece lângă familia ei, dar își dădu jos tulumul, ezită și îmi spuse:

— Mătușa mea te îndrăgea, Sally.

Îmi tremura bărbia atât de tare încât nu am putut spune nimic. Elizabeth vorbea despre trandafirii mediteraneeni, despre *flăcări*, *jacaranda*^[35] și hibiscusul din India. Mi-am pus mâinile la ochi, am mers prin grădină căutând un salcâm înflorit, apoi mi-am dat seama că nu l-aș recunoaște, așa că m-am așezat sub un castan porcesc, care era singurul copac din țara asta pe care îl recunoșteam. Singură, printre urne funerare pline de *bypass*-uri, plombe, verighete de aur, cenușă și rămășițe, îmi întăream sufletul.

Pe fereastra mică, rotundă a avionului care mă ducea în Grecia – care în curând nu avea să mai fie ascunsă – am văzut norii pufoși plutind fericiți pe cerul luminos. Formele lor se schimbau de la cai care galopau la valuri care se spărgeau unele pe altele, la pescăruși care se avântau în zbor deasupra râului. Un șipot lung, apă rece, plante care încolțeau, un trup eliberat, recoltă. „Îmi doresc să nu te fi văzut niciodată”, „Asta-i viața, fata mea”, „Iisus a murit ca să ne salveze pe noi toți”, „Ești pe cont propriu, Salma.” O armă atârnată pe umăr, unghiile la picioare pline de funingine, „de-ajuns, împușcă-mă”, vomitând în coșul de gunoi, *Rock the Kasbah*, „prea mult trecut”, porumbei care plâng, adulmecând *falafel*, „fiecare mișcare pe care o faci”, căsătoria cu Sadiq, pâine uscată, sângele și mucozitățile Nouriei prelingându-i-se pe bărbie, un urlet care frânge inima.

— Mai doriți și altceva, doamnă? mă întrebă însoțitoarea de zbor.

— Nu, mulțumesc.

Suspendată între cer și pământ în avionul cel mic, îmi simțeam inima bătând pentru ea. Cunoșteam acel vânt. Layla mă chema. Un fior îmi sculă fiecare fir de păr de pe trup și am simțit o greutate pe piept, ca și cum m-aș fi înecat. El mă strânse de mână și mă întrebă:

— Ți-a transpirat mâna? Ești bine? Ți-e frică să zbori?

— Nu, nu mi-e frică de zbor, am spus apărându-mă și i-am strâns și eu mâna.

Era obosită, scâncea, era înfometată, căuta un sprijin pentru picioarele ei mici. Eram mai aproape de țara cea veche, așa că m-am uitat pe fereastră, am pus un sărut și o îmbrățișare într-o sticlă și am aruncat-o printre nori. Valurile ar putea s-o ducă până la țărnul opus. Un bătrân pescar arab ar putea s-o găsească în

nisip și în mare și să i-o ducă. Mirosul meu familiar, sânul meu tandru, pieptul meu ar potoli-o, ar face-o să se simtă protejată și în siguranță. Într-o zi, nu va mai plânge.

Tricoul soțului meu era ud learcă, atunci când a spus:

— Trebuie s-o uiți, draga mea. Nu se știe niciodată, poate într-o zi veți fi din nou împreună.

Am tot încercat să uit de ea, încă din ziua în care s-a născut. Tot încerc și eșuez, apoi încerc mai tare ca să eșuez mai puțin.

Layla era un smarald, un turcoaz încrustat în argint, mătase indiană desfășurându-se în valuri, boabe de cafea proaspăt măcinată într-un mojar din lemn de santal, frumos împodobit, miere și condimente într-o pâine proaspăt coaptă, o perlă în scoica ei, un smoc de păr fin, moale, negru, degete micuțe, striate ca frunzele de viță, rodii, esență pură, sigilată în sticlute albastre, diamante neșlefuite, o câmpie plană, acoperită de rouă, într-o vale întinsă, o lișiță de mare, cu pene albastre, galbenii turcești ai bunicii mele, prinși cu un șnur negru, pălăria de nuntă cu bani de argint a mamei mele, o lună plină, ascunsă printre norii translucizi, coama calului pursânge, cristalinul ochiului meu, brațul meu drept, și sângele care pompa în inima mea frântă. Layla se afla acolo, dincolo de norii albi, translucizi, o iapă pursânge, cu trupul ei negru încordat, cafea cu cardamom, cu ochii ca de ambră, cu gura lui Hamdan, semințe coapte de rodie, cu părul căzându-i în valuri pe umeri. Zâmbea, o perlă în scoica ei, și se plimba prin vie, strălucind printre frunzele moi și delicate, o columnă de praf de diamant. Mă durea tot corpul. Creanga de smochin încărcată de fructe, dar găunoasă, se rupse brusc. Eram o invalidă strămutată, cu prea mult trecut, prea multă durere pe urmele mele, în trecut, prezent și viitor. Am ridicat brațul și am făcut cu mâna la firele de praf care pluteau în razele de soare.

Noaptea era atât de călduroasă încât mă foiam și mă răsuceam într-una sub plasa de țânțari din tul alb. Am băut șerbetul rece pe care mi-l lăsase ayah pe măsuța de lângă pat. Tata era la vânătoare cu niște prieteni indieni. Rex lătra într-una la întuneric. M-am ridicat, trăgându-mi răsufierea și m-am uitat pe fereastră. Tamarind-ul^[36], încărcat de semințe, strălucea în lumina lunii și mirosul de mango copt umplea aerul.

John îmi spuse să nu îl mai tachinez și mă sărută.

În picioarele goale, în cămașa de noapte albă, m-am dus în bucătărie ca să caut gheață. Cumpărasem ieri o bucată mare de la vânzătorul de gheață și speram să mai fi rămas ceva.

Uitând de Hamdan și de felul în care făceam dragoste, am primit sărutul tandru al soțului meu. M-a mângâiat atât de ușor, de parcă aș fi fost făcută din material casant.

— Onyx, spuse el.

Hita stătea în balconul bucătăriei, privind întunericul. Când m-a văzut, mi-a

zâmbit. Eu stăteam acolo, o fată de șaptesprezece ani, albă, neatinsă, plină de dorință.

Soarele licărea printre frunzele de migdali. Auzeam lătratul câinilor ciobănești și bâzâitul albinelor.

„Vreau niște gheață”, i-am spus lui Hita.

„Nu mai am gheață, Upah, dar am făcut înghețată, vrei?” spuse el și mângâie lemnul neregulat al mesei din bucătărie.

„Ce liniște-i afară”, am spus eu.

„E o noapte ideală pentru o furtună cu tunete”, spuse Hita în timp ce tăia înghețata cu fistic verde, proaspăt, și semințe de cardamom.

Voiam să fiu doborâtă, ucisă, dar John îmi mângâia la fel fiecare parte din corp. Explora, atinge, cerceta, dezmierda. Eu mușcam, zgâriam, strângeam, țipam până când el spunea: „Ne faci rău.” Hamdan ar fi spus: „Mai strâns, mai tare, mai aproape.”

Am mâncat înghețată împreună, ascultând tunetele. Pieptul lui larg, ca de zahăr brun, strălucea de fiecare dată când un fulger lumina camera. Se ridică, traversă marea care ne despărțea, mă strânse în brațe și mă sărută apăsând pe buze, atât de tare încât am simțit gustul înțepător al sângelui său.

În brațele lui căutam uitarea, culoarea noilor semințe.

El a devenit stăpânul și eu sclava atentă la fiecare nevoie a lui. El îmi dădea în șoaptă ordine, iar eu, domnița englezoaică, mă supuneam.

Pielea noastră se topise, lăsând la vedere vene care pulsau, inimi care băteau puternic, convulsii ale ficatului.

— Nu mă satur de tine, spunea John.

Plimbându-ne pe plajă, mână în mână, ai fi zis că suntem un cuplu obișnuit. Nu era nimic bizar la noi, în afară de pielea mea negricioasă. Stând pe o stâncă în Santorini, cu vedere la marea turcoaz, adâncă, mă uitam la un tânăr grec dintr-o barcă albă de pescuit. Aruncă plasa, apoi coborî undița în mare. John citea o carte despre mitologia greacă. Eu stăteam liniștită. Nu adulmecam aerul, nu căutam nori sau puști. Doar stăteam liniștită. Băiatul mai puse niște momeală și aruncă din nou undița în apa clipocitoare. Stâncile albe, nisipul curat și fin mărgineau marea verde-albăstruie și calmă, lăsând vederii țărnelor opuse. Am văzut în sfârșit un pește care făcu un salt în aer. Băiatul sări de bucurie, se ridică, eliberă peștele și îl puse într-un coș de plasă.

— Cred că-i plăcut. Să înoți, vreau să zic.

— Da, răspunse John mecanic.

— Ei nu cred că sunt o femeie ușoară, am spus eu.

— Nu, de ce să creadă?

— Vreau să învăț să înot, am spus către celălalt mal, către Hima.

— Poți să faci un curs când ne întoarcem, spuse el în timp ce citea.

Am luat cartea din mâna lui John și am închis-o. Degetele lui de la picioare, atât de subțiri, arătau ridicol în sandalele mari din piele maro. I-am mângâiat părul rărit și i-am sărutat ochii obosiți.

— Salma! spuse el zâmbind.

Auzindu-l din gura lui, numele meu suna bine. L-am învățat cum să-l pronunțe, ce litere să pronunțe accentuat și pe care să nu le accentueze.

Max nu aproba căsătoria mea cu un nordic.

— Ția din nord cred că francezii sunt maimuțe, spuse el, se bătu pe genunchi și rânji. Au bătut iarba până când a mărturisit că e un spion francez.

Max își împinse scaunul pe spate și râse în hohote. Când încetă în sfârșit, adăugă:

— Nu-i învinuiesc că îi urăsc pe franțuji.

Mi-am plecat capul și am continuat să cos un tiv la mașină.

— Sunt și zgârșiți. Vor să facă bani pe seama sudicilor, spuse el și își trecu mâna prin părul dat cu gel, ca să se asigure că nu i se deranjase de atâta răs.

Era cald în ziua aceea și ne-ar fi prins bine un ventilator sau un aparat de aer condiționat, dar Max insista că cinci zile însorite nu justifică așa o cheltuială. Transpirația mi se prelingea printre sânii delicați, spre pântecul tumefiat. Mi-am șters fruntea cu un șervețel, în timp ce ascultam un doctor la BBC vorbind despre un bărbat care nu avea erecție.

Max ciuli urechea.

M-am prefăcut că nu auzisem.

— Despre ce vorbește ăla? Noi în sud suntem foarte virili.

Mi-am frecat burta unde tocmai mă lovise bebelușul și i-am pasat lui Tracy a douăzecea pereche de pantaloni ca să-i calce.

Ea îmi făcu cu ochiul.

Eu am zâmbit.

— Eu sunt căsătorită cu un scoțian, spuse ea.

— Nordicii sunt teribili, nu-i așa? am spus eu.

Am răs amândouă.

Doctorul a spus că, în Anglia, sperma era prea slabă ca să mai ajungă la ovul.

— Dar dacă sperma e în regulă, dar „știi tu ce” nu face „știi tu ce?” întrebă el radioul de pe pervazul ferestrei.

Abia m-am abținut să nu râd.

— Nu te-am promovat ca să râzi de mine, zise el, aruncă pantalonii pe care îi modifica și se înfipse în sandviciul lui cu sardine.

Deși mai fusesem în dormitorul ei de câteva ori, încă mai simțeam că încălcăm o proprietate privată. Era dezordine, cearșafuri șifonate, haine murdare împrăștiate pe jos, o supă mucegăită într-un bol, pete negre pe covorul bej, unde se vărsase vin. Mirosea a igrasie, praf, săpun de lavandă și soluție de curățat proteza. Marele pat victorian pe care îl moștenise de la bunicul ei „țăcănit” era superb. Era făcut din argint cu finisaje de lemn, scândurile de la cap și de la picioare aveau medalioane mari, în forma literelor V, R și I și erau accentuate de piese mai mici, cu flori decorative la capete.

Am pus teancul de scrisori legate cu un elastic, cutia de argint cu untul rânțed și jurnalul ei în cutia roșie de satin, am închis-o și am ascuns-o în dulapul meu, deasupra hainelor de iarnă.

Când am dat perdelele la o parte, s-au desprins nori de praf de pe catifea și de pe dantelă, care zburau printre razele de soare până la podea. Am desfăcut saltelele, pernele, pilota, am desprins perdelele, am strâns covoarele și fețele de masă de dantelă, acum îngălbenite de vreme și le-am pus pe verandă. Am aspirat ambele părți ale saltelei de satin, capetele de metal ale patului, V-ul, R-ul și I-ul, apoi și rama de metal, pe care am lustruit-o cu soluție specială. Aspiratorul suga pânzele de păianjen din colțurile tavanului, praful de pe dulapul antic, care era una dintre mobilele pe care Natasha voia să le păstreze în familie, firimiturile mucegăite de sub servanta de lângă pat, părul cărunt, drept, al lui Liz, de pe covorul de lângă dulapul cu sertare, pe care își punea fardurile și lângă care se pieptăna, privindu-și reflecția în oglinda din lemn de stejar, care deforma și în care se bărbiera bunicul ei. Am spălat covorul, am lustruit mobila, am curățat tocurele ferestrelor, panourile, ușa, am șters praful de pe tapetul William Morris și am agățat noile perdele.

Când m-am așezat în sfârșit lângă John, sub pilota din bumbac de Nil, pe care am primit-o cadou de nuntă de la Sadiq, o semilună ca o felie de lămâie pâlpâia printre perdele, cu promisiunea că va fi plină în curând. Am dormit adânc, de parcă patul lui Liz, pe care îl moștenise de la bunicul ei, pe care acesta îl moștenise de la bunica lui, ar fi fost o saltea groasă, făcută manual, umplută cu lână de oaie, pieptănată cu un darac beduin, și acoperită cu covoare colorate, țesute la război de către femeile din Hima, la apusul soarelui.

În duminica aceea, King Edward Street era plină de mașini care erau spălate, de haine puse la uscat și de copii care se jucau cu discul sau se plimbau cu bicicleta pe străzi. Săptămâna trecută, oferta noastră pentru numărul 15 fusese acceptată. Am deșurubat cuiele ruginite și am dat jos semnul de lemn pe care scria Swan Cottage. I l-am fluturat lui Sadiq. El își ridică degetul arătător și pe cel mijlociu în semn de victorie, apoi își lăsă rapid brațele pe lângă corp și își înclină capul. Era trist pentru că Elizabeth era nu numai prietena lui, dar și cea mai fidelă clientă. Arăta ca o stafie care gesticula, în șalvarii și în cămașa lui, albe amândouă, în spatele vitrinei prăfuite.

— O să cumpăr perdele, nu de-aici și nici de-acolo, am spus eu.

Parvin își flutură genele și spuse că nu înțelege ce vreau să spun.

John și Mark negociau dulapul antic din lemn de trandafir, de jos. Parvin îmi spusese că Mark ar vrea să fie de ajutor și că faptul că avea o mână amputată nu l-a împiedicat niciodată să ducă mai departe o viață normală. Putea să țină chiar mai bine unele lucruri cu cârligul de metal.

Își sorbea încet ceaiul de plante. Când a rămas însărcinată, a renunțat la ceai și la cafea. Imran își suga degetul și gângurea în sacul lui legat la sânul meu, când sună soneria. Era Gwen care, îmbujorată și cu răsufarea tăiată, ducea o

mică valiză.

— Ești bine? Nu mergi la spital, nu-i așa? am întrebat-o și am sărutat-o pe obraz.

— Nu, nu, șoldul meu e bine, spuse ea și puse servieta pe masa de bucătărie, se așază pe un scaun, își șterse fruntea și oftă. Îi auzeam pe John și pe Mark cum mormăiau luptându-se cu dulapul.

— Ce bărbați puternici aveți voi, spuse Gwen și chicoti.

— Să nu te dai la ei! spuse Parvin și îmi făcu cu ochiul.

Terminase de mâncat felia de prăjitură cu fructe pe care i-o oferisem mai devreme. Cu degetele ei fine, culegea resturile de pe prosopul de bucătărie și le băga în gură.

L-am mângâiat pe Imran pe cap, pe părul lui subțire și negru, i-am numărat degetele de la mâini, de la picioare, ochii și mi-am așezat mâna pe cavitatea firavă a scalpului lui.

Am umplut ibricul cu apă și am întrebat dacă vrea cineva cafea.

— Da, te rog, au răspuns John, Mark și Gwen.

Cafeaua lui Gwen era așa cum îi plăcea ei, tare, cu puțină frișca și cu o linguriță de zahăr brun.

Gwen se juca cu încuietorile de la valiză și deschise valiza din piele maro.

Valiza veche, prăfuită era plină de haine de bebeluș: unele albe, brodate cu fire strălucitoare, *fucsia*, unele roz, altele lila, cu rățuște, cai, urși care alergau sau zburau, chiloți de dantelă cocheți, lenjerie de corp de bumbac, haine tricotate, albe și roz, una care avea ciucuri la capete și cordon de satin și cealaltă cu flori de iasomie cusute pe margini, care avea și o pălărie cu care se asorta, un set cu o rochie cu flori imprimare și lenjerie de corp asortată, șosete dantelate, scutece cu ursuleți și bavețele cu clovni și zâne brodate pe ele.

— Pe câteva le-am cumpărat, pe altele le făcusem pentru Layla ta. Dar probabil că are deja șaisprezece ani, a crescut, poate e chiar logodită, spuse ea și își mușcă limba.

Rochia pe care o făcusem eu pentru Layla, cu tivul în zigzag, cu gulerul înflorat, cu buzunarele mici în formă de trandafiri, cu mânecile micuțe, umflate, era în servieta de deasupra dulapului, împreună cu biletul de întoarcere de la pastorele Mahoney, șuvița de păr a mamei mele, pieptenele de sidef al Nouriei, colierul de argint, cu turcoaze, al lui Françoise, Coranul, un ruj Mary Quant de la doamna Lamaa, o sticlută de parfum și o rochie neagră *madraqa*. Am petrecut ore în șir imaginându-mi cum arată un nufăr într-o noapte veselă, luminoasă, Layla. Am încercat să fac rochia în forma unui nufăr.

Gwen scutură rățușca de jucărie, cu dungi galbene și roșii, și spuse:

— A fost a fiului meu risipitor, am păstrat-o în toți anii ăștia.

Atunci am ieșit pe hol, mușcându-mi buza și prefăcându-mă că îi caut pe John și pe Mark. Atâtea veste, costume, rochii pentru ea, dar unde era Layla? Cum arăta ea? Era vie sau moartă?

Dulapul din lemn de trandafir, vitrina din lemn de pin, două dulapuri cu

sertare, din lemn de mahon, două măsuțe de pat antice, oglinda indiană, servante și un șah de voiaj, plin cu haine și alte lucruri de-ale lui Liz, toate erau înșirate pe trotuar, așteptând să fie luate de prietenul Natashei.

M-am întors în bucătărie și m-am uitat la lucrurile de bebeluș nedesfăcute, care acopereau masa de bucătărie și am izbucnit în râs. Parvin și Gwen mi s-au alăturat.

— E nebună, spuse Parvin.

Gwen care o ținea de mână pe Layla începu să-și dea ochii peste cap și să bolborosească ceva.

— *Salaam jiddu*: bună ziua, bunicule, i-am spus bătrânului din camioneta cu kebab, de pe strada principală.

John îl ținea în brațe pe Imran, care arăta superb în hăinuța croșetată, albastră, și cu pălăria asortată pe care Gwen le croșetase pentru Layla, un rege cu ghirlandă de iasomie.

— *Ahlan wa sahlân binti*: bine ai venit, fiica mea, spuse el.

— Îți amintești de mine? Eu sunt femeia care stătea în spatele camionetei tale și adulmeca aerul.

— Da, da. Credeam că ești o prostituată sau că faci parte din MI5, zise el amuzat.

Era înalt, slab, avea ochii mari, albiți de vârstă, părul cărunt, scurt, rar, acoperit de o șapcă albă, croșetată. Era îmbrăcat în pantaloni largi, legați în jurul gleznei, încălțat cu papuci ascuțiți, din piele maro și purta o cămașa nord-africană brodată.

— Acesta este soțul meu John, iar el este fiul meu Imran, am spus eu.

— Bine ați venit. Neapărat trebuie să luați *falafel*.

Soțul meu nordic înfulecă din *falafel* și spuse:

— *Shukran*: mulțumesc.

— *La shukr ala wajib*: nu-mi mulțumi pentru că îmi fac datoria, răspunse bătrânul, punându-și mâna pe umărul unui tânăr de culoare, îmbrăcat în blugi și cu un tricou negru pe care scria „Bon Jovi Nu Riști Nu Câștigi”, cu litere roșii. Părul lui negru și des era dat cu gel, ochii mari erau ascunși sub genele întoarse, lungi și negre, sprâncenele smulse, fața netedă și strălucitoare în lumina fadă a camionetei. Buzele lui roșii se desfăcură într-un zâmbet și spuse:

— Acesta este fiul meu Rashid, un pic efeminat ca englezii, dar e băiat bun.

— *Marhba*: bună ziua. Cam asta e. Altceva nu prea știu în arabă, spuse el și zâmbi.

Am dat mâna, am mâncat și am stat de vorbă pe trotuar, lângă camioneta cu *falafel*. Cineva care nu ne cunoștea ar fi putut spune că suntem o familie obișnuită care a ieșit afară să se bucure de soarele zgârcit de iarnă. Îmi imaginez că tu, Noura, plutești în zbor, undeva deasupra capetelor noastre, întunecată, distinsă, cu sprâncenele arcuite, cu ochii seducători, buzele tale roșii, cu dinții în formă de perlă, mestecând gumă și apoi făcând baloane roz, iar Rima și Rami care

s-a vindecat de diabet te țin de mână. Privești spre acoperișul pătrat al camionetei albe, la punctele negre care sunt capetele noastre, la Imran făcând primii pași spre tatăl său, o floare albastră tremurătoare, la mașinile din spatele camionetei, la fața mea care caută lumina și râsul tău, râsul acela nerușinat, vioi, etern, care reverberează în pieptul tău.

Iriși negri

Era o noapte neagră, fără lună, și nu puteam să adorm. De fiecare dată când închideam ochii, auzeam un găfâit îndepărtat, dar pătrunzător, de parcă ar fi venit din fundul unei fântâni. Alergam în beznă, pe poteci, pe deal în jos până la Fântâna Adâncă, la fermă. Apoi rămâneam nemișcată, îmi trăgeam sufletul, adulmecam aerul, ascultam foșnetul frunzelor, așteptând mișcarea. Scâncete ritmice se auzeau din celălalt capăt al fermei. Am urmat mirosul greu de lapte de mamă stricat și membre putrezite. Mirosul m-a dus la ea. Layla atârna de un smochin, dezbrăcată, cu mâinile și picioarele legate la un loc într-un fel obscen și încătușată de trunchiul copacului, cu gâtul tăiat, cu fața rănită, în timp ce părțile intime îi putrezeau. Un nor negru de muște bâzâiau înnebunite pe lângă ea. Ardea. M-am trezit udă de transpirație, o molie neajutorată.

— Te vor ucide, spuse Parvin.

M-am uitat în ochii ei și i-am spus:

— Trebuie să mă duc. S-o caut. Mă cheamă. Are nevoie de ajutorul meu.

— N-am mai vorbit cu familia de când am plecat. Nu știe nimeni unde sunt. Crezi că am inimă de piatră? Și mie mi-e dor de ei, *yaar*, spuse ea și își suflă bretonul drept.

Era vizibil iritată.

— E fiica mea, Parvin, am spus și mi-am dat părul la o parte de pe față.

— E o nebunie. Care-i problema ta? De când ai născut, parcă ești dusă cu pluta. Nu mai mănânci. Plângi tot timpul. Arăți ca un vagabond. Ai început să vezi din nou bărbați cu puști?

— Deprimată. O visez pe Layla aproape în fiecare noapte. Ceva trebuie să i se fi întâmplat. Inima de mamă știe.

— Nu știu ce să spun, zise Gwen. Dacă Salma simte că trebuie să plece, mi-e teamă că noi nu putem s-o oprim.

— Nu te las, Salma. Ce se va întâmpla cu fiul tău? Cu mine? spuse John, înecându-se.

— Putem să anunțăm poliția. Interpolul poate lua legătura cu prietena ta, o poate căuta, spuse Mark.

— Sunt cetățean britanic acum și britanicii mă vor apăra, am spus eu.

— O, da. Uită-te la culoarea pielii tale. Ești cetățean de mâna a doua. Nu te vor proteja, spuse Parvin.

— Ea nu se oprește din plâns. Hohotele ei îmi răsună în minte.

Parvin se ridică și mă strânse în brațe.

— Te rog, te rog, nu pleca!

— Nu poți vezi? am țipat eu. Nu știu niciun nume. Nu cunosc nici măcar numele de familie ale Nouriei sau al doamnei Lamaa. Trebuie să plec. Fiica mea e în pericol.

— Ce se va întâmpla cu fiul tău? întrebă Gwen.

— Fii sunt mai protejați. Se pot apăra singuri. Fiicele sunt neajutorate, am spus.

— Greșești. Și el are nevoie de tine.

— Are un tată bun. Va avea grijă de el dacă mi se întâmplă ceva.

John își ascunse chipul umed și ieși din bucătărie strângându-l pe Imran la piept, la fel cum mă ținea și pe mine tatăl meu.

Am avut din nou același vis, dar de data asta țipetele înăbușite ale Laylei erau mai puternice. Inima mea știa că trebuie să plec, s-o găesc, înainte să fie prea târziu. Am scos din dulap cutia chinezească din mătase roșie, pe care mi-o dăruise Parvin de ziua mea, am deschis-o și am început să ordonez lucrurile din ea: un bilet de tren, de întors în Branscombe, acum îngălbenit pe margini, scrisoarea de la mama, o șuviță din părul Laylei, pieptenele de sidef al Nouriei, un ruj Mary Quant de la doamna Lamaa și colierul de argint cu turcoaze al lui Françoise. Când am scos șuvița de păr din buzunarul de piele pe care îl făcusem special pentru ea și pentru scrisoarea de la mama, un fior îmi străbătu degetele de la mâna dreaptă, spre braț, umăr, spate și gât. Firele de păr fine de la ceafă mi s-au sculat și am simțit că mă înțepă pielea capului. Am pus totul la loc în cutie, am închis capacul și am încuiat zăvorul din jurul nasturelui făcut din material mătăsos, cusute împreună.

*

Am început să scriu o scrisoare în gând.

Către toți cei interesați:

Numele meu este Salma Ibrahim El-Musa, am fost închisă în închisoarea Islah. În primul an, am dat naștere unei fetițe care mi-a fost luată imediat și dusă la casa de copii nelegitimi. Mă întreb dacă m-ați putea ajuta s-o găesc. Adresa mea este...

Apoi am rupt scrisoarea imaginară. Cum să-mi dezvălui adevărata identitate și adresa reală? Riscam să fiu găsită și ucisă. Cum să ignor planșetele Laylei, chemarea ei, rugămințile fierbinți? Dar cum puteam să ignor chemarea Laylei, strigătele ei, insistența ei? Stăteam în bucătărie, o femeie cu gâtul sucit, privind în două direcții: înapoi și înainte. Ceaiul pe care l-am făcut la ora patru dimineața era calduț, fără gust și simțeam sub picioare podeaua rece. Zăream verdele ierbiilor, bălăriilor și tufișurilor, dar brusc, ca prin magie, totul s-a șters, preschimbându-se într-un munte maroniu, secetos, înțesat de măslini, de pruni și viță-de-vie. Ce era mai bine oare, să trăiesc cu o jumătate de plămân, de rinichi, de ficat, de inimă sau să mă întorc în țara mea și să fiu împușcată? Dacă fiul meu, care dormea liniștit în pătuțul lui din dormitor, ar fi început să plângă, aș fi alergat imediat sus fără să stau pe gânduri, și l-aș fi strâns în brațe, la pieptul meu, până s-ar simți din nou în siguranță și n-ar mai plânge. Trebuie să se fi schimbat lucrurile de-a lungul anilor în țara cea veche, oamenii se schimbă, eu m-am

schimbat. Poate că nu mă vor ucide, chiar dacă m-ar recunoaște. Mă tunsesem, îmi îndreptasem părul, mă vopsisem blond și îmi cumpărasem un ruj stacojiu. Dacă m-aș îmbrăca într-o bluză cu decolteu și fără mâneci și cu o fustă scurtă și dacă mi-aș pune ochelari, nu ar crede nimeni că aparțin aceluși trib, ar vedea doar o străină nerușinată, al cărei trup, ale cărei comori erau oferite pe o nimica toată. De ce să dai douăzeci de cămile familiei ei, dacă poți s-o iei gratis? Când am ridicat în sfârșit privirea, dealurile erau acoperite de irișii negri ai Himei, care se legănau în vânt și șopteau în cor numele ei. Auzeam ecoul unui sunet slab – „Mama? Mama?” – apoi acesta se opri brusc. Mi-am acoperit fața cu ambele mâini și m-am apăsat pe frunte cu putere, deasupra ochilor și sprâncenelor. Cât de prețioasă era vederea ta? Cât de prețioasă era fiica ta? Nu trebuie să mă duc, n-ar trebui să mă duc, nu o să mă duc.

De la aeroport până în satul meu, am mers două ore cu taxiul. Cu părul meu scurt, vopsit, cu pălăria de paie, cu ochelari de soare și mâneci scurte, taximetristul beduin cu șapcă în carouri roșii și albe, legată cu o sfoară neagră, credea că sunt o *khawajayya*, o străină. Mormăia dezaprobator pe sub mustață. Credea că am venit în țara lor ca să le studiez modul de viață și să le dau bani ca să-i încurajez să trăiască în sărăcie, să doarmă cu cămilele și oile lor.

— O țigară? întrebă el, arătându-mi o țigară neaprinsă, lăsând mașina să se conducă singură pe drumul îngust, stricat.

— Nu, mulțumesc, am spus eu.

Își aprinse țigara, deschise fereastra ca să-și ia paharul de ceai, prins între capotă și un ochi de geam de la fereastra mașinii, sorbi și apoi pufăi. Suci mașina în stânga și în dreapta, fără să verse o picătură, lichidul lipicios se roti ca un vârtej în ceașcă, o mică furtună într-un pahar de ceai.

— Fumatul dăunează, am spus, arătând spre țigara lui.

— Nevasta dăunează. Fumatul face bine, spus el, înclinându-și vălul într-o parte și ridicând din sprâncene.

Îmi aminti de chemarea secretă de împerechere a lui Hamdan, la care răspundeam alergând spre vie și dezbrăcându-mă de pantaloni.

Privind munții maronii, aproape dezgoliți, crângurile de măslini, soarele neîndurător și cerul albastru, ceșos, am simțit mâinile aspre ale mamei care mă mângâiau pe față. Adulmecam mirosul de mosc al tatălui meu și mă ghemuiam la pieptul lui.

Când am văzut cele două magazii care fuseseră odată casa noastră, i-am spus șoferului să oprească și i-am dat patruzeci de dinari.

Scuipă pe jos și spuse:

— *Adjnabiyyeh wa bakhileh*: și străină și rea.

O femeie îmbrăcată în negru stătea pe platforma ridicată în fața camerelor noi, prost construite. I-am făcut cu mâna. Nu mi-a întors gestul.

Fiului meu, suflețelului meu, îi dădeau dinții. Saliva, iritat, și mesteca într-una

orice apuca. Începu din nou să plângă și l-am dus în camera de oaspeți, care fusese camera mea, pe vremea când Elizabeth trăia, l-am pus pe pat, l-am șters pe față cu o cârpă umedă și mi-am trecut degetele peste gingiile lui iritate. Le molfăi și apoi începu din nou să plângă. L-am strâns în brațe și am început să-l leagăn și să-i cânt.

Dormi, habibi, dormi

Fie ca ochii dușmanilor tăi să nu se închidă niciodată!

Vă rog, porumbeilor, să nu plângeți.

Imran vrea să doarmă.

Într-un sfârșit, închise ochii și oftă. L-am acoperit cu o pătură, am scos o pereche de foarfece și am tăiat un smoc din părul lui moale, strălucitor, pe care l-am ascuns repede în buzunar. I-am adulmecat gâtul, umplându-mi sufletul cu mirosul lui de bebeluș, l-am mângâiat pe capul lui firav și mi-am așezat mâna pe inima lui. Va fi bine dacă îl părăsesc pentru două săptămâni? John era un tată bun, îi șoptea poezii în engleză și îl dezmiarda tot timpul într-o arabă-păsărească.

Mă uitam pe fereastră la siluetele întunecate ale copacilor care mărgineau pajiștea de pe dealuri. Se legănau în bătaia vântului, când într-o parte, când în cealaltă. Am deschis fereastra și o rafală de vânt a intrat în cameră. Am scos capul afară și am privit contururile dealurilor, sclipirea râului și calea ferată de oțel. Foșnetul frunzelor era urmat de un murmur.

Și acolo era el. Cu pumnalul legat la șold, cu armătura la piept, cu sandalele de piele, tocite, cu picioarele acoperite de praful deșertului, cu unghiile de la picioare galbene și lungi, pline de funingine, și cu pușca atârându-i de umărul drept.

Ascultă galopul cailor, clinchetul pumnalelor care ies din teacă, țipătul bufnițelor în întuneric, liliicii care dau din aripi, pașii ușori, roba care flutură în vânt, șuieratul pumnalului său. Adulmecă aerul să simți sudoarea asasinilor. Ascultă cum brațul lui apucă gâtul Laylei și îl dă pe spate, cum pumnalul său înjunghie carnea și oasele ca să ajungă la inimă. Ascultă cum curge sângele fiicei tale și cum picură pe nisip. Ascultă cum îi agonizează trupul pe pământ. Un bocet. Un strigăt. Sfâșiere de *madraqa* negre. Lovituri ritmice în piept. O ultimă suflare.

— Omoară-mă pe mine în locul ei, am strigat către umbra lui Mahmoud de lângă calea ferată de oțel.

Totul părea mai mic, fântâna din curte, magaziiile, calul legat de smochin, câinele, șaua de călărie a tatălui meu, ulcioarele și tigăile, chiar și merii și perii.

— *Hajeh*, te simți bine? am întrebat-o pe femeia care stătea pe platforma ridicată și își ascundea fața sub masca neagră.

Capul ei era acoperit cu un vâl negru, strâns la un loc cu o bentiță neagră, semnul doliului. Venele verzi, protuberante, i se zăreau pe mâinile ridate.

— Cine e?

Și-a ridicat capul acoperit spre locul din care venea sunetul.

Iat-o pe *hajjeh* Amina, mama mea, a cărei scrisoare mă ținuse în viață în toți acești ani, cu obraji brăzdați de riduri, în timp ce un puroi galben i se scurgea din ochii lipicioși. Părea că zâmbește, cu colțurile buzelor ei palide arcuite în sus.

— Un musafir în casa ta, am spus eu în arabă, cu inima cât un purice.

— *Ya hala bi il-daif*: bine ai venit, spuse ea și se ridică, sprijinindu-se de tocul ușii. Îți fierb un ceai, spuse și își trecu degetele peste peretele mucegăit.

Stătea pierdută în mijlocul camerei, neștiind încotro să se îndrepte.

— Unde-o fi al naibii reșou de gătit?

Era chiar în fața ei, dar nu-l putea vedea.

Am prins-o de mână și i-am spus să se așeze. Își trase mâna de parcă era fier încins gata s-o ardă.

— Cine ești? întrebă ea.

— Shahla m-a trimis, am spus eu.

— E moartă, zise ea și se așeză pe podeaua denivelată de ciment, își șterse ochii cu capătul vâlului și adăugă de parcă se adresa întregului trib: Toți oaspeții noștri sunt bine-veniți.

Am pus șapte linguri de zahăr în ceainicul de alamă și o lingură cu ceai, apoi am fiert apa.

I-am întins cu grijă o ceașcă mică. Când sorbi din ceai, începu să plângă.

— Suntem singure? întrebă ea.

— Da, mamă.

Mi-am luat la revedere de la ei în timp ce ei dormeau. Geanta mea era ascunsă în dulap, printre hainele de iarnă, iar pașaportul englezesc și biletul erau în poșetă, așteptând momentul prielnic de plecare. Imran dormea în pătuțul de lemn, aproape de radiatorul de lângă fereastră. Își sugea buzele și scâncea, iar ochii i se roteau sub pleoapele închise. I-am mirosit capul, l-am sărutat pe frunte, l-am învelit cu pătura cu Snoopy care călărea printre stele, i-am sărutat mâna micuță și m-am ridicat. John dormea pe partea lui. L-am mângâiat pe părul care i se rărea, l-am sărutat pe creștetul capului, i-am sărutat alunița de pe spate, i-am sărutat picioarele păroase și când a aflat și s-a întors pe partea cealaltă, cu fața spre Imran, am ieșit pe vârfuri din cameră.

Magazinul lui Sadiq era deja deschis, iar el își făcea rugăciunile de dimineață. Făcu *tasleem*-ul și își ridică privirea. Când mă văzu, ieși afară și spuse:

— Arăți ca o stafie. De asemenea pleci undeva?

— Da, Sadiq. Am ceva de făcut, am spus eu.

— Pleci în misiune?

— Mă întorc acasă.

— Ai grijă. Nu numai că ești nucă-de-cocos. Copilul tău e alb. Nu vor fi prea încântați.

— Știu. Îl rogi tu pe John să mă ierte?

— Ia stai. Nu ai cerut voie?

— Nu. Nu mă spune. Îngerii vor zbura deasupra capului meu și mă vor

blestema zi și noapte.

— Tu ai spus-o.

— M-au blestemat de când m-am născut, am spus eu.

— Țasta devine un film indian, spuse el.

— Te rog, ascultă-mă! Roagă-l pe John să mă ierte și spune-i că îl iubesc pe el și pe Imran foarte mult. Îi iubesc foarte mult.

— Rămâi dacă îi iubești, spuse el.

— Nu pot. Mă cheamă fiica mea.

— Ai o fiică acolo? Trebuie să mergi să salvezi. Eu am doi fii și o fiică. Mama spune că un bătrân vrea să se căsătorească cu ea. Are doar șaptesprezece ani, spuse el și își trecu degetele prin părul unsuros. Mă gândesc în fiecare zi să mă întorc.

— O să ai grijă de ei? am întrebat în grabă și l-am sărutat pe obraji.

— Albicios sau nu, o să am, spuse el.

— Roagă-i să mă ierte.

— Ochii mei vor aștepta să te revadă, Salma. Să fii în siguranță! spuse el, își mișcă bărbia într-o parte și apoi se apăsă pe colțurile ochilor cu degetele lui arătătoare, fine și întunecate.

Pas cu pas, am mers spre calea ferată, ca în transă. Mi se părea că aud niște gemete înăbușite, sforăituri, un bărbat care mă striga, fluieratul trenului, un strigăt slab. *Ya Allah!* O să ajung oare la timp?

— Închide repede ușa și ferestrele. Nu-ți face griji pentru fratele tău Mahmoud. E mereu plecat în capitală, caută mângâiere, spuse ea hohotind.

Am închis cu greu ușa care probabil nu mai fusese niciodată închisă. Am închis și am zăvorât cele două ferestre, pândind cu urechea voci, cu privirea mișcări. Când m-am asigurat că suntem singure, m-am așezat lângă ea, i-am strâns mâna și i-am trecut-o peste chipul meu. M-a sărutat pe frunte și a spus:

— Ultimele cuvinte pe care le-au rostit buzele tatălui tău au fost numele tău și numele ei. Durerea l-a secătuit. Uite, m-a lăsat singură și oarbă aici.

— Ți-am adus niște ochelari, mamă, am spus eu.

— La ce folos, spuse ea și își șterse lacrimile.

I-am sărutat mâinile aspre, creștetul capului și i-am spus așa cum îmi spunea și ea mie când eram mică:

— Lacrimile tale sunt perle, diamante, nu lăsa pe nimeni să le vadă.

— În ziua în care te-au luat, a îmbătrânit pe loc, mergea greu și se sprijinea în baston. De la călărețul tribului la batjocura lor. Fiica lui pătase onoarea tribului și scăpase cu viață.

— Și Hamdan?

— S-a schimbat. O umbră care se furișează în jur.

Cu inima cât un purice, cu bărbia tremurând, am întrebat:

— Și fiica mea, mamă?

— Micuța? Am luat-o de la căminul pentru copii nelegitimi. I-am spus fratelui

tău că e nevinovată. Ne umplea sufletele de bucurie, atât de inocentă, atât de frumoasă, spuse ea și își șterse colțurile buzelor cu degetele. Slavă Domnului că sunt oarbă. Dacă și inima ar putea fi oarbă, zise și își acoperi fața cu ambele mâini.

Mă trecu un fior din cap până-n picioare. Mi-am apăsât mâna pe inimă ca să nu-mi iasă din piept.

— În urmă cu două luni, unchiul ei cel netrebnic a aruncat-o în Fântâna Adâncă. „Așa mamă, așa fiică”, a spus el. Tatăl tău și Jadaan au pescuit-o de acolo și i-au înmormântat rămășițele în cimitir, în ciuda a ceea ce ar fi dorit bărbatii tribului.

Își trase vălul de pe față și spuse:

— Apoi a murit și tatăl tău de atâta durere.

— *Yubba!* Tatăl meu! *Yumma!* Mama mea!

Am început să urlu, dându-mă de gol, apoi am căzut la pământ și am început să cânt bocetul bunicii mele:

— Lumina ochilor mei, nu te-am putut salva de el. Murdăriți-mi fața cu noroi! Înveliți-mă cu eșarfa ei, cu giulgiul ei! Îngropați-mă pe mine în locul ei! *Ya Allah*, unde e ea? Vreau să-i văd chipul. Aduceți-mi o șuviță din părul ei!

*

Cu fața înnegrită de cenușă, cu tricoul lipicios de la ceai vărsat, sudoare și lacrimi, stăteam pe pământ, presărându-mi cenușă prin părul ciufulit. Brațul drept îmi căzu în poală, paralizat. Mormântul ei nu se distingea cu nimic de celelalte. Pământul era puțin ridicat, iar tatăl meu înfipsese o cutie de lemn provizorie, putrezită, pe care gravase: „Decedată 1990.” Cu mâna stângă am început să smulg bălăriile și ghimpii care acopereau movila și am făcut curat în jurul ei.

Irisul negru de la capătul cimitirului părea mai înalt și mai amenințător în amurg. Stând acolo, acoperită denisip, cu brațele tăiate și vinete întinse spre cer, ea își croia drum spre inima mea. Cunoșteam briza aceea. Am simțit deodată un fior care-mi străbătu fiecare fir de păr, de la rădăcină la vârf, și pieptul se zdrobi de parcă m-aș fi înecat. Era obosită, scâncea, era înfometată, căuta un sprijin pentru picioarele ei micuțe. Am îngenuncheat și i-am îmbrățișat mormântul. Mirosul meu familiar, sânul tandru și pieptul cald ar putea s-o liniștească, s-o facă să simtă se în siguranță și protejată. Într-o zi, ea, „cea înmormântată”, s-ar putea opri din plâns.

Layla stătea acolo unde norii albi se întâlneau cu fâșii de cer albastru, o iapă pursânge, cu trupul ei întunecat, cafeniu, încordat, cu ochii ca ambra aprinsă, cu gura lui Hamdan, semințe coapte de rodie, cu părul căzându-i în valuri pe umeri. Zâmbea, o perlă în mormântul ei, și se plimba prin vie, sclipind printre frunzele fine, tinere, o columnă din praf de diamant. Am încercat să o rețin, dar columna mergea în vârtej spre irisul negru și apoi dispărea unde stătea John, ținând în

brațe copilul nostru, pe fiul nostru, între irisul negru și cerul mohorât. Brusc, am auzit voci în spatele meu. O femeie implora un bărbat să nu facă ceva. Un tânăr care spunea:

— E datoria lui. Trebuie să-și țină capul sus. *Il 'aar ma yimhiyeh ila il dam:* dezonoarea se spală doar cu sânge.

— Lasă-mă în pace, femeie senilă! strigă un bărbat.

Mi s-a părut că o aud pe mama spunând:

— Poți să iei ferma, tot ce-mi aparține, are un bebeluș acum, te implor...

Când am întors capul, am simțit cum o durere rece îmi pătrunde fruntea, între ochi, răspândindu-mi-se apoi iute în tot trupul, ca sângele în apă.

Scriu ca să depun mărturie și să fac dreptate. Scriu ca să exorcizez temerile oamenilor. Scriu în încercarea zadarnică de a-mi însufla mie însămi curaj. Drumul a fost și mai este încă lung, cu multe opreliști, dar fără opriri, însă, totodată, plin de recompense și de surprize plăcute. **FADIA FAQIR**

Într-un sat de munte din ținutul Levantului, Salma, o tânără păstoriță beduină, încalcă legile sacre ale tribului ei, rămânând însărcinată în afara căsătoriei. Pentru ca familia să-și recâștige onoarea pierdută, tradiția musulmană îi cere să o ucidă pe cea care a păcătuit. Fugind din calea unei morți sigure, Salma alege refugiul în închisoare, unde dă naștere unei fetițe care îi va fi însă imediat luată de către statul iordanian și dusă într-un orfelinat pentru copiii nelegitimi. Adoptată apoi de o călugăriță misionară, Salma imigrează în Anglia, unde începe o nouă viață, în poate cel mai britanic oraș din toate, Exeter. Aici, tânăra musulmană încearcă din răspuțeri să se adapteze, să-și învingă complexe și prejudecățile, dar teama obsesivă, durerea exilului și dorul de copilul care i-a fost răpit o împiedică în fiecare clipă.

„În acest al treilea roman al său, scriitoarea iordaniană Fadia Faqir abordează cu mult curaj tema condiției vulnerabile a femeii musulmane într-o societate dominată de bărbați... O poveste remarcabil scrisă, despre tradițiile represive și încă active ale lumii arabe.” *Booklist*

LEDA
GRUPUL EDITORIAL CORINT

www.ledabooks.ro
www.edituracorint.ro

ISBN: 978-973-102-140-9

9 789731 021409

- ¹ *Madraqa* – rochie tradițională din Iordania (lb. arabă în original).
- ² *Musk Gazelle* – parfum renumit, fabricat doar din plante, fără grăsimi animale.
- ³ *Spitting Image* – serial de televiziune cu marionete, difuzat în Marea Britanie, în anii '80-'90, în care erau caricaturizate și satirizate diferite personaje politice ale vremii.
- ⁴ MI5 este numele serviciilor care se ocupă de siguranța națională a Marii Britanii.
- ⁵ Harold Adrian Russel „Kim” Philby – comunist britanic, spion pentru KGB și NKVD, care a adus daune grave britanicilor și americanilor, în favoarea rușilor.
- ⁶ În tradiția islamică, *fatwa* desemnează un edict religios pe care îl dă un învățat, într-o chestiune în care jurisprudența islamică este neclară.
- ⁷ DIY (Do It Yourself) – piese de mobilier pe care oamenii și le assemblează singuri.
- ⁸ *Kaise ho tum?* — Ce mai faci? (lb. hindi, în original).
- ⁹ Urdu – variantă a limbii hindi, cu dezvoltare independentă de aceasta, și limbă oficială în Pakistan.
- ¹⁰ *Theek hai* – Bine (lb. urdu, în original).
- ¹¹ OU (Open University) – universitate din Marea Britanie, specializată în cursurile la distanță.
- ¹² *Loofah* – plantă tropicală din al cărei fruct se poate obține burete (lb. arabă, în original).
- ¹³ Costum tradițional în India, format dintr-un *kameez*, o tunică foarte lungă, până la genunchi, purtată peste *sharwal*, un pantalon gen pijama care se lărgește ușor spre călcăie.
- ¹⁴ *Abaya* – rochie neagră, lungă, pe care o poartă femeile musulmane în unele țări, care le acoperă întreg corpul și se poartă cu un acoperământ pentru cap (lb. arabă în original).
- ¹⁵ *Sunday Sport* – săptămânal englez care apare duminica și care, pe lângă sport, abordează diverse alte teme, de la scandaluri mondene, la subiecte senzaționale și poze nud, orientându-se, mai degrabă, spre o tematică de tabloid.
- ¹⁶ *Quiche* – mâncare specifică bucătăriei franceze, care constă într-un fel de plăcintă cu umplutură de ouă, brânză sau legume.
- ¹⁷ Este vorba despre filmul *Nuevo cinema paradiso*, în regia lui Giuseppe Tornatore, 1988.
- ¹⁸ *Memsahib* – femeie europeană. Termen folosit îndeosebi pentru a le desemna pe soțiile coloniștilor (lb. hindu, în original).
- ¹⁹ *Rebab* – instrument cu corzi, de origine afgană, larg răspândit în lumea islamică (lb. arabă în original).
- ²⁰ Piesă a trupei britanice punk, *The Clash*. Există o teorie care susține că această piesă a fost inspirată de interzicerea muzicii rock în Iran, de către ayatollahul Khomeini.
- ²¹ Festival religios al musulmanilor, prin care aceștia comemorează sacrificiul pe care Ibrahim (corespondentul lui Avram din ritul creștin) era dispus să-l facă la cererea lui Allah.
- ²² *Halal* – termen ce se referă la mâncarea pe care Allah le îngăduie musulmanilor să o mănânce și care include fructe, legume și cereale. *Dhabiha Halal* se referă la carnea pe care musulmanii au voie să o consume, carne provenită de la animale sacrificate conform ritualurilor islamice (lb. arabă în original).
- ²³ *Dal* – un soi de linte foarte popular în India, din care se fac diferite preparate culinare, specifice bucătăriei indiene, dar și pakistaneze (lb. hindu, în original).
- ²⁴ Una dintre îndatoririle musulmanilor este să plătească această taxă, *zakat*, un procent de 2,5% din veniturile lor, către anumite categorii ale societății.
- ²⁵ *Ayah* – apelativ pentru asistentă sau pentru servitoare în India (lb. hindu, în original).
- ²⁶ *Allah akbar* – Allah este mare (lb. arabă în original).
- ²⁷ *Tasleem* – partea finală a rugăciunii islamice (lb. arabă în original).
- ²⁸ *Fava* – un tip de fasole originară din Africa de Nord și Asia, cultivată și în restul lumii.
- ²⁹ *Tahini* – pastă făcută din boabe de susan (lb. arabă în original).
- ³⁰ *When Doves Cry* – hit al anului 1984, al artistului Prince. Face parte din albumul *Purple Rain*.
- ³¹ *Haloumi* – brânză de capră sau de oaie, originară din Cipru și Liban.
- ³² OBE (Order of the British Empire) – grad de ofițer al Marii Britanii.

[33](#) There's a somebody I'm longing to see/I hope that he turns out to be/Someone who'll watch over me.
Versuri ale piesei Someone to watch over me, aparținând formației The Police.

[34](#) Every move you make, every cake you break, every sip you take (lb. engl. în original). Parodiere a piesei
I'll be watching you, interpretată de formația The Police.

[35](#) *Jacaranda* – copac din zona tropicală, cu flori mari, de culoare mov.

[36](#) *Tamarind* – copac din zona tropicală.